

2020

Kamu İşletmeleri Raporu

2020 Kamu İşletmeleri Raporu

Raporla ilgili görüş ve önerilerinizi

Hazine ve Maliye Bakanlığı

Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü

Kamu İşletmeleri İzleme ve Koordinasyon Şubesine

(312) 204 73 25 ile (312) 204 73 26 numaralı telefonlar

veya

kski.koordinasyon@hmb.gov.tr adresi üzerinden

iletebilirsiniz.

BAKAN SUNUŞU

Hazine ve Maliye Bakanlığı, lkemizde sermaye birikimine katkı sağlamak amacıyla kurulan, enerji, tarım, sanayi ve ulaştırma sektörlerindeki kamu sermayeli işletmelerin pay sahibi olarak bunların faaliyetlerini yakından takip etmekte, izleme ve raporlama sorumluluğunu aktif bir şekilde yerine getirmektedir.

Böylelikle, Bakanlığımızca, kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, kurumsal yönetim anlayışının geliştirilmesi, hesap verebilirlik ve şeffaflığın artırılması hedeflenmektedir.

Kamuoyunu bilgilendirmenin araçlarından birisi olarak gördüğümüz ve bu yıl on beşincisini hazırladığımız 2020 Kamu İşletmeleri Raporu, Bakanlığımızın Hazine adına pay sahipliği görevini üstlendiği kamu işletmeleri ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı portföyünde yer alan kamu şirketlerinin mali durumları, personel bilgileri, yönetim kadroları, performansları ve sektörde buldukları konumları hakkında ayrıntılı bilgileri ve bu işletmelere yönelik analizleri içermektedir.

Pay sahipliği fonksiyonu diğer kurum ve kuruluşlarca icra edilen özel statülu kuruluşlar ve mahallî idare işletmeleri gibi diğer kamu işletmelerinin bilgileri de, uluslararası tanım ve standartlara en uygun kapsam ve içeriğe ulaşma hedefimiz doğrultusunda, ayrıca sunulmaktadır.

Bu çerçevede, 2020 Kamu İşletmeleri Raporu'nu ulusal ve uluslararası tüm paydaşlarımızın bilgi ve istifadesine sunar, Raporun hazırlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Lütfi ELVAN
Hazine ve Maliye Bakanı

İÇİNDEKİLER

BAKAN SUNUŞU	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
GRAFİKLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR	viii
2020 KAMU İŞLETMELERİ RAPORU YÖNETİCİ ÖZETİ	xi
KİT'LERE İLİŞKİN ÖZET FİNANSAL GÖSTERGELER	xiv
KİT'LERİN FİNANSAL GÖSTERGELERİNE İLİŞKİN GRAFİKLER	xv
SEKTÖREL BAZDA KİT GÖSTERGELERİ	xvi
BÖLÜM 1: KAMU İŞLETMELERİ	1
1.1. Giriş	1
1.2. Uluslararası Sınıflandırmalara Göre Kamu İşletmeleri	1
1.2.1. Ulusal Hesaplar Sistemi (SNA 2008)	1
1.2.2. Avrupa Hesaplar Sistemi (ESA 95)	2
1.2.3. Devlet Mali İstatistikleri Kılavuzu (GFSM 2001)	2
1.2.4. Avrupa Kamu İşverenleri ve İşletmeleri Merkezi (CEEP)	2
1.3. Ülkemiz Mevzuatına Göre Kamu İşletmeleri	3
1.3.1. Merkezî Yönetimle İlgili Olanlar	4
1.3.2. Mahallî İdarelerle İlgili Olanlar	5
1.4. Rapor Kapsamında Yer Alan Kamu İşletmeleri	5
BÖLÜM 2: HMB PORTFÖYÜ	6
2.1. HMB Görev Tanımı	6
2.2. HMB Portföyü ve Sermaye Durumu	6
2.3. Amaç ve Hedefler	8
2.4. KİT - Merkezi Yönetim Bütçesi İlişkisi	8
2.4.1. Bütçeden KİT'lere Yapılan Sermaye Aktarımları	8
2.4.2. KİT'lere Yapılan Görevlendirme Bedeli ve Kamu Sermayeli Bankalara Yapılan Gelir Kaybı Ödemeleri	9
2.4.3. KİT'lerden Bütçeye Yapılan Ödemeler	11
BÖLÜM 3: 2020 YILI KİT PERFORMANSI	13
3.1. Mali Durum	13
3.1.1. Gelir Tablosu	13
3.1.2. Bilanço	14
3.1.3. Rasyo Analizi	16
3.1.4. Katma Değer	19
3.2. İstihdam	20
3.2.1. Personel Sayıları	21
3.2.2. İstihdam Giderleri	22
3.2.3. Ortalama Personel Gideri	22
3.2.4. Personel Profili	22
3.3. Diğer Göstergeler	23

BÖLÜM 4: KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ	24
4.1. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.	25
4.2. Elektrik Üretim A.Ş.	28
4.3. Türkiye Elektrik İletim A.Ş.	32
4.4. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	35
4.5. Türkiye Taşkömürü Kurumu	38
4.6. Türkiye Petrolleri A.O.	41
4.7. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	44
4.8. T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü	47
4.9. Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii A.Ş.	50
4.10. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü	52
4.11. Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü	55
4.12. Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	57
4.13. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü	60
4.14. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü	63
4.15. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	66
4.16. Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü	69
4.17. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu	72
4.18. Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş.	75
4.19. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.	78
BÖLÜM 5: BAĞLI ORTAKLIKLAR	81
5.1. TCDD Taşımacılık A.Ş.	82
BÖLÜM 6: ÖZELLEŞTİRME PORTFÖYÜ	85
6.1. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	86
6.2. Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü	89
6.3. Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğü	91
6.4. Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. Genel Müdürlüğü	94
BÖLÜM 7: KAMU SERMAYELİ BANKALAR	97
7.1. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	97
7.2. Türkiye Halk Bankası A.Ş.	101
7.3. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	104
7.4. Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	108
7.5. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	111
7.6. Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.	114
7.7. İller Bankası A.Ş.	117
7.8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.	120
BÖLÜM 8: DİĞER KAMU İŞLETMELERİ VE FONLAR	123
8.1. Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.	124
8.2. Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.	127
8.3. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu	130
8.4. Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü	132
8.5. Türk Hava Yolları A.O.	134
8.6. Anadolu Ajansı	137
8.7. Borsa İstanbul A.Ş.	139
8.8. Askeri Fabrika ve Tersane İşletme A.Ş.	142

8.9. Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.	144
8.10. Türk Reasürans A.Ş.	146
8.11. Mahalli İdare İşletmeleri	149
8.12. Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş.	150
8.13. Diğer Kamu İşletmeleri	152
8.13.1. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü	152
8.13.2. Spor Toto Teşkilat Başkanlığı	152
8.13.3. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı	153
8.13.4. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının Şirketleri	153
8.13.5. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesindeki Bankalar	153
8.13.6. Nükleer Teknik Destek A.Ş.	154
8.13.7. Uluslararası Uygunluk Değerlendirme Servisi A.Ş.	154
BÖLÜM 9: KAMU İŞLETMELERİNDE KURUMSAL YÖNETİM	156
BÖLÜM 10: EKLER	160
Ek 1: KİT'ler ve Bağlı Ortaklıkları İstihdam Bilgileri	161
Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları	162
Tablo II: Personel Profili (31/12/2020 İtibarıyla)	163
Ek 2: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü Mali Tabloları	165
Tablo I: Özet Gelir Tablosu (Toplulaştırılmış)	166
Tablo II: Özet Bilanço (Toplulaştırılmış)	167
Tablo III: Mali Rasyolar	168
Ek 3: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü İstihdam Bilgileri	169
Tablo I: Personel Gideri ve Sayıları	170
Tablo II: Personel Profili (31/12/2020 İtibarıyla)	171
Ek 4: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü Diğer Seçilmiş Göstergeler	173
Ek 5: Vergi Dışı Gelirler	175
Ek 6: Bağlı Ortaklıklar ve İştirakler	177
Ek 7: 2020 Yılında ISO 500'de Yer Alan Kamu İşletmeleri	191
Ek 8: Kullanılan Mali Rasyolara İlişkin Bilgiler	193

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: HMB Portföyü Sermaye Durumu	7
Tablo 2: KİT – Bütçe İlişkisi	12
Tablo 3: KİT Özet Gelir Tablosu	14
Tablo 4: KİT Özet Bilanço	15
Tablo 5: KİT'lerin Mali Rasyoları	18
Tablo 6: KİT Personel Bilgileri	22
Tablo 7: KİT Diğer Göstergeler	23
Tablo 8: 2020 Yılı Sonu İtibarıyla EÜAŞ Kurulu Gücü ve Üretimi	29
Tablo 9: 2020 Yılı Sonu İtibarıyla Türkiye Kurulu Güç ve Üretim Tablosu	29
Tablo 10: 2020 Yılı Sonu İtibarıyla Elektrik Üretiminin Kuruluşlara Göre Dağılımı	29
Tablo 11: 2020 Yılı Enerji İletim Hat Uzunlukları	32
Tablo 12: TKİ 2020 Yılı Tüvenan ve Satılabilir Kömür Üretim Miktarları	35
Tablo 13: TKİ 2020 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları	36
Tablo 14: TTK 2020 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları	38
Tablo 15: TVF'ye Aktarılan Kamu Sermayeli İşletmeler	151

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Görevlendirme Bedeli ve Gelir Kaybı Ödemeleri	10
Grafik 2: Özkaynak - Yabancı Kaynak Dağılımı	15
Grafik 3: KİT'lerin Mali Rasyoları	15
Grafik 4: KİT'lerin Yarattığı Katma Değer	20
Grafik 5: KİT'lerde Personel Yapısı	20
Grafik 6: Bor İhracatının Bölgesel Dağılımı	45
Grafik 7: ÇAYKUR Yaş Çay Alım Bilgileri ve Prim Ödemeleri	67
Grafik 8: TŞFAŞ Şeker Pancarı Alım Fiyatları	87
Grafik 9: Seçilmiş Bilanço Kalemleri Bazında Kamu Bankalarının Sektördeki Payı	97

KISALTMALAR

AA	Anadolu Ajansı
AB	Avrupa Birliği
ADÜAŞ	Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi
AFJET	Afyon Jeotermal Turizm ve Ticaret
AOÇ	Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü
ASFAT	Askeri Fabrika ve Tersane İşletme Anonim Şirketi
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BİST	Borsa İstanbul Anonim Şirketi
BKK	Bakanlar Kurulu Kararı
BOTAŞ	Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
ÇAYKUR	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü
DASK	Doğal Afet Sigortaları Kurumu
DHMi	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
DMO	Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü
ESK	Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
EPIAŞ	Elektrik Piyasaları İşletme Anonim Şirketi
ETİ MADEN	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü
EUR	Avro
EÜAŞ	Elektrik Üretim Anonim Şirketi
FDF	Faiz Dışı Fazla
GES	Güneş Enerjisi Santrali
GSYİH	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
HMB	Hazine ve Maliye Bakanlığı
HES	Hidro Elektrik Santrali
ICAS	Uluslararası Uygunluk Değerlendirme Servisi Anonim Şirketi
IMF	Uluslararası Para Fonu
İAB	İstanbul Altın Borsası
İDT	İktisadi Devlet Teşekkülü
İHD	İşletme Hakkı Devri
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İTMK	İpotek Teminatlı Menkul Kıymet
KEGM	Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü
KGF	Kredi Garanti Fonu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
km	Kilometre
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KİK	Kamu İktisadi Kuruluşu
KSKİ	Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler
KV	Kısa Vadeli
kV	Kilovolt
kWh	Kilowatt Saat

LNG	Sıvılaştırılmış Doğalgaz
MKEK	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu
MPI	Milli Piyango İdaresi
MW	Megawatt
NDK	Nükleer Düzenleme Kurumu
NÜTED A.Ş.	Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
ORYM	Olağandışı Riskler Yönetim Merkezi
ÖİB	Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
ÖYK	Özelleştirme Yüksek Kurulu
ÖZİDAŞ	ÖZİDAŞ Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
PTT	Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
RES	Rüzgar Enerjisi Santrali
SBB	T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDİ	Türkiye Denizcilik İşletmeleri Anonim Şirketi
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TEAŞ	Türkiye Elektrik Üretim İletim Anonim Şirketi
TEK	Türkiye Elektrik Kurumu
TEMSAN	Türkiye Elektromekanik Sanayi Genel Müdürlüğü
TETAŞ	Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi
THY	Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı
TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TKİ	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu
TKK	Tarım Kredi Kooperatifleri
TMO	Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü
TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSKGV	Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı
TŞFAŞ	Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi
TTK	Türkiye Taşkömürü Kurumu
TÜDEMSAŞ	Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayi Anonim Şirketi
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜLOMSAŞ	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii Anonim Şirketi
TÜRASAŞ	Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii Anonim Şirketi
TÜRK EXİMBANK	Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketi
TÜRKSAT	Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketi
TÜVASAŞ	Türkiye Vagon Sanayii Anonim Şirketi
USHAŞ	Uluslararası Sağlık Hizmetleri Anonim Şirketi

UV	Uzun Vadeli
TVF	Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi
v/g	Varil/Gün
vpe/g	Varil Petrol Eşdeğeri/Gün
Yİ	Yap İşlet
YİD	Yap İşlet Devret
YHT	Yüksek Hızlı Tren
YK	Yönetim Kurulu

2020 KAMU İŞLETMELERİ RAPORU

YÖNETİCİ ÖZETİ

2006 yılından bu yana yayımlanmakta olan Kamu İşletmeleri Raporları ile kamuoyunda kamu işletmelerine yönelik bir farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir. Bu Raporda kamu işletmelerinin genel durumu ile 2020 yılı sonu itibarıyla 233 sayılı KHK'ya tabi 19 KİT'in tanıtımı, malî durumları ve performansları hakkında genel ve kuruluş bazında veri, bilgi ve analizler bulunmaktadır.

2020 yılı Kamu İşletmeleri Raporu'nda, KİT'ler ve bağlı ortaklıklarının¹ yanı sıra, uluslararası tanımlama ve sınıflandırmalara göre kamu işletmesi özelliği gösteren, bir başka ifadeyle yönetim kontrolü ve yaptıkları işin türü itibarıyla bakıldığında kamu işletmesi olarak nitelendirilebilen işletmelere de yer verilmiş, böylelikle ülkemizde "kamu işletmesi" tanımı ile uluslararası alandaki kamu işletmesi tanımları arasında bir uyum sağlanması amaçlanmıştır.

Raporda Yer Verilen İşletmeler / Kuruluşlar

Kamu İşletmeleri Raporu'nda;

- KİT'ler ve bağlı ortaklıklarına,
- ÖİB portföyündeki kuruluşlara,
- Kamu sermayeli bankalara,
- Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan işletmelere ve
- Yönetim kontrolü kamuda olan şirketlere

yer verilmiştir.

Bu bağlamda KİT'ler ve bağlı ortaklıkları ile ÖİB portföyündeki kuruluşlar detaylı biçimde, diğer kamu işletmeleri ise genel olarak Raporda yer bulmuştur.

Raporun Bölümleri

Raporun ilk bölümünde ulusal ve uluslararası literatürde kabul gören kamu işletmesi tanımlarına yer verilmiş, ikinci bölümde KİT'lerin merkezi yönetim bütçesi ile ilişkilerine değinilmiştir.

Raporun üçüncü bölümünde KİT'ler ve bağlı ortaklıklarının toplulaştırılmış mali verileri ve istihdam bilgileri sunulmuş, dördüncü ve beşinci bölümlerde ise kuruluş bazında genel bilgiler verilerek 2020 mali yılı performansları değerlendirilmiş, ayrıca, yıl içerisinde sektörü ve/veya kuruluşu etkileyen önemli gelişmeler özetlenmiştir.

Raporun altıncı bölümünde ÖİB portföyünde yer alan kuruluşlar hakkında genel bilgiler verilerek bu kuruluşların 2020 yılı performansları değerlendirilmiş, kuruluşların faaliyet alanları ve önemli gelişmelere değinilmiştir.

¹ 233 sayılı KHK'ya tabii kuruluşlar için kullanılan ifadedir.

Yedinci bölümde ise kamunun pay sahibi olduğu bankalara yönelik bilgilere yer verilmiş ve bu bankaların 2020 yılı faaliyetlerine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

Sekizinci bölümde KİT'ler, özelleştirme programındaki kuruluşlar ve kamu sermayeli bankalar dışında kalan ve ülkemizde faaliyet gösteren ve uluslararası tanımlamalar çerçevesinde kamu işletmesi olarak değerlendirilebilecek diğer kurum ve kuruluşlara yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Raporun dokuzuncu bölümünde ise kamu işletmelerinde kurumsal yönetime ilişkin bilgiler yer almaktadır.

HMB Portföyü ve Sermaye Durumu

HMB portföyünde 2020 yılı sonu itibarıyla 19 KİT, 4 kamu bankası ve 7 diğer kuruluş olmak üzere toplam 30 kamu işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin 31/12/2020 itibarıyla toplam nominal sermayesi 242 milyar TL, toplam ödenmiş sermayesi ise yaklaşık 186,6 milyar TL'dir.

KİT - Bütçe İlişkisi

KİT'ler ile merkezi yönetim bütçesi arasındaki mali ilişkiler, KİT'lerden bütçeye yapılan hasılat payı ödemeleri, temettü ödemeleri ve diğer vergi ve yasal yükümlülüklerden oluşurken, merkezi yönetim bütçesinden KİT'lere sermaye ve görevlendirme bedeli ödemeleri yapılmaktadır.

2020 yılında Bütçeden KİT'lere 15,4 milyar TL sermaye ödemesi ve 2,1 milyar TL görevlendirme bedeli ödemesi olmak üzere 17,5 milyar TL ödeme yapılmıştır. KİT'lerden bütçeye yapılan ödemeler ise 1,9 milyar TL temettü, 1 milyar TL hasılat payı ve 2,6 milyar TL kurumlar vergisi olmak üzere toplam 5,5 milyar TL olmuştur.

Malî İstatistik

KİT'lerin aktif büyüklüğü 2019 yılında 277,6 milyar TL iken 2020 yılı sonunda bir önceki yıla göre %11,8 artışla 310,3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Brüt satışlar ise 2020 yılında 2019 yılına oranla %4,7 artış göstererek 160,7 milyar TL olmuştur.

2020 yılında mal-hizmet satış maliyeti bir önceki yıla göre %0,3 azalmıştır. Bu durum satışların kârlılığını olumlu etkilemiş olup KİT sisteminin 2019 yılı sonunda 1,7 milyar TL olan dönem net zararı 2020 yılında 825,8 milyon TL net kâra dönüşmüştür.

KİT sistemi için 2019 yılında 1,12 olan asit test oranı 2020 yılında 1,15; 84 gün olan alacakların tahsil süresi 77 gün; 82 gün olan nakit çevirme süresi 83 gün; %-1,07 olan özsermaye getiri oranı %0,48 ve %-0,85 olan faaliyet kârının net satışlara oranı %4,36 olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılında 0,41 olan finansal kaldıraç oranı, 2020 yılında 0,42 olmuştur. Satışların aktiflere oranı ise 2019 yılında 0,54 olan seviyesinin altına inerek 0,51 olarak gerçekleşmiştir.

İstihdam

Personel Sayısı: KİT'lerde 2000 yılında ortalama 207 bin kişi istihdam edilmekte iken, bu sayı 2019 yılında 100.516 kişiye, 2020 yılında ise 99.235 kişiye gerilemiştir.

İstihdam Gideri: 2020 yılında KİT'lerin toplam istihdam gideri bir önceki yıla göre %17,5 artarak 15 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılında gelir tablosuna yansıtılan toplam satış ve faaliyet giderlerinin %33,8'i istihdam giderinden oluşmakta iken, bu oran 2020 yılında %9,9'a düşmüştür.

Personel Gideri: KİT'lerde 2020 yılında çalışanların işverene maliyeti memur ve sözleşmeli için aylık ortalama 10.579 TL ve işçiler için aylık ortalama 14.432 TL olarak gerçekleşmiştir.

Personel Profili: 2020 yılı sonu itibarıyla KİT'lerde 93.738 kişi istihdam edilmiş olup toplam personelin;

- %38,2'si 20 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip,
- %30,8'i 30 – 40 yaş grubunda,
- %39,2'si lisans ve üzeri eğitime sahip,
- %10,6'sı kadın ve
- %5,8'i yabancı dil bilgisine sahiptir.

Sosyal sorumluluk ve yasal nedenlerden dolayı toplam personelin;

- %2,1'ini engelli,
- %0,8'ini eski hükümlü,
- %0,7'sini gazi-şehit aile yakını,
- %0,9'unu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda yetiştirilen

kişiler oluşturmaktadır.

Yatırım Harcamaları ve Faiz Dışı Fazla

KİT'lerin yatırım harcaması 2020 yıl sonu itibarıyla bir önceki yıla göre yaklaşık %17,2 oranında artarak yaklaşık 23,8 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Bu tutar, 2020 yılı GSYİH'nin yaklaşık %0,5'ine denk gelmiş olup 2020 yılında en çok yatırımı sırasıyla TCDD, TPAO, TEİAŞ, BOTAŞ ve DHMİ gerçekleştirmiştir.

KİT'ler 2019 yılında yaklaşık 7,1 milyar TL faiz dışı açık verirken, 2020 yılında bu tutar 2,3 milyar TL faiz dışı fazlaya dönüşmüştür.

KİT'LERE İLİŞKİN ÖZET FİNANSAL GÖSTERGELER²

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
I- GELİR TABLOSU				
Brüt Satışlar	125.312	153.458	160.726	4,74
Faaliyet Kârı/Zararı	-6.029	-1.281	6.941	----
Finansman Giderleri	3.519	4.701	7.177	52,68
Dönem Net Kârı/Zararı	2.880	-1.667	826	----
II- BİLANÇO				
Aktif Toplamı	238.265	277.557	310.335	11,81
Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler	7.516	11.478	19.663	71,32
Ticari ve Diğer Alacaklar	51.408	54.055	51.189	-5,30
Stoklar	16.462	24.416	25.644	5,03
KV Mali Borçlar	8.411	17.082	15.605	-8,65
KV Ticari ve Diğer Borçlar	38.907	46.654	52.420	12,36
Ödenmiş Sermaye	140.670	161.567	187.172	15,85
III- FİNANSAL RASYOLAR				
Cari Oran	1,6	1,5	1,5	1,32
Özsermaye Kârlılık Oranı (%)	2,0	-1,1	0,5	----
Finansal Kaldıraç Oranı	0,38	0,41	0,42	3,32
Stok Devir Hızı Oranı	8,3	6,9	5,6	-18,60
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	104,4	83,5	77,4	-7,32
IV- VERİMLİLİK GÖSTERGELERİ				
Kişi Başına Brüt Satışlar	1.245	1.526	1.620	6,11
Kişi Başına Maliyet	1.214	1.405	1.419	1,00
Kişi Başına Faaliyet Kârı	-60	-13	70	----
V- İSTİHDAM				
Personel Sayısı (Ortalama Kişi)	100.657	100.516	99.235	-1,27
İstihdam Giderleri	10.525	12.777	15.008	17,46
İstihdam Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payı ³ (%)	8,1	8,4	9,9	17,24
Ortalama Personel Gideri (TL/Ay)	8.714	10.593	12.603	18,97
VI- DİĞER FİNANSAL GÖSTERGELER				
Bütçeden KİT'lere Transferler	14.719	18.876	17.506	-7,26
<i>Görevlendirme Bedeli</i> ⁴	2.176	1.670	2.095	25,45
<i>Sermaye</i>	12.543	17.207	15.411	-10,44
KİT'lerden Bütçeye Ödemeler	6.968	7.606	5.493	-26,07
<i>Temettü</i>	3.249	2.637	1.879	-28,74
<i>Hasılat Payı</i>	1.322	1.414	1.025	-27,51
<i>Vergi</i> ⁵	2.397	3.554	2.589	-27,15
KİT – Hazine Mahsup Tutarları	15	0	3.070	100
Katma Değer ⁶	27.511	26.493	32.810	23,84
Yatırım Harcaması	19.449	20.316	23.813	17,21
Faiz Dışı Fazla	-3.318	-7.057	2.258	----

² 233 sayılı KHK kapsamındaki kuruluşların bilgilerini içermektedir.

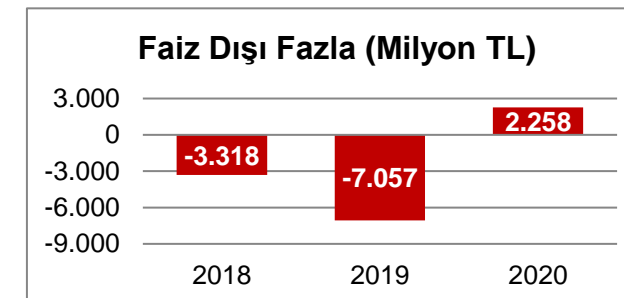
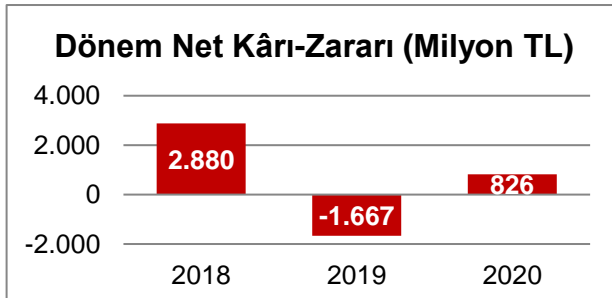
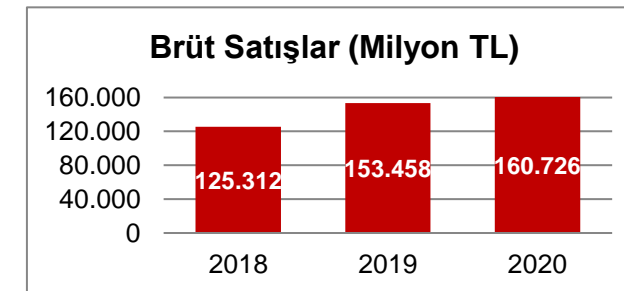
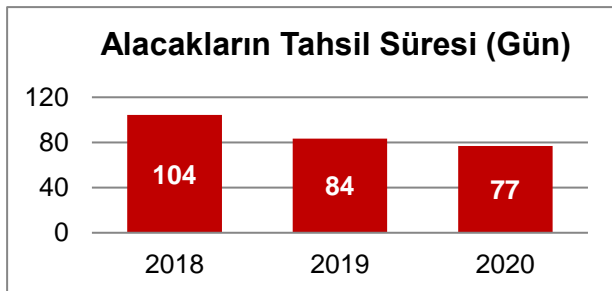
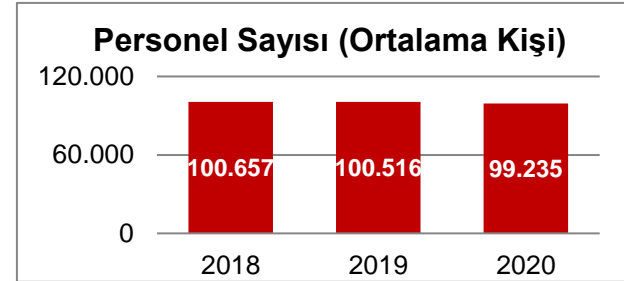
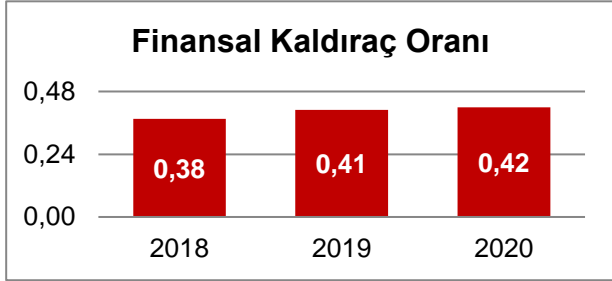
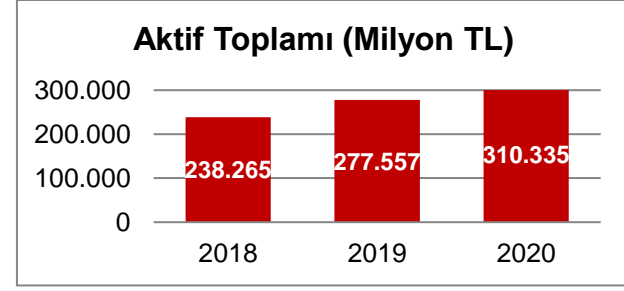
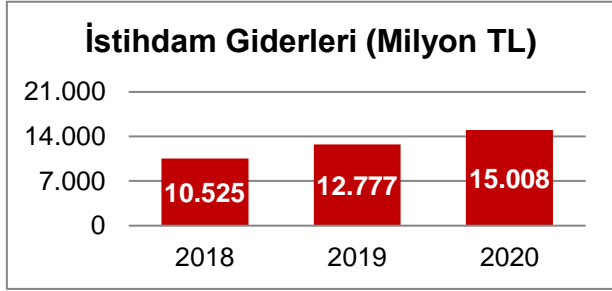
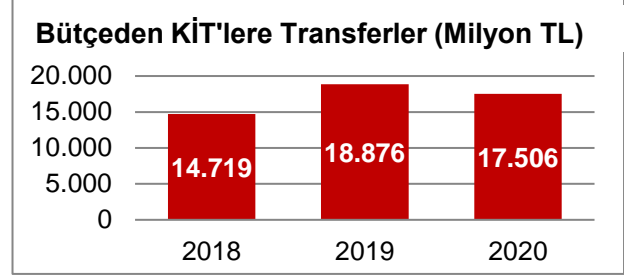
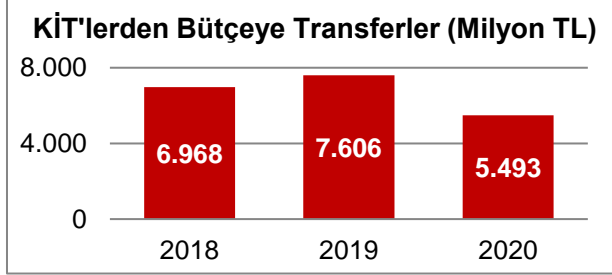
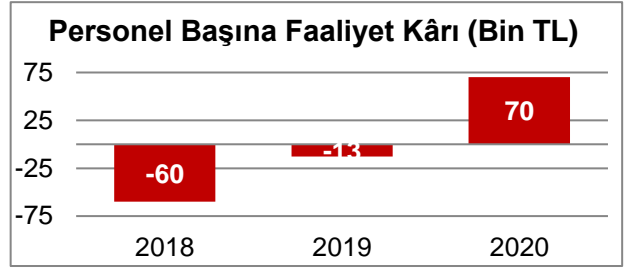
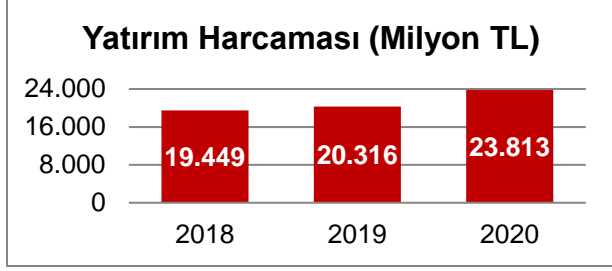
³ Toplam giderler, satış giderleri ve faaliyet giderlerinden oluşmaktadır.

⁴ Mevcut durumda ÖİB portföyünde olup 233 Sayılı KHK'ya tabiyken verilen görev nedeniyle KİT'lere yapılan ödemeleri de kapsamaktadır (Örneğin: TŞFAŞ).

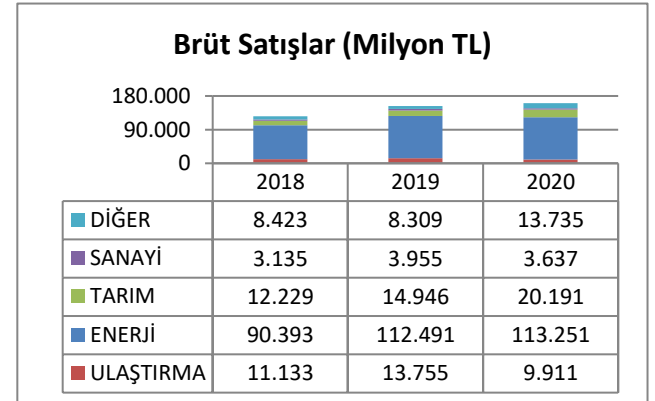
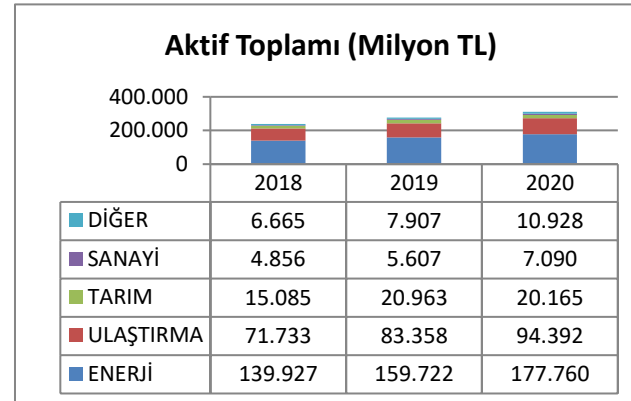
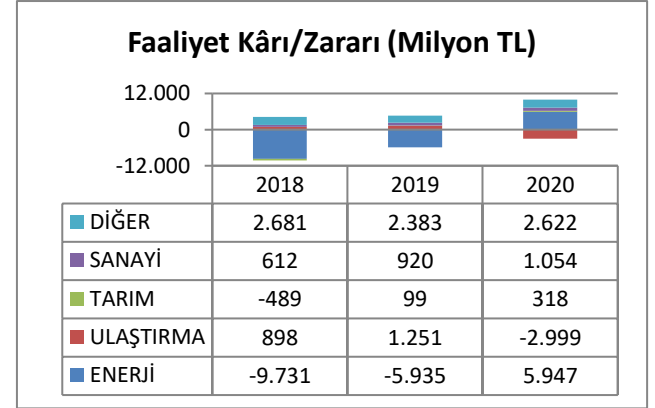
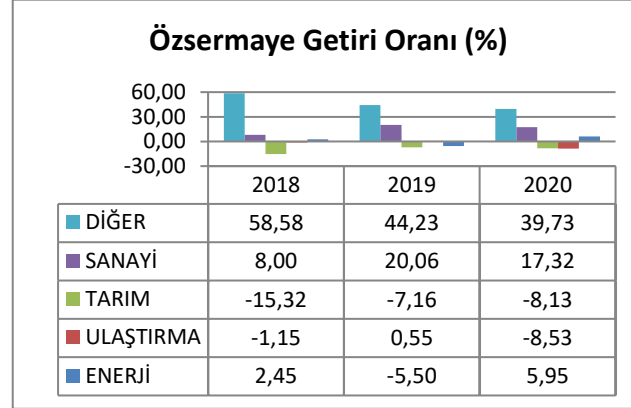
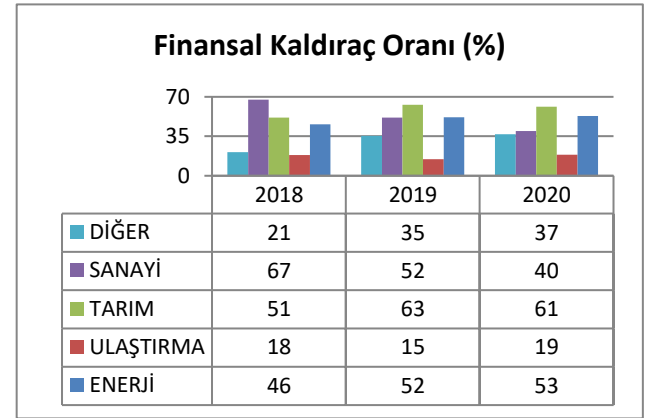
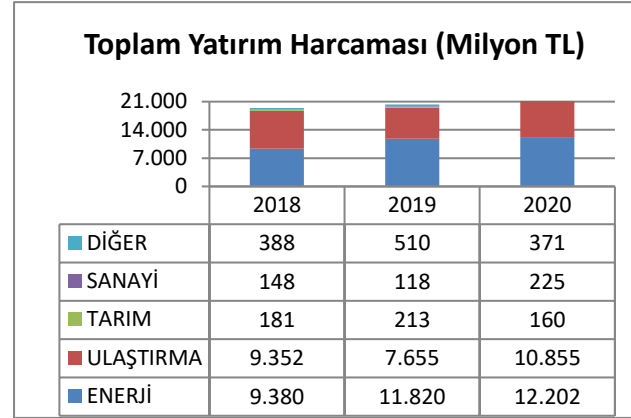
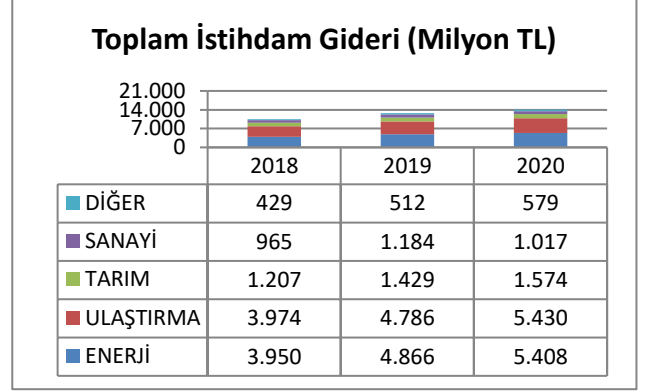
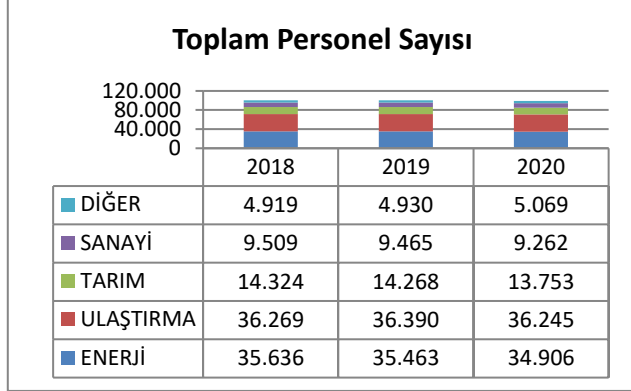
⁵ Kurumlar vergisi tutarını göstermektedir.

⁶ Katma değer tutarı, dönem kâr/zararından faiz, karşılık, kur farkı, amortisman ve istihdam giderlerinin ayıklanması ile hesaplanmıştır.

KİT'LERİN FİNANSAL GÖSTERGELERİNE İLİŞKİN GRAFİKLER

SEKTÖREL BAZDA KİT GÖSTERGELERİ ⁷

⁷ Enerji sektörü kuruluşları olarak: BOTAŞ, EÜAŞ, TEİAŞ, TKİ, TTK, TPAO, TEDAŞ, Ulaştırma sektörü kuruluşları olarak: DHMİ, KEGM, TCDD, TCDD Taşımacılık A.Ş., Tarım sektörü kuruluşları olarak: ÇAYKUR, ESK, TİGEM, TMO, Sanayi sektörü kuruluşları olarak: MKEK, TÜRASAŞ, TEMSAN, Diğer kuruluşlar olarak ise DMO ile ETİ MADEN ele alınmıştır.

BÖLÜM 1: KAMU İŞLETMELERİ

1.1. Giriş

Kamu işletmesi kavramı ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, genellikle bir kamu idaresinin çoğunluk hissesine sahip olduğu ya da bir kamu idaresi tarafından yönetimi kontrol edilen işletmeler kamu işletmesi olarak adlandırılmaktadır. Bu kapsamda, kamu işletmesi kavramı bir yandan pay sahipliği, diğer yandan yönetimde kontrol kavramı ile ilişkilendirilmektedir.

Uluslararası literatürde ise çeşitli bakış açıları temel alınarak farklı kamu işletmesi tanımları yapılmaktadır. Aşağıda, kamu işletmeleri ile ilgili bu tanımların bazılarına yer verilmektedir.

1.2. Uluslararası Sınıflandırmalara Göre Kamu İşletmeleri

AB düzenlemelerinde kamu işletmeleri, merkezi veya mahalli idare farkı gözetilmeksizin sermaye ve yönetim kontrolü açısından ele alınmaktadır. AB, üye ülkelerdeki kamu pay sahipleri ile işletmeleri arasındaki idari ve mali ilişkilerin şeffaf bir şekilde yürütülmesini sağlayacak çerçevede bir düzenlemenin ve bu ilişkileri yansıtacak bir raporlama sisteminin gerekliliğini vurgulamaktadır (Kutu 1).

1.2.1. Ulusal Hesaplar Sistemi (SNA 2008)

Birleşmiş Milletler tarafından geliştirilen SNA 2008'e göre kamu işletmeleri kamu birimlerinin kontrolü altındaki şirketler olarak tanımlanmaktadır.

Anılan sistemde kontrol, genel

kurum politikasının atanmış yöneticiler vasıtasıyla belirlenebilme yetkisi olarak ifade edilmektedir. Bu çerçevede kamunun, bir şirkette oy hakkı veren hisselerin yarısından fazlasına sahip olması, hissedarların oy verme yetkisinin yarısından fazlasını kontrol edebilmesi, özel bir kanun, karar ya da düzenlemeyle şirket politikasını belirleme veya şirket yöneticilerini atayabilme yetkisiyle donatılmış olması kontrol kavramının varlığını işaret etmektedir. Doğrudan bir kamu idaresinin kontrolü altında bulunmamakla birlikte, bir kamu

Kutu 1: AB Mevzuatına Göre Kamu İşletmesi Nedir?

2006/111/EC Sayılı Şeffaflık Direktifine göre kamu işletmeleri (public undertakings);

- ◆ Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamuya (merkezi veya mahalli) ait olan,
- ◆ Oy hakkının yarısından fazlası kamu kontrolünde olan veya
- ◆ Yönetim veya denetim kurulu üyelerinin yarısından fazlasının atama hakkı kamuda olan

işletmeler olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanıma göre; Türkiye'de sermayesinin yarısından HMB'ye veya ÖİB'ye ait olan kamu işletmeleri dışında, mahalli idarelere (il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler) ait olan şirketler ile sermayesinin yarısından fazlası devlete ait olmadığı halde imtiyazlı hisseler veya düzenlemeler yoluyla oy hakkının yarısından fazlası kamu kontrolünde olan ya da yönetim veya denetim kurulu üyelerinin yarısından fazlasının kamu tarafından atandığı işletmeler de kamu işletmesi olarak adlandırılabilir.

idaresince kontrol edilen işletmelerin kontrol ettiği diğer işletmeler de kamu işletmesi olarak sınıflandırılmaktadır.

1.2.2. Avrupa Hesaplar Sistemi (ESA 95)

AB tarafından geliştirilen ESA 95, kamu işletmelerinin sınıflandırılmasına yönelik olarak SNA 2008 ile aynı yaklaşımı benimsemektedir.

1.2.3. Devlet Mali İstatistikleri Kılavuzu (GFSM 2001)

IMF tarafından geliştirilen GFSM 2001'de de kamu işletmeleri, benzer şekilde, genel yönetim birimleri tarafından kontrol edilen şirketler olarak tanımlanmaktadır.

IMF, kamu sektörünü genel yönetim ve kamu işletmeleri olarak ikiye ayırmaktadır. Kamu işletmelerini ise mali ve mali olmayan kamu işletmeleri olarak tasnif etmektedir.

1.2.4. Avrupa Kamu İşverenleri ve İşletmeleri Merkezi (CEEP)

Mali olanaklarının yarıdan fazlası merkezi veya mahalli kamu idareleri tarafından sağlanan veya işletme sonuçlarından bu idarelerin sorumlu olduğu ve bunlar tarafından denetlenen girişimler CEEP tarafından kamu işletmesi olarak adlandırılmaktadır.

Yukarıdaki tanımlamalar dışında, kamu işletmeleri konusunda değinilmesi gereken bir başka husus ise, söz konusu işletmeler ile genel yönetim birimleri arasındaki ayrımdır. Zira çeşitli ülkelerde hâlihazırda genel yönetimin bir parçası olarak sınıflandırılan bazı kamu birimleri kamu işletmesi özelliği gösterebilmekte, kamu işletmesi olarak yapılandırılan bazı kuruluşlar ise aslında genel yönetim sektörü birimi niteliği taşıyabilmektedir. Diğer taraftan, kamu sektörü-özel sektör ayrımına yönelik uluslararası sınıflandırma standartları, küçük farklılıklar dışında birbirine paralel bir yaklaşım sergilemektedir.

Buna göre;

- Genel yönetim birimlerinin kontrolünde bulunan,
- Tam bir defter tutma sistemine sahip ve kendi adına borç alıp verebilen,
- Ürünlerinin çoğunu ekonomik olarak anlamlı bir fiyattan satan,
- Ticari faaliyet gösteren ve bir şirket gibi yönetilen

kuruluşlar kamu işletmesi olarak değerlendirilmektedir. Genellikle, *satış hasılatının işletme giderlerinin yarısından çoğunu karşılaması halinde* söz konusu birimin ticari faaliyet gösterdiği ve ürünlerini ekonomik açıdan anlamlı fiyattan sattığı kabul edilmektedir.

1.3. Ülkemiz Mevzuatına Göre Kamu İşletmeleri

Ülkemiz açısından bakıldığında ise mevzuatta uluslararası yaklaşımlara uyumlu bir “kamu işletmesi” tanımı bulunmamaktadır. Ülkemizdeki kamu işletmelerinin bir kısmı “kamu iktisadi teşebbüsleri” kavramı içerisinde değerlendirilirken, merkezi yönetimin ve yerel idarelerin pay sahipliği fonksiyonunu üstlendiği pek çok işletme ve iştirak ise bu kavramın dışında farklı hukuki düzenlemelere tabidir.

Kuruluş kanunları dışında kamu işletmelerinin belli bir kısmını düzenlemeye yönelik ilk geniş kapsamlı kanun olarak nitelendirilebilecek olan 1938 tarihli ve 3460 sayılı “Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve Murakabeleri Hakkında Kanun”, sermayesinin tamamı devlete ait olan işletmeleri İDT olarak tanımlamışken, 1983 tarihli ve 2929 sayılı “İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında Kanun”, bu tanımı genişleterek sermayesinin

tamamı devlete ait olan işletmeleri kamu iktisadi teşebbüsleri olarak tanımlamış ve bu teşebbüsleri KİK ve İDT şeklinde ikiye ayırmıştır. Halen yürürlükte olan 18/06/1984 tarihli ve 18435 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 233 sayılı “Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” de aynı kurguyu kabul etmiştir (Kutu 2).

Diğer taraftan, Anayasa’da KİT tanımı yer almasa da “Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Denetimi” başlıklı 165. maddesinde “Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıkları” ifadesine yer verilmektedir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nda ise mevzuattaki en geniş tanım yapılmıştır. Bu Kanun’da devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler “iktisadî kamu kuruluşları” olarak tanımlanmıştır.

11/10/2011 tarihli ve 662 sayılı KHK’nin 65’inci maddesi ile de mülga 09/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı “Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun”da değişikliğe gidilmiş ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü’nün ismi Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Böylece, anılan Genel Müdürlüğün görevleri arasına “Sermayesinin yarısından fazlası, mahallî idareler dâhil kamuya ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticarî nitelik taşıyıp Sayıştay Başkanlığınca denetlenen ve kapsamı Müsteşarlıkça belirlenecek olan kamu kuruluş ve işletmelerinin mali ve mali

Kutu 2: Ülkemiz Mevzuatında KİT Nedir?

KİT, 233 sayılı KHK’ye tabi ve sermayesinin tamamı devlete ait olan İDT ve KİK’lerin ortak adıdır.

İDT: İktisadi alanda ticarî esaslara göre, kâr amacı güderek faaliyet gösteren teşebbüslerdir (Örneğin: MKEK ve TPAO).

KİK: İktisadi alanda tekel niteliğini haiz mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üreten ve pazarlayan teşebbüslerdir (KEGM ve DHMİ).

Bu kapsamda, her ne kadar pay sahibi kamu olsa da, kamu sermayeli bankalar, özelleştirme portföyündeki kuruluşlar, mahalli idare işletmeleri ve TMSF iştirakleri 233 sayılı KHK kapsamında olmayıp, bu KHK’de yer alan KİT tanımına girmemektedir.

olmayan verilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmek” görevi eklenmiştir. Mülga Hazine Müsteşarlığı, 10/07/2018 tarihli ve 1 sayılı “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” kapsamında HMB olarak yeniden yapılandırılmış olup KSKİ Genel Müdürlüğü bu Kararname kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu kapsamda, ülkemizde kamu sektöründe şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin artırılmasını teminen, genel yönetim⁸ kapsamı dışında kalan kamu işletmelerinin faaliyetlerini izleyerek mali ve mali olmayan verilerinin toplanmasına, derlenmesine ve raporlanmasına ilişkin usul ve esaslar HMB tarafından belirlenmektedir. Bu kapsamda izlenecek olan kamu işletmeleri, ilk olarak 17/06/2009 tarihli ve 27261 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi ve Raporlanmasına Dair Tebliğ”de (Tebliğ) yer almış olup, Tebliğ günün ihtiyaçlarına göre yeniden gözden geçirilip güncellenerek 09/03/2021 tarihli ve 31418 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Tebliğ’de kamu işletmeleri, sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay tarafından denetlenen işletmeler olarak tanımlanmıştır.

Tebliğ’de ayrıca herhangi bir şekilde toplam kamu payı %50 ve altına düşen işletmelerin takip kapsamından çıkarılması, toplam kamu payı %50’nin üzerine çıkan işletmelerin ise kapsama dâhil edilmesi öngörülmüştür. Anılan oran hesaplanırken işletmelerde birden fazla kamu kurum veya kuruluşu pay sahibi ise toplam oran dikkate alınmaktadır.

Ülkemizde mer’î mevzuat uyarınca faaliyet gösteren kamu işletmeleri aşağıdaki başlıklar altında sıralanmıştır.

1.3.1. Merkezî Yönetimle İlgili Olanlar

- 233 sayılı KHK’ye tabi KİT’ler ve KİT’lerin Bağlı Ortaklıkları,
- Çoğunluk sermayesi Devlete ait olan kamu sermayeli bankalar (Ziraat Bankası, Halk Bankası, Eximbank, Emlak Katılım Bankası, TCMB ve Kalkınma ve Yatırım Bankası),
- 233 sayılı KHK’ye tabi olmayan işletmeler (TÜRKSAT, TÜRK TELEKOM, USHAŞ, ASFAT, TRT, AA, PTT, AOÇ ve BİST),
- Özelleştirme kapsam ve programında olan ve pay sahipliğini ÖİB’nin yürüttüğü kuruluşlar (TŞFAŞ, Sümer Holding, TDİ, ADÜAŞ),
- Çoğunluk sermayesi Devlete ait olmamakla birlikte, yönetim kurulunun yarısından fazlasının atama hakkı kamu kuruluşlarında olan şirketler (THY),
- Şirket statüsünde olmayıp yaptığı faaliyet itibarıyla kamu işletmesi niteliğini haiz, özel statülü işletmeler (Örnek: Milli Piyango İdaresi, Spor Toto Teşkilatı),
- TOKİ ve iştirakleri,
- TMSF iştirakleri,
- TSKGV iştirakleri.

⁸ “5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu” ile genel yönetim; merkezi yönetim (genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar), sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler şeklinde uluslararası sınıflandırmalarla uyumlu olarak belirlenmiştir.

1.3.2. Mahallî İdarelerle İlgili Olanlar

- İl özel idarelerine ait şirketler (Örnek: ÖZİDAŞ),
- Büyükşehir belediyelerine ait şirketler (Örnek: BELPA A.Ş.), belediyelere ait şirketler (Örnek: AFJET A.Ş.).

Yukarıda da görüldüğü üzere, ülkemizde merkezi yönetimin ve mahalli idarelerin pay sahipliği fonksiyonunu üstlendiği farklı statülerde çok sayıda işletme ve iştirak bulunmaktadır.

1.4. Rapor Kapsamında Yer Alan Kamu İşletmeleri

Kamu İşletmeleri Raporu'nun kapsamının belirlenmesinde uluslararası sınıflandırmalar göz önünde bulundurulmaktadır. Bu çerçevede, Rapor kapsamında, ülkemiz mevzuatı uyarınca KİT olarak nitelendirilen işletmelerle birlikte, özelleştirme programında yer alan kuruluşlara, kamu sermayeli bankalara, farklı mevzuata tabi olmakla birlikte uluslararası sınıflandırmalar uyarınca kamu işletmesi niteliği gösteren TÜRKSAT, AOÇ gibi kuruluşlara ve TSKGV iştiraklerine yer verilmektedir. Mahalli idare işletmeleri hakkında ise söz konusu işletmelerin kuruluş ve işleyiş esasları ve bağlı oldukları mevzuata yönelik genel bir bilgi verilmektedir.

Diğer taraftan, Sayıştay Başkanlığı tarafından da her yıl Kamu İşletmeleri Raporu yayımlanmakta olup iki rapor arasında bir kısım farklılıklar söz konusudur. HMB tarafından hazırlanan işbu Rapor, birinci bölümde anlatılan “kamu işletmesi” tanımı çerçevesinde şirketler açısından “kamu kontrolü”nü esas alarak oluşturulurken, Sayıştay Başkanlığı raporu denetim çerçevesini yansıtmaktadır.

BÖLÜM 2: HMB PORTFÖYÜ

2020 yılı sonu itibarıyla HMB portföyünde, 19 KİT, 4 kamu sermayeli banka ve 7 diğer kuruluş olmak üzere toplam 30 şirket ve/veya teşebbüs bulunmaktadır.⁹ HMB, 1 sayılı “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” kapsamında “Hazine adına pay sahipliği fonksiyonunu icra etme” görevini, KSKİ Genel Müdürlüğü aracılığı ile yürütmektedir.

2.1. HMB Görev Tanımı

HMB'nin kamu sermayeli kuruluş ve işletmeler ile ilgili görev ve yetkileri 1 sayılı “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”nde aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- KİT'ler ve Hazinesin iştirak ettiği şirketlerle ilgili olarak Hazine pay sahipliğinin gerektirdiği her türlü işlemi yapmak,
- KİT'lerin yıllık genel yatırım ve finansman programlarını hazırlamak ve Cumhurbaşkanının onayına sunmak ve uygulamasını izlemek, gerekli hallerde programda değişiklikler yapmak,
- KİT'lerin faaliyetlerinin mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütülmesini takip etmek,
- KİT'lerin etkin ve verimli çalışmasını sağlamak veya özelleştirilmelerine hazırlık amacıyla faaliyetlerinde veya organizasyon yapılarında gerekli değişiklikleri yetkili organlarca verilen görevler kapsamında yerine getirmek,
- Kamu sermayeli kuruluş ve işletmelerin faaliyet gösterdikleri sektörlerle ilişkin politika geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmak ve
- Kamu sermayeli kuruluş ve işletmelerin mali ve mali olmayan verilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmek.

2.2. HMB Portföyü ve Sermaye Durumu

2020 yılı sonu itibarıyla, HMB portföyünde bulunan şirket ve/veya teşebbüslerin listesi ile sermaye durumları Tablo 1'de sunulmaktadır. 31/12/2020 tarihi itibarıyla, HMB portföyünde bulunan 30 şirket ve/veya teşebbüsün toplam 242 milyar TL olan nominal sermayesinin yaklaşık 186,6 milyar TL'si (%77,1) ödenmiştir.

⁹ Terekeden Hazineye devredilmiş hisse senetlerini de kapsayan iştirak payları değer olarak göz ardı edilecek kadar düşük seviyelerde oldukları için Rapora dâhil edilmemiştir.

Tablo 1: HMB Portföyü Sermaye Durumu¹⁰ (31/12/2020 itibarıyla, Milyon TL)

Kamu İşletmeleri	Nominal Sermaye	Ödenmiş Sermaye	Ödenmiş Sermaye Oranı (%)	Hazine Payı (%)
BOTAŞ	14.357,0	4.975,0	34,7	100,0
ÇAYKUR	3.695,0	2.943,4	79,7	100,0
DHMI	10.650,0	6.156,9	57,8	100,0
DMO	130,6	82,9	63,5	100,0
ESK	1.304,0	1.304,0	100,0	100,0
ETİ MADEN	1.500,0	1.500,0	100,0	100,0
EÜAŞ	14.000,0	14.000,0	100,0	100,0
KEGM	51,1	51,1	100,0	100,0
MKEK	1.200,0	675,0	56,3	100,0
TCDD	107.000,0	87.926,6	83,3	100,0
TEDAŞ	22.000,0	20.564,6	93,5	100,0
TEİAŞ	12.800,0	5.000,0	39,1	100,0
TEMSAN	295,0	275,0	93,2	100,0
TİGEM	2.975,0	2.770,7	93,1	100,0
TKİ	1.000,0	1.000,0	100,0	100,0
TMO	2.550,0	2.550,0	100,0	100,0
TPAO	12.018,0	3.717,8	87,7	100,0
TTK	14.500,0	12.825,0	88,4	100,0
TÜRASAŞ	3.727,0	2.298,6	61,7	100,0
KİT TOPLAMI	225.752,7	170.616,6	75,6	
T. EMLAK KATILIM BANKASI	1.027,0	1.027,0	100,0	100,0
T. İHRACAT KREDİ BANKASI A.Ş.	9.270,0	9.270,0	100,0	100,0
T. KALKINMA VE YATIRIM BANKASI	1.600,0	1.600,0	100,0	99,1
T.C. MERKEZ BANKASI ¹¹	0,0	0,0	100,0	55,1
KAMU SERMAYELİ BANKALAR TOPLAMI	11.897,0	11.897,0	100,0	
ANADOLU AJANSI	1,0	1,0	100,0	47,8
AOÇ ¹²	0,0	0,0	100,0	100,0
ASFAT	57,7	57,7	100,0	100,0
TRT	182,0	182,0	100,0	100,0
TÜRK REASÜRANS A.Ş.	600,0	375,0	62,5	100,0
TÜRK TELEKOM	3.500,0	3.500,0	100,0	25,0
USHAŞ	10,0	10,0	100,0	100,0
DİĞER KURULUŞLAR TOPLAMI	4.350,7	4.125,7	94,8	
GENEL TOPLAM	242.000,4	186.639,3	77,1	

Kaynak: HMB ve ilgili kuruluşlar

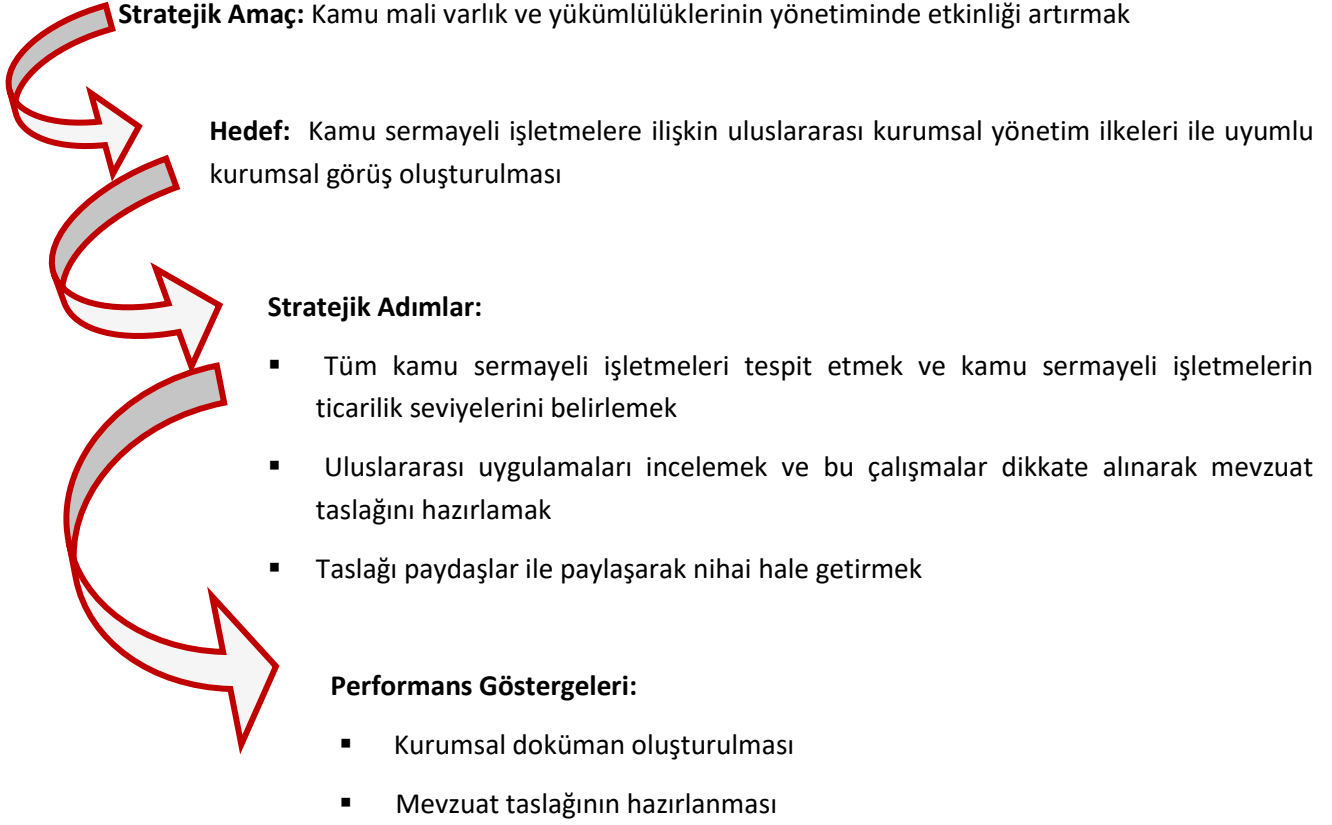
¹⁰ 2017 yılı Raporunda bu tabloda yer alan ve özel hukuk hükümlerine tabi olan T.C. Ziraat Bankası, TÜRK SAT, PTT ve BİST TVF'ye devredildiklerinden tablodan çıkarılmışlardır. Ancak, TVF'ye devredilen BOTAŞ, ÇAYKUR, ETİ MADEN ve TPAO 233 sayılı KHK'ya tabiyetlerinin devam etmesi nedeniyle tabloda muhafaza edilmiştir.

¹¹ TCMB'nin sermayesi 25.000 TL olup tamamı ödenmiştir.

¹² AOÇ'nin sermayesi 500 TL olup tamamı ödenmiştir.

2.3. Amaç ve Hedefler

HMB'nin 2019 – 2023 yıllarını kapsayan Stratejik Planında¹³ kamu işletmelerine yönelik amaç, hedef, stratejik adımlar ve bu çerçevede takip edilecek performans göstergeleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

2.4. KİT - Merkezi Yönetim Bütçesi İlişkisi

KİT'ler ile merkezi idare arasındaki mali ilişkiler; HMB bütçesinden KİT'lerin ödenmemiş sermaye alacaklarına karşılık yapılan ödemeler, Cumhurbaşkanı ile mülga Bakanlar Kurulu tarafından KİT'lere verilen görevler sonucunda oluşan görevlendirmelere karşılık yapılan ödemeler ve sermayeye yönelik bazı kaynakların KİT'lerde bırakılması işlemleri ile KİT'lerden bütçeye yapılan vergi, temettü ve hasılat payı ödemelerinden oluşmaktadır.

2.4.1. Bütçeden KİT'lere Yapılan Sermaye Aktarımları

KİT'lerin ödenmiş sermayeleri iki şekilde artırılmaktadır. Bunlar;

1. Merkezi yönetim bütçesinden KİT'lere nakit sermaye transferi yapılması ve
2. Hazine ile KİT'ler arasındaki borç-alacak ilişkileri çerçevesinde KİT'lerin Hazineye olan borçlarının ödenmemiş sermaye alacaklarına mahsup edilmesidir.

¹³ Söz konusu plana HMB'nin web sitesinden (<https://www.hmb.gov.tr/stratejik-plan>) ulaşılabilir.

Bir başka deyişle, KİT'lerin HMB'den olan ödenmemiş sermaye alacakları, bütçe kanunlarına tahsis edilen ödenekler çerçevesinde nakden ödenebileceği gibi, KİT'lerin HMB'ye olan borçlarına ve bazı özkaynaklarına karşılık mahsup edilerek de kapatılabilmektedir.

2.4.1.1. Nakit Aktarımlar

Her yıl bütçe kanunlarında KİT'lere yapılacak olan sermaye transferi ödenekleri belirlenmekte ve bahsi geçen ödemeler merkezi yönetim bütçesinden nakden yapılmaktadır.

Sermaye transferlerinin büyük bir bölümü özellikle personel ve yatırım harcamalarına yönelik finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri amacıyla TCDD ile TTK'ya yapılmaktadır. Söz konusu Kuruluşlara 2020 yılında 14,1 milyar TL tutarında (TCDD'ye 12,7 milyar TL ve TTK'ya 1,4 milyar TL) sermaye aktarımı gerçekleştirilmiş olup anılan tutar bütçeden 2020 yılında KİT'lere nakden yapılan toplam sermaye aktarımlarının %92'sine tekabül etmektedir. Sermaye transferi yapılan diğer KİT'ler arasında, yıllar bazında değişiklik gösterebilmekle birlikte, ağırlıkla TİGEM ve ÇAYKUR yer almaktadır.

2.4.1.2. KİT'lerde Mahsup İşlemleri

Mahsup işlemi KİT'lerin, HMB'den olan görevlendirme bedeli ve ödenmemiş sermaye alacaklarının, HMB'ye olan temettü borçları ile diğer bazı özkaynak kalemlerine karşılık silinmesi olarak tanımlanabilir. Mahsup işlemleri, 233 sayılı KHK'nin 36. maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yapılmaktadır.

2.4.1.3. KİT'ler Haricindeki Kamu İşletmelerinde Mahsup İşlemleri

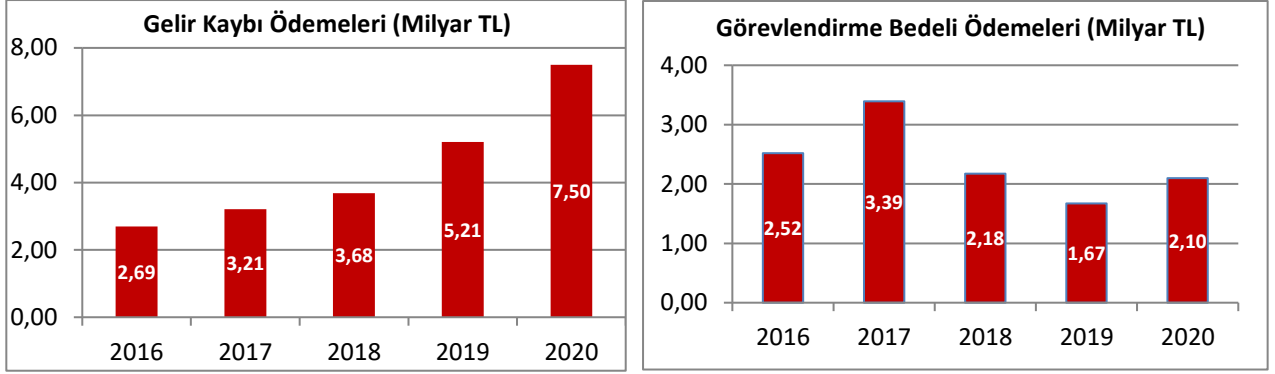
HMB pay sahibi sıfatıyla, ilgili mevzuatta ve kamu sermayeli bankalar ve pay sahibi olduğu diğer kamu işletmeleri ile ilgili mahsup işlemlerini de yürütmektedir. Mahsup edilecek tutarlar, kamu sermayeli bankaların ve genel kurulu bulunan kamu işletmelerinin genel kurullarında belirlenmektedir. HMB portföyünde olup genel kurulu bulunmayan kamu işletmelerinde ise bu konuda karar verme yetkisi, Hazine ve Maliye Bakanı'na aittir.

2.4.2. KİT'lere Yapılan Görevlendirme Bedeli ve Kamu Sermayeli Bankalara Yapılan Gelir Kaybı Ödemeleri

KİT'lere 233 sayılı KHK'nin 35. maddesi, kamu sermayeli bankalara ise 4603 sayılı "T.C. Ziraat Bankası, T. Halk Bankası A.Ş. ve T. Emlak Bankası A.Ş. Hakkında Kanun" ve 5570 sayılı "Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi ve Kar Payı Destekli Fon Kullanılmasına Dair Kanun" uyarınca Cumhurbaşkanı ile mülga Bakanlar Kurulu tarafından verilen görevler dolayısıyla anılan mevzuatta belirtilen usullere göre tahakkuk eden görevlendirme bedeli ve/veya gelir kaybı alacakları, bütçede yer alan ödenekler çerçevesinde, HMB bütçesinden yapılan aktarımlarla karşılanmaktadır.

KİT'lere yapılan görevlendirme bedeli ödemeleri ile kamu sermayeli bankalara ve Tarım Kredi Kooperatifleri Birliği'ne yapılan gelir kaybı ödemeleri aşağıdaki grafiklerde yıllar itibarıyla yer almaktadır. Yapılan toplam görevlendirme bedeli ödemelerinin, 2018 yılında %55,4'ünü, 2019 yılında %69,5'ini ve 2020 yılında ise %58'ini TKİ'nin görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık yapılan ödemeler oluşturmuştur. TTK tarafından muhtaç ailelere yapılan bedelsiz kömür dağıtımı ile TMO tarafından tarımsal ürün piyasalarına yönelik yürütülen düzenleme faaliyetleri diğer önemli görevlendirme bedeli kalemlerini oluşturmaktadır.

Grafik 1: Görevlendirme Bedeli(*) ve Gelir Kaybı Ödemeleri (2016 – 2020, Milyar TL)

Kaynak: HMB

(*) Görevlendirme bedeli ödemeleri kuruluşun 233 sayılı KHK kapsamında iken verilen ve çeşitli nedenlerle bedeli bu statüde iken ödenmemiş olan görevler sebebiyle Özelleştirme Portföyündeki bazı Kuruluşlara yapılan ödemeleri de kapsamaktadır.

Kutu 3: Gelir Kaybı Nedir?

Yıllık veya 3 yıllık olarak yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararları ile mülga Bakanlar Kurulu Kararları uyarınca, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üreticilere, T. Halk Bankasınca ise esnaf ve sanatkârlara Hazine faiz destekli kredi kullanılmaktadır. Bankalar ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin kullandıkları Hazine faiz destekli krediler nedeniyle uğradıkları zarar (bankaların cari faiz oranları ile indirimli faiz oranları arasındaki fark) ise *gelir kaybı* olarak tanımlanmakta ve HMB tarafından aylık bazda Bankalara ve Tarım Kredi Kooperatifleri Birliğine ödenmektedir.

Kutu 4: Görevlendirme Bedeli Nedir? (*)

Görevlendirme bedeli, KİT'lere verilen görevler çerçevesinde yürütülen uygulamalar sonucunda mahrum kalınan kâr dâhil katlanılan maliyet ile satış hasılatı arasındaki olumsuz fark olarak tanımlanmaktadır.

Görevlendirme bedeli 233 sayılı KHK'nin 35. maddesinde düzenlenmekte olup anılan mevzuatta görevlendirme bedelinin iki şekilde ortaya çıkabileceği belirtilmektedir. Bunlar;

- 1) KİT'ler tarafından üretilen mal ve hizmetlerin fiyatlarının Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi ve belirlenen bu fiyatların satış fiyatının altında olması ile
- 2) KİT'lere Cumhurbaşkanı tarafından faaliyet konularıyla ilgili görev verilmesidir.

Ortaya çıkan görevlendirme bedeli tutarları ise iki şekilde karşılanmaktadır;

- 1) 233 sayılı KHK uyarınca, KİT'lerin temettü borçları ile diğer bazı özkaynak kalemlerine karşılık mahsup işlemi yapılması,
- 2) Nakden ödeme yapılması.

Diğer taraftan, 233 sayılı KHK'nin 35. maddesine ilave olarak, aynı KHK'nin 30. maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde KİT'lere Cumhurbaşkanınca yatırım görevi de verilebileceği, bu yatırımların KİT'lerin kendi özkaynakları ile karşılanmadığı durumlarda ortaya çıkan finansman ihtiyacının genel bütçeden sermaye aktarılarak karşılanacağı ifade edilmektedir.

(*) 02/07/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 133. maddesi ile 233 sayılı KHK'da yer alan "görev zararı"

2.4.3. KİT'lerden Bütçeye Yapılan Ödemeler

KİT'lerden bütçeye yapılan aktarımların büyük bölümünü vergi ve diğer kanuni yükümlülükler oluşturmaktadır. Vergi ve diğer kanuni yükümlülüklerin yanı sıra KİT'ler bütçeye "Temettü Ödemeleri" ve "Hasılat Payı Ödemeleri" adı altında iki şekilde ödeme yapmaktadır.

2.4.3.1. Temettü Ödemeleri

KİT'lerin dönem kârlarından tahakkuk eden temettü tutarlarının dağıtımına ilişkin esaslar 233 sayılı KHK'nin 36., 37. ve 37/A maddelerinde düzenlenmiştir. Dağıtılabılır kâr, İDT'lerde, anılan KHK'nin 36. maddesi uyarınca I. yasal yedek akçenin, dönem kârına tahakkuk eden kurumlar vergisi ile diğer yasal yükümlülüklerin, II. tertip yasal yedek akçenin ayrılması ve varsa geçmiş yıl zararlarının mahsubu sonucunda belirlenir. KİT'lerde ise, 37. madde uyarınca yasal yedek akçenin ve diğer yasal yükümlülüklerin ayrılması sonucunda kalan kâr dağıtılabılır kârı oluşturur. Ayrıca, 37/A maddesinde Hazineye devredilmesi gereken temettü tutarları ve bu tutarlara ilişkin ödeme tarihlerini içerecek ödeme planının Hazine ve Maliye Bakanı

tarafından belirlenmesi düzenlenmiş olup zamanında ödenmeyen temettü tutarlarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun gereğince gecikme zammı uygulanarak tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

2.4.3.2. Hasılat Payı Ödemeleri

5018 sayılı Kanun'un 78. maddesinde, KİT'lerin ve kamu şirketlerinin gayrisafi hasılatlarının en çok %15'ine kadar bir bedelin tahsil edilerek genel bütçeye gelir kaydedilmesine hükmolunmuştur. Ayrıca aynı maddede, hasılat payı tahsil edilecek kurum ve kuruluşlar ile hasılat payı oranları, ödeme yeri ve zamanının Cumhurbaşkanınca belirleneceği de hüküm altına alınmıştır. Hasılat payı ilk defa 1996 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 29. maddesi ile yürürlüğe konulmuş olup 5018 sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar ilgili yıl bütçe kanunlarında yer alan düzenlemelerle devam ettirilmiştir. Hasılat payı ödemesi yapacak KİT'ler ve ödeme oranları 30/12/2005 tarihli, 2005/9916 sayılı ve 29/12/2006 tarihli, 2006/11442 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarıyla belirlenmiş olup söz konusu KİT'ler DHMİ (%14), KEGM (%10) ve TPAO (%10)'dur. Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünden alınan hasılat payı 07/11/2019 tarihli Bazı Kamu İktisadi Teşebbüslerinden Alınacak Hasılat Paylarına İlişkin 30/12/2005 Tarihli ve 2005/9916 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar ile kaldırılmıştır. 2020 yılında, bütçeye 5,5 milyar TL¹⁴ katkı sağlayan KİT'lere bütçeden 17,5 milyar TL nakit aktarım yapılmıştır.

Tablo 2: KİT – Bütçe İlişkisi (milyon TL)

	2018	2019	2020	Fark	% Değişim 2020-2019
Bütçeden KİT'lere Transferler					
Sermaye Ödemeleri ^(*)	12.543,2	17.206,6	15.410,9	-1.795,7	-10,4
Görevlendirme bedeli Ödemeleri ^(**)	2.175,9	1.669,7	2.094,6	424,9	25,4
Toplam	14.719,1	18.876,3	17.505,5	-1.370,8	-7,3
KİT'lerden Bütçeye Ödemeler					
Temettü Ödemeleri	3.249,1	2.637,4	1.879,4	-758,0	-28,7
Hasılat Payı Ödemeleri	1.321,7	1.414,2	1.024,6	-389,6	-27,5
Vergi ^(***)	2.397,5	3.554,0	2.589,2	-964,8	-27,1
Toplam	6.968,2	7.605,7	5.493,3	-2.112,4	-27,8
KİT - Hazine Mahsup Tutarları^(****)					
Görev Zararlarına	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ödenmemiş Sermayelerine	15,4	0,0	3.069,9	3.069,9	100,0
Toplam	15,4	0,0	3.069,9	3.069,9	100,0

Kaynak: HMB

(*) T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından TCDD sermayesine mahsuben ödenen tutarları da kapsamaktadır.

(**) 2020 yıl sonu itibarıyla ÖİB portföyünde olup 233 sayılı KHK'ya tabiyken verilen görev nedeniyle KİT'lere yapılan ödemeleri de kapsamaktadır (TŞFAŞ).

(***) Sadece KİT'ler tarafından ödenen kurumlar vergisi rakamlarını içermektedir.

(****) 233 sayılı KHK'nin 36. maddesinin 7. fıkrası kapsamında HMB KSKİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan mahsup işlemlerini kapsamaktadır.

¹⁴ Ayrıntılar için, HMB web sitesinin (www.hmb.gov.tr) "İstatistikler" sayfasındaki Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler İstatistikleri bölümünde yer alan Vergi Dışı Normal Gelirler Tablosu'na bakınız.

BÖLÜM 3: 2020 YILI KİT PERFORMANSI

Bu bölümde 2020 yılı sonu itibarıyla 233 sayılı KHK'ya tabi faaliyet gösteren 19 KİT ve TCDD'ye ait 1 bağlı ortaklığa ilişkin toplulaştırılmış veriler sunulmakta ve bu veriler belli başlıklar altında analiz edilmektedir.¹⁵

Bölümde, gelir tablosu ve bilanço'ya yönelik bilgilerin ardından rasyo analizine ve yaratılan katma değere ilişkin veriler yer alacaktır. Ayrıca, KİT'lerdeki personel yapısı ve personel profiline ilişkin veriler de bu bölümde özetlenmiştir.

Bölümün sonunda ise, yatırım harcamaları, FDF ve bütçeden sermaye ve görevlendirme bedeli adı altında yapılan transferlerle ilgili bilgiler bulunmaktadır.

3.1. Mali Durum

3.1.1. Gelir Tablosu

2020 yılında, KİT Sisteminin¹⁶ brüt satışları 2019 yılına göre %4,7 artarak 160,7 milyar TL'ye yükselmiştir. Söz konusu artış ağırlıklı olarak DMO'dan kaynaklanmakla birlikte, en yüksek brüt satış tutarı BOTAŞ'a aittir. 2019 yılını 1,3 milyar TL faaliyet zararı ile kapatan KİT Sistemi 2020 yılını ise yaklaşık 6,9 milyar TL faaliyet kârı ile kapatmıştır. Finansman Giderleri ile Olağandışı Gider ve Zararlar kalemlerindeki artışa rağmen, faaliyet kârındaki artış sonucu KİT Sisteminin 2020 yılı dönem kârı artmış ve 3,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi ve yasal yükümlülüklerinin ardından 2020 yılı dönem net kârı 825,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

¹⁵ Tablolar ilgili yılda 233 sayılı KHK'ya tabi KİT ve bağlı ortaklıkların verilerini içermektedir. Başka bir ifade ile daha önceleri ÖİB portföyüne alınma gibi nedenlerle 233 sayılı KHK kapsamından çıkmış iken şu anda 233 sayılı KHK'ya tabi olan teşebbüslerin (Örneğin: TEMSAN, TEDAŞ) ÖİB portföyünde oldukları yıllardaki verilerini kapsamamaktadır.

¹⁶ Raporun 2. Bölümünde, HMB portföyünde bulunan 19 KİT, 4 kamu sermayeli banka ve 7 diğer kuruluş olmak üzere toplam 30 kamu işletmesine ilişkin bilgiler sunulurken, Raporun bu bölümünde yalnızca 233 sayılı KHK'ya tabi faaliyet gösteren 19 KİT ve 1 bağlı ortaklığa ilişkin veriler sunulacak ve söz konusu Kuruluşların tamamı bundan sonraki nitelendirmelerimizde "KİT Sistemi" olarak anılacaktır.

Tablo 3: KİT Özet Gelir Tablosu

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Brüt Satışlar	125.311,9	153.457,6	160.725,6	4,74
Yurt İçi	112.078,9	138.139,4	145.893,9	5,61
Yurt Dışı	10.417,4	11.659,5	10.875,2	-6,73
Diğer Gelirler	2.815,6	3.658,6	3.956,5	8,14
Satış İndirimleri	2.110,6	2.361,1	1.508,3	-36,12
Satışların Maliyeti	122.236,6	141.250,2	140.811,2	-0,31
Faaliyet Giderleri	6.993,9	11.127,6	11.465,0	3,03
Faaliyet Kâr-Zararı	-6.029,2	-1.281,3	6.941,1	----
D. Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar	28.333,3	23.672,4	26.103,3	10,27
D. Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	18.040,0	15.116,7	17.625,5	16,60
Karşılık Gideri	1.276,5	942,1	1.228,7	30,42
Finansman Giderleri	3.519,3	4.700,5	7.176,8	52,68
Faiz Giderleri	1.432,6	2.741,8	1.991,7	-27,36
Kur Farkları	2.078,9	1.942,1	5.172,5	166,34
Olağandışı Gelir ve Kârlar	9.208,1	1.797,5	2.228,8	23,99
Olağandışı Gider ve Zararlar	3.519,0	3.447,3	7.080,4	105,39
Dönem Kâr-Zararı	6.433,8	924,1	3.390,4	266,89
Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	3.553,8	2.590,9	2.564,6	-1,02
Dönem Net Kâr-Zararı	2.880,1	-1.666,9	825,8	----
Dönem Net Kâr-Zararı / GSYİH (%)	0,08	-0,04	0,02	----

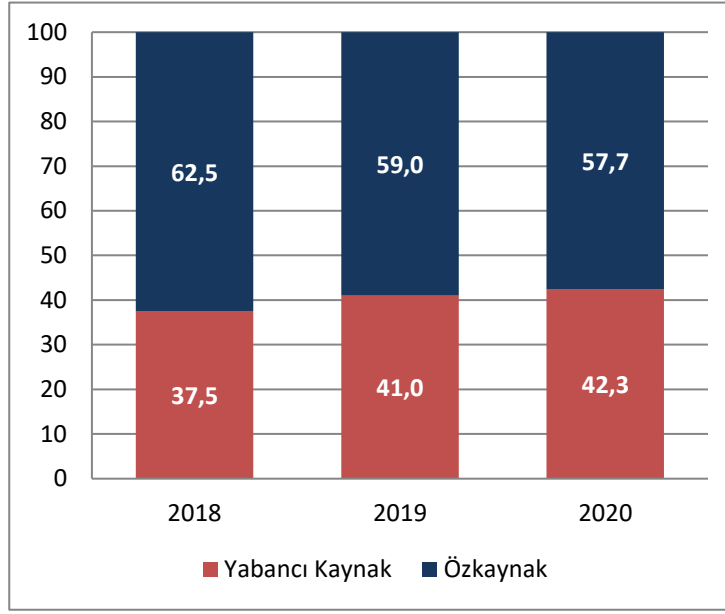
Kaynak: HMB

3.1.2. Bilanço

KİT Sisteminin toplam aktif büyüklüğü 2020 yılında bir önceki yıla göre %11,8 artışla 310,3 milyar TL'ye yükselmiş, 2020 yılında aktif büyüklüğünün GSYİH'ye oranı ise %6,2 olarak gerçekleşmiştir. Aktif büyüklüğündeki artışın ağırlıklı olarak duran varlıklardaki artıştan kaynaklandığı görülmektedir.

2020 yılında toplam özkaynak büyüklüğü %9,2 artışla 178,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bazı KİT'lerin nominal sermayelerinde yapılan artışlar sonucunda KİT Sisteminin toplam nominal sermayesi 2019 yılına göre %27,6 artışla 234,3 milyar TL'ye yükselmiş, yine aynı KİT'lerin ödenmiş sermayelerindeki artış ise KİT Sisteminin toplam ödenmiş sermayesini %10,9 artırarak 179,1 milyar TL'ye çıkarmıştır. KİT Sisteminin pasif yapısı incelendiğinde ise özkaynakların yabancı kaynaklara oranla daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. 2020 yıl sonu itibarıyla özkaynaklar toplam pasifin %57,7'sini oluştururken, yabancı kaynakların oranı %42,3 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2: Özkaynak - Yabancı Kaynak Dağılımı (%)

Tablo 4: KİT Özet Bilanço

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
AKTİF TOPLAMI	238.265	277.557	310.335	11,8
Dönen Varlıklar	86.642	104.777	114.675	9,4
Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler	7.516	11.478	19.663	71,3
Ticari ve Diğer Alacaklar	51.408	54.055	51.189	-5,3
Stoklar	16.462	24.416	25.644	5,0
Duran Varlıklar	151.623	172.781	195.660	13,2
Ticari ve Diğer Alacaklar	29.881	31.814	38.610	21,4
Mali Duran Varlıklar	13.611	18.585	16.935	-8,9
Maddi Duran Varlıklar	98.755	111.461	128.698	15,5
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	55.774	71.773	77.533	8,0
Mali Borçlar	8.411	17.082	15.605	-8,6
Ticari ve Diğer Borçlar	38.907	46.654	52.420	12,4
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	1.488	2.188	1.926	-12,0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	33.650	41.983	53.882	28,3
Mali Borçlar	22.237	26.007	36.806	41,5
Ticari ve Diğer Borçlar	4.425	7.771	8.436	8,6
Özkaynaklar	148.840	163.801	178.920	9,2
Nominal Sermaye	159.024	183.526	234.253	27,6
Ödenmiş Sermaye	140.670	161.567	179.117	10,9
AKTİF TOPLAMI / GSYİH	6,4	6,5	6,2	-4,3

Kaynak: HMB

3.1.3. Rasyo Analizi

Likidite Rasyoları

Cari Oran: Bir işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü ve net işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını gösteren cari oran, dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı olarak ifade edilmektedir. KİT Sistemi için 2018 yılında 1,55 olan cari oran, 2019 ve 2020 yıllarında sırasıyla 1,46 ve 1,48 olarak gerçekleşmiştir.

Asit Test Oranı: İşletmenin likidite durumunu cari orana göre daha hassas bir şekilde ölçen asit-test oranı, cari oranın dönen varlıklar içerisinde stoklar hariç tutularak hesaplanması olarak nitelendirilmektedir. Bu çerçevede, dönen varlıklar içindeki hazır değerler, menkul kıymetler ve ticari alacakların kısa vadeli borçlara oranı olarak hesaplanan asit test oranı, KİT Sistemi için 2018 – 2020 döneminde sırasıyla 1,26, 1,12 ve 1,15 olarak gerçekleşmiştir.

Devir Hızı Rasyoları

Stok Devir Hızı: Stokların bir yıl içerisinde kaç defa devrettiğini, diğer bir ifadeyle stokların ne kadar zamanda nakde dönüştüğünü gösteren bu oran, KİT Sistemi için 2018 yılında 8,26, 2019 yılında 6,91 ve 2020 yılında 5,63 olarak gerçekleşmiştir.

Alacak Tahsil Süresi: Alacak tahsil süresi, alacakların likiditesini gösteren bir ölçüt olup bu kapsamda, işletmelerin alacaklarını tahsil kabiliyeti hususunda yol gösterici nitelik taşımaktadır. KİT Sistemi için, 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla 104 ve 84 gün olan alacak tahsil süresi, 2020 yılında 77 gün olarak gerçekleşmiştir.

Nakit Çevirme Süresi: İşletmelerin kasasından çıkan nakdin net olarak ne kadar sürede geri döndüğünü ölçen bu mali orandaki artış, işletmenin temel likiditesinde bir kötüleşme olduğuna, azalma ise işletmenin likiditesinin iyileştiğine işaret etmektedir. Bu çerçevede, KİT Sisteminde 2018 yılında 73 gün, 2019 yılında 82 gün olan nakit çevirme süresi 2020 yılında 83 güne yükselmiştir.

Kaldıraç Rasyoları

Finansal Kaldıraç Oranı: Toplam aktiflerin ne kadarlık kısmının yabancı kaynaklardan fonlandığını gösteren bu oranın düşme eğiliminde olması işletmenin faiz ve borç ödeme açısından zor duruma düşme olasılığının azaldığı anlamını taşımaktadır. 2018 yılında yaklaşık 0,38 olan finansal kaldıraç oranı 2019 yılında 0,41'e, 2020 yılında ise 0,42'ye yükselmiştir.

Faizleri Karşılama Oranı: İşletmelerin, ödedikleri finansman giderinin kaç katı kazanç sağladığını ifade eden faizleri karşılama oranının yükselme eğiliminde olması, işletmenin faiz giderleri veya finansman maliyetini karşılama kapasitesinin arttığını göstermektedir. Bu çerçevede, 2018 yılında 2,83 olarak gerçekleşen bu oran, 2019 yılında azalış göstererek 1,20'ye gerilemiş, 2020 yılında ise 1,47 düzeyine gelmiştir.

Kârlılık Rasyoları

Aktif Kârlılık Oranı: İşletmelerdeki varlıkların ne ölçüde verimli kullanıldığını gösteren bu oran KİT Sistemi için 2018 yılında %2,62 olarak gerçekleşmiş, 2019 yılında kârlılığın azalmasıyla birlikte %0,81'e düşmüş, 2020 yılında ise %2,23 olarak gerçekleşmiştir.

Özsermaye Kârlılık Oranı: Ortakların işletmeye aktardığı fonların bir birimine düşen kârlılığı ölçen bu oran, KİT Sistemi için 2018 yılında %2,02 olarak gerçekleşmiş, 2019 yılında kârlılığın azalmasıyla birlikte %-1,07 seviyesine gerilemiş, 2020 yılında ise %0,48 seviyesine gelmiştir.

Diğer kârlılık rasyoları arasında ise; brüt satış kârı oranı, faaliyet kârı/net satışlar, vergi öncesi kâr/net satışlar ve dönem net kârı/net satışlar yer almaktadır.

Aktif Kullanım Rasyoları

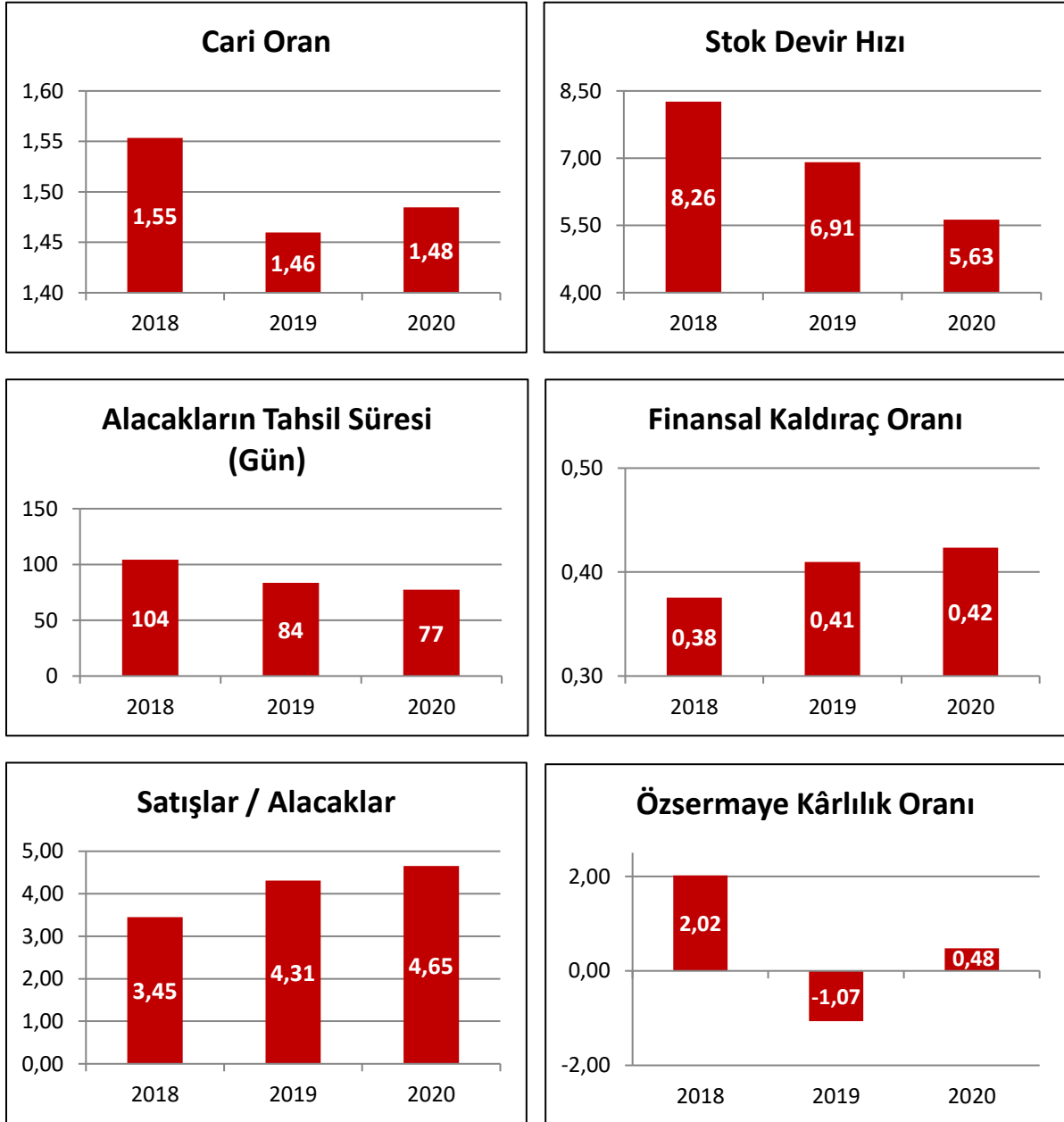
Rapor kapsamında aktif kullanım rasyoları; net satışlar/hazır kıymetler, net satışlar/alacaklar ve net satışlar/aktifler olarak yer almaktadır. 2020 yılında bu rasyolar sırasıyla; 8,77, 4,65 ve 0,51 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: KİT'lerin Mali Rasyoları

Likidite Rasyoları	2018	2019	2020
Cari Oran	1,55	1,46	1,48
Asit Test Oranı	1,26	1,12	1,15
Nakit Oranı (Disponibilite Oranı)	0,11	0,11	0,23
Devir Hızı Rasyoları			
Stok Devir Hızı	8,26	6,91	5,63
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	104	84	77
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	73	82	83
Kaldıraç Rasyoları			
Finansal Kaldıraç Oranı	0,38	0,41	0,42
UV Borçlar / Özkaynaklar	0,23	0,26	0,30
Özkaynaklar / Aktifler	0,62	0,59	0,58
Faizleri Karşılama Oranı	2,83	1,20	1,47
Kârlılık Rasyoları (%)			
Aktif Kârlılık Oranı	2,62	0,81	2,23
Özsermaye Kârlılık Oranı	2,02	-1,07	0,48
Brüt Satış Kârı Oranı	0,78	6,52	11,56
Faaliyet Kârı / Net Satışlar	-4,89	-0,85	4,36
Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar	5,22	0,61	2,13
Dönem Net Kârı / Net Satışlar	2,34	-1,10	0,52
Aktif Kullanım Rasyoları			
Net Satışlar / Hazır Kıymetler	19,76	18,91	8,77
Net Satışlar / Alacaklar	3,45	4,31	4,65
Net Satışlar / Aktifler	0,52	0,54	0,51

Kaynak: HMB

Grafik 3: KİT'lerin Mali Rasyoları (2018-2020)

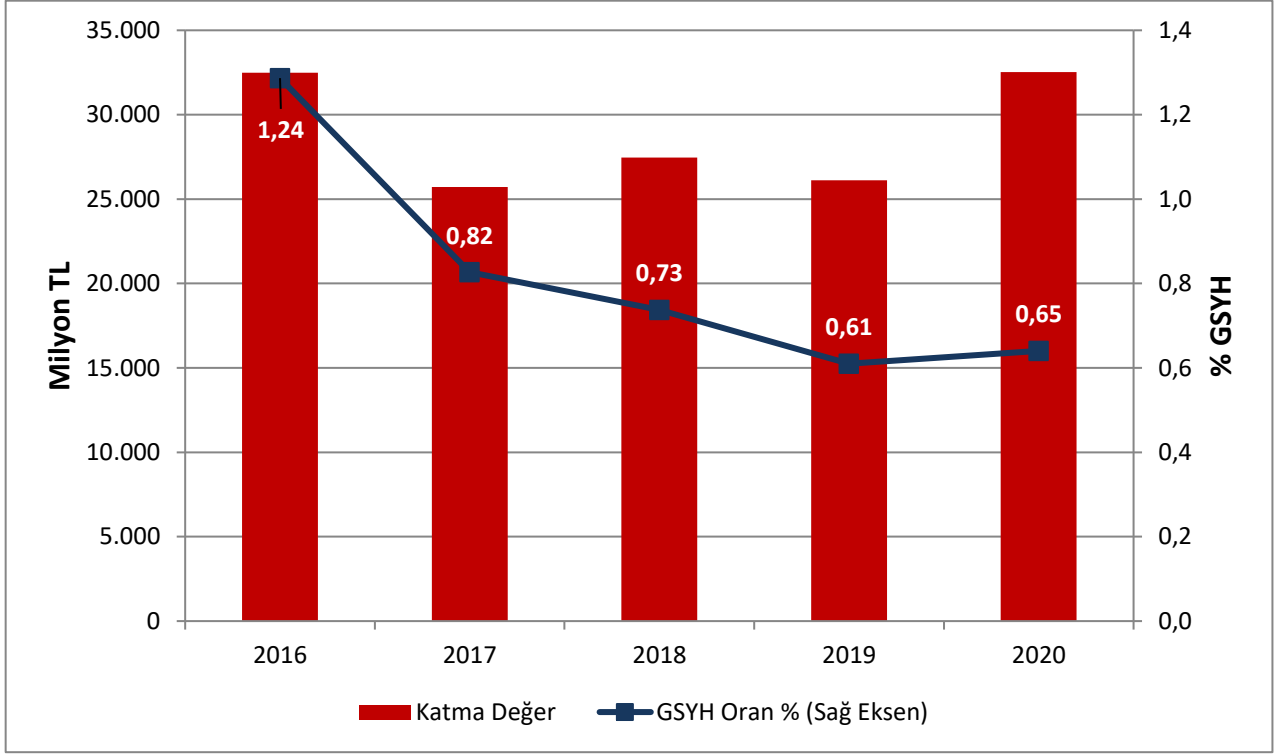

Kaynak: HMB

3.1.4. Katma Değer

Dönem kâr/zararından faiz, karşılık, kur farkı, amortisman ve istihdam giderlerinin ayıklanması ile bulunan katma değerın GSYİH'ye oranı, KİT Sistemi için 2018 yılında %0,73 olarak gerçekleşmiş, 2019 yılında azalan dönem kârı ile birlikte düşüş göstererek %0,61'e gerilemiştir. 2020 yılında ise dönem kârındaki artışla birlikte %0,65 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4: KİT'lerin Yarattığı Katma Değer

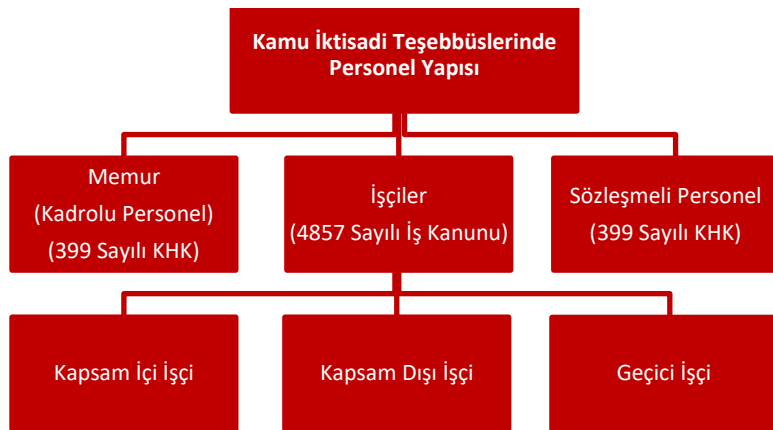

Kaynak: HMB

3.2. İstihdam

KİT'lerin önemli bir kısmında genel olarak üçlü bir personel yapısı bulunmaktadır. Buna göre bu kurumlarda çalışan personel ve tabi oldukları mevzuat aşağıdaki şemada yer almaktadır:

Grafik 5: KİT'lerde Personel Yapısı

Memurlar

14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi ve 399 sayılı KHK'nin I sayılı cetvelinde bulunan, asli ve sürekli hizmetleri gören ve çoğunlukla yönetim kadrosunda yer alan müdür, müfettiş vb. personeldir.

Sözleşmeli Personel

399 sayılı KHK'nin II sayılı cetvelinde unvanları belirtilen, yönetim kadrosu dışında yer alan ve işçi sayılmayan diğer personeldir.

İşçiler

4857 sayılı Kanun çerçevesinde istihdam edilen personeldir. İşçiler üç farklı statüde çalışmaktadır:

- ◆ Kapsam İçi İşçi: 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olup toplu iş sözleşmesi yapma hakkı bulunan personeldir.
- ◆ Kapsam Dışı İşçi: 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olup toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında tutulan personeldir.
- ◆ Geçici İşçi: 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olup 6 ayı geçmemek üzere geçici iş ilişkisi kurulan personeldir.

KİT'lerde memur maaşları ve sözleşmeli personel ücretleri Toplu Sözleşme ile, kapsam dışı işçi ücretleri Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, kapsam içi işçi ücretleri ise Toplu İş Sözleşmeleri ile belirlenmektedir.

3.2.1. Personel Sayıları

KİT'lerde istihdamın rasyonelleştirilmesi çerçevesinde, atıl iş gücünün azaltılması, kalifiye eleman alımı yoluyla personel profilinin iyileştirilmesi ve kuruluşların daha rekabet edebilir hale getirilebilmesini amaçlayan bir personel politikası izlenmektedir. 2020 yılı Genel Yatırım ve Finansman Programına ilişkin Karar çerçevesinde KİT'ler, 2020 yılında ayrılan personelin %85'i kadar (%75'i açıktan veya naklen, %10'u özelleştirme uygulamaları nedeniyle mülga Devlet Personel Başkanlığına bildirilen nakle tabi personelden olacak şekilde) yeni personel alabilmektedirler. Ayrıca, faaliyet alanı genişleyen veya yeni üretim tesisi veya hizmet birimleri faaliyete geçen kuruluşlara bir önceki yıl ayrılan personel sayısının %50'sine kadar ilave istihdam izni verilebilmektedir. Ek olarak, yatırım programı kapsamında kurulan, ancak personel ihtiyacı yukarıda belirtilen kriterler kapsamında karşılanamayan yeni tesis ve işletme birimlerine dair personel talepleri de değerlendirilerek, gerekli görülmesi halinde ilave atama izinleri verilebilmektedir. Sözü edilen tüm bu personel alımlarında, alınacak yeni personelin eğitilmiş ve nitelikli olmasına özel önem verilmekte, bu sayede ortalama personel kalitesinin artırılması amaçlanmaktadır.

KİT'lerde 2000 yılında yaklaşık 170 bin kişi (ortalama sayı) istihdam edilmekte iken, bu rakam giderek azalmış, 2020 yılında istihdam edilen ortalama kişi sayısı 99 bin civarına inmiştir (detaylı bilgiler Ek-2 ve KİT'lere ilişkin özet finansal göstergeler tablosunda yer almaktadır). 2019 yılı ile kıyaslandığında ise, 2020 yılında istihdam edilen ortalama kişi sayısı bir önceki yıla oranla %1,3 oranında azalmıştır.

Tablo 6: KİT Personel Bilgileri

Personel Sayıları (Ortalama Kişi)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Memur + Sözleşmeli	46.794	47.288	47.105	-0,4
İşçi	53.863	53.228	52.131	-2,1
Toplam	100.657	100.516	99.235	-1,3
KİT İstihdam Giderleri (milyon TL)				
Memur + Sözleşmeli	4.331,9	5.300,1	5.979,6	12,8
İşçi	6.193,6	7.477,3	9.027,9	20,7
Toplam	10.525,5	12.777,3	15.007,5	17,5
KİT Ortalama Personel Gideri (TL/Ay)				
Memur + Sözleşmeli	7.714,5	9.340,1	10.578,6	13,3
İşçi	9.582,3	11.706,4	14.431,5	23,3
Toplam	8.714,0	10.593,1	12.602,6	19,0
KİT İstihdam Giderleri / (Satış + Faaliyet Giderleri), %				
Memur + Sözleşmeli	3,4	3,5	3,9	11,4
İşçi	4,8	4,9	5,9	20,4
Toplam	8,1	8,4	9,9	17,9

Kaynak: HMB

3.2.2. İstihdam Giderleri

2020 yılında KİT'lerin toplam istihdam giderleri %17,5 artışla 15 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2018 yılında gelir tablosuna yansıtılan toplam KİT satış ve faaliyet giderlerinin %8,1'i, 2019 yılında ise %8,4'ü istihdam giderinden oluşmakta iken, bu oran 2020 yılında %9,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

3.2.3. Ortalama Personel Gideri

KİT'lerde bir çalışanın işverene maliyeti 2020 yılında memurlar ve sözleşmeli personel için aylık ortalama 10.579 TL, işçiler için ise aylık ortalama 14.432 TL olarak gerçekleşmiştir.

3.2.4. Personel Profili

Personel profiline yönelik ayrıntılı istatistiki veriler Rapor sonunda yer almaktadır (EK-2). KİT'lerden elde edilen verilere göre 31/12/2020 tarihi itibarıyla KİT'lerin personel profili aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

KİT'lerde istihdam edilen personelin;

- ◆ %38,2'si 20 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip,
- ◆ %30,8'i 30 – 40 yaş grubunda,
- ◆ %39,2'si lisans ve üzeri eğitime sahip,
- ◆ %10,6'sı kadın,
- ◆ %5,8'i yabancı dil bilmektedir.

3.3. Diğer Göstergeler

KİT sisteminde yatırım harcamaları 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla GSYİH'nin yaklaşık %0,52'si ve %0,47'si olarak gerçekleşmiş olup söz konusu harcamalar 2020 yılında da GSYİH'nin %0,47'sini oluşturmuştur (Tablo 7). 2018 yılında 3,3 milyar TL olan faiz dışı açığı, 2019 yılında kârlılıktaki azalışın devam etmesiyle 7,1 milyar TL olarak gerçekleşmiş, 2020 yılında ise kârlılıktaki artışın etkisiyle 2,4 milyar TL faiz dışı fazlaya dönüşmüştür.

Tablo 7: KİT Diğer Göstergeler

	2018		2019		2020	
	Tutar (milyar TL)	GSYİH'ye Oran, %	Tutar (milyar TL)	GSYİH'ye Oran, %	Tutar (milyar TL)	GSYİH'ye Oran, %
Yatırım Harcaması	19,45	0,52	20,31	0,47	23,81	0,47
Faiz Dışı Fazla	-3,32	-0,09	-7,06	-0,16	2,26	0,05
Bütçeden Transferler (*)	14,72	0,39	18,88	0,44	17,51	0,35

Kaynak: HMB

(*) Sermaye ve görevlendirme bedeli ödemeleri

BÖLÜM 4: KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ

Bu bölümde, KİT statüsünde bulunan 19 kamu işletmesi hakkında genel bilgiler verilerek bunların 2020 yılı performansları değerlendirilmiştir. Ayrıca, yıl içerisinde sektörü ve/veya kuruluşu etkileyen önemli gelişmeler her bir KİT bazında özetlenmiştir.

Öte yandan, “Seçilmiş Göstergeler” tabloları ve bu tablolarda yer alan verilere yönelik kısa değerlendirmeler yardımıyla, KİT’lerin mali yapıları hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

İlgili kamu işletmesinin sermaye bilgileri ve yönetim kurulu üyelerine ait bilgiler ise 31/12/2020 tarihi itibarıyla Raporda yer almaktadır.

Daha ayrıntılı bilgi ve veriler ilgili kuruluşun internet sitesinden veya faaliyet raporlarından temin edilebilir.

4.1. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.¹⁷

Yönetim Kurulu Üyeleri

Burhan ÖZCAN (YK Başkanı ve Genel Müdür)
M. Talha PAMUKÇU (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Abdolvahit FİDAN (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Kerim TAŞKIRAN (Üye – İlgili Bakanlık)
Safa USLU (Üye – İlgili Bakanlık)
Mehmet Ali KAYA (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 14,4 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 4,98 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.botas.gov.tr>

BOTAŞ, Türkiye'nin enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi hedefi doğrultusunda 1974 yılında kurulmuş olup 1987 yılından itibaren;

- Boru hatları ile petrol ve doğal gaz taşımacılığı,
- Doğal gazın ithalat, ihracat, pazarlama ve satışı ile
- Boru hatları etüt, mühendislik ve yapım işleri

alanlarında faaliyetini devam ettirmektedir.

Önemli Gelişmeler

BOTAŞ tarafından 2020 yılında uzun dönemli alım-satım anlaşmaları ve spot alımlar ile 43,8 milyar Sm³ doğal gaz tedarik edilmiş olup 41,9 milyar Sm³ yurt içi doğal gaz satışı gerçekleştirilmiştir. İhracat miktarı ise 577,8 milyon Sm³ olmuştur. Doğal gaz ithalatının en fazla gerçekleştirildiği üç ülke sırasıyla %28 ile Rusya Federasyonu, %15 ile Azerbaycan ve %13 ile Cezayir olmuştur. Doğal gaz satışlarının %23,7'si elektrik sektörüne, %44,4'ü konutlara, %29,3'ü sanayiye yapılmıştır. İlave olarak EPIAŞ Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasasında yapılan satışların oranı %2,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2020 yılı sonu itibarıyla doğal gaz boru hattı uzunluğu 18.592 km olup tüm illere gaz arzı sağlanmıştır.

Arz güvenliğine yönelik olarak yapım çalışmaları devam eden Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama Projesinde 1,2 milyar Sm³ depolama ve 40 milyon Sm³ geri üretim kapasitesine ulaşılmıştır. 2023 yılında söz konusu doğal gaz depolama kapasitesinin 5,4 milyar Sm³'e ve geri üretim kapasitesinin 80 milyon Sm³/gün'e çıkarılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Silivri Doğal Gaz Yer Altı Depolama Tesisi'nde ise 2020 sonunda 3,1 milyar Sm³ depolama kapasitesine ulaşılmıştır. 2022 sonunda 4,6 milyar Sm³ depolama ve 75 milyon Sm³/gün geri üretim kapasitesine ulaşılması amaçlanmaktadır.

¹⁷ 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile BOTAŞ'ın sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF'ye aktarılmasına karar verilmiştir. BOTAŞ'ın hisselerinin TVF'ye tesciline ilişkin ilan 03/08/2017 tarihli ve 9381 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

Mali Durum

2020 yılında BOTAŞ, aktiflerinin %18,9'unu özkaynaklarla, %81,1'ini ise yabancı kaynaklarla finanse etmiş olup 2019 yılına göre aktiflerin yabancı kaynaklarla finanse edilme oranında %4,1 artış meydana gelmiştir.

2020 yılı sonu itibarıyla Kuruluşun aktif toplamı, 2019 yılına kıyasla %16,7 oranında artış göstererek 67,5 milyar TL'ye ulaşmıştır.

BOTAŞ'ın brüt satışları, 2020 yılında bir önceki yıla göre %2,3 oranında artarak 66,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Döviz kurlarındaki artış trendinin devam ettiği 2020 yılında uluslararası petrol fiyatlarındaki ciddi düşüşler sayesinde, Kuruluşun satışlardan dolayı oluşan maliyeti 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla %10 oranında azalış göstererek 63,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

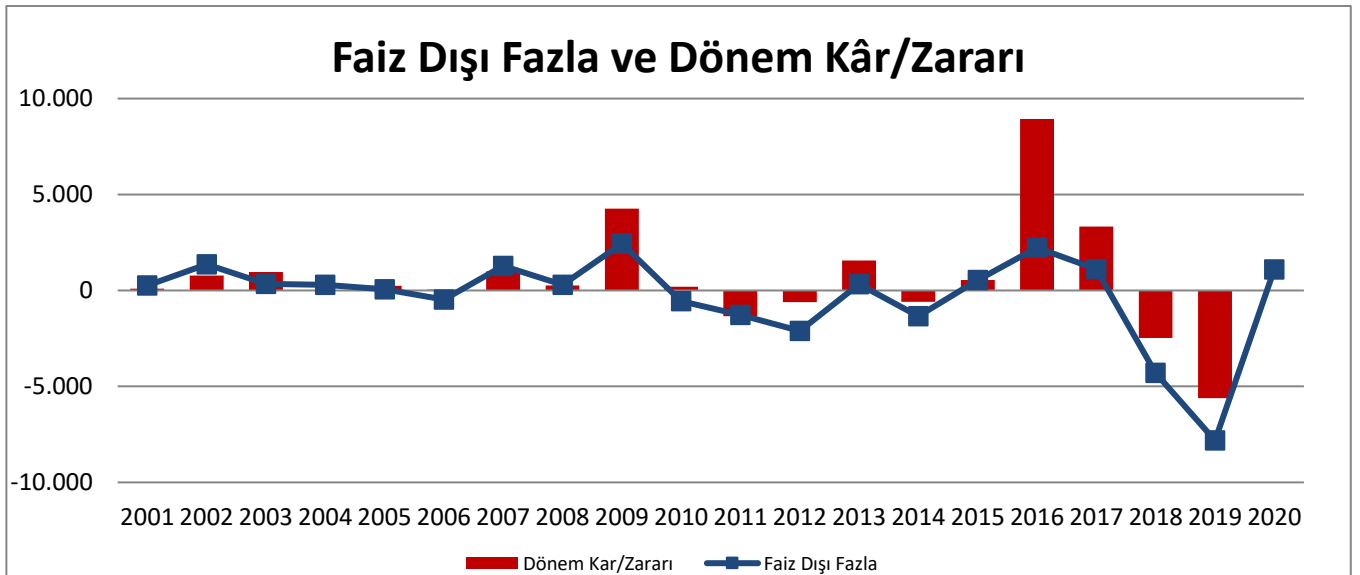
Böylelikle, Kuruluş 2019 yılındaki 5,6 milyar TL'lik zarar sonrasında, daha uygun fiyatlardan doğal gaz ithal etme imkânına kavuşarak zararını önemli ölçüde azaltmış ve yılı 26,8 milyon TL dönem zararı ile kapatmıştır.

Kuruluş tarafından yapılan altyapı ve diğer yatırımlar, 2020 yılında 2019 yılına yakın bir seviyede gerçekleşmiş ve %4,3 oranında azalış göstererek 3,2 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*(milyon TL)*

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	51.070,4	65.047,6	66.537,4	2,3
Satışların Maliyeti	58.633,8	70.976,4	63.899,5	-10,0
Faaliyet Giderleri	117,1	141,6	138,9	-1,9
Faaliyet Kâr Zararı	-7.700,2	-6.107,1	2.445,2	----
Finansman Giderleri	905,5	2.491,3	4.414,5	77,2
Dönem Kâr Zararı	-2.481,7	-5.613,3	-26,8	99,5
Bilanço				
Dönen Varlıklar	20.214,6	28.427,2	32.203,4	13,3
Stok	2.787,4	4.396,5	4.131,6	-6,0
Duran Varlıklar	24.456,2	29.448,4	35.313,8	19,9
Aktif Toplamı	44.670,8	57.875,6	67.517,3	16,7
KV Yabancı Kaynaklar	16.801,1	27.163,0	30.309,9	11,6
UV Yabancı Kaynaklar	9.819,7	17.926,0	24.447,4	36,4
Özkaynaklar	18.050,0	12.786,7	12.759,9	-0,2
Rasyolar				
Cari Oran	1,20	1,05	1,06	1,5
Asit Test Oranı	1,04	0,88	0,93	4,7
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	96,9	83,0	82,9	-0,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	49,2	61,5	66,4	8,1
Özsermaye Getiri Oranı %	-13,75	-43,90	-0,21	99,5
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	2.734	2.658	2.761	3,0
Toplam İstihdam Gideri	497,3	580,6	653,0	6,6
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	830,0	0,0	-100,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	18.679,7	24.472,4	24.103,4	-0,7
Personel Başına Gider (Bin TL)	21.446,2	26.702,9	23.147,8	-12,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-2.816,5	-2.297,6	885,8	----
Diğer				
Katma Değer	262,0	-1.807,5	6.242,1	----
Yatırım Harcaması	2.162,9	3.395,4	3.249,2	-4,3
Faiz Dışı Fazla	-4.287,2	-7.818,1	1.249,2	----

Kaynak: BOTAŞ, HMB ve SBB

4.2. Elektrik Üretim A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Dr. İzzet ALAGÖZ (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Etem ÇEKER (Üye – Genel Müdür Yardımcısı)

İlyas TUFAN (Üye – HMB)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş

Boş

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 14 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 14 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.euas.gov.tr>

Ülkemizde ilk kamu elektrik işletmeciliği 1935 yılında 2805 sayılı Kanun ile kurulan Etibank ile başlamıştır. 15/07/1970 tarihli ve 1312 sayılı Kanun ile elektrik enerjisi sektörü ile ilgili faaliyetler Etibanktan TEK'e devredilmiş, TEK ise, 13/08/1993 tarihinde TEAŞ ve TEDAŞ adı altında iki ayrı İDT'ye ayrılmıştır. TEAŞ'ın; EÜAŞ, TEİAŞ ve TETAŞ olmak üzere üç ayrı İDT halinde yeniden yapılandırılması neticesinde, devletin genel enerji ve ekonomi politikasına uygun olarak, verimlilik ve kârlılık ilkelerine göre elektrik enerjisi üretimi ve satışı faaliyetinde bulunmak üzere 01/10/2001 tarihi itibarıyla EÜAŞ kurulmuştur. Daha sonra 09/07/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK kapsamında EÜAŞ ve TETAŞ, EÜAŞ bünyesinde birleştirilmiştir. Kuruluşun Ana Statüsü 7 Ekim 2020 tarih ve 31267 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3062 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile güncellenmiştir.

EÜAŞ, elektrik üretimi alanında, kamuya ait termik ve hidrolik santrallerin işletilmesi, bakım, onarım ve rehabilitasyonlarının yapılması, malzeme yönetimi ve tedariki ile ruhsatı Kuruluşa ait maden sahalarının işletilmesi faaliyetlerini yürütmektedir. Diğer taraftan TETAŞ'tan devraldığı elektrik alımı faaliyetleri çerçevesinde Yİ, YİD ve İHD gibi usullerle elektrik üreten şirketlerle ticari ilişkisi de devam etmektedir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılı sonu itibarıyla Şirket bünyesinde 10 adet termik, 48 adet hidrolik santral ve 2 adet rüzgar santrali bulunmakta olup Şirketin kurulu gücü, 7.587 MW'ı termik, 13.983 MW'ı hidrolik kaynaklara ve 17 MW'ı rüzgara dayalı olmak üzere toplam 21.588 MW'tır. Şirketin Türkiye kurulu gücü içindeki payı ise %22,5'dir. Bu pay 2019 yılında %21,6 olup söz konusu artışın nedeni EÜAŞ'a devrolunan santrallerdir.

EÜAŞ, 2020 yılında termik santrallerden 16,7 milyar kWh ve hidrolik santrallerden 38,9 milyar kWh olmak üzere toplam 55,6 milyar kWh elektrik üretmiş olup bu miktar ülkemizin toplam elektrik üretiminin %18,2'sine tekabül etmektedir. Diğer taraftan EÜAŞ elektrik enerjisi alım portföyünde yer alan kaynaklardan, yerli kömür ve işletme hakkı devri santralleri gibi, 2020 yılı içinde toplam 32,6 milyar kWh alım yapmış olup toplam elektrik satışı 88,2 milyar kWh düzeyindedir. Bu oran ülke elektrik tüketiminin yaklaşık %29,9'una tekabül etmektedir.

Tablo 8: 2020 Yılı Sonu İtibarıyla EÜAŞ Kurulu Gücü ve Üretimi

Kaynaklar	Kurulu Güç (MW)	Pay (%)	Üretim (GWh)	Pay (%)
Hidrolik	13.983	64,8	38.845	69,9
Doğal Gaz	5.163	23,9	12.886	23,2
Linyit	2.424	11,3	3.835	6,9
Rüzgâr	17	0,04	19	0,03
TOPLAM	21.588	100	55.585	100

Kaynak: EÜAŞ

Tablodaki sayılar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.

2020 yılında EÜAŞ'a bağlı barajlara 174 milyar m³ su gelmiştir. Bu değer 2019 yılında barajlara gelen 216 milyar m³ suya göre %19 daha azdır. EÜAŞ, hidrolik santrallerden 38,8 GWh elektrik enerjisi üretmiştir. Tüm barajlarda elektrik üretiminde kullanılan su miktarı ise 170 milyar m³'tür.

Tablo 9: 2020 Yılı Sonu İtibarıyla Türkiye Kurulu Güç ve Üretim Tablosu

Kaynaklar	Kurulu Güç (MW)	Pay (%)	Üretim (GWh)	Pay (%)
Hidrolik	30.983	32,3%	78.096	25,6%
Doğal Gaz	25.846	26,9%	68.710	22,6%
Linyit + Taş Kömürü	10.931	11,4%	62.407	20,5%
İthal Kömür	8.987	9,4%	41.637	13,7%
Rüzgar	8.740	9,1%	24.812	8,1%
Güneş	6.671	7,0%	10.941	3,6%
Jeotermal	1.613	1,7%	9.943	3,3%
Biyokütle	1.107	1,2%	4.435	1,5%
Diğer	1.086	1,1%	3.630	1,2%
TOPLAM	95.964	100,0%	304.611	100,0%

Kaynak: EÜAŞ

Tablodaki sayılar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.

Yukarıda yer alan Tablo 9'da 2020 yıl sonu itibarıyla kaynak bazında kurulu güç ve üretim verileri yer almaktadır.

Tablo 10: 2020 Yılı Sonu İtibarıyla Elektrik Üretiminin Kuruluşlara Göre Dağılımı

KURULUŞ	Üretim (GWh)	Pay (%)
EÜAŞ	55.585	18,2%
Serbest Üretim Şirketleri	240.653	79,0%
İşletme Hakkı Devredilen	7.935	2,6%
Yap-İşlet-Devlet	439	0,1%
TOPLAM	304.611	100,0%

Kaynak: EÜAŞ

Tablodaki sayılar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.

Yukarıda yer alan tabloda ise ülkemiz elektrik üretiminin kuruluşlar bazında dağılımına yer verilmiştir. Serbest elektrik üretim şirketleri üretimin %79'unu, işletme hakkı devredilen santraller ise %2,6'ını gerçekleştirmiştir.

Mali Durum

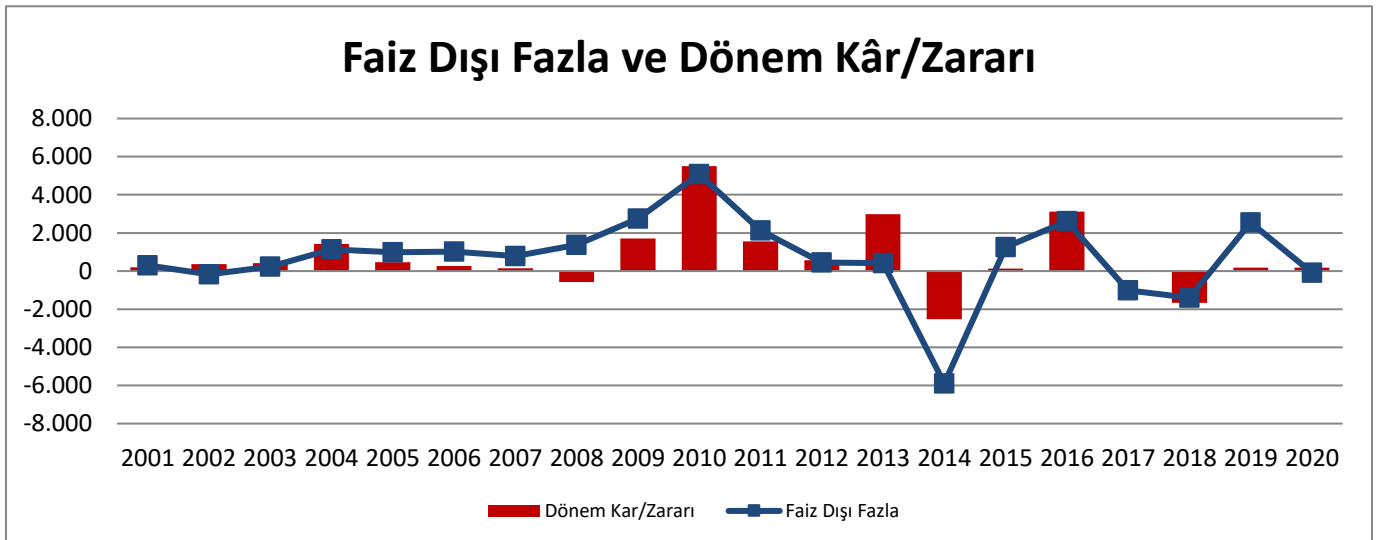
2020 yılında Kuruluşun brüt satış hasılatı 21,7 milyar TL, faaliyet zararı 158,1 milyon TL, finansman gideri 6,8 milyon TL, dönem kârı ise 171,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2020 yıl sonu itibarıyla, EÜAŞ'ın varlıklarının toplam değeri 27,1 milyar TL olup varlıkların 13,7 milyar TL'si dönen varlık (%50,3) ve 13,5 milyar TL'si duran varlıktır (%49,7). Diğer yandan, Kuruluşun aynı dönemde 1,5 milyar TL uzun vadeli yabancı kaynağı, 5,6 milyar TL kısa vadeli yabancı kaynağı ve 20 milyar TL özkaynağı mevcuttur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	21.540,7	25.922,8	21.694,6	-16,3
Satışların Maliyeti	26.135,4	25.100,6	21.273,8	-15,2
Faaliyet Giderleri	364,8	654,3	564,5	-13,7
Faaliyet Kâr Zararı	-5.069,8	152,7	-158,1	---
Finansman Giderleri	93,3	142,4	6,8	-95,2
Dönem Kâr Zararı	-1.664,0	176,8	171,9	-2,7
Bilanço				
Dönen Varlıklar	12.254,1	12.428,4	13.661,6	9,9
Stok	575,7	833,4	1.105,7	32,7
Duran Varlıklar	13.869,0	13.651,7	13.478,1	-1,3
Aktif Toplamı	26.123,1	26.080,1	27.139,7	4,1
KV Yabancı Kaynaklar	7.327,6	4.713,2	5.642,8	19,7
UV Yabancı Kaynaklar	1.522,8	1.496,7	1.454,7	-2,8
Özkaynaklar	17.272,7	19.870,3	20.042,2	0,9
Rasyolar				
Cari Oran	1,67	2,64	2,42	-8,2
Asit Test Oranı	1,59	2,46	2,23	-9,6
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	110,9	63,5	26,7	-58,0
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	51,2	22,8	-6,1	---
Özsermaye Getiri Oranı %	-9,63	0,89	0,86	-3,6
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	6.490	6.347	6.004	-5,4
Toplam İstihdam Gideri	553,5	786,9	837,3	6,4
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	2.420,8	0,0	-100,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	3.319,1	4.084,3	3.613,4	-11,5
Personel Başına Gider (Bin TL)	4.027,0	3.954,7	3.543,3	-10,4
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-781,2	24,1	-26,3	---
Diğer				
Katma Değer	-78,7	2.036,1	1.866,9	-8,3
Yatırım Harcaması	659,7	462,3	290,0	-37,3
Faiz Dışı Fazla	-1.398,6	2.545,9	-81,4	---

Kaynak: EÜAŞ, HMB ve SBB

4.3. Türkiye Elektrik İletim A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Orhan KALDIRIM (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Murat TOKAT (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Muhammer Nuri ASLAN (Üye - Genel Müdür Yrd.)
Süleyman ÖNEL (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 12,8 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 5 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.teias.gov.tr>

TEİAŞ, ülkenin genel enerji politikasına uygun olarak, ülkedeki tüm iletim tesislerini devralmak, elektrik iletimi, yük tevzi ve işletme planlaması hizmetlerini yürütmek üzere 2001 yılında kurulmuştur¹⁸.

TEİAŞ, 36 kV ve üstü gerilim seviyesinde elektrik iletim sisteminin işletilmesi için Türkiye’de tek yetkili kuruluş olup ana faaliyet alanı; Türkiye elektrik sistemini yönetmek, sistemin işletme ve bakımını yapmak, sistemin genişleme ve yenileme yatırımlarını yapmak, enterkoneksiyon çalışmalarını gerçekleştirmek, istatistik ve raporlama çalışmalarını yapmak ve AR-GE faaliyetlerini yürütmektir.

TEİAŞ, uluslararası enterkoneksiyon projeleri ile gerek arz güvenliğini sağlamak gerekse uluslararası ilişkileri sektörel bazda geliştirmek amacıyla 18/09/2010 tarihinde ENTSO-E (Avrupa Elektrik İletim Sistemi İşleticileri Ağı) ile deneme bağlantısı gerçekleştirmiş ve bu süreç 3 faz şeklinde yürütülmüştür. Bu husustaki “Uzun Dönemli Anlaşma” 15/04/2015 tarihinde Brüksel’de imzalanmıştır.

Önemli Gelişmeler

2019 yılı sonunda 70.034 km olan elektrik iletim hattı toplam uzunluğu, 2020 yılında 71.098 km’ye ulaşmıştır.

Tablo 11: 2020 Yılı Enerji İletim Hat Uzunlukları

ENERJİ İLETİM HATLARI (KM)	400 kV	220 kV	154 kV	66 kV	TOPLAM
Ulusal Elektrik Sistemi Havai Hatları	23.415,23	0	46.172,05	109,54	69.696,82
Enterkonneksiyon Havai Hatları	519,8	85,35	227,8	0	832,95
Toplam Havai Hatlar	23.935,03	85,35	46.399,85	109,54	70.529,77
Ulusal Elektrik sistemi Yeraltı Kara Kablosu	77,74	0	474,47	0	552,21
Ulusal Elektrik Sistemi Denizaltı Kablosu	15,96	0	0	0	15,96
Genel Toplam	24.028,73	85,35	46.874,32	109,54	71.097,94

Kaynak: EÜAŞ, TEİAŞ

¹⁸ TEİAŞ 2 Temmuz 2021 tarihli ve 4222 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile halka arza yönelik hazırlık işlemlerine başlanmak üzere özelleştirme kapsamına alınmıştır.

TEİAŞ tarafından 2020 yılı içerisinde devreye alınan 154 kV enerji iletim hattı toplam uzunluğu 374,6 km'dir. TEİAŞ tarafından yıl içinde devreye alınan 400 kV enerji iletim hattı toplam uzunluğu 22,4 km'dir. Bağlantı Anlaşması kapsamında tesis edilen 154 kV enerji iletim hattının toplam uzunluğu 343,8 km iken 400 kV olan hattın uzunluğu 40,1 km'dir.

Kuruluşun ayrıca 2020 yılında toplam YAL (Yük al) miktarı 5.331.878 MWh, yerine getirilen YAL 4.565.423 MWh, toplam YAT (Yük at) miktarı 3.203.091 MWh, yerine getirilen YAT 2.867.229 MWh, yüzde talimat yerine getirilme oranı YAL için %85,6, YAT için %89,5 olmuştur. 2020 yılında verilen toplam talimat miktarında 2019 yılına göre %40,6 oranında azalış olmuştur.

Mali Durum

Kuruluşun 2020 yılı yatırım harcaması 3,7 milyar TL'dir.

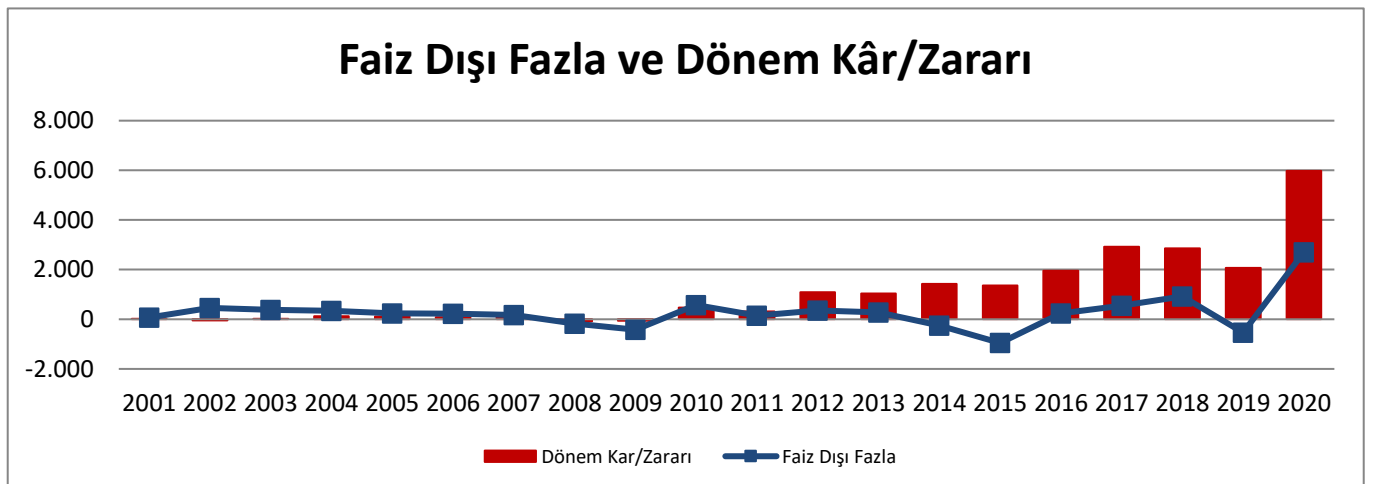
2020 yılında Kuruluşun brüt satışları 14,9 milyar TL ve dönem kârı yaklaşık 5,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılı sonu itibarıyla, TEİAŞ'ın varlıklarının toplam değeri 27,9 milyar TL olup Kuruluşun 3,9 milyar TL dönen varlığı (%13,9) ve 23,9 milyar TL duran varlığı (%85,6) mevcuttur.

Diğer yandan, Kuruluşun aynı dönemde 3,2 milyar TL uzun vadeli yabancı kaynağı, 2,3 milyar TL kısa vadeli yabancı kaynağı ve 22,4 milyar TL özkaynağı mevcuttur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	8.946,7	11.121,7	14.933,0	34,3
Satışların Maliyeti	5.622,1	8.451,8	8.442,7	-0,1
Faaliyet Giderleri	188,1	311,3	284,7	-8,5
Faaliyet Kâr Zararı	3.069,6	2.289,2	6.128,1	167,7
Finansman Giderleri	934,3	488,5	929,7	90,3
Dönem Kâr Zararı	2.859,3	2.065,7	5.975,5	189,3
Bilanço				
Dönen Varlıklar	2.223,1	1.940,7	3.904,3	101,2
Stok	108,1	119,5	132,6	11,0
Duran Varlıklar	18.119,5	20.803,4	23.975,6	15,2
Aktif Toplamı	20.342,6	22.744,2	27.880,0	22,6
KV Yabancı Kaynaklar	1.589,6	2.354,5	2.252,4	-4,3
UV Yabancı Kaynaklar	2.567,5	2.600,4	3.189,9	22,7
Özkaynaklar	16.185,5	17.789,3	22.437,7	26,1
Rasyolar				
Cari Oran	1,40	0,82	1,73	110,3
Asit Test Oranı	1,33	0,77	1,67	116,5
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	77,5	54,5	51,1	-6,4
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	29,1	29,7	13,8	-53,4
Özsermaye Getiri Oranı %	13,75	9,02	20,72	129,8
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	8.059	7.996	7.989	-0,1
Toplam İstihdam Gideri	818,5	979,0	1.088,2	11,2
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	1.110,2	1.390,9	1.869,2	34,4
Personel Başına Gider (Bin TL)	697,6	1.057,0	1.056,8	0,0
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	380,9	286,3	767,1	167,9
Diğer				
Katma Değer	5.429,0	4.474,2	9.026,0	101,7
Yatırım Harcaması	2.921,9	2.996,7	3.654,3	21,9
Faiz Dışı Fazla	920,6	-533,5	2.707,4	----

Kaynak: TEİAŞ, HMB ve SBB

4.4. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Dr. Hasan Hüseyin ERDOĞAN (YK Başkanı ve Genel Müdür)	Hazine Sermaye Payı: %100
Burhan AYAR (Üye – Genel Müdür Yrd.)	Nominal Sermaye: 1 milyar TL
Mehmet UYGUN (Üye – Genel Müdür Yrd.)	Ödenmiş Sermaye: 1 milyar TL
Ayhan KANDEMİR (Üye – Genel Müdür Yrd.)	
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)	
Boş (Üye – HMB)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	http://www.tki.gov.tr

22/05/1957 tarihinde kurulmuş olan TKİ Genel Müdürlüğü, 233 sayılı KHK ile bir İDT olarak yeniden düzenlenmiş olup 15/06/1985 tarihli ve 18785 sayılı "Maden Kanunu" ile 27/11/1984 tarihli ve 18588 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Ana Statüsü" çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

İlgili mevzuat uyarınca TKİ, ülkenin genel enerji ve yakıt politikasına uygun olarak linyit, turp bitümlü şist, asfaltit gibi enerji hammaddelerini değerlendirmek, ülkenin ihtiyaçlarını karşılamak, ülke ekonomisine azami katkıda bulunmak, plan ve programlar tanzim ve takip etmek, uygulama stratejilerini tespit etmek ve gerçekleşmesini sağlamakla görevlidir.

Önemli Gelişmeler

TKİ'nin 2020 yılı sonu itibarıyla, 2,1 milyar ton kömür rezervi bulunmaktadır. Toplam kömür rezervinin 1,6 milyar tonu görünür rezervdir.

TKİ tarafından 2020 yılında rödavanlı sahalarından yapılan üretim dahil olmak üzere 29,6 milyon ton tüvenan, 22,7 milyon ton satılabilir kömür üretilmiştir. TKİ'nin kendi sahalarında ürettiği kömür miktarı ise 12,4 milyon ton'dur.

Tablo 12: TKİ 2020 Yılı Tüvenan ve Satılabilir Kömür Üretim Miktarları

Üretim Yöntemi	Tüvenan (Milyon Ton)	Satılabilir (Milyon Ton)
Açık İşletme	19,3	17,8
Yeraltı İşletmesi	10,2	4,9
Toplam	29,6	22,7

Kaynak: TKİ 2020 Faaliyet Raporu

TKİ, 2020 yılında toplam 13,6 milyon ton kömür satışı yapmış olup bu miktarın %60'ı termik santrallerde, %40'ı ise ısınmada ve sanayide kullanılmak üzere piyasaya satılmıştır.

TKİ tarafından 2020 yılında 1949 sayılı Muhtaç Ailelere Isınma Amaçlı Kömür Yardımı Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca yaklaşık 1,8 milyon aileye 1,6 milyon ton kömür dağıtılmıştır. Dağıtım yapılan kömür aşağıdaki tabloda belirtilen ısınma amacıyla piyasaya satışı yapılan kömür miktarına dahil olup toplam satış miktarının %11,3'ünü oluşturmaktadır.

15/07/2020 tarihli ve 31186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2759 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 2020-2021 eğitim öğretim döneminde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumların kömür ihtiyacının karşılanması hususunda TKİ görevlendirilmiş olup Karar kapsamında yaklaşık 500.000 ton kömür dağıtım yapılmıştır.

Tablo 13: TKİ 2020 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları

Müşteri Grupları	Satış Miktarı (Milyon Ton)	Pay (%)
Termik Santraller	8,15	60
Isınma	2,67	20
Sanayi	2,76	20
Toplam Satış	13,58	100

Kaynak: TKİ 2020 Faaliyet Raporu

TKİ tarafından 2020 yılında toplam 2,8 milyon TL Ar-Ge harcaması yapılmış olup bu faaliyetlerden aynı yıl 34,6 milyon TL gelir elde edilmiştir. Ayrıca, 2020 yılında toplam 27,7 milyon TL yatırım harcaması yapılmıştır.

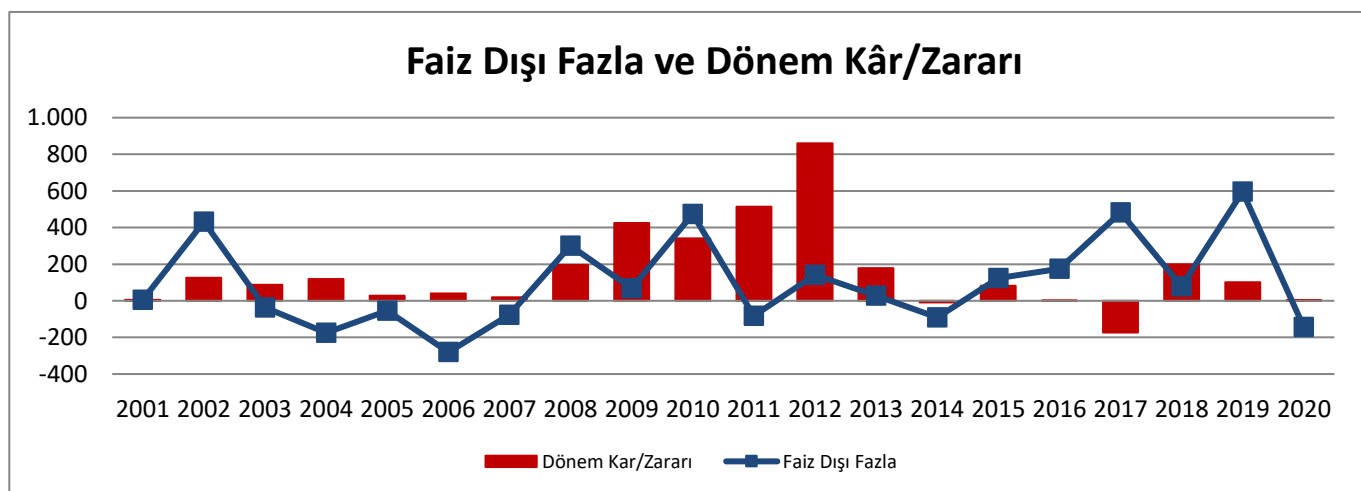
Mali Durum

2020 yılında TKİ'nin brüt satışları; kömür santrallerinin filtre sorunu sebebiyle üretimlerini kısmaları ve pandemi etkisinden dolayı bir önceki yıla göre %1,9 oranında azalmıştır. TKİ 2020 yılını 2,9 milyon TL dönem kârı ile kapatmıştır.

Muhtaç ailelere kömür yardımı yapılması ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlara ısınma amaçlı kömür dağıtım yapılması uygulamaları kapsamında HMB tarafından TKİ'ye 2020 yılında 1,2 milyar TL görevlendirme ödemesi yapılmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	3.675,7	4.039,9	3.963,5	-1,9
Satışların Maliyeti	3.324,3	3.337,2	3.235,6	-3,0
Faaliyet Giderleri	634,7	667,6	756,0	13,2
Faaliyet Kâr Zararı	-283,2	35,1	-28,1	----
Finansman Giderleri	22,7	94,0	101,9	8,5
Dönem Kâr Zararı	198,9	101,0	2,9	-97,1
Bilanço				
Dönen Varlıklar	6.931,7	8.533,6	5.248,2	-38,5
Stok	295,2	367,1	541,3	47,4
Duran Varlıklar	622,2	516,0	517,6	0,3
Aktif Toplamı	7.553,9	9.049,6	5.765,8	-36,3
KV Yabancı Kaynaklar	5.421,2	6.806,2	3.537,1	-48,0
UV Yabancı Kaynaklar	178,6	212,3	197,5	-7,0
Özkaynaklar	1.954,1	2.031,1	2.031,2	0,0
Rasyolar				
Cari Oran	1,28	1,25	1,48	18,3
Asit Test Oranı	1,22	1,20	1,33	10,9
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	66,5	86,3	118,6	37,5
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	7,4	34,2	79,4	131,8
Özsermaye Getiri Oranı %	10,18	3,79	0,01	-99,8
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	4.487	4.182	4.098	-2,0
Toplam İstihdam Gideri	431,1	488,9	522,0	6,8
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	1.206,5	1.160,1	1.215,0	4,7
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	819,2	966,0	967,2	0,1
Personel Başına Gider (Bin TL)	740,9	798,0	789,6	-1,1
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-63,1	8,4	-6,8	----
Diğer				
Katma Değer	1.265,3	1.609,9	1.162,1	-27,8
Yatırım Harcaması	29,6	30,1	27,7	-8,0
Faiz Dışı Fazla	78,6	595,6	-143,8	---

Kaynak: TKİ, HMB ve SBB

4.5. Türkiye Taşkömürü Kurumu

Yönetim Kurulu Üyeleri

Kazım EROĞLU (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Muhammet Safa TOPUZ (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Ercan GEBEŞ (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Murat Halil DURCEYLAN (Üye – İlgili Bakanlık)
Zafer BENLİ (Üye – İlgili Bakanlık)
Muhammet Hüseyin BİLGİÇOĞLU (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 14,5 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 12,8 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.taskomuru.gov.tr>

TTK, daha önce TKİ bünyesinde yer alan Ereğli, Kozlu, Karadon, Armutçuk, Üzülmaz ve Amasra Kömür İşletmelerinin bir araya getirilmesi suretiyle 1984 yılında TKİ'den ayrı bir İDT şeklinde kurulmuş olup halen 233 sayılı KHK kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Merkezi Zonguldak'ta bulunan TTK, Devletin genel sanayi ve enerji politikasına uygun olarak taşkömürü ile taşkömürü havzasındaki diğer maden rezervlerini en iyi şekilde değerlendirerek ülke ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur.

Önemli Gelişmeler

2020 yılı sonu itibarıyla, TTK'nın tüvenan kömür üretimi 1,2 milyon ton ve satılabilir kömür üretimi 0,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılında 2.042 metre galeri ilerlemesi öngörülmüş ancak Covid-19 salgının etkisiyle Mart ve Nisan aylarında üretim durdurulmuş ve hedeflenen düzeyde galeri sürülememesi nedeniyle 830 metre olarak revize edilmiştir.

Ülkemizde 2020 yılında satışı yapılan 8,6 milyon ton taşkömürünün 4,8 milyon tonu enerji sektöründe, 2,9 milyon tonu demir-çelik sektöründe 0,9 milyon tonu ise muhtelif teshinde kullanılmıştır. 2020 yılında, TTK tarafından piyasaya satılan 0,7 milyon ton kömürün %48,6'sı termik santrallerde, %17,3'ü ısınmada ve %34,1'i sanayide kullanılmıştır.

Tablo 14: TTK 2020 Yılı Müşteri Bazında Kömür Satışları

Müşteri Grupları	Satış Miktarı (Ton)	Pay (%)
Termik Santraller	338.817	48,6
Isınma	120.905	17,3
Sanayi	237.477	34,1
Toplam Satış	697.199	100

Kaynak: 2020 Yılı Taşkömürü Sektör Raporu

Ülkemizde 2020 yılında, 39,2 milyon ton olarak gerçekleşen taşkömürü tüketiminin %2,7'si TTK ve özel sektör tarafından karşılanmakta (TTK: %66,9; Özel Sektör: %33,1), geri kalan %97,3'lük kısım ise ithal edilmektedir.

TTK tarafından 2020 yılında 1949 sayılı Muhtaç Ailelere Isınma Amaçlı Kömür Yardımı Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca ihtiyaç sahibi ailelere bedelsiz olarak 30 bin ton kömür dağıtılmıştır.

Mali Durum

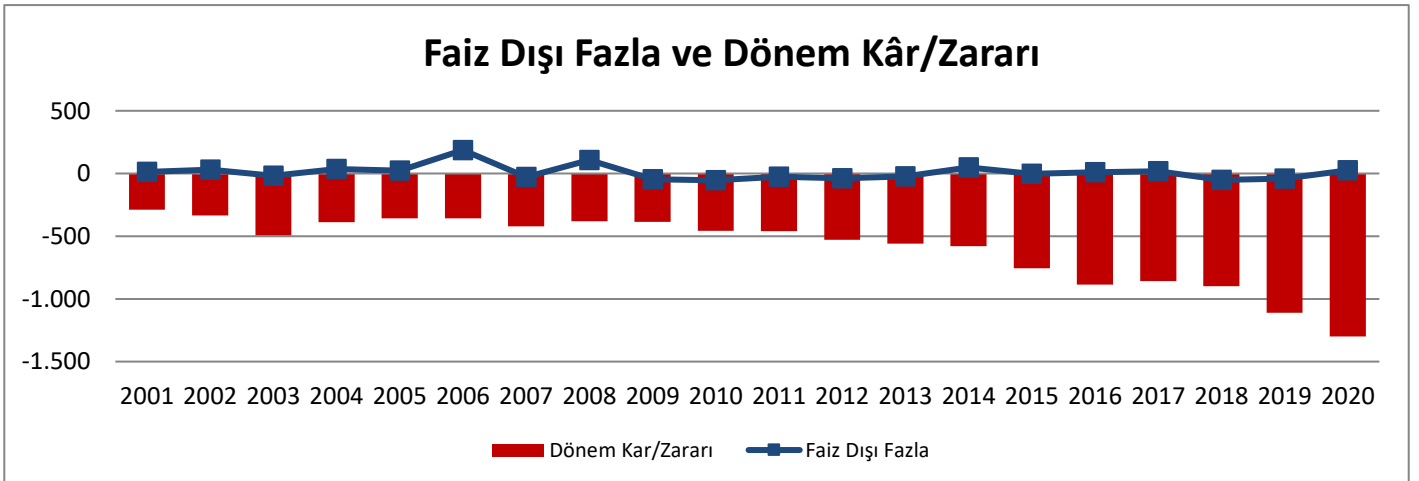
Kuruluşun 2020 yılı brüt satışları Covid-19 salgınına rağmen %0,9 oranında artmış ve 356,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu satış rakamı ile TTK'nın 1,4 milyar TL tutarındaki istihdam giderinin dörtte biri ancak karşılanmaktadır.

TTK 2020 yılını 1,3 milyar TL dönem zararı ile kapatmıştır. Kuruluşa 2020 yılında bütçeden sermaye ve görevlendirme bedeli olmak üzere yaklaşık 1,5 milyar TL transfer yapılmıştır.

Kuruluş 2020 yılında 160,6 milyon TL yatırım harcaması yapmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	316,1	353,7	356,8	0,9
Satışların Maliyeti	961,7	1.158,6	1.195,3	3,2
Faaliyet Giderleri	206,8	232,6	254,4	9,4
Faaliyet Kâr Zararı	-852,5	-1.037,5	-1.092,9	-5,3
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	-898,1	-1.111,0	-1.298,4	-16,9
Bilanço				
Dönen Varlıklar	206,5	264,6	334,8	26,5
Stok	74,1	119,9	115,8	-3,5
Duran Varlıklar	403,4	439,2	553,0	25,9
Aktif Toplamı	609,9	703,8	887,8	26,1
KV Yabancı Kaynaklar	167,6	222,3	274,6	23,5
UV Yabancı Kaynaklar	2,5	2,6	2,7	6,0
Özkaynaklar	439,8	478,8	610,5	27,5
Rasyolar				
Cari Oran	1,23	1,19	1,22	2,5
Asit Test Oranı	0,79	0,65	0,80	22,6
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	29,7	37,4	82,4	120,3
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	56,4	53,2	83,4	56,7
Özsermaye Getiri Oranı %	-204,19	-232,02	-212,69	8,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	8.811	9.258	9.151	-1,2
Toplam İstihdam Gideri	970,0	1.238,8	1.378,7	11,3
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	899,5	1.177,2	1.459,6	24,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	35,9	38,2	39,0	2,1
Personel Başına Gider (Bin TL)	109,1	125,1	130,6	4,4
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-96,7	-112,1	-119,4	-6,6
Diğer				
Katma Değer	144,4	219,6	164,9	-24,9
Yatırım Harcaması	73,1	79,1	160,6	103,1
Faiz Dışı Fazla	-50,6	-39,9	25,4	----

Kaynak: TTK, HMB ve SBB

4.6. Türkiye Petrolleri A.O.¹⁹

Yönetim Kurulu Üyeleri

Melih Han BİLGİN (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Edip MÜYESSEROĞLU (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Mehmet Ferruh AKALIN (Üye – Genel Müdür Yrd.)
Alparslan BAYRAKTAR (Üye – İlgili Bakanlık)
Abdullah BAYAZIT (Üye – HMB)
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 12 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 3,7 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tpa.gov.tr>

TPAO, ülkemizde kamu adına petrol arama-üretim ve rafinaj faaliyetlerini yürüten tek kuruluş olarak 1954 yılında kurulmuştur. Kuruluş, 1984 yılında çıkarılan 233 sayılı KHK ile sermayesinin tamamı kamuya ait bir İDT olarak yeniden yapılandırılmış, faaliyet alanı, arama, üretim, sondaj ve buna bağlı petrol ameliyeleri ile sınırlandırılmış, rafinaj, pazarlama ve boru hatları ile petrol taşımacılığı Kuruluşun faaliyet alanından çıkarılmıştır.

Kuruluş, ilgili mevzuat çerçevesinde arama ve üretim faaliyetlerinde bulunmakta (upstream), ham petrol ve doğal gaz boru hattı projelerine katılım sağlamakta, yurt dışı şirketleri vasıtasıyla petrol ticareti ve taşımacılığı alanlarında faaliyetlerini yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

Ülkemizde, 2020 yılında günlük ortalama 62 bin v/g ham petrol üretimi yapılmış; 590 bin v/g ham petrol ve 224 bin v/g işlenmiş ürün ithalatı gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında, yerli ham petrol üretiminin, toplam petrol arzına oranı %6,3 iken, 2020’de bu oran %7,1 olmuştur. Diğer bir ifadeyle, 2020 yılında ülkemizin petrolde ithalata bağımlılığı %92,9 oranında gerçekleşmiştir.

Türkiye’nin 2020 yılında tüketimdeki artışa bağlı olarak yerli doğal gaz üretiminin tüketime oranı geçen yıla göre azalarak %0,9 seviyesinde gerçekleşmiş, doğal gaz üretimi, 2019 yılında yıllık toplam 483 milyon m³ iken, 2020 yılında toplam 441 milyon m³ olarak gerçekleşmiştir. Doğal gaz tüketimi 2020 yılında toplam 48,2 milyar m³ olurken, net ithalat ise yaklaşık 48,1 milyar m³ seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye’nin doğal gazda ithalata bağımlılığı geçen yıla göre artarak %99,7 olmuştur.

TPAO’nun 2020 yılı yurt içi hidrokarbon üretimi, 2019 yılına göre yaklaşık %10 artışla 51.600 vpe/g olarak kaydedilmiş olup bu rakam son 28 yılın en yüksek yurt içi üretim rakamı olarak kayda geçmiştir.

¹⁹ 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile TPAO’nun sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF’ye aktarılmasına karar verilmiştir. TPAO’nun hisselerinin TVF’ye tesciline ilişkin ilan 05/04/2017 tarihli ve 9299 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanmıştır.

2020 yılında ülke çapında 58 adet arama ve tespit kuyusu, 48 adet üretim kuyusu olmak üzere toplam 106 adet kuyu açılmıştır. Bu kuyulardan 78'i TPAO tarafından, 28'i ise sektörde faaliyet gösteren diğer Şirketler tarafından açılmıştır

TPAO envanterine 2017 yılında katılan Fatih sondaj gemisi ve 2018 yılında katılan Yavuz sondaj gemisi ile derin deniz arama faaliyetleri aktif olarak sürdürülmektedir.

TPAO, 2020 yılında Karadeniz'de Türkiye'nin en büyük keŐfini gerçekleştirmiştir. Sakarya gaz keŐfi aynı zamanda 2020 yılında tüm dünyada gerçekleştirilen keŐifler arasında ikinci sırada yer almıştır. 2023 yılında karaya ulaştırılması hedeflenen 405 milyar m³ rezerve sahip Sakarya gaz sahası geliştirme faaliyetleri tüm hızıyla devam etmektedir.

Mali Durum

2020 yılında, TPAO aktiflerinin %51'ini özkaynaklarla, %49'unu ise yabancı kaynaklarla finanse etmiş olup 2019 yılına göre aktiflerin yabancı kaynaklarla finanse edilme oranında önemli bir değişiklik olmamıştır.

TPAO'nun, 2019 yılında 3,4 milyar TL olan kısa vadeli yabancı kaynakları 2020 yılında 3,7 milyar TL'ye çıkmış olup 11,7 milyar TL olan uzun vadeli yabancı kaynaklar ise 16,1 milyar TL'ye yükselmiştir.

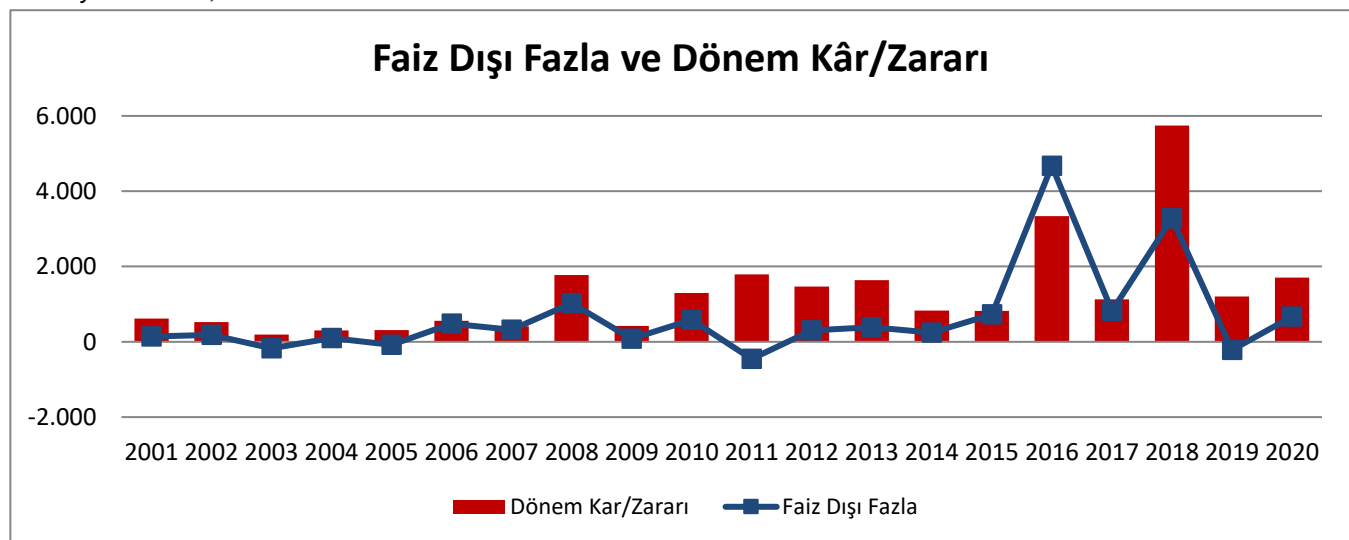
2020 yılı sonu itibarıyla TPAO'nun dönem kârı bir önceki yıla göre artış göstererek 1,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Kuruluşun 2019 yılındaki 4,7 milyar TL'lik yatırım harcaması, 2020 yılında da yaklaşık aynı düzeyde gerçekleşmiştir.

Brüt satışlar ise petrol fiyatlarındaki aşağı yönlü seyir nedeniyle 2019 yılına kıyasla %7,5'lik bir azalışla 5,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı sonunda ise faaliyetlerden 1,1 milyar TL zarar edilmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	4.611,5	5.770,2	5.334,6	-7,5
Satışların Maliyeti	1.138,4	1.562,2	1.827,5	17,0
Faaliyet Giderleri	1.707,0	4.596,1	4.495,6	-2,2
Faaliyet Kâr Zararı	1.365,3	-892,2	-1.099,2	-23,2
Finansman Giderleri	625,9	720,2	730,5	1,4
Dönem Kâr Zararı	5.745,5	1.203,2	1.704,9	41,7
Bilanço				
Dönen Varlıklar	2.548,7	3.009,4	3.596,4	19,5
Stok	794,9	1.308,3	2.133,8	63,1
Duran Varlıklar	28.856,3	31.066,3	36.726,6	18,2
Aktif Toplamı	31.405,0	34.075,7	40.323,0	18,3
KV Yabancı Kaynaklar	1.323,5	3.476,0	3.720,6	7,0
UV Yabancı Kaynaklar	12.229,8	11.701,9	16.070,5	37,3
Özkaynaklar	17.851,7	18.897,9	20.531,9	8,6
Rasyolar				
Cari Oran	1,93	0,87	0,97	11,6
Asit Test Oranı	1,32	0,49	0,39	-19,7
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	48,8	37,0	37,2	0,8
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	247,2	244,6	291,5	19,2
Özsermaye Getiri Oranı %	25,10	5,54	7,96	43,6
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	3.794	3.732	3.569	-4,4
Toplam İstihdam Gideri	547,7	621,9	730,4	17,4
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	376,2	515,0	143,3	-72,2
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	250,8	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	1.215,5	1.546,1	1.494,6	-3,3
Personel Başına Gider (Bin TL)	300,0	418,6	512,0	22,3
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	359,8	-239,1	-308,0	-28,8
Diğer				
Katma Değer	7.112,2	3.015,4	3.715,7	23,2
Yatırım Harcaması	3.327,2	4.650,4	4.693,2	1,0
Faiz Dışı Fazla	3.282,6	-222,0	669,0	---

Kaynak: TPAO, HMB ve SBB

4.7. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü²⁰

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Serkan KELEŞER (YK Başkanı ve Genel Müdür)	TVF Sermaye Payı: %100
Prof. Dr. Şeref KALAYCI (Üye – İlgili Bakanlık)	Nominal Sermaye: 1,5 milyar TL
Soner KORKMAZ (Üye – HMB)	Ödenmiş Sermaye: 1,5 milyar TL
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)	
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)	
Boş (Üye)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	http://www.etimaden.gov.tr

14/06/1935 tarihli ve 2805 sayılı Kanun’la madenciliğin çeşitli dallarında faaliyet göstermek, elektrik enerjisi üretim tesisleri kurmak, elektrik enerjisinin iletim, satış ve dağıtımını sağlamak, bünye içinde bankacılık işlemleri yapmak üzere “Etibank” adıyla kurulan Kuruluş, 1998 yılında “Eti Holding A.Ş.” adıyla yeniden yapılandırılmasının ardından Ocak 2004’te yapılan düzenleme neticesinde bugünkü Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Eti Maden) ismini almıştır.

Ana Statüsü 09/11/1984 tarihli ve 18570 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kuruluş 233 sayılı KHK kapsamında bir İDT olup hâlihazırda Devlet eliyle aranacak ve işletilecek olan bor tuzları, trona, uranyum ve toryum madenlerinin işletme ve arama görevini yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

Dünyada bor ürünleri tüketimi 2019 yılında 3,7 milyon ton iken 2020 yılında %17 oranında azalarak 3,1 milyon ton seviyesine düşmüştür. Bunun da etkisi ile Eti Madenin bor ürünleri satış tutarı 2019 yılında 820 milyon ABD doları iken 2020 yılında 657 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu satışların %95’i yurt dışı satışlardan, %5’i yurt içi satışlardan oluşmuştur.

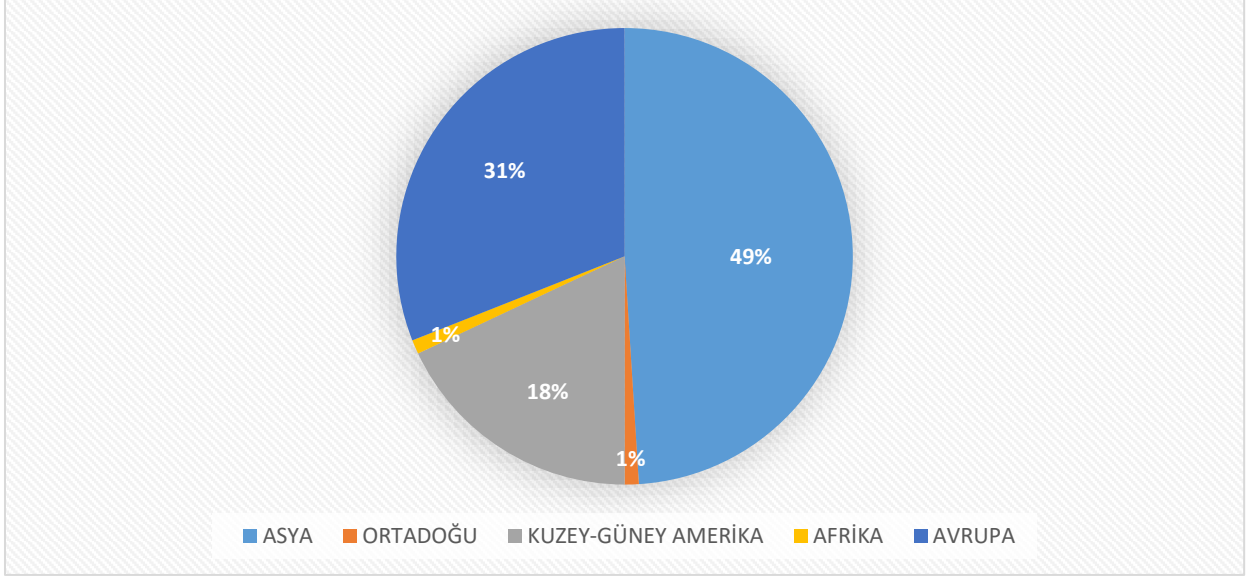
2019 yılında 2 milyon ton üretim yapan Eti Maden’in 2020 yılı üretimi ise 1,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Eti Maden katma değeri yüksek olan rafine bor ürünleri satmayı temel politika olarak belirlemiş olup satışlarının %96’sı rafine bor ürünlerinden oluşmaktadır.

Eti Maden 2020 yılında dünya bor talebinin %57’sini karşılamıştır.

Kuruluş 2020 yılında bor ihracatının %49’unu Asya’ya yapmıştır. Yapılan bor ihracatının bölgesel dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

²⁰ 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile Eti Madenin TVF’ye aktarılmasına karar verilmiştir. Eti Maden’in hisselerinin TVF’ye tesciline ilişkin ilan 03/05/2017 tarihli ve 9318 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanmıştır.

Grafik 6: Bor İhracatının Bölgesel Dağılımı (2020)

Kaynak: Eti Maden İşletmeleri 2020 Bor Sektör Raporu

2020 yılında, cam sektörü dünyada en büyük bor tüketen sektör olma özelliğini korumuştur. Kuruluşun yurt içi satışlarının %34'ü temizlik ve %28'i cam sektörlerine yapılmıştır.

Eti Maden, Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından hazırlanan 2020 yılına ilişkin "Türkiye'nin İlk 1000 İhracatçı Firması" sıralamasında ihracatta 22. sırada, sektörel olarak ise 2. sırada yer almıştır.

Kuruluş, bor karbür üretim tesisinin yapımına yönelik olarak, Çin'de yerleşik China Machinery Engineering Corporation ile 2019 yılında Anahtar Teslim Sözleşmesi imzalamıştır. 2018 yılında çalışmalara başlanan, 2019 yılı Ekim ayında temeli atılan bor karbür tesisinin 2020 yıl sonu itibarıyla kurulumunun %50'si tamamlanmıştır.

Mali Durum

Eti Maden tarafından 2020 yılında üretilerek, yurt içi ve yurt dışı piyasaya sunulan kolemanit, üleksit, borikasit, boraks, boroksit ve diğer ürün satışlarından 4,9 milyar TL brüt satış hasılatı elde edilmiştir. Söz konusu satışların %95'i yurt dışına gerçekleştirilmiştir.

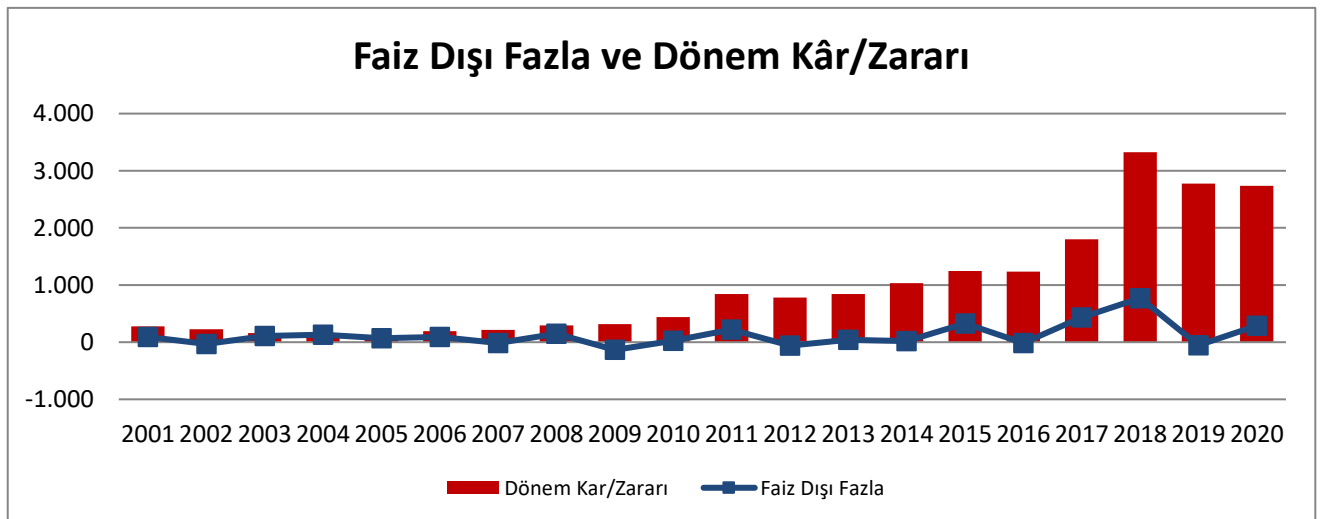
Dünyada azalan sanayii üretimi sonucu bor pazarında yaşanan ciddi daralma ile 2020 yılı bor ürünleri toplam satışında düşüş yaşanmıştır.

Kuruluşun 2020 yılı dönem kârı bir önceki yıla göre %1,3 oranında azalarak 2,7 milyar TL olmuştur.

Eti Maden, Hazine'ye 2020 yılında stopaj hariç 1,3 milyar TL tutarında temettü ödemesi yapmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	4.981,9	4.840,0	4.859,7	0,4
Satışların Maliyeti	1.313,0	1.506,3	1.507,6	0,1
Faaliyet Giderleri	718,7	713,7	832,2	16,6
Faaliyet Kâr Zararı	2.694,7	2.379,4	2.459,0	3,3
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	3.325,8	2.772,8	2.737,1	-1,3
Bilanço				
Dönen Varlıklar	2.997,3	3.649,0	3.541,2	-3,0
Stok	622,5	1.093,5	1.248,4	14,2
Duran Varlıklar	2.293,7	2.535,2	3.388,9	33,7
Aktif Toplamı	5.290,9	6.184,2	6.930,1	12,1
KV Yabancı Kaynaklar	393,6	1.410,2	555,3	-60,6
UV Yabancı Kaynaklar	114,4	146,0	140,6	-3,7
Özkaynaklar	4.782,9	4.627,9	6.234,2	34,7
Rasyolar				
Cari Oran	7,61	2,59	6,38	146,4
Asit Test Oranı	6,03	1,81	4,13	127,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	125,5	117,1	86,0	-26,6
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	199,0	268,0	312,8	16,7
Özsermaye Getiri Oranı %	55,01	47,82	34,26	-28,4
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	3.921	3.962	4.113	3,8
Toplam İstihdam Gideri	340,3	411,1	468,2	13,9
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	1.214,0	1.051,9	1.300,0	23,6
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	1.270,6	1.221,6	1.181,5	-3,3
Personel Başına Gider (Bin TL)	334,9	380,2	366,5	-3,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	687,3	600,6	597,8	-0,5
Diğer				
Katma Değer	3.980,4	3.703,6	3.733,8	0,8
Yatırım Harcaması	386,8	507,6	352,4	-30,6
Faiz Dışı Fazla	770,9	-53,4	287,0	---

Kaynak: ETİ Maden, HMB ve SBB

4.8. T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Ali İhsan UYGUN (YK Başkanı ve Genel Müdür)

İsmail ÇAĞLAR (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Bilal TIRNAKÇI (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Metin AKBAŞ (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Salih SEVİM (Üye – HMB)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 107 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 87,9 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tcdd.gov.tr>

1927 yılında kurulan TCDD, 1953 yılına kadar katma bütçeli bir kamu idaresi iken, 29/07/1953 tarihinden itibaren "Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi" adı altında ayrı bir İDT haline getirilmiş, 1984 yılından itibaren 233 sayılı KHK ile de KİK'e dönüştürülmüştür. Kuruluş, 24/04/2013 tarih ve 6461 sayılı "Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun" ile yeniden İDT olmuştur. Söz konusu Kanun gereğince Kuruluş, demiryolu altyapı işletmecisi olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Önemli Gelişmeler

TCDD'nin, 2020 yılı sonu itibarıyla, 9.194 km konvansiyonel ana hat ve 2.396 km tali hat olmak üzere toplam 11.590 km konvansiyonel hat, 1.213 km Yüksek Hızlı Tren hattı ile toplam 12.803 km'lik demiryolu hattı bulunmaktadır. Söz konusu ana hatların 5.828 km'si elektrikli, 6.828 km'si sinyalli hale getirilmiş olup toplam yol uzunluğu içerisindeki elektrikli ve sinyalli hat oranları sırasıyla %45,5 ve %53,3'tür.

2020 yılında 52 km yol yenilenerek, toplam 11.590 km'lik konvansiyonel demiryolunun 2020 yılı sonu itibarıyla 11.175 km'sinin yenileme ve komple bakımı tamamlanmıştır. 2020 yılında 17.220 ton ray temin edilerek toplam ray miktarı 770.246 tona ulaşmıştır. 2020 yılı için 40.145 adet travers kalıplanmış, makas yedekleri de dahil olmak üzere toplam 142 adet makas üretimi yapılmıştır.

2019 yılı sonunda 2.788 adet olan hemzemin geçit sayısı yapılan çalışmalar neticesinde 2020 yılı itibarıyla 2.681 adede inmiş olup söz konusu hemzemin geçitlerin 1.188 adedi kontrollü, 1.493 adedi ise serbest işaretlidir.

TCDD'nin bağlı ortaklıklarından TÜDEMSAŞ, TÜLOMSAŞ ve TÜVASAŞ'ın 03/03/2020 tarihli ve 2186 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile birleştirilmesiyle sermayesinin tamamı Devlete ait İDT olarak TÜRASAŞ kurulmuştur.

Mali Durum

6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleşmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesi kapsamındaki yatırımların ve aynı Kanun'un geçici 3. maddesi kapsamındaki işletme açıklarının finansmanı HMB

tarafından karşılanmaktadır. Kuruluşun yatırımlarının ve yatırım harici finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla düzenli olarak HMB bütçesinden Kuruluşa kaynak transferi yapılmaktadır. Bu anlamda TCDD, toplam KİT sistemi içerisinde 2020 yılında da en çok transfer yapılan kuruluş olma özelliğini sürdürmüştür. 2020 yılında HMB tarafından yaklaşık 12,7 milyar TL sermaye aktarımı gerçekleştirilmiştir.

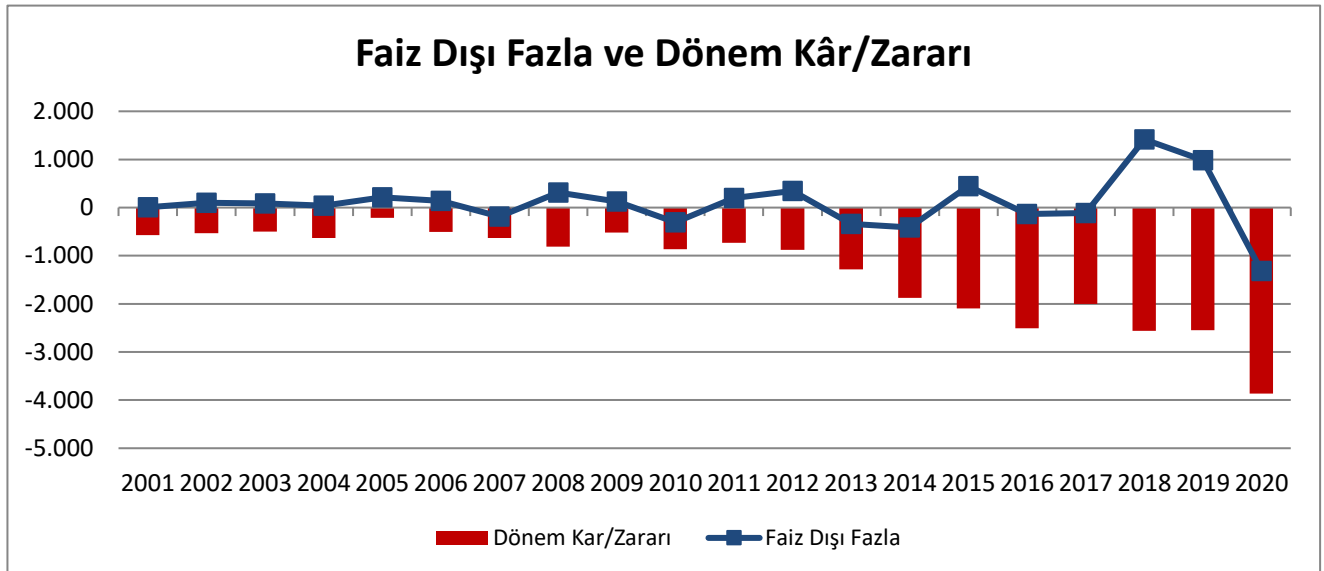
2020 yılında yaklaşık 2,9 milyar TL faaliyet zararı ve yaklaşık 3,9 milyar TL dönem zararı oluşmuştur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	880,5	1.183,1	1.195,9	1,1
Satışların Maliyeti	2.336,7	2.830,5	3.122,0	10,3
Faaliyet Giderleri	673,9	852,6	963,8	13,0
Faaliyet Kâr Zararı	-2.131,6	-2.502,5	-2.892,6	-15,6
Finansman Giderleri	486,9	340,8	645,5	89,4
Dönem Kâr Zararı	-2.558,0	-2.546,9	-3.866,4	-51,8
Bilanço				0,0
Dönen Varlıklar	10.688,9	9.092,5	12.319,4	35,5
Stok	359,6	429,8	587,8	36,7
Duran Varlıklar	41.323,3	51.741,1	59.215,5	14,4
Aktif Toplamı	52.012,2	60.833,7	71.534,9	17,6
KV Yabancı Kaynaklar	5.263,6	6.015,5	7.841,2	30,3
UV Yabancı Kaynaklar	1.281,7	1.292,4	1.564,6	21,1
Özkaynaklar	45.466,9	53.525,8	62.129,1	16,1
Rasyolar				0,0
Cari Oran	2,03	1,51	1,57	3,9
Asit Test Oranı	1,96	1,44	1,50	3,9
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	1.972,2	687,6	1.111,2	61,6
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	1.202,7	675,6	437,8	-35,2
Özsermaye Getiri Oranı %	-5,63	-4,76	-6,22	-30,8
İstihdam				0,0
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	14.263	14.023	13.491,0	-3,8
Toplam İstihdam Gideri	1.356,0	1.609,0	1.746,1	8,5
Bütçe İlişkisi				0,0
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	9.736,4	10.605,8	12.709,4	19,8
Verimlilik Göstergeleri				0,0
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	61,7	84,4	88,6	5,1
Personel Başına Gider (Bin TL)	163,8	201,8	231,4	14,7
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-149,4	-178,5	-214,4	-20,1
Diğer				0,0
Katma Değer	182,3	465,5	-357,7	----
Yatırım Harcaması	7.456,1	6.438,8	9.632,4	49,6
Faiz Dışı Fazla	1.416,2	981,7	-1.313,8	----

Kaynak: TCDD, HMB ve SBB

4.9. Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Mustafa Metin YAZAR (YK Başkanı ve Genel Müdür)	Hazine Sermaye Payı: %100
İrfan İPŞİR (Üye – Genel Müdür Yrd.)	Nominal Sermaye: 3,7 milyar TL
Murat BAŞTOR (Üye – İlgili Bakanlık)	Ödenmiş Sermaye: 2,3 milyar TL
Enver MAMUR (Üye – İlgili Bakanlık)	
Ömer Abdullah KARAGÖZOĞLU (Üye – İlgili Bakanlık)	
Aziz AKSOY (Üye – HMB)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	https://www.turasas.gov.tr/

TCDD'nin bağlı ortaklıklarından TÜDEMSAŞ, TÜLOMSAŞ ve TÜVASAŞ'ın 03/03/2020 tarihli ve 2186 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile birleştirilmesiyle sermayesinin tamamı Devlete ait İDT olarak kurulmuştur. Ana Statüsü 03/06/2020 tarihli ve 31144 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kuruluş, Esas Sözleşmesinin 05/08/2020 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmasıyla faaliyete geçmiştir. Kuruluşun merkez teşkilatı Ankara'da, bölge müdürlükleri ise Eskişehir, Sivas ve Sakarya'da bulunmaktadır.

TÜRASAŞ'ın kuruluş amacı; raylı sistem araçlarının yerli ve milli bir şekilde üretimi ve tasarımı ile kritik bileşenlerindeki yerlilik oranının artırılması esas olmak üzere, yerli sanayinin Ar-Ge, tasarım ve üretim kabiliyetlerinin geliştirilmesi, her türlü raylı sistem araçlarının ve alt bileşenlerinin imalatı ile bakım ve onarımının yapılması ve yaptırılmasıdır.

Önemli Gelişmeler

TÜRASAŞ, TCDD Taşımacılık A.Ş.'ye ve özel sektör firmalarına ait dizel elektrikli, elektrikli, dizel hidrolik manevra ve anahat lokomotiflerinin bakım, onarım ve revizyon faaliyetlerine devam etmektedir. 2020 yılında 33 adet lokomotifin bakım, onarım ve revizyonu, 86 adet yük vagonunun onarımı gerçekleştirilmiştir.

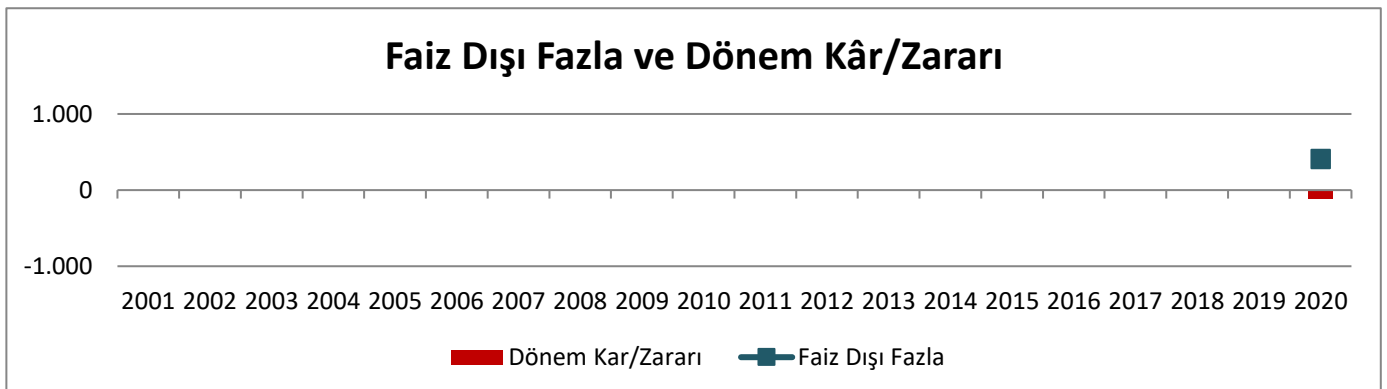
TCDD - TÜRASAŞ Eskişehir Bölge Müdürlüğü - üniversite -özel sektör firmaları çözüm ortaklığı ile %100 yerli tasarım yeni vagon projeleri devam etmektedir.

2020 yılında toplam 10 adet dizel motor onarımı, 48 adet cer motor imalatı ve 161 adet cer motoru onarımı gerçekleştirilmiştir. 160 km/h işletme hızında, alüminyum gövdeli, yerli ve Milli Elektrikli Tren Setlerinin yol testleri devam etmektedir. Milli Elektrikli Tren seti üretimi aşamasında başlatılan ve 225 km/h işletme hızına sahip olacak yeni Hızlı Tren Seti projesinin tasarım çalışmaları sürdürülmektedir. 29 Haziran 2020 tarihinde Milli Elektrikli Tren Setinin lansmanı yapılmıştır.

Mali Durum

2020 yılında Kuruluşun 2,1 milyon TL faaliyet kârı ve yaklaşık 109,7 milyon TL dönem zararı oluşmuştur. HMB bütçesinden Kuruluşa 571,5 milyon TL sermaye transferi yapılmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (Milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar			277,3	0,0
Satışların Maliyeti			227,5	0,0
Faaliyet Giderleri			47,7	0,0
Faaliyet Kâr Zararı			2,1	0,0
Finansman Giderleri			0,1	0,0
Dönem Kâr Zararı			-109,7	0,0
Bilanço				0,0
Dönen Varlıklar			1.991,7	0,0
Stok			927,0	0,0
Duran Varlıklar			212,9	0,0
Aktif Toplamı			2.204,6	0,0
KV Yabancı Kaynaklar			355,7	0,0
UV Yabancı Kaynaklar			16,6	0,0
Özkaynaklar			1.832,3	0,0
Rasyolar				0,0
Cari Oran			5,6	0,0
Asit Test Oranı			3,0	0,0
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)			802,3	0,0
Nakit Çevirme Süresi (Gün)				0,0
Özsermaye Getiri Oranı %			-6,0	0,0
İstihdam				0,0
Toplam Personel Sayısı (Ort.)			3.605,0	0,0
Toplam İstihdam Gideri			210,8	0,0
Bütçe İlişkisi				0,0
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı - Temettü & Hasılat Payı)			0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye & Görevlendirme Bedeli)			571,5	0,0
Verimlilik Göstergeleri				0,0
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)			76,9	0,0
Personel Başına Gider (Bin TL)			63,1	0,0
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)			0,6	0,0
Diğer				0,0
Katma Değer			122,6	0,0
Yatırım Harcaması			47,8	0,0
Faiz Dışı Fazla			405,9	0,0

4.10. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Hüseyin KESKİN (YK Başkanı – Genel Müdür)

Mehmet ATEŞ (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Dr. Yunus Emre AYÖZEN (Üye – İlgili Bakanlık)

Gökhan EVREN (Üye – İlgili Bakanlık)

Necdet SÜMBÜL (Üye – İlgili Bakanlık)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 10,7 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 6,2 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.dhmi.gov.tr>

Türk sivil havacılık sektörünün altyapısını oluşturan tesis ve donanımıyla, 1933 yılından bu yana değişik isim ve statülerle hizmetlerini yürütmekte olan Kuruluş, 233 sayılı KHK ve Ana Statüsü çerçevesinde 1984 yılından itibaren faaliyetlerini KİK statüsünde sürdürmektedir.

Türkiye havalimanlarının işletilmesi ile Türkiye hava sahasındaki hava trafiğinin düzenlenmesi ve kontrolü görevi, DHMİ Genel Müdürlüğüne yerine getirilmektedir.

Kuruluşun amaç ve faaliyet konuları, sivil havacılık faaliyetlerinin gereği olan havalimanlarının işletilmesi, meydan yer hizmetlerinin yapılması, hava trafik kontrol hizmetlerinin ifası, seyrüsefer²¹ sistem ve kolaylıklarının kurulması ve işletilmesi, bu faaliyetler ile ilgili diğer tesis ve sistemlerin kurulması, işletilmesi ve modern havacılık düzeyine çıkarılmasını sağlamaktır.

DHMİ, bir KİK olarak, seyrüsefer hizmetlerinde tekel konumundadır. Havalimanı ve terminal işletmeciliği gibi diğer hizmetlerde ise özel sektör firmaları da faaliyet gösterebilmektedir.

Önemli Gelişmeler

Toplam 4 etaptan oluşacak İstanbul Havalimanı Projesinin iki adet pist ve 90 milyon yolcu kapasiteli 1. Etap 1. Fazının açılışı 29 Ekim 2018'de gerçekleştirilmiştir. Projenin tüm etapları tamamlandığında 2 milyon m² kapalı alanlı, yıllık yolcu kapasitesi 150-200 milyon olan, 6 adet pist ve 6,5 milyon m² büyüklüğünde apron içeren bir tesis olacaktır. YİD modeli ile sürdürülen projenin 1. Etap 2. Fazının inşaatı devam etmektedir. Söz konusu Havalimanının gelişimine büyük katkı sunacak 3. Pist, hava trafik kontrol kulesi, devlet konuk evi ve cami açılışı 14 Haziran 2020 tarihinde gerçekleşmiştir. Sabiha Gökçen Havalimanı 2. Pist inşaatı 2020 yılında da devam etmekte olup söz konusu pistin kullanıma açılması sonrasında beklenen kapasite artışının karşılanması için gerekli hava trafik kontrol simülasyonlarına başlanılmıştır.

²¹ Bir uçağın bir noktadan başka bir noktaya seyahati için verilen rehberlik hizmetleri

2020 yılında Türkiye genelinde sivil ticari uçak trafiğine açık 56 havalimanında yolculara hizmet verilmiştir.

2020 yılında, 2019 yılına göre;

- İnen-kalkan iç-dış hat uçak trafiği %45,1 oranında azalış göstererek 853 bin adet,
- İnen-kalkan iç-dış hat sivil ticari uçak trafiği %53,4 oranında azalarak 610 bin adet,
- Gelen-giden iç-dış hat yolcu trafiği %61 oranında azalarak 81,6 milyon kişi ve
- Yük trafiği % 39,1'lik azalış göstererek 2,5 milyon ton

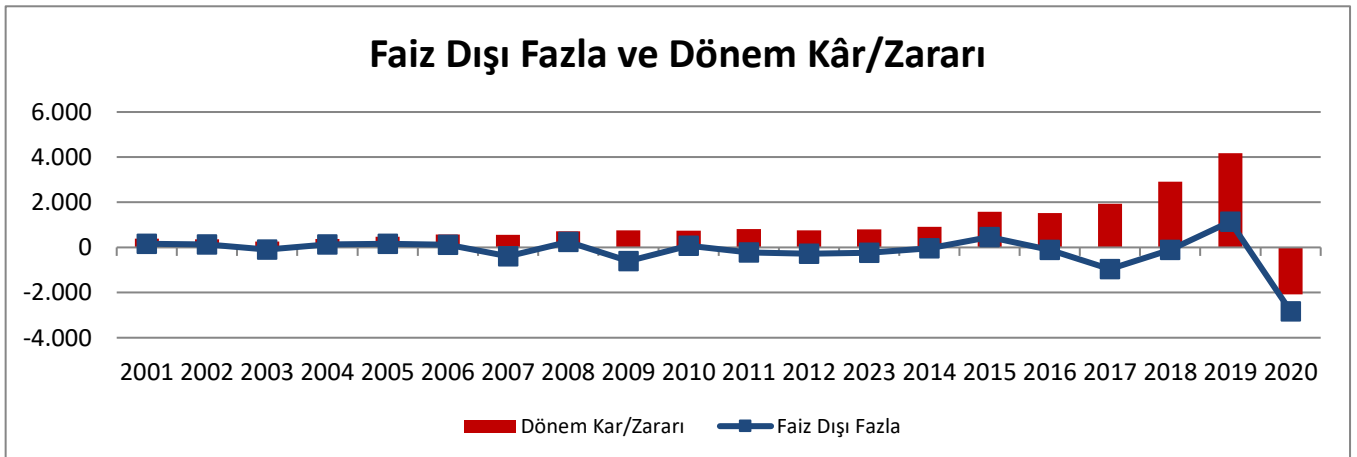
olarak gerçekleşmiştir.

Mali Durum

2020 yılına kadar kârlı bir şekilde faaliyetlerine devam eden kuruluş, 2020 yılında ortaya çıkan Covid-19 pandemisinin uçak ve yolcu trafiğini tamamen durdurarak sivil havacılık sektörünü olumsuz etkilemesi nedeniyle 2019 yılı kârına ilişkin olarak Hazineye olan temettü borcunu Bakanlık kararıyla bünyesinde tutmuştur. 2020 yılında, toplam 4,4 milyar TL düzeyinde gerçekleşen satış hasılatının 2,3 milyar TL'si işletme hizmetlerinden, 1,4 milyar TL'si seyrüsefer hizmetlerinden, 0,7 milyar TL'si ise terminal hizmetlerinden elde edilmiştir. Bir önceki yıla göre brüt satışlarda %46,3'lük bir düşüş gerçekleşmiştir. Covid-19 kaynaklı nedenlerle DHMİ 2020 yılını 2,1 milyar TL dönem zararı ile kapatmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	6.590,4	8.105,2	4.355,1	-46,3
Satışların Maliyeti	2.457,8	3.006,9	3.510,3	16,7
Faaliyet Giderleri	304,8	341,8	348,3	1,9
Faaliyet Kâr Zararı	3.163,1	3.952,8	80,0	-98,0
Finansman Giderleri	0,0	0,0	7,2	0,0
Dönem Kâr Zararı	2.906,7	4.171,8	-2.076,8	---
Bilanço				
Dönen Varlıklar	3.387,3	5.023,6	4.666,9	-7,1
Stok	81,2	77,6	107,3	38,3
Duran Varlıklar	8.918,3	9.700,6	9.917,5	2,2
Aktif Toplamı	12.305,6	14.724,16	14.584,3	-0,9
KV Yabancı Kaynaklar	2.409,6	2.946,3	4.975,1	68,9
UV Yabancı Kaynaklar	1.168,6	1.129,9	1.038,2	-8,1
Özkaynaklar	8.727,5	10.647,9	8.571,1	-19,5
Rasyolar				
Cari Oran	1,41	1,71	0,94	-45,0
Asit Test Oranı	1,37	1,68	0,92	-45,4
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	33,3	132,7	83,1	37,3
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	-8,4	46,7	44,5	-4,8
Özsermaye Getiri Oranı %	25,49	30,11	-24,23	---
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	10.305	10.649	11.003	3,3
Toplam İstihdam Gideri	1.230,0	1.555,4	1.868,3	20,1
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	2.203,8	1.797,4	661,3	-63,2
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	639,5	761,1	395,8	-48,0
Personel Başına Gider (Bin TL)	238,5	282,4	319,0	13,0
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	306,9	371,2	7,3	-98,0
Diğer				
Katma Değer	4.727,7	6.350,0	424,1	-93,3
Yatırım Harcaması	1.025,0	725,5	765,9	5,6
Faiz Dışı Fazla	-101,5	1.141,4	-2.821,5	----

Kaynak: DHMİ, HMB ve SBB

4.11. Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Durmuş ÜNÜVAR (YK Başkanı – Genel Müdür)

Orhan BARDA (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Mustafa BANKAOĞLU (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Burak AYKAN (Üye – İlgili Bakanlık)

Selamettin ERMİŞ (Üye – İlgili Bakanlık)

Abdullah ÖZTÜRK (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 51,1 milyon TL

Ödenmiş Sermaye:51,1 milyon TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.kiyiemniyeti.gov.tr>

TDİ'nin bünyesinde "Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletme Müdürlüğü" adıyla yer alan KEGM, 1997 yılında "Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü" adı altında müstakil bir KİK'e dönüştürülmüş, 2007 yılında ise bugünkü unvanına kavuşmuştur.

Merkezi İstanbul'da olan KEGM'nin amacı; denizlerimizde ve karasularımızda seyreden Türk ve yabancı bayraklı gemilerin seyir güvenliğine yardımcı olmak, kıyı emniyeti ve gemi kurtarma hizmetleri yapmak ve bunlarla ilgili cihaz ve tesisleri kurmak, işletmek, can, mal ve gemi kurtarmak, yardım, çeki, batık çıkarmak ve bunlarla ilgili römorkaj ve dalgıçlık hizmetlerini yürütmektir.

KEGM temel olarak belirlenen saha içerisinde tekel olmak üzere tüm denizlerde gemi kurtarma, tahlisiye (can kurtarma), gemi trafik hizmetleri, fenerler hizmeti (seyir yardımcılığı), telsiz hizmeti, kılavuzluk, römorkaj, palamar ve balıkadam hizmetlerinden oluşmak üzere faaliyetlerini sürdürmektedir.

Önemli Gelişmeler

Kuruluşun, 2020 yıl sonu itibarıyla Akdeniz Bölgesi'nde 99, Ege Bölgesi'nde 119, Çanakkale Bölgesi'nde 32, Karadeniz Bölgesi'nde 125, Marmara Bölgesi'nde 72 ve İstanbul Boğazı'nda 45 adet olmak üzere toplam 492 deniz feneri bulunmaktadır. Kuruluş tarafından 2020 yılında 15 gemi kurtarma - yardım hizmeti, 9 gemiye çeki hizmeti, 5.349 gemiye refakat hizmeti, 6.468 gemiye römorkaj hizmeti, 2 adet çıplak kira hizmeti ve diğer faaliyetler başlığı altında 140 adet hizmet verilmiştir.

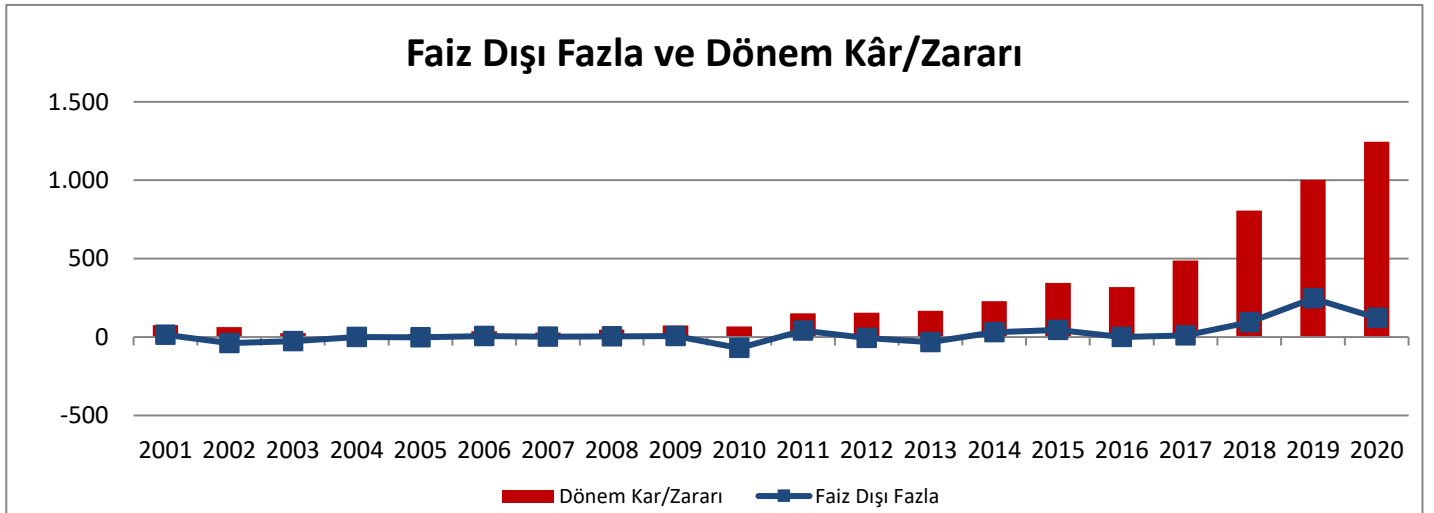
Mali Durum

KEGM'nin 2019 yılında 1 milyar TL olan dönem kârı 2020 yılında %24,1 oranında artışla 1,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kârlı bir kuruluş olan KEGM, 2020 yılında 579,4 milyon TL net temettü ve 220 milyon TL hâsılat payı ödemesi olmak üzere toplam 799,4 milyon TL tutarında bütçeye katkı yapmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	1.492,2	1.842,7	2.241,8	21,7
Satışların Maliyeti	413,0	487,7	603,7	23,8
Faaliyet Giderleri	129,7	165,2	129,9	-21,4
Faaliyet Kâr Zararı	745,9	909,4	1.168,9	28,5
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	807,1	1.002,7	1.244,8	24,1
Bilanço				
Dönen Varlıklar	692,5	936,8	1.177,1	25,7
Stok	6,9	16,7	26,9	61,5
Duran Varlıklar	482,0	500,5	599,2	19,7
Aktif Toplamı	1174,5	1.437,3	1.776,3	23,6
KV Yabancı Kaynaklar	257,2	286,8	336,6	17,4
UV Yabancı Kaynaklar	0,0	0,0	0,0	0,0
Özkaynaklar	917,3	1.150,5	1.439,6	25,1
Rasyolar				
Cari Oran	2,69	3,27	3,50	7,1
Asit Test Oranı	2,67	3,21	3,42	6,5
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	3,2	5,6	3,7	-33,6
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	-0,5	-1,7	0,1	105,9
Özsermaye Getiri Oranı %	68,62	67,97	67,44	-0,8
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	2.250	2.116	2.182	3,1
Toplam İstihdam Gideri	388,9	462,8	530,0	14,5
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	435,3	547,4	799,5	46,1
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	663,2	870,9	1.027,4	18,0
Personel Başına Gider (Bin TL)	183,5	230,5	276,7	20,0
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	331,5	429,8	535,7	24,7
Diğer				
Katma Değer	1.248,4	1.512,4	1.836,7	21,4
Yatırım Harcaması	43,0	41,5	144,9	248,8
Faiz Dışı Fazla	94,5	246,5	122,2	-50,4

Kaynak: KEGM, HMB ve SBB

4.12. Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Osman UZUN (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Hasan Hüseyin AYDEMİR (Üye – İlgili Bakanlık)
Zekeriya ERDURMUŞ (Üye – İlgili Bakanlık)
Dr. Mustafa Altuğ ATALAY (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)
Boş (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 1,3 milyar TL
Ödenmiş Sermaye 1,3 milyar TL

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.esk.gov.tr>

ESK 1952 yılında kurulmuş olup 1992 yılında 92/3088 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsamına alınmıştır. Kuruluş 2005 yılında ÖYK Kararı ile özelleştirme kapsamından çıkarılarak eski statüsüne iade edilmiş olup Tarım ve Orman Bakanlığı (o zamanki adıyla Tarım ve Köyşleri Bakanlığı) ile ilgilendirilmiştir.

Kuruluşun Ana Statüsü kapsamında temel faaliyet amacı; hayvansal ürünler, et, süt ve balık piyasasında ekonomik gereklere uygun olarak, verimlilik ve kârlılık ilkeleri çerçevesinde, kamu yararını da gözeterek faaliyette bulunmak, sektörde tam rekabet koşullarının oluşmasına katkı sağlamaktır.

Kuruluş halihazırda 233 sayılı KHK'ya tabi bir İDT olarak 2020 yıl sonu itibarıyla 12 kombina, 1 depo işletmesi ve 17 satış mağazası ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

Önemli Gelişmeler

Kuruluş tarafından 2020 yılında yaklaşık 57.252 ton et satışı gerçekleştirilmiş olup söz konusu satışların %78'lik kısmını büyükbaş gövde et ve büyükbaş parça et oluşturmaktadır. Bu kapsamda, önceki yıla göre 2020 yılı sonu itibarıyla büyükbaş gövde et stoku 26.159 tondan 1.690 tona, büyükbaş parça et stoku 33.140 tondan 14.844 tona gerilemiştir.

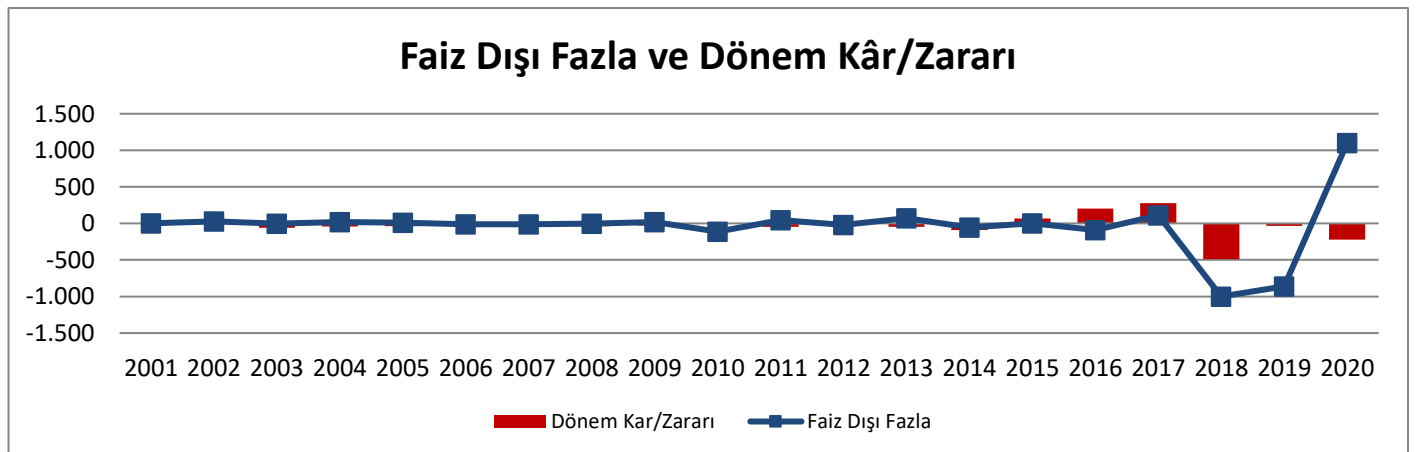
Mali Durum

Kuruluşun 2020 yılı brüt satış hasılatı bir önceki yıla göre yaklaşık %19,6 artarak 2,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, Kuruluş 2020 yılında faaliyet giderlerinde yaşanan artış sebebiyle bir önceki yıla göre %113,6 artışla yaklaşık 200,2 milyon TL faaliyet zararı kaydetmiş olup dönem zararı yaklaşık 223,0 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu çerçevede Kuruluşun özkaynakları 2019 yılına göre yaklaşık %34,2 oranında azalarak 2020 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 429,5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Kuruluşun 2020 yılında temel olarak mali borçlarından oluşan kısa vadeli yabancı kaynakları bir önceki yıla göre yaklaşık %25,6 oranında azalış göstermiş olup Kuruluşun dönen varlıklarında yaklaşık %31,6, stoklarında ise yaklaşık %57,1 oranında azalış meydana gelmiştir. Bu kapsamda, kısa vadeli borçlarını karşılayabilme oranını gösteren asit test oranı önemli oranda artış göstererek yaklaşık 0,5 seviyesine ulaşmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	3.912,3	2.029,5	2.428,0	19,6
Satışların Maliyeti	4.145,9	1.953,8	2.359,8	20,8
Faaliyet Giderleri	140,6	167,1	261,3	56,4
Faaliyet Kâr Zararı	-379,2	-93,4	-199,5	-113,6
Finansman Giderleri	37,0	272,6	200,2	-26,6
Dönem Kâr Zararı	-491,1	-34,7	-223,0	-543,3
Bilanço				
Dönen Varlıklar	1.374,5	2.768,9	1.892,7	-31,6
Stok	1.112,2	2.425,4	1.040,9	-57,1
Duran Varlıklar	329,5	368,5	385,6	4,6
Aktif Toplamı	1.704,0	3.137,4	2.278,3	-27,4
KV Yabancı Kaynaklar	1.316,8	2.484,9	1.848,8	-25,6
UV Yabancı Kaynaklar	0,0	0,0	0,0	0,0
Özkaynaklar	387,2	652,5	429,5	-34,2
Rasyolar				
Cari Oran	1,04	1,11	1,02	-8,1
Asit Test Oranı	0,20	0,14	0,46	233,3
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	18,0	25,1	19,0	-24,4
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	57,8	281,3	265,3	-5,7
Özsermaye Getiri Oranı %	-126,85	-5,31	-51,92	-877,2
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	1.609	1.518	1.563	3,0
Toplam İstihdam Gideri	130,0	161,5	189,8	17,6
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı - Temettü & Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	150,0	332,4	200,0	-39,8
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	2.431,5	1.337,0	1.553,4	16,2
Personel Başına Gider (Bin TL)	2.576,7	1.287,1	1.509,8	17,3
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-235,7	-61,5	-127,7	-107,5
Diğer				
Katma Değer	-303,1	422,7	205,8	-51,3
Yatırım Harcaması	27,5	61,1	39,0	-36,1
Faiz Dışı Fazla	-1.000,0	-860,9	1.100,1	----

Kaynak: ESK, HMB ve SBB

4.13.Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Ayşe Aysin IŞIKGECE (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Sait KOCABAY (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Ertuğrul ANBAR (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Bekir KARACABEY (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 2,98 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 2,77 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.tigem.gov.tr>

TİGEM, hara ve inekhaneler ile Devlet Üretme Çiftliklerine ait varlıkların 1984 yılında bir çatı altında toplanmasıyla KİK olarak kurulmuştur. 1994 yılında ise, İDT olarak yeni bir statü kazanmıştır.

Kuruluşun faaliyet amacı, bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak, çeşitlendirmek, ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirmiş olduğu damızlık hayvan, tohumluk fidan, fide gibi girdileri yetiştiricilere intikal ettirmek ve ıslah konularında araştırmalar yapmaktır.

TİGEM'in merkez teşkilatı Genel Müdürlükten, taşra teşkilatı ise işletme müdürlüklerinden oluşmaktadır. Kuruluşun 2020 yılı itibarıyla 37 işletmesi bulunmakta olup 18 işletmesi otuz yıl süreyle özel sektöre kiralanmış, 2 işletmesi ise iştirak halindedir. Kuruluş toplamda 3,3 milyon dekar arazi varlığına sahip 17 işletme ile faaliyetlerini yürütmektedir.

TİGEM tarafından bitkisel üretim kapsamında hububat, sertifikalı tohum, yağlı tohumlar, yem bitkileri ve bazı meyve türlerinin üretimi; hayvansal üretim kapsamında ise damızlık büyükbaş ve küçükbaş, safkan Arap atı ve arı yetiştiriciliği ile süt üretimi yapılmakta olup üretilen ürünlerin büyük çoğunluğunu buğday, mısır, inek sütü ve damızlık hayvan oluşturmaktadır. Kuruluş tarafından bitkisel üretim alanında özel sektör kuruluşları ile işbirlikleri yapılmaktadır.

Önemli Gelişmeler

Kuruluş tarafından 2020 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %14 artışla 286 bin ton mahsul buğday, %30 artışla 29 bin ton arpa, %0,5 azalışla 10.683 baş damızlık sığır ve %6 artışla 110.046 baş damızlık koyun üretimi gerçekleştirilmiştir. Aynı yılda Kuruluş tarafından yaklaşık 110 bin ton buğday tohumu, 18 bin ton arpa tohumu, 3.546 baş damızlık sığır ve 21.841 baş damızlık koyun satışı gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Kuruluşun brüt satış hasılatı 2019 yılına oranla yaklaşık %33,7 oranında artarak 1,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

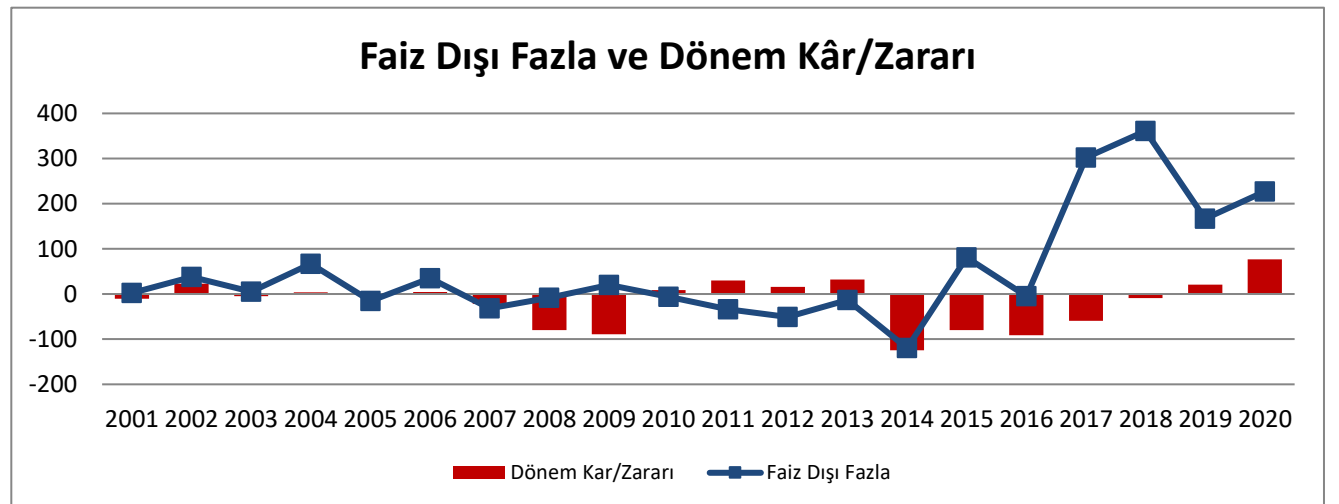
2019 yılında 20,8 milyon TL dönem kârı elde eden Kuruluş 2020 yılında da kârlılığını koruyarak 76,8 milyon TL dönem kârı elde etmiştir Kuruluşun finansman giderleri bir önceki yıla oranla %41,9 azalarak 16 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Kuruluşun 2020 yılı sonu itibarıyla dönen varlıklarında bir önceki yıla göre yaklaşık %22,5 ve stoklarında yaklaşık %5,1 artış, kısa vadeli yabancı kaynaklarında ise yaklaşık %2,9 azalış yaşanmıştır. Böylelikle, kısa vadeli borçlarını karşılayabilme oranını gösteren asit test oranı 0,53'ten 0,97'ye yükselmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	1.389,2	1.034,6	1.383,6	33,7
Satışların Maliyeti	1.128,9	824,3	1.072,5	30,1
Faaliyet Giderleri	233,3	253,2	288,3	13,8
Faaliyet Kâr Zararı	27,1	-42,9	22,8	----
Finansman Giderleri	59,4	27,5	16,0	-41,9
Dönem Kâr Zararı	-9,3	20,8	76,8	269,0
Bilanço				
Dönen Varlıklar	872,6	980,3	1.201,2	22,5
Stok	633,4	746,4	784,6	5,1
Duran Varlıklar	1.444,7	1.575,9	1.618,9	2,7
Aktif Toplamı	2.317,2	2.556,2	2.820,1	10,3
KV Yabancı Kaynaklar	473,8	442,0	429,1	-2,9
UV Yabancı Kaynaklar	0,0	0,0	0,0	0,0
Özkaynaklar	1.843,4	2.114,2	2.391,1	13,1
Rasyolar				
Cari Oran	1,84	2,22	2,80	26,2
Asit Test Oranı	0,50	0,53	0,97	83,5
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	21,7	34,2	34,5	0,8
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	198,1	284,1	233,0	-18,0
Özsermaye Getiri Oranı %	-0,51	0,98	3,21	226,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	2.616	2.815	2.359	-16,2
Toplam İstihdam Gideri	243,5	280,6	293,7	4,7
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	250,0	250,0	200,0	-20,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	531,1	367,5	586,5	59,6
Personel Başına Gider (Bin TL)	431,5	292,8	454,6	55,3
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	10,3	-15,2	9,7	----
Diğer				
Katma Değer	486,5	522,6	606,8	16,1
Yatırım Harcaması	10,6	94,6	99,6	5,3
Faiz Dışı Fazla	361,0	166,6	206,4	23,9

Kaynak: TİGEM, HMB ve SBB

4.14.Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Ahmet GÜLDAL (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Cihan SOYALP (Üye – Genel Müdür Yrd. V.)

Volkan Mutlu COŞKUN (Üye – İlgili Bakanlık)

Aylin ÇAĞLAYAN ÖZCAN (Üye – İlgili Bakanlık)

Osman YILDIZ (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 2,6 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 2,6 milyar TL

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tmo.gov.tr>

1938 yılında kurulan TMO, mevcut yapısını ve faaliyetlerini 1984 yılında yürürlüğe giren Ana Statüsü ve 233 sayılı KHK çerçevesinde İDT olarak sürdürmektedir.²²

TMO'nun faaliyet konusu, yurtdışı hububat ve bakliyat fiyatlarının üreticiler yönünden normalin altına düşmesini ve tüketiciler aleyhine aşırı derecede yükselmesini önlemek, bu ürünlerin piyasasında arz ve fiyat yönünden düzenleyici tedbirler almak, afyon ve uyuşturucu maddelere konulan devlet tekeli işletmek ve gerektiğinde Cumhurbaşkanı tarafından hububat ve bakliyat dışındaki diğer tarım ürünleri ile ilgili verilecek görevi yürütmektir. Ayrıca, Kuruluş 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında da faaliyetlerde bulunmaktadır.

Önemli Gelişmeler

TÜİK verilerine göre 2019 yılında 19 milyon ton olan yurt içi buğday üretimi 2020 yılında %8 artarak 20,5 milyon ton, arpa üretimi bir önceki yıla göre %9 artarak 8,3 milyon ton, mısır üretimi ise bir önceki yıla göre %8 artarak 6,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılında TMO tarafından Anadolu kırmızı sert ekmeçlik buğday (%12,5 - 13 proteinli) alım fiyatı 1.650 TL/ton, makarnalık buğday alım fiyatı 1.800 TL/ton, arpa alım fiyatı 1.275 TL/ton, mısır alım fiyatı 1.325 TL/ton, çeltik (Osmancık) alım fiyatı 3.600 TL/ton, nohut alım fiyatı 3.350 TL/ton, kırmızı mercimek alım fiyatı 3.500 TL/ton ve yeşil mercimek alım fiyatı 3.200 TL/ton olarak açıklanmıştır. Kuruluş tarafından 2020 yılında yaklaşık 384 bin ton buğday, 81 bin ton arpa, 82 bin ton mısır, 99 ton çeltik ve 6 bin ton nohut alımı gerçekleştirilmiştir. Haşhaş kapsülünde kalite kıstaslarına göre kademeli alım fiyatı uygulaması kapsamında ise 2020 yılında yaklaşık 21 bin ton haşhaş kapsülü alımı yapılmıştır.

Ayrıca, 2020 yılında TMO tarafından yaklaşık 2 bin ton kabuklu fındık ve 62 bin ton çekirdeksiz kuru üzüm alımı da gerçekleştirilmiştir.

²² TMO Ana Statüsü 29.09.2021 tarihli ve 4518 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yenilenmiştir.

Diğer taraftan, yurt içi piyasaların düzenlenmesi amacıyla Kuruluş tarafından 2020 yılında 3,7 milyon tonu buğday olmak üzere toplam yaklaşık 4,8 milyon ton hububat ithalatı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu yılda Kuruluş tarafından 3,8 milyon tonu buğday olmak üzere toplam yaklaşık 6,2 milyon ton yurt içi hububat satışı gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

Kuruluşun 2020 yılı brüt satışları bir önceki yıla kıyasla yurt içi hububat ve bakliyat satış miktarındaki artışın da etkisiyle yaklaşık %40,5 oranında artmış ve Kuruluş bir önceki yıla göre yaklaşık %45,7 artışla 613,2 milyon TL faaliyet kârı, %43,8 azalışla 61,6 milyon TL dönem kârı elde etmiştir.

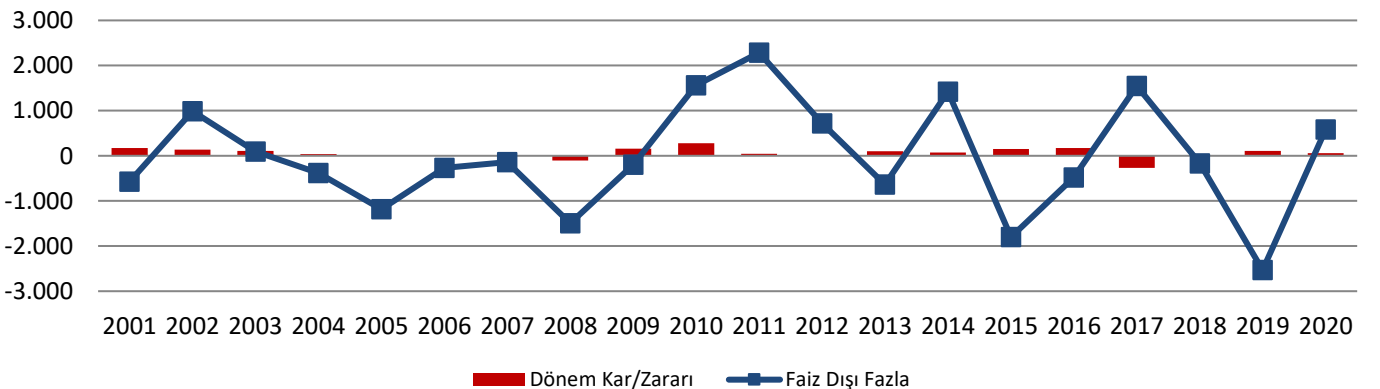
TMO'nun 2020 yılında bir önceki yıla göre dönen varlıklarındaki azalışa rağmen, stoklarındaki ve özellikle kısa vadeli yabancı kaynaklarındaki azalışın etkisiyle cari oranı 2,13'ten 2,77'ye, asit test oranı ise 0,62'den 0,78'e yükselmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	4.737,0	8.998,3	12.641,7	40,5
Satışların Maliyeti	4.513,6	8.289,5	11.722,0	41,4
Faaliyet Giderleri	187,6	287,9	306,4	6,4
Faaliyet Kâr Zararı	35,8	420,8	613,2	45,7
Finansman Giderleri	126,7	80,8	76,5	-5,3
Dönem Kâr Zararı	5,9	109,7	61,6	-43,8
Bilanço				
Dönen Varlıklar	6.798,0	9.873,0	9.040,3	-8,4
Stok	4.717,7	7.002,4	6.485,0	-7,4
Duran Varlıklar	949,2	941,9	920,7	-2,3
Aktif Toplamı	7.747,2	10.814,9	9.960,9	-7,9
KV Yabancı Kaynaklar	2.048,0	4.640,5	3.260,5	-29,7
UV Yabancı Kaynaklar	1.624,1	1.987,3	2.449,4	23,2
Özkaynaklar	4.075,2	4.187,2	4.251,1	1,5
Rasyolar				
Cari Oran	3,32	2,13	2,77	30,3
Asit Test Oranı	1,02	0,62	0,78	26,7
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	10,2	2,2	2,2	-3,5
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	352,9	260,6	210,2	-19,3
Özsermaye Getiri Oranı %	0,14	2,62	1,45	-44,7
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	2.942	3.158	3.161	0,1
Toplam İstihdam Gideri	236,9	295,1	332,2	12,6
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	950,0	450,0	650,0	44,4
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	1.610,1	2.849,4	3.999,3	40,4
Personel Başına Gider (Bin TL)	1.534,2	2.624,9	3.708,3	41,3
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	12,2	133,2	194,0	45,6
Diğer				
Katma Değer	483,3	762,7	642,1	-15,8
Yatırım Harcaması	14,5	14,1	17,2	22,0
Faiz Dışı Fazla	-169,9	-2.531,0	576,7	----

Kaynak: TMO, HMB ve SBB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

4.15. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü²³

Yönetim Kurulu Üyeleri

Yusuf Ziya ALİM (YK Başkan V. ve Genel Müdür V.)

Süleyman PINARBAŞ (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Ekrem YÜCE (Üye – İlgili Bakanlık)

Ali Kemal YILDIZ (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – İlgili Bakanlık)

Boş (Üye – HMB)

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 3,7 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 2,9 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.caykur.gov.tr>

1971 yılında Çay Kurumu adıyla bir İDT olarak kurulan ve daha önce TEKEL Genel Müdürlüğüne verilmiş olan yaş çay yaprağının işlenmesi, kurutulması, pazarlanması ve bu maksatla yaş çay yaprağının satın alınması hususundaki tekel yetkisini devralan ÇAYKUR 1983 yılında bir KİK olarak yeniden yapılandırılmış, 1994 yılında ise İDT'ye dönüştürülmüştür.

Kuruluş, çay ziraatını geliştirmek ve çay kalitesini islah etmek amacıyla yaş çay yaprağının alımı, işlenmesi, kurutulması ve pazarlanması alanlarında faaliyet göstermektedir.

Merkezi Rize'de bulunan ÇAYKUR, ülkemiz kuru çay sektöründe yaklaşık %45-50 pazar payına sahip olup 47 yaş çay işleme fabrikası, 1 paketleme fabrikası ve 1 pazarlama ve üretim bölge müdürlüğü ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

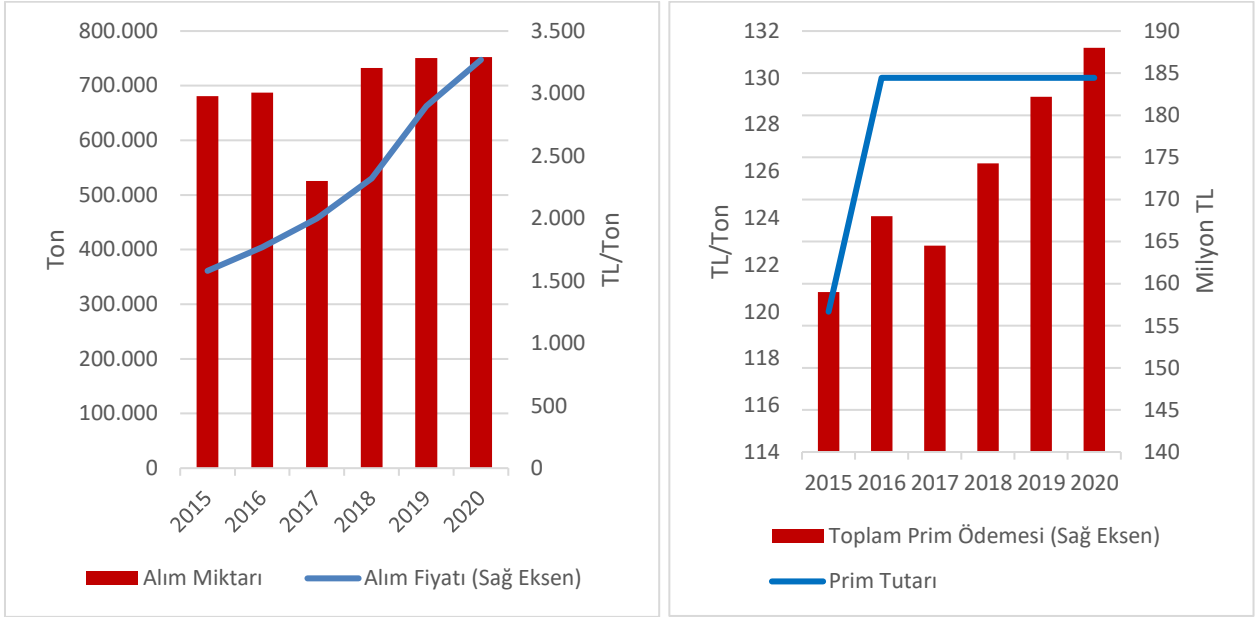
Yaş çay alımlarının yaklaşık üçte ikisini Rize'den yapan Kuruluş, Trabzon, Artvin, Giresun ve Ordu illerinde de yaş çay alımı yapmaktadır.

Önemli Gelişmeler

Kuruluşun 2020 yılı yaş çay alım fiyatı önceki yıla oranla %13'lük artış ile 3.270 TL/ton olarak açıklanmıştır. Yaş çay alımları bir önceki yıla göre yaklaşık aynı seviyede kalarak 752 bin ton, çay satışları ise bir önceki yıla göre %9 oranında artarak yaklaşık 132 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

²³ 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile ÇAYKUR'un TVF'ye aktarılmasına karar verilmiştir.

Grafik 7: ÇAYKUR Yaş Çay Alım Bilgileri ve Prim* Ödemeleri

Kaynak: ÇAYKUR

*İlgili mevzuat kapsamında, satışı yapılan yaş çay için üreticilere Tarım ve Orman Bakanlığının bütçesinden (2020 yılı için 0,13 TL/kg) fark ödemesi desteği (prim) verilmektedir.

Mali Durum

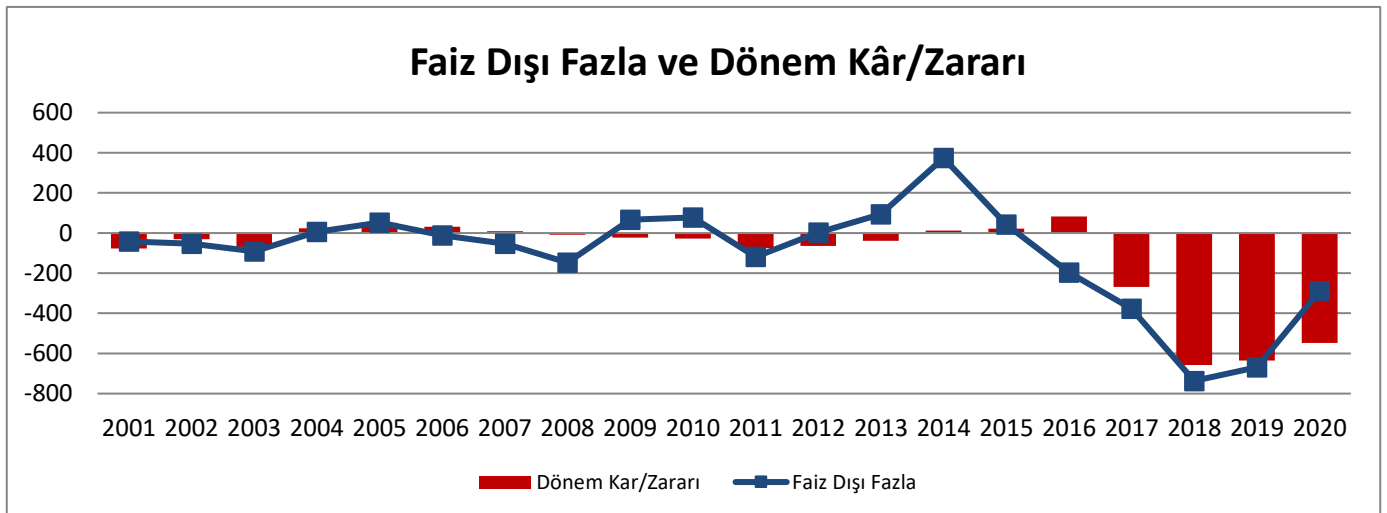
Kuruluşun son yıllardaki yüksek dönem zararında faaliyet zararının ve finansman giderlerinin önemli bir etkisi bulunmakta olup 2020 yılında Kuruluşun dönem zararı yaklaşık %13,8 oranında azalarak 547,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönem zararının yaklaşık 118,7 milyon TL'si faaliyet zararından, yaklaşık 322,6 milyon TL'si ise finansman giderinden kaynaklanmıştır.

Kuruluşun 2020 yılı sonu itibarıyla kısa vadeli yabancı kaynakları bir önceki yıla göre yaklaşık %19,1 oranında artarak 4,4 milyar TL seviyesine ulaşmış, stok tutarı ise yaklaşık %22,2 oranında artış göstermiş olup bu durum Kuruluşun mali göstergelerini olumsuz etkilemiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*(milyon TL)*

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	2.190,1	2.884,0	3.738,0	29,6
Satışların Maliyeti	2.035,9	2.673,2	3.307,7	23,7
Faaliyet Giderleri	133,6	152,0	162,3	6,8
Faaliyet Kâr Zararı	-172,7	-185,3	-118,7	35,9
Finansman Giderleri	349,6	395,5	322,6	-18,4
Dönem Kâr Zararı	-657,1	-635,1	-547,3	13,8
Bilanço				
Dönen Varlıklar	2.537,1	3.619,7	4.318,7	19,3
Stok	1.990,6	2.760,7	3.372,6	22,2
Duran Varlıklar	779,0	834,7	786,8	-5,7
Aktif Toplamı	3.316,1	4.454,4	5.105,5	14,6
KV Yabancı Kaynaklar	2.259,3	3.661,2	4.360,2	19,1
UV Yabancı Kaynaklar	40,6	6,5	5,7	-11,4
Özkaynaklar	1.016,1	786,8	739,5	-6,0
Rasyolar				
Cari Oran	1,12	0,99	0,99	0,2
Asit Test Oranı	0,24	0,23	0,22	-7,5
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	93,8	114,9	98,1	-14,6
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	449,7	416,4	431,4	3,6
Özsermaye Getiri Oranı %	-64,67	-80,72	-74,00	8,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	7.157	6.777	6.670	-1,6
Toplam İstihdam Gideri	596,2	691,3	758,0	9,6
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	276,0	400,0	500,0	25,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	306,0	425,6	560,4	31,7
Personel Başına Gider (Bin TL)	284,5	394,5	495,9	25,7
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-24,1	-27,3	-17,8	34,9
Diğer				
Katma Değer	322,0	485,8	588,8	21,2
Yatırım Harcaması	127,9	43,6	3,8	-91,4
Faiz Dışı Fazla	-736,7	-668,8	-289,0	56,8

Kaynak: ÇAYKUR, HMB ve SBB

4.16. Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Mücahit ÖZDEMİR (YK Başkanı ve Genel Müdür V.)	Hazine Sermaye Payı: %100
Mücahit CİVRİZ (Üye – HMB)	Nominal Sermaye: 130,6 milyon TL
Selçuk SEVİNÇ (Üye – HMB)	Ödenmiş Sermaye: 82,9 milyon TL
Uğur SANCARBABA (Üye – HMB)	
Boş (Üye –HMB)	
Boş (Üye –HMB)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
HMB	http://www.dmo.gov.tr

Kuruluşu 1926 yılına kadar dayanan DMO, kamunun merkezî satın alma birimi olarak faaliyetlerini yürüten, 233 sayılı KHK'ye tabi bir İDT'dir.

Kuruluşun faaliyet amacı; genel ve özel bütçeli idarelerin, belediyelerin, KİT'lerin, özel kanunla kurulmuş tüzel kişiliği haiz banka, ofis, kurum, sandık ve kuruluşlar ile sermayesinin yarısından fazlası bunlara ait ortaklıkların, kamu yararına çalışan derneklerin, tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, vakıfların ve özel kanunlara istinaden kurulmuş tarım satış ve tarım kredi kooperatif birliklerinin bilişim ürünleri, kâğıt ve kırtasiye ürünleri, büro makine ve ekipmanları, taşıt, üst yapı taşıt ve iş makinesi, giyim ürünleri ve aksesuarları, elektrik ve yakıt ürünleri, ilaç, tıbbi cihaz ve sağlık ürünleri vb. ihtiyaçlarının teminini sağlamaktır.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında gerçekleştirilen 58,5 milyar TL'lik toplam kamu mal alımının 8,9 milyar TL'si (%15,2; doğrudan temin ve istisnalar hariç tutulduğunda ise %22,5) DMO tarafından yapılmıştır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının mal ve hizmet ihtiyaçlarının (örneğin bilişim ürünleri, taşıtlar, iş makineleri, tıbbi cihazlar gibi) toplu olarak tek elden tedarik edilmesi için alım zorunluluğu getirilmesine ilişkin 2645 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı 10/06/2020 tarihli ve 31151 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Alım zorunluluğu getirilecek mal ve hizmetlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

2020 yılından itibaren 5018 sayılı Kanun kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan akaryakıtın tedariki amacı ile Finansal Aracılık Hizmeti faaliyetine başlanmıştır. Bu çerçevede, kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan akaryakıtın toplu olarak tedariki amacı ile yapılan ihale sonucunda akaryakıt pompa satış fiyatı üzerinden %11,4'lük indirim alınarak bu oranda tasarruf sağlanmıştır.

Covid-19 tedbirleri kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarının cerrahi maske ihtiyaçları ile Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler ile üniversite hastanelerinin cerrahi maske ve diğer malzeme ihtiyaçlarını karşılamak üzere tedarikçi firmalara hibe karşılığı ihracat izni verilmiş olup söz konusu ihtiyaçlar ücretsiz olarak karşılanmaya başlanmıştır. Covid-19 aşısı başta olmak üzere çeşitli aşular, çeşitli ilaçlar ve tanı kitleri gibi çeşitli ürünlerin de temini DMO aracılığıyla yapılmıştır. 2020 yılı toplam sağlık alımları 4,3 milyar TL olup yaklaşık 3,9 milyar TL'si DMO üzerinden karşılanmıştır.

Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler arasında eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesini teminen FATİH Projesi kapsamında ihtiyaç sahibi öğrencilere tablet bilgisayar dağıtımına karar verilmiştir. Söz konusu tabletlerin tedarik edilmesi amacıyla Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü arasında 09/10/2020 tarihinde "Tablet Bilgisayar Alımı Protokolü" imzalanmıştır.

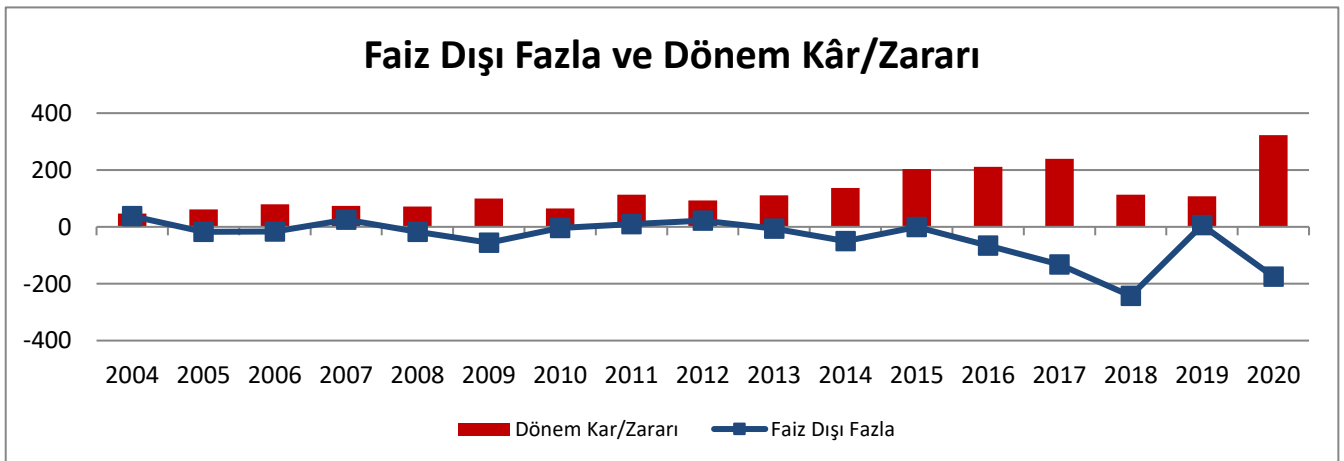
DMO ile Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu Sanayi ve Ticaret A.Ş. (T.O.G.G.) arasında 17 Mart 2020 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. İlk alım 2023 yılında "C-SUV" modelinden 500 adet olmak üzere 2035 yılı sonunda 9.500 adet C-SUV, 15.750 adet C-Sedan ve 4.750 adet C-MPV/VAN modellerinden toplam 30.000 adet elektrikli otomobil alınması öngörülmüştür.

Mali Durum

Kuruluşun 2020 yılı satışları geçen yıla göre 5,5 milyar TL artışla 8,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Satışların en büyük kalemini 3,7 milyar TL ile ilaç ve tıbbi malzeme grubu teşkil etmektedir. 2020 yılı dönem kârı 2019 yılına göre %200,6 artarak 322,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	3.441,1	3.469,4	8.875,1	155,8
Satışların Maliyeti	3.165,5	3.201,0	8.473,3	164,7
Faaliyet Giderleri	143,7	164,7	228,7	38,8
Faaliyet Kâr Zararı	-13,6	3,3	162,8	4.766,0
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	113,5	107,3	322,6	200,6
Bilanço				
Dönen Varlıklar	1.297,9	1.650,3	3.915,6	137,3
Stok	34,1	48,7	376,6	673,7
Duran Varlıklar	76,6	73,0	82,6	13,2
Aktif Toplamı	1.374,6	1.723,3	3.998,2	132,0
KV Yabancı Kaynaklar	875,4	1.220,1	3.318,3	172,0
UV Yabancı Kaynaklar	14,5	14,7	15,0	1,7
Özkaynaklar	484,7	488,5	664,9	36,1
Rasyolar				
Cari Oran	1,48	1,35	1,18	-12,8
Asit Test Oranı	1,44	1,31	1,07	-18,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	11,4	20,6	45,6	121,3
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	-67,4	-66,3	-33,6	49,4
Özsermaye Getiri Oranı %	18,25	17,09	37,83	121,4
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	998	968	956,0	-1,2
Toplam İstihdam Gideri	88,9	101,1	110,7	9,4
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	341,5	140,0	0,0	-100,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	3.448,0	3.584,1	9.283,6	159,0
Personel Başına Gider (Bin TL)	3.171,9	3.306,8	8.863,3	168,0
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-13,7	3,5	170,3	4.827,1
Diğer				
Katma Değer	207,6	214,3	438,5	104,9
Yatırım Harcaması	1,1	2,4	18,3	671,5
Faiz Dışı Fazla	-242,8	6,2	-175,1	----

Kaynak: DMO, HMB ve SBB

4.17. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu

Yönetim Kurulu Üyeleri

Yasin AKDERE (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Bilal DURDALI (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Prof. Dr. Ersan ASLAN (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Tuğgeneral Sıtkı VARLI (Üye – İlgili Bakanlık)

Tuğgeneral Ergin DİNÇ (Üye – İlgili Bakanlık)

Yunus SEZER (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 1,2 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 675 milyon TL

İlgili Bakanlık

Milli Savunma Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.mkek.gov.tr>

Geçmiş 1832 yılında kurulmuş olan Tophane-i Amire Müşirliğine dayanan Kuruluş, 233 sayılı KHK kapsamında bir İDT olarak faaliyet göstermiştir.²⁴ Kuruluşun ana görevi imalat sanayii alanında her çeşit silah, mühimmat, patlayıcı madde, makine, teçhizat ve malzeme imalat kapasitelerini kârlılık ve verimlilik esaslarını göz önüne alarak planlamak ve bunları ekonomik bir şekilde üretmek ve pazarlamaktır.

Önemli Gelişmeler

MKEK 2020 yılı içerisinde Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik güçlerinin mühimmat ve silah ihtiyacını karşılamak üzere çeşitli üretim ve yenileme faaliyetlerine devam etmiştir. Dışa bağımlılığın azaltılması kapsamında yerli savunma sistemlerinin desteklenmesi amacıyla yıllara sari yürütülen yeni Çelikhane Yapımı, Hurda ve Gemi Söküm Tesislerinin Modernizasyonu, Patlayıcı Depolarının İyileştirilmesi ve Dövme Presi Modernizasyonu projeleri 2020 yılı sonu itibarıyla sonuçlandırılmıştır. Diğer taraftan, 155 mm Modüler Barut Kapasite Artırımı, Tapa Üretim Hattı Yenileme, Kovan Hattı Yenileme, Valsleme Tezgahı Kurulumu, Nitroselüloz Tesisinin Yenilenmesi ve 6.500 Tonluk Yeni Pres ve Üretim Hattı Kurulumu projelerine yönelik çalışmalara 2020 yılında da devam edilmiştir.

2020 yılı Ar-Ge faaliyetleri sonucunda Deniz Kuvvetleri'nin ihtiyacı olan 76 mm deniz topunda son aşamaya gelinmiş, RDX-HMX-CXM gibi kritik öneme sahip kimyasallarda yurtdışına bağımlılığın engellenmesi yolunda önemli adımlar atılmıştır.

Ayrıca, Covid-19'a yönelik mücadelenin bir parçası olarak maske ve koruyucu ekipman üretimine öncelik verilmiş olup yerli ve milli imkanlardan faydalanılarak SAHRA Mekanik Solunum Cihazı üretilmiştir.

²⁴ Kuruluş, "7330 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun" ile 233 sayılı KHK kapsamında çıkarılarak 03/07/2021 itibarıyla özel hukuk hükümlerine göre faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır.

Mali Durum

Kuruluş, savunma sektöründe yaşanan gelişmeler kaynaklı 2019 yılında yakaladığı kârlılığı, 2020 yılında da %33,2 artışla devam ettirmiştir. Kuruluş 2020 yılında 925,8 milyon TL dönem kârı elde etmiştir. Kuruluşun 2020 yılı faaliyet kârı 2019 yılına göre %15,2 oranında artış göstererek 1.044,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

2018

2019

2020

% Değişim
2020-2019**Gelir Tablosu**

Brüt Satışlar	1.793,9	2.592,1	3.113,6	20,1
Satışların Maliyeti	867,1	1.246,6	1.548,5	24,2
Faaliyet Giderleri	343,5	431,7	508,3	17,8
Faaliyet Kâr Zararı	580,9	907,1	1.044,9	15,2
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	177,2	694,8	925,8	33,2

Bilanço

Dönen Varlıklar	2.276,6	2.807,8	3.268,1	16,4
Stok	1.029,3	1.168,8	1.443,7	23,5
Duran Varlıklar	1.020,2	1.049,5	1.056,0	0,6
Aktif Toplamı	3.296,8	3.857,2	4.324,0	12,1
KV Yabancı Kaynaklar	1.006,5	634,2	759,0	19,7
UV Yabancı Kaynaklar	1.139,1	1.555,1	1.166,6	-25,0
Özkaynaklar	1.151,2	1.667,9	2.398,4	43,8

Rasyolar

Cari Oran	2,26	4,43	4,31	-2,7
Asit Test Oranı	1,24	2,58	2,40	-7,0
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	105,8	111,0	133,5	20,2
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	315,7	352,8	362,6	2,8
Özsermaye Getiri Oranı %	9,02	30,98	29,53	-4,7

İstihdam

Toplam Personel Sayısı (Ort.)	5.572	5.586	5.469	-2,1
Toplam İstihdam Gideri	535,5	692,8	767,9	10,8

Bütçe İlişkisi

Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0

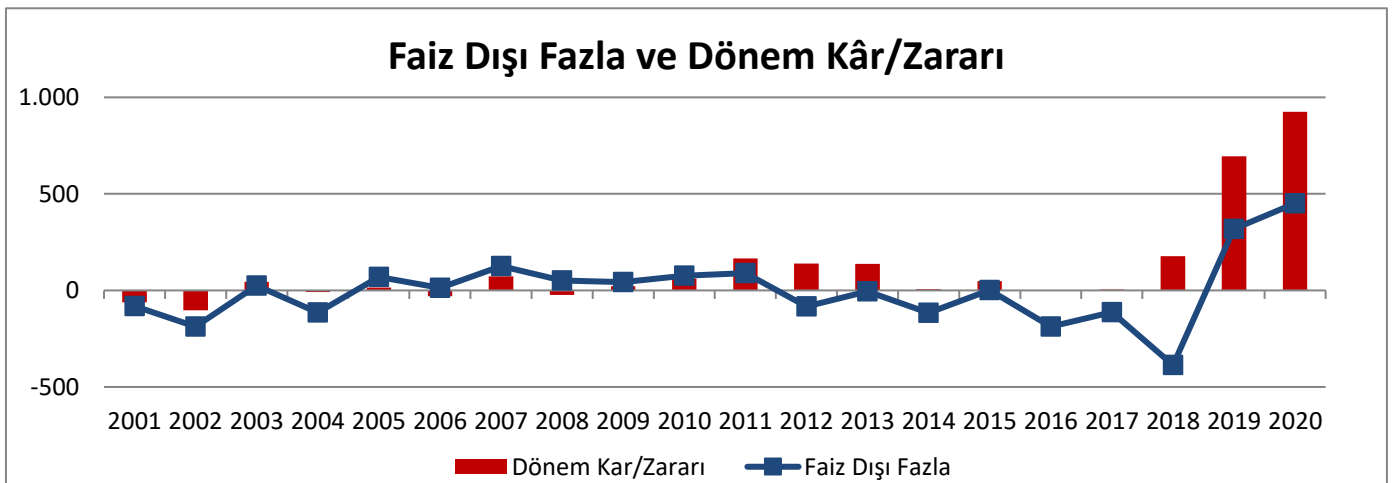
Verimlilik Göstergeleri

Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	321,9	464,0	569,3	22,7
Personel Başına Gider (Bin TL)	155,6	223,2	283,1	26,9
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	104,3	162,4	191,1	17,7

Diğer

Katma Değer	773,5	1.438,2	1.760,4	22,4
Yatırım Harcaması	75,6	56,1	175,0	211,9
Faiz Dışı Fazla	-387,0	318,2	451,2	41,8

Kaynak: MKEK, HMB ve SBB

4.18. Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Akil Murad GÜLLÜOĞLU (YK Başkan V. – Genel Müdür V.)	Hazine Sermaye Payı: %100
Zafer SÜMENGEN (Üye – Genel Müdür Yrd.)	Nominal Sermaye: 295 milyon TL
Ramazan USTA (Üye – İlgili Bakanlık)	Ödenmiş Sermaye: 275 milyon TL
Hakkı KARATAŞ (Üye – HMB)	
Boş (Üye – İlgili Bakanlık)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	http://www.temsan.gov.tr

TEMSAN 13/11/1975 tarihinde kurulmuş, daha sonra sırasıyla TEK, TEAŞ ve EÜAŞ'ın bağlı ortaklığı şeklinde faaliyetlerini sürdürmüş, 14/05/2007 tarihinde ise İDT olarak yeniden yapılandırılmıştır.

TEMSAN, faaliyetlerini 233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri hakkında KHK'ye tâbi, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilgili kuruluşu statüsüyle sürdürmekte iken; ÖYK'nın 15/06/2015 tarihli ve 2015/55 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmış; ÖYK'nın 17/04/2017 tarihli ve 2017/11 sayılı Kararı ile de özelleştirme kapsam ve programından çıkarılarak eski statüsüne iade edilmiştir.

Türkiye Elektromekanik Sanayi Genel Müdürlüğü 4046 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (e) bendi çerçevesinde Anonim Şirkete dönüştürülmüş ve Esas Sözleşmesi, 4046 Sayılı Kanun'un 20/A maddesine istinaden düzenlenerek şirketin unvanı "Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi" olarak değiştirilmiştir.

TEMSAN'ın amaç ve faaliyet konuları; her çeşit türbin, buhar kazanı, kazanlar, su ve gaz tankları, çelik konstrüksiyon elemanları, alternatörler, jeneratörler, transformatörler, elektrik nakil hattı ve emsali teçhizat, kablo, şalt cihazı, elektrik motorları, pompalar, kompresörler, kaynak makineleri, elektrik enerjisi üretim, iletim ve dağıtımı ile ilgili tüm teçhizat ile elektrik santrallerini imal, temin ve tesis etmek, işletmek ve bunların ticaretini yapmaktır. Kuruluş, Türkiye'de anahtar teslimi hidroelektrik santrali imalatı yapan tek yerli kuruluş olup imalat faaliyetlerini Diyarbakır ve Ankara fabrikalarında sürdürmektedir.

Önemli Gelişmeler

2016 yılında Kamu İhale Kanunu'nun 3/o maddesinde yapılan değişiklik ile iş hacmi için artış potansiyeli oluşturulmuştur. 2018 yılında iş geliştirme ve teklif hazırlama çalışmaları HES projeleri, mikro HES projeleri, yüksek gerilim teçhizatları ile tanıtım ve pazarlama faaliyetleri olmak üzere dört ana kol üzerinden yürütülmüştür. 2018 yılı içerisinde özel sektöre ve kamu kurumlarına toplam 55 adet teklif verilmiş olup bunlardan 36 adet sipariş alınmıştır. 2019 yılı içerisinde 3 adet projeye ait ATH ve KGT transformatörler üretilmiş olup toplamda 740 ölçü transformatörü üretilmiştir. 2020 yılında 2019-MYD/13 projesi kapsamında ATH ve KGT transformatörleri üretilmiş olup toplamda 1036 adet transformatör üretilmiştir.

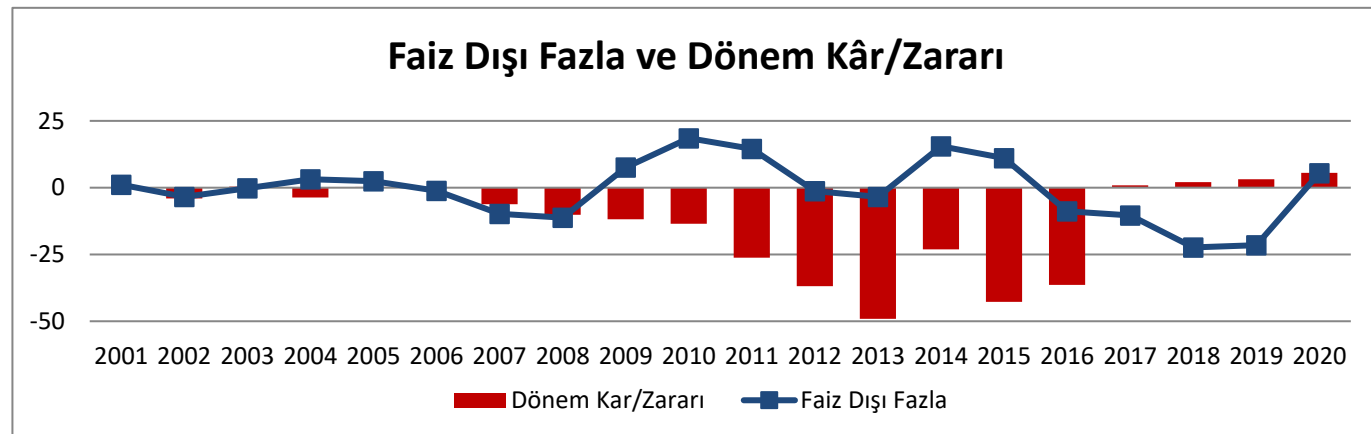
Mali Durum

Kuruluşun 2019 yılında 478,3 milyon TL olan brüt satış tutarı, 2020 yılında %48,6 oranında düşerek 246 milyon TL şeklinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte 2019 yılında 3,1 milyon TL dönem kârı olan Kuruluş 2020 yılında %78,4'lük artışla 5,6 milyon TL dönem kârı elde etmiştir.

Kuruluş tarafından yapılan yatırım harcaması 2020 yılında 2019 yılına kıyasla %54,3 oranında düşüş göstererek 2,5 milyon TL tutarında gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	233,2	478,3	246,0	-48,6
Satışların Maliyeti	231,3	470,3	233,7	-50,3
Faaliyet Giderleri	24,1	1,7	5,4	215,5
Faaliyet Kâr Zararı	-22,1	6,3	7,0	9,9
Finansman Giderleri	0,0	0,0	1,7	0,0
Dönem Kâr Zararı	2,1	3,1	5,6	78,4
Bilanço				
Dönen Varlıklar	453,5	483,2	525,9	8,8
Stok	47,6	68,1	66,4	-2,5
Duran Varlıklar	25,2	31,7	35,2	10,8
Aktif Toplamı	478,7	515,0	561,1	9,0
KV Yabancı Kaynaklar	443,7	476,8	517,4	8,5
UV Yabancı Kaynaklar	5,0	5,0	5,0	0,0
Özkaynaklar	30,0	33,1	38,7	16,8
Rasyolar				
Cari Oran	1,02	1,01	1,02	0,3
Asit Test Oranı	0,92	0,87	0,89	2,0
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	179,8	167,3	296,3	77,1
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	132,2	122,0	261,5	114,4
Özsermaye Getiri Oranı %	7,11	9,44	14,42	52,7
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	170	183	188	2,7
Toplam İstihdam Gideri	30,3	27,9	37,8	35,4
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	1.372,0	2.613,7	1.308,7	-49,9
Personel Başına Gider (Bin TL)	1.360,6	2.569,7	1.242,9	-51,6
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-130,3	34,6	37,0	7,0
Diğer				
Katma Değer	32,8	32,5	44,3	36,3
Yatırım Harcaması	4,8	5,5	2,5	-54,3
Faiz Dışı Fazla	-22,4	-21,5	5,4	----

Kaynak: TEMSAN, HMB ve SBB

4.19. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

H. İbrahim LEVENTOĞLU (YK Başkanı ve Genel Müdür)

Zafer TURUT (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Mahmut YAĞIZ (Üye – Genel Müdür Yrd.)

Osman İLTER (Üye – İlgili Bakanlık)

Zübeyir ÇALIŞAN (Üye – İlgili Bakanlık)

Ahmet ERDEM (Üye – HMB)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 22 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 20,6 milyar TL

İlgili Bakanlık

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.tedas.gov.tr>

TEDAŞ, 12/08/1993 tarihinde TEK'in TEAŞ ve TEDAŞ unvanlı iki ayrı İDT halinde yeniden teşkilatlandırılmasıyla kurulmuştur. Bu yeni yapılanmada, TEK'in elektrik dağıtım müesseseleri ve bu müesseselerin mevcut faaliyetleri ile ticaret unvanları yeni duruma göre tescil edilmek suretiyle TEDAŞ bünyesinde kalmıştır.

“Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Strateji Belgesi” çerçevesinde 2004 yılında özelleştirme kapsam ve programına alınan TEDAŞ, 20 bölgesel dağıtım şirketini kapsayacak şekilde teşkilatlandırılmıştır. 24/07/2006 tarihinde TEDAŞ ile bağlı elektrik dağıtım şirketleri arasında İşletme Hakkı Devir Sözleşmeleri imzalanmış olup 01/09/2006 tarihinde EPDK tarafından elektrik dağıtım şirketlerine dağıtım ve perakende satış lisansları verilerek maliyet esaslı tarifeler oluşturulmuştur.

Öte yandan, şirket uhdesindeki tüm dağıtım şirketleri Ağustos 2013 itibarıyla özel sektöre devredilmiştir. Akabinde TEDAŞ, ÖYK'nın 25/04/2017 tarihli ve 2017/12 sayılı Kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkarılarak eski statüsüne iade edilmiştir. Kuruluş halihazırda;

- Elektrik dağıtım şirketlerinin yatırım programında yer alan tesislerinin projelerinin onayı, geçici ve kesin kabul işlemleri,
- Lisanssız üretim tesislerinin (GES, RES, HES, Kojenerasyon gibi) projelerinin onayı, geçici ve kesin kabul işlemleri,
- Elektrik dağıtım şirketlerinin genel aydınlatma projelerinin onayı, geçici ve kesin kabulleri ve
- Dağıtım faaliyetleri için gerekli görülen taşınmazlara ilişkin kamulaştırma işlemlerini yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılı içerisinde dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetimi kapsamında 15 adet periyodik denetim, 11 adet kısmi denetim gerçekleştirilmiştir. 100 kW üstü GES tesisleri ile diğer lisanssız üretim santrallerinin proje onay işlemleri kapsamında, 1620 adet lisanssız üretim santraline ilişkin proje onay işlemleri

yapılmıştır. Ayrıca 674 adet lisanssız üretim santraline ilişkin kabul işlemleri yapılmıştır. Bunlarla birlikte 2020 yılında tüm bölgelerde toplam 6625 adet proje onayı ve 5664 kabul işlemi tamamlanmıştır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde Acil Durum Kriz Yönetimi Merkezi kurulmuş ve bu kapsamda elektrik dağıtım faaliyeti alanında özel sektör kuruluşları için çatı kurum/kuruluş olarak TEDAŞ belirlenmiştir. Elektrik dağıtım bölgelerinde meydana gelen bir afet ve acil durum sonrasında elektrik dağıtım tesislerinde meydana gelebilecek hasarların acilen elektrik dağıtım şirketleri tarafından giderilerek en kısa sürede dağıtım faaliyeti hizmetleri sunumunun normal haline getirilmesini sağlamak amacıyla TEDAŞ Acil Durum Eylem Planı 2020 hazırlanmış ve dağıtım yapılmıştır.

Ayrıca, Coğrafi Bilgi Sistemleri faaliyetleri çerçevesinde Personel Servis Bilgi Sistemi ile Afet ve Kriz Yönetim Platformu tamamlanmıştır. Son olarak, 3. şahıs ve dağıtım şirketlerinin proje onay ve kabul sürecine ait işlemlerin takip edildiği yazılım Proje Kabul ve Takip Sistemi yazılımı devreye alınmıştır.

Mali Durum

Uhdesindeki tüm dağıtım şirketleri özel sektöre devredilen Kuruluşun 2020 yılı dönem zararı 357,5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Kuruluşun satış gelirlerini proje onay, geçici kabul, kesin kabul ve eğitim faaliyeti gelirleri oluşturmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*(milyon TL)*

2018

2019

2020

% Değişim
2020-2019**Gelir Tablosu**

Brüt Satışlar	231,8	235,3	431,2	83,3
Satışların Maliyeti	0,0	0,0	226,3	0,0
Faaliyet Giderleri	488,9	607,5	449,6	-26,0
Faaliyet Kâr Zararı	-260,3	-375,0	-248,4	33,8
Finansman Giderleri	0,3	0,3	0,2	-25,1
Dönem Kâr Zararı	-41,9	-389,4	-357,5	8,2

Bilanço

Dönen Varlıklar	6.819,8	6.885,1	6.100,2	-11,4
Stok	0,3	10,5	4,8	-53,9
Duran Varlıklar	2.401,8	2.307,6	2.146,3	-7,0
Aktif Toplamı	9.221,6	9.192,8	8.246,5	-10,3
KV Yabancı Kaynaklar	3.092,8	2.236,5	1.415,5	-36,7
UV Yabancı Kaynaklar	1.768,4	1.735,2	1.967,6	13,4
Özkaynaklar	4.360,4	5.221,0	4.863,5	-6,8

Rasyolar

Cari Oran	2,21	3,08	4,31	40,0
Asit Test Oranı	2,20	3,07	4,31	40,1
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	4.674,3	4.618,8	2.447,4	-47,0
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	4.704,2	4.670,7	2.248,3	-51,9
Özsermaye Getiri Oranı %	-0,96	-7,46	-7,35	1,5

İstihdam

Toplam Personel Sayısı (Ort.)	1.261	1.290	1.334	3,5
Toplam İstihdam Gideri	132,1	169,9	198,6	16,9

Bütçe İlişkisi

Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	1.000,0	1.250,0	0,0	-100,0

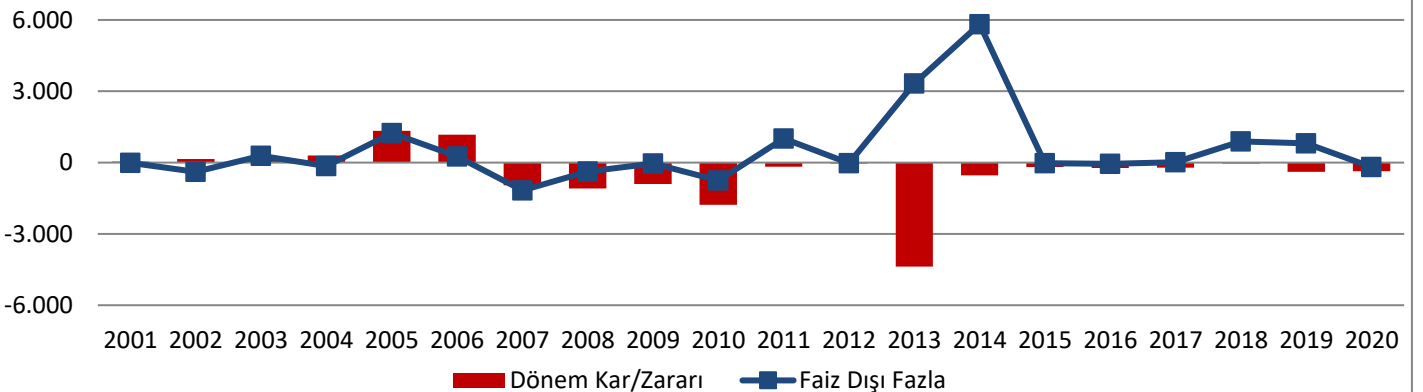
Verimlilik Göstergeleri

Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	183,8	182,4	323,1	77,1
Personel Başına Gider (Bin TL)	0,0	0,0	169,6	0,0
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-206,4	-290,8	-186,1	36,0

Diğer

Katma Değer	350,5	73,7	222,1	201,3
Yatırım Harcaması	205,9	211,2	127,2	-39,8
Faiz Dışı Fazla	896,6	815,2	-184,6	----

Kaynak: TEDAŞ, HMB ve SBB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

BÖLÜM 5: BAĞLI ORTAKLIKLAR

Bağlı ortaklıklar, “Sermayesinin %50’sinden fazlası bir KİT’e ait olan ve 233 sayılı KHK’ye tabi olarak faaliyet gösteren anonim şirketler” şeklinde tanımlanmaktadır.

03/03/2020 tarihli ve 2186 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile TCDD’nin bağlı ortaklıkları olan TÜDEMSAŞ, TÜVASAŞ ve TÛLOMSAS’ın birleştirilmesi suretiyle bir İDT olarak TÛRASAS kurulmuştur. Demiryolu altyapısı ve altyapı işletmeciliğini yapmakta olan TCDD, tek bağlı ortaklığı olan TCDD Taşımacılık A.Ş. ile faaliyetlerine devam etmektedir. Her ne kadar TÛRASAS’ın Ticaret Sicili Gazetesi’nde tescili 05/08/2020 itibarıyla gerçekleşmiş olsa da söz konusu üç bağlı ortaklığın tüzel kişiliğine yıl içerisinde son verildiğinden bu bölümde TCDD bağlı ortaklığı olarak sadece TCDD Taşımacılık A.Ş.’ye yer verilmiştir.

TCDD’nin bağlı ortaklıklarının yanı sıra 17/01/2018 tarihli ve 2018/11226 sayılı BKK ile TİGEM’in %80 oranında hissedar olduğu Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. adındaki bağlı ortaklığı kurulmuştur. Ancak söz konusu bağlı ortaklık henüz tam anlamıyla faaliyete başlamadığından Raporda ayrı bir bölümde anlatılmamış, toplulaştırılmış KİT ve bağlı ortaklık verileri arasında da şirkete ait verilere yer verilmemiştir.

5.1. TCDD Taşımacılık A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri		Sermaye Yapısı
Kamuran YAZICI (YK Başkanı ve Genel Müdür)		TCDD Sermaye Payı: %100
Erol ARIKAN (Üye – Genel Müdür Yrd.)		Nominal Sermaye: 8,5 milyar TL
Çetin ALTUN (Üye – Genel Müdür Yrd.)		Ödenmiş Sermaye: 8,5 milyar TL
Ünal BAYLAN (Üye – İlgili Bakanlık)		
Ahmet TUTAL (Üye – HMB)		
İlgili Bakanlık	Bağlı Olduğu Kuruluş	İnternet Adresi
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	TCDD	http://www.tcddtasimacilik.gov.tr

6461 Sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkındaki Kanun uyarınca demiryolu altyapı işletmeciliği ile demiryolu taşımacılığı birbirinden ayrılmış ve ulusal demiryolu altyapı ağı üzerinde YHT işletmeciliği, konvansiyonel yolcu taşımacılığı, kent içi banliyö taşımacılığı, yük taşımacılığı yapmak ve lojistik hizmetler sunmak üzere, TCDD'nin bağlı ortaklığı statüsünde "TCDD Taşımacılık A.Ş." kurulmuştur. Kuruluş 14/06/2016 tarihinde tescil edilerek 01/01/2017 tarihinden itibaren demiryolu tren işletmecisi olarak fiilen faaliyetlerine başlamıştır.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında YHT, kent içi ve konvansiyonel olmak üzere toplamda 99,5 milyon yolcu taşınmıştır. Buna karşılık 6.052 milyon yolcu-km üretimi gerçekleşmiştir. 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi kapsamında ülkemizde alınan önlemler nedeniyle 2019 yılına göre 2020 yılında toplam yolcu sayısında %40'lık, yolcu-km üretiminde ise %45'lik azalma gerçekleşmiştir. Bu kapsamda YHT özelinde bakıldığında yolcu sayısında %66, yolcu-km üretiminde %65 azalma, Marmaray'da taşınan yolcu sayısında ise %31 ve yolcu-km üretiminde %23 azalma gerçekleşmiştir. Benzer şekilde 2020 yılında Başkentray'da yolcu sayısında %45 ve yolcu-km üretiminde %45 azalma gerçekleşmiştir. Konvansiyonel yolcu taşımacılığında bu oranlar %80'e ulaşmıştır.

2020 yılında yük taşımacılığında 2019 yılına göre netton bazında %2, netton-km bazında ise %4'lük artış yaşanmıştır. 2019 yılında 8,5 gün olan yük vagonu rotasyon süresi, 2020 yılında 8,1 gün olarak gerçekleşmiştir.

Mali Durum

Kuruluş, Covid-19 pandemisi kısıtları nedeniyle seferlerin durdurulması sonucunda 2020 yılında 1,3 milyar TL dönem zararı kaydetmiştir.

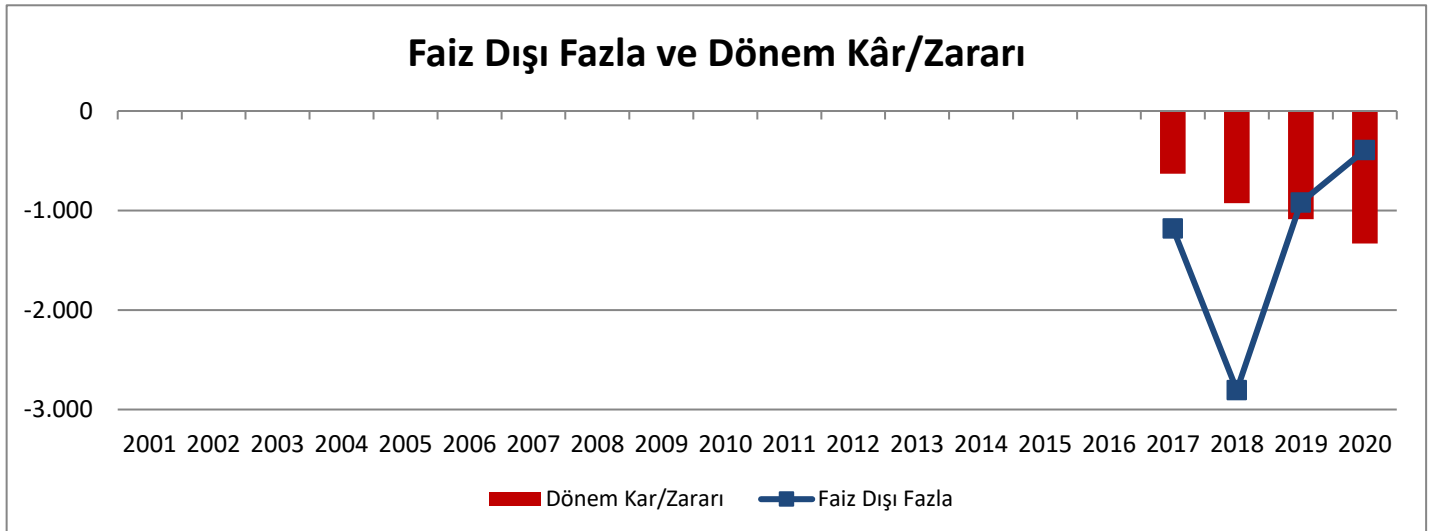
Diğer taraftan, Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkına Kanun'un geçici 3. maddesi gereği Kuruluşun finansman açığı TCDD tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca Kuruluş, mezkûr kanunun 8.

maddesi gereği Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bütçesinde yer alan Kamu Hizmeti Yükümlülüğü ödeneğinden kullanmak suretiyle zarar eden hatlarda katlandığı maliyeti karşılamaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	2.169,4	2.624,2	2.118,6	-19,3
Satışların Maliyeti	2.832,5	3.387,2	3.021,7	-10,8
Faaliyet Giderleri	177,9	293,7	438,7	49,4
Faaliyet Kâr Zararı	-879,2	-1.108,7	-1.355,4	-22,3
Finansman Giderleri	4,1	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	-924,7	-1.087,1	-1.333,2	-22,6
Bilanço				
Dönen Varlıklar	1.157,7	1.359,8	1.767,2	30,0
Stok	578,2	720,4	1.011,7	40,4
Duran Varlıklar	5.082,5	5.003,4	4.729,2	-5,5
Aktif Toplamı	6.240,2	6.363,2	6.496,4	2,1
KV Yabancı Kaynaklar	2.636,3	369,5	1.823,1	393,4
UV Yabancı Kaynaklar	160,3	155,8	149,9	-3,7
Özkaynaklar	3.443,6	5.837,9	4.523,4	-22,5
Rasyolar				
Cari Oran	0,44	3,68	0,97	-73,7
Asit Test Oranı	0,22	1,73	0,41	-76,0
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	75,9	62,5	46,67	-25,3
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	-7,4	-14,3	51,07	----
Özsermaye Getiri Oranı %	-26,85	-18,62	-29,47	-58,3
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	9.451	9.602	9.569	-0,3
Toplam İstihdam Gideri	999,2	1.159,1	1.285,7	10,9
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	229,5	273,3	221,4	-19,0
Personel Başına Gider (Bin TL)	299,7	352,8	315,8	-10,5
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-93,0	-115,5	-141,6	-22,7
Diğer				
Katma Değer	384,1	510,1	363,7	-28,7
Yatırım Harcaması	827,9	448,8	312,3	-30,4
Faiz Dışı Fazla	-2.672,5	-918,9	-393,2	-57,2

Kaynak: TCDD Taşımacılık A.Ş., HMB ve SBB

BÖLÜM 6: ÖZELLEŞTİRME PORTFÖYÜ

1984 yılında başlatılan kamuya ait yarım kalmış tesislerin tamamlanması veya yerine yeni bir tesis kurulması amacı ile özel sektöre devri uygulamaları 1994 yılında çıkarılan 4046 sayılı “Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun”la birlikte ivme kazanmıştır.

Özelleştirilmesi öngörülen teşebbüsler, ÖYK kararları ile KİT statüsünden çıkarılarak ÖİB'nin portföyüne aktarılmaktadır. Burada kuruluşların 233 sayılı KHK'ye tabiyetleri sona erdirilmekte, özelleştirmelerine yönelik birleşme veya bölünme işlemleri yapılmakta, gerektiğinde kuruluşlara sermaye transferi yapılarak kuruluşların özelleştirilmeye hazırlık prosedürleri tamamlanmaktadır. Portföy değişikliğinde pay sahipliğine ilişkin tüm yetki ve sorumluluklar ÖİB'ye geçmekle birlikte, HMB söz konusu kuruluşların mali verilerini kendi portföyündeki KİT'lerde olduğu gibi yakından takip etmekte, yatırım ve finansman programı kapsamında hesaplamalara dâhil etmekte ve raporlamaktadır.

2020 yılı sonu itibarıyla ÖİB'nin portföyünde kamu payı %50'nin üzerinde olan 4 ana işletmecî kuruluş yer almakta olup bu bölümde söz konusu kuruluşlar hakkında genel bilgiler verilerek bu kuruluşların 2020 yılı performansları özetlenmiştir.

Bu kuruluşların performansları ortaya konulurken, kuruluşların faaliyet alanları ve önemli gelişmeler özetlenmiş, seçilmiş bazı göstergeler verilerek kuruluşların ilgili yıla yönelik mali durumları hakkında bilgi sunulmuştur.

6.1. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Suat SARIGÜL (YK Başkanı)

Mücahit ALKAN (Üye)

Sevda MERSİN (Üye)

Ahmet Yalçın YALÇINKAYA (Üye)

Celalettin SIVACI (Üye)

Mustafa KOÇ (Üye)

Yasin ER (Üye)

İlgili Bakanlık

ÖİB'nin Bağlı Olduğu Bakanlık (HMB)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 3 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 2,9 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.turkseker.gov.tr>

TŞFAŞ, 06/07/1935 tarihinde şeker pancarından şeker üretmek ve pazarlamak amacıyla kurulmuştur. Kuruluş, 1984 yılında 233 sayılı KHK ile birlikte kamu iktisadi teşebbüsü niteliğini kazanmıştır.

ÖYK'nın 20/12/2000 tarihli ve 2000/92 sayılı Kararı ile özelleştirme kapsamına, 12/08/2008 tarihli ve 2008/50 sayılı Kararı ile de özelleştirme programına alınan TŞFAŞ'ın özelleştirme işlemlerinin, 17/01/2018 tarihli ve 2018/07 sayılı Karar ile 31/12/2018 tarihinden itibaren 5 yıl uzatılmasına karar verilmiştir.²⁵

2020 yılı sonu itibarıyla ülkemizde pancardan şeker üreten 33 fabrikanın 15'i TŞFAŞ'ye ait olup faaliyet konusu başta pancar şekeri üretmek ve satmak olan Kuruluşun amacı, tüm faaliyetlerini kârlılık ve verimlilik ilkesi çerçevesinde, iç ve dış pazar isteklerini karşılayabilecek nicelik ve nitelikte, ticari, ekonomik ve sosyal gereklere uygun biçimde yürütmektir.

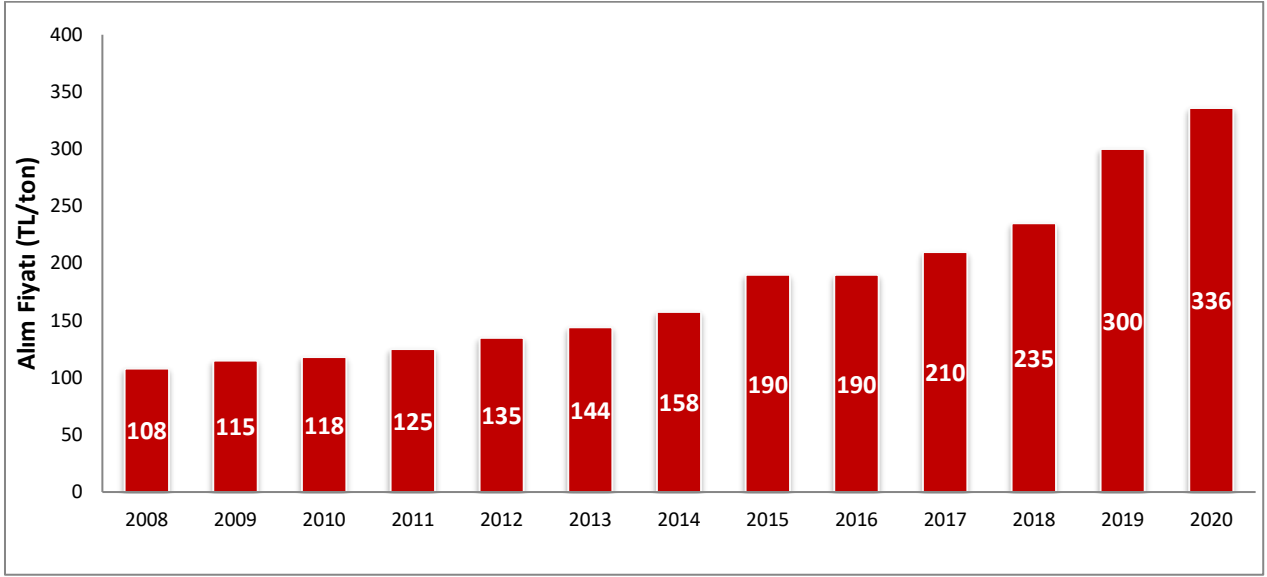
Kuruluşun 2020/2021 pazarlama yılı pancar şekeri A kotasına göre pazar payı yaklaşık %36 düzeyindedir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında yurt içi talebe göre üretilen ve pazarlama yılı içinde iç pazara verilebilen şeker miktarını belirten %16 polar şeker ihtiva eden A kotası şeker pancarının alım fiyatı bir önceki yıla göre %12 artışla 336 TL/ton olarak belirlenmiştir. 2008 - 2020 yılları arasında pancar alım fiyatları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

²⁵ TŞFAŞ, 29/04/2021 tarihli ve 3923 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkartılarak 6741 sayılı Kanun çerçevesinde TVF'ye devredilmiştir.

Grafik 8: TŞFAŞ Şeker Pancarı Alım Fiyatları (TL/Ton)

Kaynak: TŞFAŞ

TÜİK verilerine göre 2020 yılında yurt içi şeker pancarı üretimi bir önceki yıla göre %16,3 artışla yaklaşık 21 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup 2020/2021 yılı pazarlama yılında TŞFAŞ'nin fabrikalarında 8,2 milyon ton pancar işlenmiştir.

2020/21 pazarlama yılında ülke toplam pancar şekeri A kotası 2,63 milyon ton olarak belirlenmiş ve TŞFAŞ'ye 935 bin ton A kotası tahsis edilmiştir. Aynı dönemde, toplam pancar şekeri üretimi yaklaşık 3 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup TŞFAŞ tarafından yaklaşık 1 milyon ton pancar şekeri üretilmiştir. Kuruluş tarafından 2020 yılında yaklaşık 905 bin ton şeker satışı gerçekleştirilmiştir.

2020 yılında TŞFAŞ tarafından pancar dışı sözleşmeli tarım uygulamasına başlanmış olup bu kapsamda yaklaşık 312 bin ton hububat ve 523 ton yağlık ayçiçeği alımı gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, 2020 yılında %51'i Vakıf Katılım Bankasına, %49'u TŞFAŞ'ye ait olan Türkşeker Tarım A.Ş. kurulmuştur.

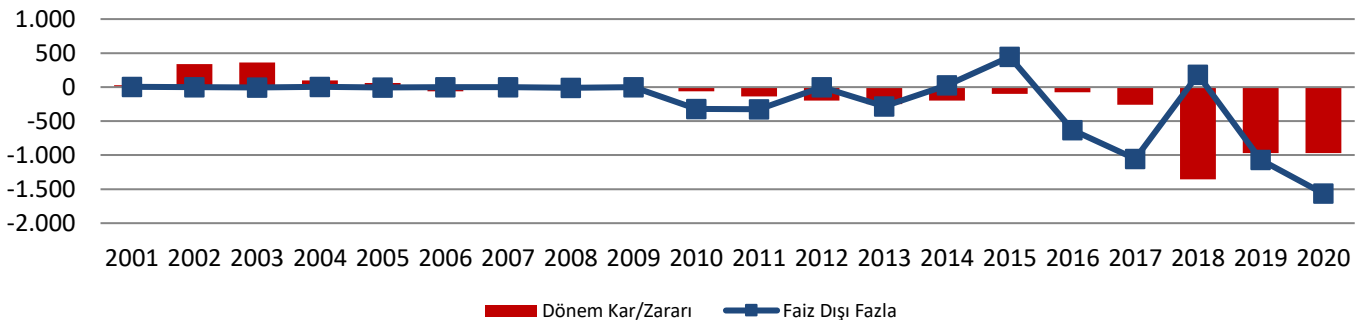
Mali Durum

Kuruluş 2020 yılında bir önceki yıla göre %52,1 artışla yaklaşık 466,6 milyon TL faaliyet zararı elde etmiş olup yaklaşık 429,6 milyon TL tutarındaki finansman giderinin de etkisiyle dönem zararı yaklaşık 969,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı sonunda Kuruluşun kısa vadeli yabancı kaynakları yaklaşık %49,5 oranında artış göstererek 7,9 milyar TL seviyesine ulaşmış ve stok tutarı ise %40 oranında artış göstermiş olup bu durum Kuruluşun mali göstergelerini olumsuz etkilemiştir. Ayrıca, yüksek dönem zararının etkisiyle Kuruluşun 2020 yılı sonu itibarıyla öz kaynakları bir önceki yıla göre yaklaşık %83,4 oranında azalmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	3.791,2	3.227,8	4.388,7	36,0
Satışların Maliyeti	3.508,7	3.221,9	4.476,6	38,9
Faaliyet Giderleri	266,0	238,1	271,9	14,2
Faaliyet Kâr Zararı	13,2	-306,7	-466,6	-52,1
Finansman Giderleri	390,3	620,3	429,6	-30,7
Dönem Kâr Zararı	-1.354,1	-968,6	-969,8	-0,1
Bilanço				0,0
Dönen Varlıklar	4.191,3	4.189,8	6.266,4	49,6
Stok	2.829,5	3.512,3	4.918,3	40,0
Duran Varlıklar	559,0	560,3	621,3	10,9
Aktif Toplamı	4.750,2	4.750,1	6.887,8	45,0
KV Yabancı Kaynaklar	4.324,4	5.289,6	7.908,6	49,5
UV Yabancı Kaynaklar	41,2	44,4	50,4	13,3
Özkaynaklar	384,6	-583,9	-1.071,1	-83,4
Rasyolar				0,0
Cari Oran	0,97	0,79	0,79	0,0
Asit Test Oranı	0,31	0,13	0,17	33,1
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	105,9	60,6	74,5	22,9
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	336,7	293,3	228,4	-22,1
Özsermaye Getiri Oranı %	-352,06	165,86	90,53	-45,4
İstihdam				0,0
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	7.563	5.487	5.586	1,8
Toplam İstihdam Gideri	1.119,3	960,9	954,3	-0,7
Bütçe İlişkisi				0,0
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	132,2	0,0	482,6	0,0
Verimlilik Göstergeleri				0,0
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	501,3	588,3	785,7	33,6
Personel Başına Gider (Bin TL)	463,9	587,2	801,4	36,5
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	1,8	-55,9	-83,5	-49,4
Diğer				0,0
Katma Değer	196,2	645,4	450,3	-30,2
Yatırım Harcaması	46,5	58,4	0,7	-98,8
Faiz Dışı Fazla	184,0	-1.068,4	-1.563,4	-46,3

Kaynak: TŞFAŞ, HMB ve SBB

Faiz Dışı Fazla ve Dönem Kâr/Zararı

6.2. Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Mehmet KARAMAN (YK Başkanı)
Yinal YAĞAN (Genel Müdür ve YK Başkan V.)
Murat DÜLGER (Üye)
İdris ŞENYURT (Üye)
Ufuk HACIAHMETOĞLU (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 11,3 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 6,5 milyar TL

İlgili Bakanlık

ÖİB'nin bağlı olduğu Bakanlık (HMB)

İnternet Adresi

<http://www.sumerholding.gov.tr>

11/07/1933'te Sümerbank adıyla kurulan Sümer Holding A.Ş. 11/09/1987 tarihinde özelleştirme kapsamına alınmış ve 08/12/1987 tarihinde Sümerbank Holding A.Ş. olarak yeniden yapılandırılmıştır. 1993 yılında bünyesindeki bankacılık biriminin ayrılması ile birlikte Kuruluş bugünkü unvanını almıştır.

Önemli Gelişmeler

Sümer Holding A.Ş.'nin özelleştirilmesi kapsamında, 2003-2019 yılları arasında 23 işletme, 16 mağaza, 335 bayi satılmak, devredilmek veya kapatılmak suretiyle Kuruluş bünyesinden ayrılmıştır. 11 bölge müdürlüğü, 7 depo müdürlüğü ile 7 bölge şefliği kapatılmıştır. Yine aynı dönemde 20 adet iştirak satılmış/devredilmiş veya tasfiye edilmiştir. 2020 yılı sonu itibarıyla; 147 personeli, 1 bağlı ortaklığı ve 2'si faal 10 iştiraki ile 3 demir madeni sahası bulunan Sümer Holding A.Ş.'nin özelleştirme çalışmaları devam etmektedir.

Mali Durum

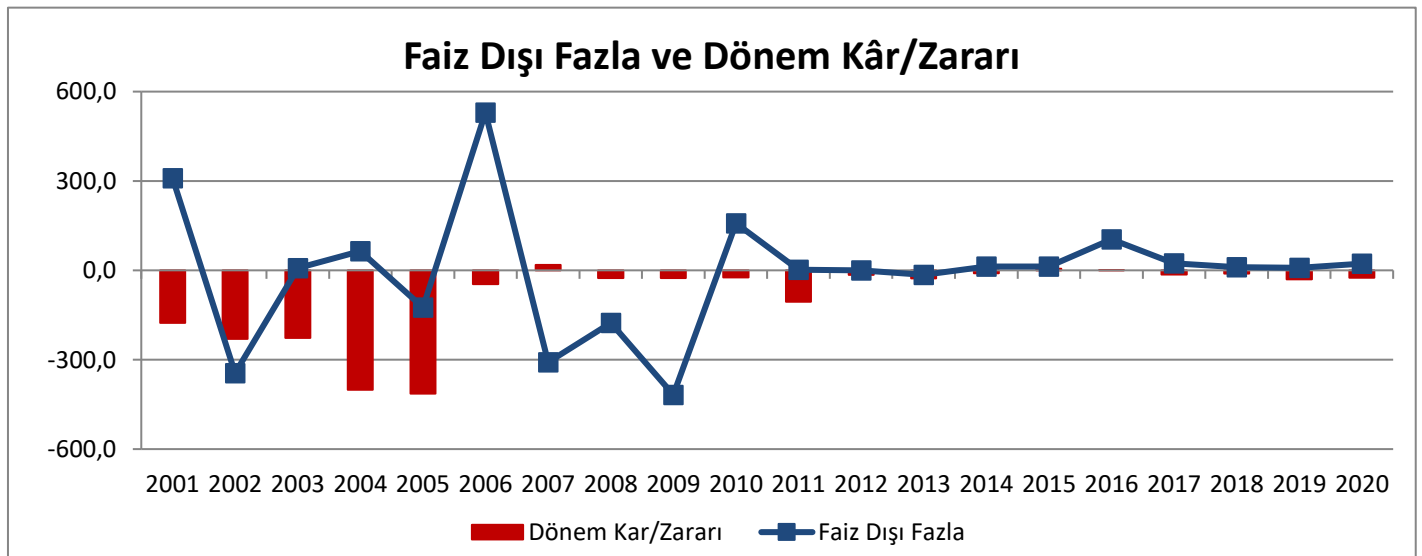
Kuruluşun 2020 yılında 39 bin TL olarak gerçekleşen brüt satışlarının tamamı önceki yıllarda satılan tütün fiyat farkından kaynaklanmaktadır. 2019 yılını 30,4 milyon TL zararla kapatan Kuruluş 2020 yılında 24,7 milyon TL zarar etmiştir. 2020 yılında Kuruluşa Özelleştirme Fonundan 22,4 milyon TL sermaye transferi gerçekleştirilmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	0,0	0,1	0,0	-50,0
Satışların Maliyeti	0,0	0,4	0,0	-100,0
Faaliyet Giderleri	25,3	28,6	29,2	2,1
Faaliyet Kâr Zararı	-25,3	-28,8	-29,1	-1,0
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	-10,4	-30,4	-24,7	19,0
Bilanço				
Dönen Varlıklar	19,9	16,8	15,2	-9,2
Stok	3,3	2,9	2,9	0,0
Duran Varlıklar	32,0	31,8	31,6	-0,7
Aktif Toplamı	51,9	48,6	46,8	-3,6
KV Yabancı Kaynaklar	9,1	8,1	8,6	6,3
UV Yabancı Kaynaklar	0,4	0,4	0,4	0,0
Özkaynaklar	42,3	40,1	37,8	-5,7
Rasyolar				
Cari Oran	2,18	2,08	1,78	-14,5
Asit Test Oranı	1,82	1,72	1,44	-16,3
Özsermaye Getiri Oranı %	-24,47	-75,92	-65,22	14,1
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	169	157	149	-5,1
Toplam İstihdam Gideri	15,7	23,3	24,3	4,0
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	15,3	28,2	22,4	-20,6
Diğer				
Katma Değer	11,4	3,9	11,8	203,4
Yatırım Harcaması	0,0	0,0	0,0	760,0
Faiz Dışı Fazla	10,4	8,9	22,4	151,3

Kaynak: Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü, HMB ve SBB

(*): Kuruluşun satış faaliyeti sınırlı olduğu için anlamlı değerler yansıtmayacağından seçilmiş göstergeler tablosunda bu bölümdeki diğer Kuruluşlara kıyasla daha az kaleme yer verilmiştir.

6.3. Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Fahrettin SORAN (YK Başkanı)

Mehmet ARABACI (Üye)

Ahmet YENER (Üye)

Ayşe DİLBAY (Üye)

Prof. Dr. Uğur ÜNAL (Üye)

Akif AKŞAM (Üye)

Dr. Murat İ. ÇELEBİ (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye payı: %51

Nominal Sermaye: 220,95 milyon TL

Ödenmiş Sermaye: 131,02 milyon TL

İlgili Bakanlık

ÖİB'nin Bağlı Olduğu Bakanlık (HMB)

İnternet Adresi

<http://www.tdi.gov.tr>

Temelleri 1843 yılında kurulan Fevaid-i Osmaniye'ye dayanan TDİ, "Türkiye Denizcilik İşletmeleri" adı altında Ulaştırma Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerine devam ederken 1993 yılında özelleştirme programına alınarak ÖİB'ye devredilmiş ve 1995 yılında anonim şirket haline dönüştürülmüştür. ÖYK'nın 03/02/2017 tarihli ve 2017/3 sayılı kararı ile ve Bakanlar Kurulu'nun 10/08/1993 tarihli ve 93/4693 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alınan ve 4046 sayılı Kanun'un Geçici 11. maddesi uyarınca özelleştirme programına alınmış sayılan TDİ'nin sermayesinde bulunan %49 oranındaki hissenin özelleştirme kapsam ve programından çıkartılarak TVF'ye devrine karar verilmiştir.

TDİ'nin faaliyet konuları arasında; 1997 yılından başlayarak işletme hakkı devri yöntemiyle özelleştirilmiş olan Hopa, Giresun, Sinop, Rize, Antalya, Alanya, Marmaris, Çeşme, Kuşadası, Trabzon, Dikili, Ordu (Liman 30/03/2015 tarihinde Ordu Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredilmiştir), Tekirdağ (Liman, Kuruluş tarafından işletilmekteyken 31/10/2018 tarih ve 288 sayılı Cumhurbaşkanlığı Karar çerçevesinde 36 yıl süreli İşletme Hakkı Devri Yöntemi ile devredilmiştir) limanları ile Salıpaazarı Liman Sahasının 4046 sayılı Kanun, İşletme Hakkı Devir Sözleşmeleri ve mevzuat hükümleri kapsamında takibini yapmak, devir sözleşmelerinden doğan hakları izlemek, liman faaliyetlerini ve yatırımlarını takip etmek, bünyesindeki limanların işletmeciliğini yürütmek ve her türlü gemi ve deniz araçlarının inşa, bakım ve onarım işlerini yapmak yer almaktadır.

TDİ hâlihazırda, Taşucu Liman İşletmesi Müdürlüğü, Sarayburnu Liman Müdürlüğü, Çanakkale Kabatepe Limanı, Gökçeada, Uğurlu, Gökçeada Kuzu ve Güllük Limanlarında hizmet vermektedir.

Önemli Gelişmeler

Mersin Taşucu Limanında 2020 yılı faaliyetleri sonucunda toplam 37,8 milyon TL gelir elde edilmiş olup bu tutar Kuruluşun 2020 yılı faaliyet gelirlerinin %41'ini oluşturmaktadır. Limanda 2019 yılında 701 gemiye pilotaj, 680 gemiye römorkaj, 765 gemiye palamar, 805 gemiye barınma ve 5 adet gemiye yükleme

boşaltma hizmeti verilmiş olup toplam 6.495,57 ton yük elleçlemesi yapılmıştır. Ayrıca 31.108 adet yolcu ve 40.758 adet araç taşınması yapılmıştır.

Kuruluşa bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren Kabatepe, Kuzu ve Uğurlu Limanlarında, 2020 yılında 735 adet gemiye hizmet verilmiştir. Ayrıca Salıpazarı Liman Sahasının özelleştirilmesi sonucunda Kuruluşun limancılık faaliyetleri Sarayburnu Limanında devam etmektedir. 2020 yılında pandemi süreci dâhilinde Sarayburnu Limanında 12 adet gemiye ve Kuruçeşme Rıhtımında da 29 adet yata liman hizmeti verilmiştir.

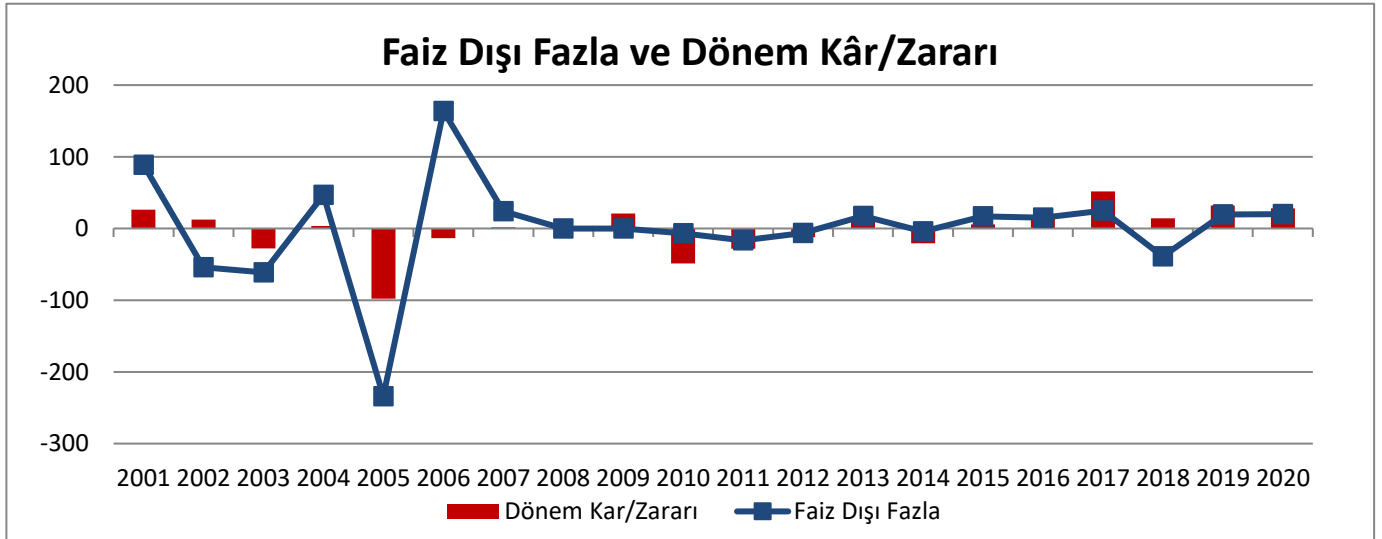
Mali Durum

2019 yılında 32,2 milyon TL kâr elde eden Kuruluş, 2020 yılı faaliyetlerinden 28,2 milyon TL kâr elde etmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER
(milyon TL)

	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	51,9	30,6	39,9	30,3
Satışların Maliyeti	33,1	15,6	18,4	17,9
Faaliyet Giderleri	29,6	35,8	32,8	-8,3
Faaliyet Kâr Zararı	-11,5	-21,5	-12,1	43,8
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	14,1	32,2	28,2	-12,5
Bilanço				
Dönen Varlıklar	150,1	270,9	377,9	39,5
Stok	0,1	0,1	0,2	126,4
Duran Varlıklar	402,3	297,8	208,6	-30,0
Aktif Toplamı	552,4	568,7	586,5	3,1
KV Yabancı Kaynaklar	19,1	19,4	24,4	25,8
UV Yabancı Kaynaklar	366,2	357,3	347,9	-2,6
Özkaynaklar	167,1	192,0	214,1	11,5
Rasyolar				
Cari Oran	7,85	13,95	15,5	10,9
Asit Test Oranı	7,85	13,94	15,5	10,8
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	130,8	264,4	305,0	15,4
Nakit Çevirme Süresi (Gün)	78,3	167,3	206,1	23,2
Özsermaye Getiri Oranı %	6,67	12,86	10,2	-20,9
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	174	152	142,0	-6,6
Toplam İstihdam Gideri	24,6	27,7	26,5	-4,3
Bütçe İlişkisi				
Bütçeye Katkı (Vergi Dışı, Temettü ve Hasılat Payı)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bütçeden Transferler (Sermaye ve Görevlendirme)	0,0	0,0	0,0	0,0
Verimlilik Göstergeleri				
Personel Başına Brüt Satışlar (Bin TL)	298,1	201,6	281,1	39,4
Personel Başına Gider (Bin TL)	190,4	102,4	129,3	26,2
Personel Başına Faaliyet Kâr/Zararı (Bin TL)	-66,0	-141,2	-85,0	39,8
Diğer				
Katma Değer	53,5	72,2	62,3	-13,7
Yatırım Harcaması	0,5	0,5	0,7	28,0
Faiz Dışı Fazla	-39,1	19,7	19,8	1,0

Kaynak: TDİ, HMB ve SBB

6.4. Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. Genel Müdürlüğü

Yönetim Kurulu Üyeleri

Mücahit ÖZDEMİR (Başkan)
Abdullah KİRAZ (Üye)
Murat Selçuk TAŞKIRAN (Üye)
Faik Metin TİRYAKİ (Üye)
Mehmet Reşat BAHÇEEVLİ (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 1 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 1 milyon TL

İlgili Bakanlık

ÖİB'nin Bağlı Olduğu Bakanlık (HMB)

İnternet Adresi

<http://www.aduas.gov.tr>

ÖYK'nın 27/12/2006 tarihli ve 2006/100 sayılı Kararı ile özelleştirme programına alınan EÜAŞ'a ait Tercan, Kuzgun, Mercan, İkizdere, Çıldır, Beyköy ve Ataköy HES ile Engil Gaz Türbinleri Santrali ve Denizli JES'in işletilmesi amacıyla 4046 sayılı Kanun kapsamında ÖİB'nin 19/04/2007 tarihli ve 415 sayılı Olur'u ile kurulan ADÜAŞ, Ana Sözleşmesinin Ankara Ticaret Sicili'ne tescili ile birlikte 29/05/2007 tarihi itibarıyla faaliyete başlamış ve Ana Sözleşmesi 01/06/2007 tarihinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

Anılan santraller 01/07/2007 tarihinden, İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ile Zorlu Doğal Elektrik Üretim A.Ş.'ye devredilerek özelleştirildikleri 01/09/2008 tarihine kadar 14 ay boyunca ADÜAŞ tarafından işletilmiştir.

Diğer taraftan ÖİB'nin 02/11/2007 tarihli ve 1205 sayılı Olur'u doğrultusunda, 25/09/2006 tarihinde işletme hakkı 36 yıllığına Eti Maden A.Ş.'ye verilmiş olan Murgul HES, Sümer Holding tarafından taşınmazları ve mevcut İşletme Hakkı Sözleşmesi ile birlikte ADÜAŞ'a devredilmiştir.

ADÜAŞ, 01/09/2008 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında, ADÜAŞ'a devredilen santrallerin denetlenmesi, yeni yatırımlarının onaylanması, santrallerin her zaman üretime hazır bir şekilde tutulmasının sağlanması görevlerini yürütmektedir.

ÖYK'nın 22/07/2015 tarih ve 2015/63 sayılı Kararı ile EÜAŞ'a ait iken özelleştirme programına alınan santrallerin şirketleştirilmesi sonucu kurulan ve bu kapsamda bünyesinde bulunan varlıkların özelleştirilmesi için ÖİB tarafından yetkilendirilen ADÜAŞ'ın hisselerinin "satış (blok satış)" yöntemiyle özelleştirilmesine ve özelleştirme işlemlerinin 31/12/2020 tarihine kadar tamamlanmasına karar verilmiştir.

Ayrıca ÖİB, 4046 sayılı Kanun'un 4. maddesinin son fıkrası kapsamında; gerek Şirket bünyesinde bulunan taşınmazlar gerekse Şirkete bedelsiz devrettiği muhtelif taşınmazların özelleştirilmesi konusunda ADÜAŞ Yönetim Kuruluna yetki vermekte olup ADÜAŞ, portföyünde yer alan varlıkların özelleştirilmelerine ilişkin ihale çalışmalarını 4046 sayılı Kanun kapsamında yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında 107 adet taşınmaz için toplam 75 adet değer tespit raporu hazırlanmış olup bunların %40,98'ini konut imarlı arsa, %15,5'ini ticari/sanayi imarlı arsa değerlemeleri oluşturmuştur. Otopark işletmeciliğinde ise, 2018 yılında elde edilen yaklaşık 2 milyon TL gelir, 2019 yılında %17,3 artışla 2,3 milyon TL'ye yükselmiştir. 2020 yılında dünya ve ülke genelinde etkili olan pandemi nedeniyle otopark geliri 1,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Mali Durum

2020 yılında brüt satış geliri bulunmayan Kuruluşun başlıca gelirleri faiz gelirlerinden, başlıca giderleri ise genel yönetim giderlerinden oluşmakta olup dönem kârı 584,2 bin TL'dir.

Kuruluşun 2020 yılı aktif büyüklüğü 84,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Aktif toplamının %34,1'ini dönen, %65,9'unu ise duran varlıklar oluşturmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER*	2018	2019	2020	% Değişim
<i>(milyon TL)</i>				2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	0,0	0,0	0,0	0,0
Satışların Maliyeti	0,0	0,0	0,0	0,0
Faaliyet Giderleri	2,5	2,7	3,3	18,9
Faaliyet Kâr Zararı	-2,5	-2,7	-3,2	18,9
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	3,1	12,9	0,6	-95,4
Bilanço				
Dönen Varlıklar	27,1	37,2	28,5	-22,4
Duran Varlıklar	58,7	57,2	55,8	-2,5
Aktif Toplamı	85,8	94,4	84,6	-10,3
KV Yabancı Kaynaklar	0,8	1,4	0,3	-79,3
UV Yabancı Kaynaklar	0,5	0,5	0,8	43,1
Özkaynaklar	84,4	92,4	83,6	-9,5
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	6	8	6	0,0

Kaynak: ADÜAŞ

(*): Kuruluşun satış faaliyeti bulunmadığı için anlamlı değerler yansıtmayacağından seçilmiş göstergeler tablosunda bu bölümdeki diğer Kuruluşlara kıyasla daha az kaleme yer verilmiştir.

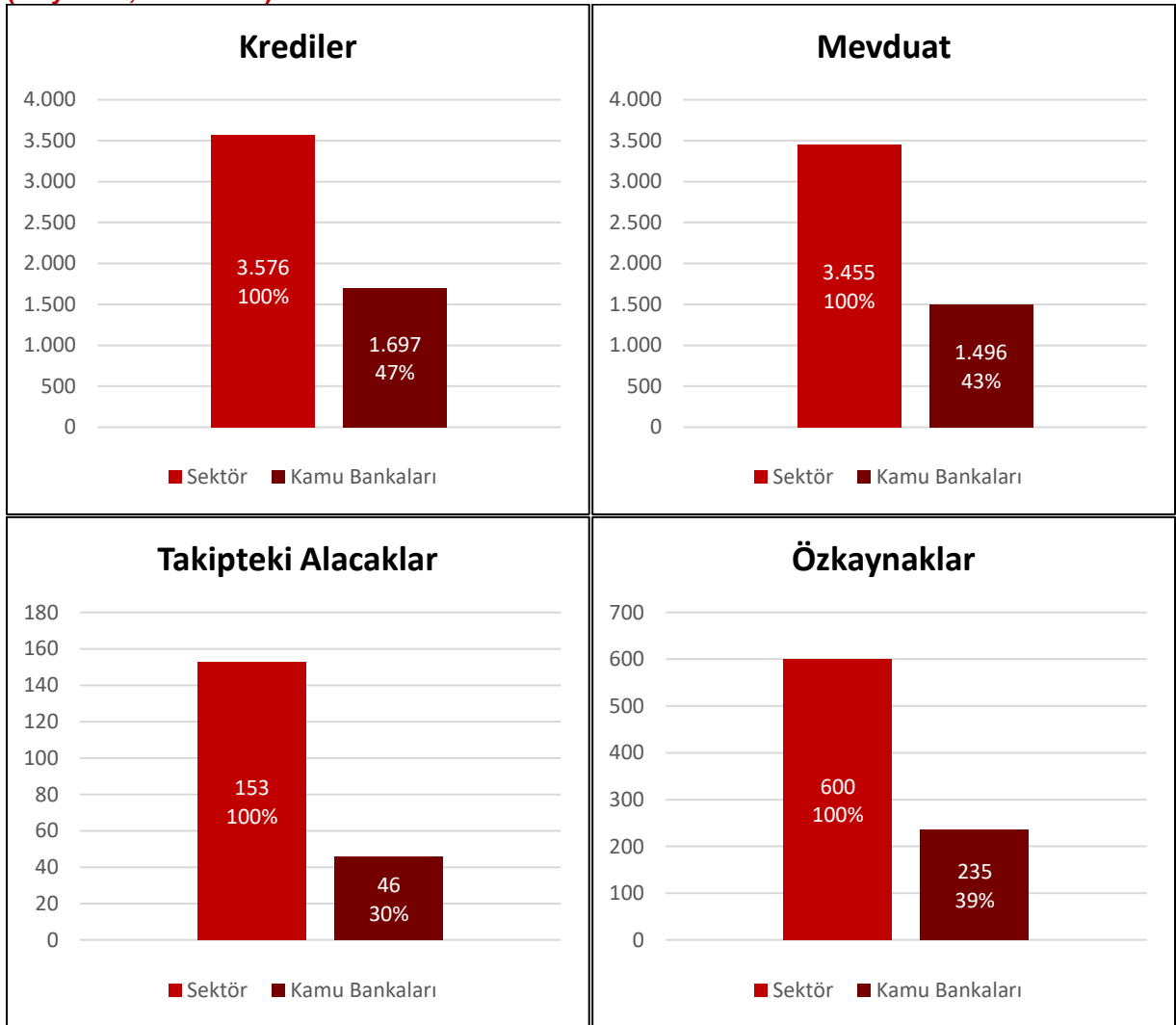

BÖLÜM 7: KAMU SERMAYELİ BANKALAR

Bu bölümde, kamunun pay sahibi olduğu bankalara yönelik bilgilere yer verilmekte, bu bankaların 2020 yılı faaliyetlerine yönelik değerlendirmeler yapılmaktadır.

Bu bölümde, özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren kamu sermayeli, T.C. Ziraat Bankası A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş. ile kendi kanunları doğrultusunda faaliyet gösteren Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O., Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş., Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş., İller Bankası A.Ş. ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş. hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Grafik 9: Seçilmiş Bilanço Kalemleri Bazında Kamu Bankalarının Sektördeki Payı (Milyar TL;31.12.2020)

Kaynak: BDDK aylık bankacılık verileri

Bankacılık sektörünün aktif büyüklüğünün yaklaşık %45'ini oluşturan Kamu Bankaları, toplam krediler bakımından sektörün %47'sini, topladığı mevduatlar bakımından %43'ünü, takipteki alacaklar bakımından ise sektörün %39'unu oluşturmaktadır. Ayrıca bankacılık sektöründe aktif büyüklükleri bakımından ilk üç sırayı Kamu Mevduat Bankaları oluşturmaktadır.

7.1. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri	Sermaye Yapısı
Dr. Ahmet GENÇ (YK Başkanı)	TVF Sermaye Payı: %100
Hüseyin AYDIN (Üye – Genel Müdür)	Nominal Sermaye: 13,1 milyar TL
Veysi KAYNAK (YK Başkan V.)	Ödenmiş Sermaye: 13,1 milyar TL
Faruk ÇELİK (Üye)	
Yusuf BİLMEZ (Üye)	
Feyzi ÇUTUR (Üye)	
Mehmet Nihat ÖMEROĞLU (Üye)	
Mahmut KAÇAR (Üye)	
Serruh KALELİ (Üye)	
İlgili Bakanlık	İnternet Adresi
HMB	http://www.ziraatbank.com.tr

T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin temelini, 20/11/1863'te çiftçilerin oluşturduğu kaynakla Mithat Paşa öncülüğünde devlet eliyle ve devlet himayesinde kurulan "Memleket Sandıkları" oluşturmaktadır. İzleyen yıllarda sandıkların işleyişinde gözlenen bozulmalar sonucu 1883'te aynı amaçlar doğrultusunda "Menafi Sandıkları" oluşturulmuştur. 28/08/1888'de ise T.C. Ziraat Bankası Nizamnamesi yürürlüğe girmiş, o tarihte faaliyette bulunan Menafi Sandıkları da Banka şubelerine dönüştürülmüştür.

Satılması mümkün olan gayrimenkul rehini ve kuvvetli kefalet karşılığında çiftçiye kredi kullandırmak, faiz karşılığında tevdiat kabul etmek, ziraata ilişkin sarraflık ve aracılık işleri yapmak gibi amaçlarla kurulan Banka, 4603 sayılı Kanun'la 2000 yılında 233 sayılı KHK kapsamında çıkarılmıştır. Banka, özel hukuk kapsamında, mevduat bankası olarak faaliyet göstermekte olup Sayıştay denetimine tabidir.

24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile Türkiye Cumhuriyet Ziraat Bankası A.Ş.'nin sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF'ye aktarılmasına karar verilmiştir. Bankanın hisselerinin TVF'ye tesciline ilişkin ilan 21/09/2017 tarihli ve 9413 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmıştır. 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2018/1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile ise HMB ilgili Bakanlık olarak belirlenmiştir.

31/12/2020 itibarıyla yurt içinde ve yurt dışında toplam 1.752 hizmet noktası ve 24.673 çalışanıyla kurumsal, girişimci ve bireysel bankacılık alanlarında faaliyet gösteren T.C. Ziraat Bankası A.Ş. bugün Türkiye'nin en yaygın bankacılık hizmet ağına sahip bulunmaktadır.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında Ziraat Bankası kaynaklarından tarım sektörünün finansmanına yönelik olarak toplam 503 bin müşteriye 62,1 milyar TL kredi kullanılmıştır. Banka kaynaklarından kullanılan tarım kredilerinin bakiyesi 2020 yılı itibarıyla 79,8 milyar TL'ye, kredili müşteri sayısı 684 bin kişiye ulaşmıştır.

Hazine faiz destekli kredilerden faydalanan tarımsal üreticilere, yayımlanan kararlar ve tebliğ doğrultusunda, üretim konularına göre %25 ile %100 arasında değişen indirim oranlarında kredi kullanılmıştır. 2020 yılı boyunca tarım sektöründe faaliyet gösteren yaklaşık 331 bin üretici ve firma 43,3 milyar TL tutarında Hazine faiz destekli kredi imkanından faydalanmıştır. Bu bağlamda Bankaca kullanılan Hazine faiz destekli kredi bakiyesi 52 milyar TL, üretici sayısı ise 580 bin kişiye ulaşmıştır. Hazine faiz destekli kredilere yönelik olarak Bankaya Hazinece 2020 yılı içinde yaklaşık 3,9 milyar TL'lik gelir kaybı ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Pandemi nedeniyle, 2020 yılında toplam 31,1 milyar TL tutarındaki 676.271 adet kredi yeniden yapılandırılmıştır. Ayrıca tarımsal üreticilerin kullandıkları Hazine faiz destekli tarımsal kredilerin taksitleri ertelenmiştir.

Banka sermayesi, 7 milyar TL artırılarak 6,1 milyar TL'den 13,1 milyar TL'ye çıkarılmıştır. Sermaye artışı 27/06/2020 tarihinde tescil edilmiştir.

Mali Durum

Banka bilançosu 2020 yılında, önceki yıla göre %45 artışla 942,6 milyar TL büyüklüğe ulaşmıştır. Sanayinin ve üretimin her alanında büyüme, Banka kredileri ile desteklenmiştir. Banka, sürdürülebilir büyüme prensibiyle hareket ederek, nakdi kredilerini %35 artırmış ve 600,7 milyar TL seviyesine yükseltmiştir.

Banka, %15,4 oranındaki sektör payıyla toplam aktif büyüklüğü açısından sektörde lider konumda bulunmakta olup toplam aktifler içerisinde %63,7 ile en büyük pay kredilere aittir. Ayrıca, özkaynaklar da güçlenmeye devam etmiş ve 2020 yıl sonu itibarıyla 93,3 milyar TL'ye yükselmiştir. Özkaynak ve aktif kârlılıkları 2020 yıl sonunda sırasıyla %9,7 ve %1 olarak gerçekleşmiştir. Bankanın sermaye yeterlilik oranı %18,2 seviyesinde olup ödenmiş sermayesi de 13,1 milyar TL'dir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	537.156	649.756	942.601	45,1
Toplam Nakdi Krediler	371.871	435.292	600.660	34,8
Toplam Mevduat	331.066	447.251	629.874	40,8
Özkaynaklar	57.401	70.065	93.278	33,1
Net Kâr	7.961	6.187	7.825	26,5
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	69,2	67,0	63,7	
Sektördeki Aktif Payı	13,9	14,5	15,4	
Sektördeki Kredi Payı	14,9	15,6	15,8	
Takipteki Krediler / Krediler (Brüt)	2,0	2,8	2,3	
Sektördeki Mevduat Payı	15,3	16,6	17,4	
Mevduatın Krediye Dönüşün Oranı	112,3	97,3	93,2	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	77,3	80,4	75,3	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	20,7	18,3	24,0	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	90,9	86,2	90,3	
Aktif Kârlılığı	1,6	1,1	1,0	
Özkaynak Kârlılığı	15,2	10,1	9,7	
Sermaye Yeterlilik Oranı	14,8	17,0	18,2	

Kaynak: T.C. Ziraat Bankası A.Ş.

7.2. Türkiye Halk Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Recep Süleyman ÖZDİL (YK Başkanı)

Himmet KARADAĞ (YK Başkan V.)

Osman ARSLAN (Üye – Genel Müdür)

Kerem ALKİN (Üye)

Meltem TAYLAN AYDIN (Üye)

Maksut SERİM (Üye)

Ebubekir ŞAHİN (Üye)

Sezai UÇARMAK (Üye)

Mevlüt UYSAL (Üye)

İlgili Bakanlık

HMB

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı : %75,29

Nominal Sermaye: 2,5 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 2,5 milyar TL

İnternet Adresi

<http://www.halkbank.com.tr>

T. Halk Bankası A.Ş., 1933 tarihli ve 2284 sayılı “Halk Bankası ve Halk Sandıkları Kanunu” kapsamında kurulmuş ve 1938 yılında faaliyete geçmiştir. 1992 yılında Türkiye Öğretmenler Bankası (Töbank), 1993 yılında Sümerbank, 1998 yılında Etibank, 2001 yılında mülga Türkiye Emlak Bankası'nın 96 şubesi ve 2004 yılının ikinci yarısında ise Pamukbank T. Halk Bankasına devredilmiştir.

2000 yılının sonlarında yürürlüğe giren 4603 sayılı Kanun'la 233 sayılı KHK kapsamından ve KİT statüsünden çıkarılan T. Halk Bankası anonim şirket statüsüne kavuşturulmuştur. Banka özel hukuk kapsamında bir mevduat bankası olarak faaliyet göstermekte olup Sayıştay denetimine tabidir.

ÖYK'nın 05/02/2007 tarihli ve 2007/8 sayılı kararı ile Hazineye ait hisseleri özelleştirme kapsam ve programına alınmış olan Türkiye Halk Bankası A.Ş.'nin %51,11 oranındaki hissesi ÖYK'nın 03/02/2017 tarihli ve 2017/1 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkartılmış ve TVF'ye devredilmiştir. 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2018/1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile HMB ilgili Bakanlık olarak belirlenmiştir. 20/05/2020 tarihinde halka arz edilmeksizin tahsisli satış yöntemi ile yapılan sermaye artırımının sonucunda çıkarılmış sermaye 1.250.000.000 TL'den 2.473.776.223,8 TL'ye yükseltilmiştir. Böylece TVF'nin Türkiye Halk Bankası A.Ş.'deki sermaye payı %75,3 olmuştur.

Bankanın faaliyet alanı; ticari finansman ve kurumsal bankacılık, fon yönetimi işlemleri, bireysel bankacılık ve kredi kartı işlemlerini kapsamaktadır. Banka, 31/12/2020 itibarıyla yurt içinde 1.007, yurt dışında 6 şubesi, 1 ülke müdürlüğü, 3 yurt dışı temsilciliği ve toplam 20.171 çalışan ile faaliyet göstermektedir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında;

Banka çıkarılmış sermayesi 1.250.000.000 TL'den 2.473.776.223,8 TL'ye yükseltilmiştir.

“Ekonomik İstikrar Kalkanı” kapsamında; altı aya kadar ödemesiz dönem uygulanabilen Hazine faiz destekli “İşletme Kredisi” ve ilk üç ay ödemesiz dönemli ve 12 aya kadar taksit özelliği bulunan “Paraf Esnaf Kart” ürünlerini içeren “Esnaf Destek Paketi”, pandemi döneminde finansman sıkıntısı yaşayan esnaf ve sanatkârların hizmetine sunulmuştur.

Esnaf Destek Paketi kapsamında, 755 bin esnaf ve sanatkâra 18,7 milyar TL tutarında işletme kredisi kullandırılmış olup 556 bin esnaf ve sanatkâra 10,5 milyar TL Paraf Esnaf Kart limiti tahsis edilerek toplamda 29,2 milyar TL'lik destek sağlanmıştır.

Pandemi sürecinden etkilenen esnaf ve sanatkârların kullandıkları Hazine faiz destekli esnaf kredilerinin taksitleri ertelenmiştir. Bu kapsamda, toplam 850 bin işletme ve bireysel müşterilerin 40,1 milyar TL'lik kredisi ertelenmiştir.

2020 yılında esnaf ve sanatlara kullandırılan kredi tutarı 42,7 milyar TL olup 2020 yıl sonu esnaf kredi bakiyesi 67,5 milyar TL'yi aşmıştır.

Bankanın ticari kredileri içindeki KOBİ kredilerinin payı %52,7 seviyesine ulaşmıştır. 2020 yılında 322 milyar TL'nin üzerinde nakit kredi kullandırılmıştır.

2020 yılında 8 yeni şube açılarak yurt içi şube sayısı 1.007'ye yükselmiştir.

Mali Durum

Bankanın toplam aktifleri 2020 yılsonunda %48,8 oranında artarak 680 milyar TL'ye ulaşmış ve sektördeki toplam aktif pazar payı oranı %11,1'e yükselmiştir. Nakdi krediler %45,5 artarak 449,7 milyar TL'ye yükselirken KOBİ kredilerini de içeren ticari kredi hacmi ise %42,3 artarak 367,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu faaliyetlerin sonucunda da Banka, 2020 yılını 2,6 milyar TL'lik net kâr ile tamamlamıştır. Bankanın 2020 yılsonunda özkaynakları, 2020 yılında yapılan sermaye artırımının da etkisiyle %33,3 artışla 42,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sermaye yeterlilik oranı %15,2 ve özkaynak kârlılığı %6,9'dur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (Milyon TL)				
Toplam Aktifler	378.422	457.045	680.026	48,8
Toplam Nakdi Krediler	259.074	309.208	449.745	45,5
Toplam Mevduat	248.855	297.734	457.286	53,6
Özkaynaklar	29.021	32.197	42.931	33,3
Net Kâr	2.522	1.720	2.600	51,1
Rasyolar (%)				
Nakdi Krediler / Aktifler	68,5	67,7	66,1	
Sektördeki Aktif Payı	9,8	10,2	11,1	
Sektördeki Nakdi Kredi Payı	10,3	10,8	11,9	
Takipteki Krediler / Toplam Nakdi Krediler (brüt)	3,3	5,2	3,8	
Sektördeki Mevduat Payı	11,5	11,1	12,6	
Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı	104,1	103,9	98,4	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	78,6	79,3	70,9	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	19,2	19,6	28,4	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	93,1	88,8	84,2	
Aktif Kârlılığı	0,7	0,4	0,5	
Özkaynak Kârlılığı	9,3	5,6	6,9	
Sermaye Yeterlilik Oranı	13,8	14,3	15,2	

Kaynak: T. Halk Bankası A.Ş.

7.3. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Abdulkadir AKSU (YK Başkanı)
Dr. Cemil Ragıp ERTEM (YK Başkan V.)
Abdi Serdar ÜSTÜNSALİH (Üye-Genel Müdür)
Dr. Adnan ERTEM (Üye)
Dilek YÜKSEL (Üye)
Şahin UĞUR (Üye)
Serdar TUNÇBİLEK (Üye)
Sadık YAKUT (Üye)
Hamza YERLİKAYA (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: 37,45²⁶
TVF Sermaye Payı: 35,99
Nominal Sermaye: 3,9 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 3,9 milyar TL

İlgili Bakanlık

HMB²⁷

İnternet Adresi

<http://www.vakifbank.com.tr>

Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı (Vakıfbank), 11/01/1954 tarihinde, 6219 sayılı “Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu” ile özel hukuk hükümlerine tabi olmak üzere kurulmuştur ve Sayıştay denetimine tabidir.

24/12/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 696 Sayılı KHK ile 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu’nda değişiklik yapılmıştır.

6219 sayılı Kanun’un ilgili hükümleri doğrultusunda yayımlanan, 03/12/2019 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün idare ve temsil ettiği %43’ü (A) Grubu ve %15,51’i (B) Grubu olmak üzere toplam %58,51’lik hisseye ilişkin beher hisse değeri belirlenmiştir.

6219 sayılı Kanun’un ilgili hükümleri uyarınca, 03/12/2019 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı’nda belirtilen hisselerle ilişkin devir işlemleri hakkında pay alım teklifinde bulunma yükümlülüğü dahil olmak üzere Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri uygulanmamış olup borsada işlem gören (D) Grubu %25,22’lik hisseler ile ilgili herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Banka hisselerinin devir işlemlerine ilişkin süreç 11/12/2019 tarihi itibari ile tamamlanarak, Banka’nın %58,51’lik hissesi Hazine’ye devredilmiş olup HMB adına Banka pay defterine kaydedilmiştir.

²⁶ Banka sermayesinin %37,45’i HMB’ye, %35,99’u TVF’ye, %10,31’i Vakıfbank Mem. ve Hizm. Em. ve Sağ. Yard. San. Vakfı’na, %0,11’i diğer vakıflar ve kişilere ait olup %16,14’ü halka açıktır.

²⁷ 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2018/1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile HMB ilgili Bakanlık olarak belirlenmiştir.

Banka'nın temel faaliyet alanı bireysel, kurumsal ve özel bankacılık, sermaye piyasası faaliyetleri ile uluslararası bankacılık hizmetlerinden oluşmaktadır. 2020 yılsonu itibarıyla; Banka 16.748 personel, 933 yurt içi şube ve 3 yurt dışı şube olmak üzere toplam 936 şube ile müşterilerine hizmet vermektedir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında;

Ocak ayında, 5 yıl vadeli 750 milyon dolarlık yeni bir tahvil ihracı gerçekleştirilmiştir.

Nisan ve Kasım aylarında imzalanan sendikasyon kredisi anlaşmaları ile toplam 1.6 milyar dolarlık fon sağlanmıştır. Ayrıca, Industrial and Commercial Bank of China Limited (ICBC) grubundan 2017 yılında temin edilen 250 milyon dolarlık kredi, 325 milyon dolar olarak yenilenmiştir. Yine Dünya Bankası'ndan toplamda 250 milyon dolarlık kaynak temin edilmiştir.

Aralık 2020'de, mevduat bankaları tarafından ihraç edilen ilk sürdürülebilir eurobond işlemi olan 5 yıl vadeli 750 milyon dolarlık sürdürülebilir eurobond ihracı gerçekleştirilmiştir. Yine aynı dönemde Fransız Kalkınma Ajansı'ndan ilk 3 yıl anapara ödemesiz olmak üzere toplam 10 yıl vadeli 200 milyon dolarlık Yeşil Konut Kredisi temin edilmiştir.

2020 yılında tüm dünya ekonomisine damga vuran pandemi şartları altında reel sektör firmalarına yönelik destek, sürdürülebilir kalkınma ve sorumlu finansman anlayışıyla sürdürülmüştür. Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi kapsamında sektör ayrımı gözetmeden pandemiden etkilenen tüm işletmelere işletme sermayesi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla KGF destekli İşe Devam Destek Kredisi kullanılmıştır.

Orta ve düşük gelir grubunda yer alan bireysel müşteriler için Bireysel Temel İhtiyaç Destek Kredisi kampanyası hizmete sunulmuştur. Yine bu zorlu dönemde ödeme sıkıntısına düşen müşterilerin tüm kredi ve kredi kartı borçları istekleri doğrultusunda ötelenmiştir.

Ayrıca kamu bankalarıyla birlikte katma değer yaratan reel sektör firmalarını desteklemek için İVME Finansman Paketi ve İstihdam Odaklı İşletme Kredisi Paketi bu dönemde de müşterilere sunulmuştur

Mali Durum

20/05/2020 tarihi itibarıyla, yeni pay ihraç edilerek tamamının halka arz edilmeksizin tahsisli satış yöntemiyle ve 7.000.000.000 TL toplam satış hasılatı elde edilecek şekilde TVF'ye satılması sonucu Banka sermaye artırım süreci tamamlanmış TVF'nin banka sermayesindeki oranı %35,99 olmuştur.

Banka, 2020 yılında varlıklarını %66,6 oranında artırarak 698,9 milyar TL seviyesine yükseltmiş, varlıkların büyümesinde en önemli katkı kredilerden elde edilmiştir. Ticari krediler %50,4 oranında, bireysel krediler ise %64 oranında artmış, nakdi krediler toplamda %53,6 oranında yükselerek 422 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde gayri nakdi krediler ise %30,9 oranında yükselerek 101,2 milyar TL'ye ulaşmıştır.

2020 yılında KOBİ Bankacılığı alanında, ürün ve hizmet çeşitliliği artırılarak KOBİ nitelikli müşterilerin finansal ürünlere daha kolay ulaşması sağlanmıştır. KOBİ kredileri bir önceki yıla göre %60 oranında artarak 105,8 milyar TL seviyesine çıkmıştır.

Toplam mevduat %64,6 oranında artarak 414 milyar TL'ye yükselmiştir. Mevduatın yanı sıra TL kaynakların vadesini mevduat dışı ürünler ile uzatmak ve kaynak çeşitliliğini artırmak amacıyla alternatif fonlama kaynakları da kullanılmıştır.

2020 sonunda, net dönem kârı 5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (Milyon TL)				
Toplam Aktifler	331.356	419.426	698.897	66,6
Krediler	221.607	274.777	422.043	53,6
Toplam Mevduat	179.408	251.531	414.044	64,6
Özkaynaklar	28.350	33.026	46.485	40,8
Brüt Kâr	5.153	3.613	6.439	78,3
Net Kâr	4.154	2.802	5.010	78,8
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	66,88	65,51	60,39	
Sektördeki Aktif Payı	8,57	9,34	11,45	
Sektördeki Canlı Kredi Payı	9,26	10,35	11,80	
Takipteki Krediler / Krediler	4,87	6,30	4,13	
Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat	20,11	20,15	19,45	
Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı	123,52	109,24	101,93	
Sektördeki Mevduat Payı	8,81	9,80	11,98	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	80,5	82,47	77,72	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	17,7	16,36	21,85	
Aktif Kârlılığı	1,38	0,75	0,90	
Özkaynak Kârlılığı	16,1	9,13	12,60	
Sermaye Yeterlilik Oranı	16,99	16,61	16,44	

Kaynak: T. Vakıflar Bankası T.A.O.

7.4. Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof Dr. Mehmet Emin BİRPINAR (YK Başkanı)

Abdullah Erdem CANTİMUR (YK Başkan V.)

Nevzat BAYRAKTAR (Üye – Genel Müdür)

Mehmet Nuri YAZICI (Üye)

Mehmet Ali KAHRAMAN (Üye)

Mustafa GÜLEN (Üye)

Prof Dr. Murat BALCI (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %99,99

Nominal Sermaye: 1,03 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 1,03 milyar TL

İlgili Bakanlık

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

İnternet Adresi

<https://emlakkatilim.com.tr/>

Banka, 03/06/1926 tarihinde “Emlak ve Eytam Bankası” adı altında kurulmuş olup çeşitli yeniden yapılandırmaların ardından konut, dış ticaret ve denizcilik sektörlerinde sektör bankası görevini üstlenmiştir.

4603 sayılı Kanun kapsamında istihsal edilen 2001/2202 sayılı BKK ile Türkiye Emlak Bankası A.Ş.’nin bankacılık dışında kalan mal varlıkları ve iştiraklerinin tüm hak ve yükümlülükleriyle TOKİ’ye devri düzenlenmiştir.

2001 yılında 4603 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikle ayrıca, Bankanın 2001/2202 sayılı BKK’da devri öngörülen varlıkları ile kanuni takibe intikal etmiş alacakları ve yuva kredileri hariç tüm aktiflerinin, bankaların yönetim kurullarının kendi aralarında düzenleyecekleri protokol doğrultusunda, protokole konu bütün hak, alacak ve borçların, alacaklıların rızası veya sair herhangi bir işleme gerek kalmaksızın T.C. Ziraat Bankası A.Ş. veya T. Halk Bankası A.Ş.’ye devredilmesine karar verilmiş ve 14/09/2001 tarihindeki olağanüstü genel kurul kararı ile tasfiye süreci başlamıştır.

16 yıllık tasfiye sürecinin sonunda, 27/05/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 7020 sayılı Kanun’un 12. maddesi ile 4603 sayılı Kanun’a eklenen ek madde ile Bankanın tasfiye sürecinden çıkarılmasına karar verilmiştir. 17/01/2019 tarihinde 4603 sayılı Kanun’a “Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketine ve Tasfiye Halinde Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketine yapılan atıflar, Türkiye Emlak Katılım Bankası Anonim Şirketine yapılmış sayılır.” hükmü eklenmiştir. 27/02/2019 tarihinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.’ye faaliyet izni verilmiştir.

Banka Sayıştay denetimine tabidir.

Önemli Gelişmeler

Banka, 21/03/2019 itibarıyla katılım bankacılığı faaliyetine başlamış, 2019 yılında 11 olan şube sayısı, 2020 yılsonu itibarıyla 50 şubeye ulaşmıştır. 2019 sonu itibarıyla 381 olan personel sayısı, 2020 yılsonunda 814'e yükselmiştir.

Emlak Katılım Varlık Kiralama A.Ş. aracılığı ile Bankanın kaynak kuruluş/fon kullanıcısı olduğu, 5 milyar TL tutarında kira sertifikası ihracı gerçekleştirilmiştir.

Mali Durum

2020 yılında şube sayısındaki artış sonucu, mevduat, aktifler ve kredilerde yüksek oranda büyüme sağlanmıştır. Bankanın 31/12/2020 itibarıyla aktif toplamı 20,4 milyar TL'dir.

2020 yılında özkaynaklardaki artış, önemli ölçüde, Banka sermayesini 750 milyon TL'den 1,026 milyar TL'ye artırılmasından kaynaklanmaktadır.

2020 yılı net kâr rakamındaki artış, 2020 yılında elde edilen 42,5 milyon TL'lik gayrimenkul satış kârından kaynaklanmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	1.139	9.282	20.390	119,7
Toplam Krediler	-	5.730	13.599	137,3
Toplam Mevduat	-	5.953	11.677	96,2
Özkaynaklar	1.101	1.169	1.539	31,7
Net Kâr	544	45	81	80,0
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	-	61,73	66,69	
Sektördeki Aktif Payı	-	3,26	4,66	
Sektördeki Kredi Payı	-	4,21	6,12	
Takipteki Krediler / Krediler (Brüt)	100	3,18	1,26	
Sektördeki Mevduat Payı	-	2,76	3,63	
Mevduatın Krediye Dönüşün Oranı	-	103,89	85,87	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	-	75,96	79,22	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul Değerlerin Payı	-	22,67	19,42	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	464,47	24,97	32,69	
Aktif Kârlılığı	59,15	0,86	0,54	
Özkaynak Kârlılığı	47,90	3,96	5,95	
Sermaye Yeterlilik Oranı	268,36	63,64	28,30	

Kaynak: Türkiye Emlak Katılım Bankası

7.5. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Raci KAYA (YK Başkanı)
Murat ZAMAN (YK Başkan V.)
İbrahim Halil ÖZTOP (Üye – Genel Müdür)
Salim Can KARAŞIKLI (Üye)
Turgay GEÇER (Üye)
Abdullah BAYAZIT (Üye)
Erdal ERDEM (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %99,08
Nominal Sermaye: 1,6 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 1,6 milyar TL

İlgili Bakanlık

HMB²⁸

İnternet Adresi

<http://www.kalkinma.com.tr>

1975 yılında Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB) adı altında ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak kurulmuştur. 1988 yılında Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. unvanını almıştır. 2017 yılında başlatılan Banka'nın yeniden yapılandırılma çalışmaları kapsamında Banka'nın, yüksek katma değerli ve teknolojik ürünlerin üretimini destekleyecek, gelişmiş ekonomilerde uygulanan, etkin ve verimli kalkınma bankacılığı faaliyeti yapılabilecek, esnek personel yapısına ve yönetim sistemine sahip olacak bir yapıya kavuşturulması hedeflenmiş, bu çerçevede hazırlanan 7147 sayılı Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun 24/10/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece 24/10/2018 tarihinden itibaren Banka, faaliyetlerine Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. unvanı ile devam etmektedir.

Banka'nın amacı, Türkiye'nin kalkınması ve sürdürülebilir büyümesi için; bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik yatırımları ve teknolojik gelişmeye katkı sağlayacak projeleri desteklemek, girişim sermayesinin gelişmesine katkıda bulunmak, fon kurmak, katılmak ve yönetmek, kredi vermek, iştirak etmek, proje finansmanı yapmak, kâr ortaklığı veya kiralama esaslı kredi işlemleri yapmak, yurt içi, yurtdışı ve uluslararası ortak yatırımları finanse etmek ve danışmanlık hizmetleri de dâhil kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.

Banka, sanayi, turizm, enerji, eğitim, sağlık ve altyapı başta olmak üzere Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınması için stratejik öneme sahip sektörlerde faaliyet gösteren firmalara finansman sağlayan, özel hukuk hükümlerine tabi, anonim şirket statüsünde bir kalkınma ve yatırım bankasıdır. Banka ülke ekonomisine katma değer üretecek şirketlere sunduğu kredi, sermaye desteği ve danışmanlık hizmetleriyle Türkiye'nin yapısal dönüşümüne ve sermayenin tabana yayılmasına katkıda bulunmak için çalışmaktadır. 2018 yılında yayınlanan 7147 sayılı Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Hakkında Kanun'un ilanı ile kurulan Türkiye

²⁸ 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2018/1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile HMB ilgili Bakanlık olarak belirlenmiştir.

Kalkınma Fonu ile ülkemiz için stratejik öneme sahip sektörlerde faaliyet göstermek üzere alt fonlar kurulmakta ve yönetilmektedir. Banka Sayıştay Denetimine tabiidir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında, 750 milyon TL tutarında nakit sermaye artırımını gerçekleştirilerek, çıkarılmış sermaye 1,6 milyar TL'ye yükseltilmiştir.

Banka'nın sermayesine %100 oranında iştirak ettiği 1,8 milyon TL sermayeli "Kalkınma Girişim Sermayesi Portföy Yönetimi A.Ş." ve 50.000 TL sermayeli "Kalkınma Yatırım Varlık Kiralama A.Ş." kurulmuştur.

Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.'nin sermayesine %8,33 oranında, JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.'nin sermayesine ise %2,86 oranında iştirak edilmiştir.

Banka, Dünya Bankası'ndan Türkiye'de kayıtlı istihdamın artırılmasına yönelik olarak 25 yıl vadeli 316 milyon Avro tutarında kredi sağlamıştır.

Banka, TCMB kaynaklı, 18 milyar TL tutarında, 10 yıla kadar vadeli, %7,75 sabit faizli, Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi kullandırmaya başlamıştır.

Banka pandeminin etkilerinin azaltılması amacıyla HMB geri ödeme garantisi altında Asya Altyapı Yatırım Bankası ile 300 milyon dolar, Dünya Bankası (IBRD) ile 250 milyon dolar tutarlarında kredi anlaşmaları imzalamıştır. Dünya Bankası (IBRD) kaynağı küçük ve orta büyüklükteki özel sektör işletmelerine toptan bankacılık faaliyetleri çerçevesinde ticari bankalar, finansal kiralama şirketleri ve faktoring şirketleri aracılığı ile kullanılacaktır.

Banka tarafından hazırlanan Türkiye Kalkınma Fonu İç Tüzüğü, 23/12/2019 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü'nce tescil edilmiştir. Banka'nın kurucusu olduğu Türkiye Kalkınma Fonu çatısı altında kurulacak ve toplam 750 milyon TL büyüklüğünde olan "Bölgesel Kalkınma Fonu" ve "Teknoloji ve İnovasyon Fonu"na ilişkin Protokol Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile imzalanmıştır. Fon içtüzükleri 2020 yılında tescil edilerek fonlar faaliyete geçmiştir.

Mali Durum

Banka, 2020 yılında yatırımları desteklemeyi sürdürmüş olup 2019 yılında 15 milyar TL olan kredi büyüklüğünü %34,5'lik bir büyüme ile 20,2 milyar TL'ye yükseltmiştir. 2020 yılında aktif büyüklüğü %44,9 oranında artarak 28,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kaynaklarını reel ekonomiye aktarmayı hedefleyen Banka, %71,9'luk krediler/toplam aktif oranı ile sektör ortalamasının (%58,6) üstünde yer almaktadır.

Aktifteki büyüme, kârlılık oranlarına da olumlu yansımış, dönem net kârı önceki yıla göre %12,3 artarak 502 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Ayrıca aktif kârlılığı %2,2, özkaynak kârlılığı ise %19,5 olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Aktifler	15.715	19.376	28.073	44,9
Krediler	13.591	15.004	20.184	34,5
Takipteki Krediler	123	124	219	76,4
Özkaynaklar	1.417	2.356	3.588	52,3
Net Kâr	160	447	502	12,3
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	86,5	77,4	71,9	
Sektördeki Aktif Payı	0,4	0,4	0,5	
Sektördeki Kredi Payı	0,6	0,6	0,6	
Takipteki Krediler / Krediler (brüt)	0,9	0,8	1,1	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	72,0	66,2	66,7	
Faiz Gelirleri İçinde Menkul D. Payı	3,7	9,5	15,5	
Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	18,7	28,4	61,1	
Aktif Kârlılığı	1,0	2,6	2,2	
Özkaynak Kârlılığı	11,3	23,7	19,5	
Sermaye Yeterlilik Oranı	14,2	22,3	22,4	

Kaynak: T. Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

7.6. Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Bülent AKSU (YK Başkanı)
Rıza Tuna TURAGAY (YK Başkan V.)
Ali GÜNEY (Üye – Genel Müdür)
İsmail GÜLLE (Üye)
Nail OLPAK (Üye)
Osman ÇELİK (Üye)
Fahriye Alev ARKAN (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Kayıtlı Sermaye Tavanı:10 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 9,3 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ticaret Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.eximbank.gov.tr>

1987 yılında kurulan Eximbank'ın amacı; ihracatın geliştirilmesi, ihraç edilen mal ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi, ihraç mallarına yeni pazarlar kazandırılması, ihracatçıların uluslararası ticarete paylarının artırılması ve girişimlerinde gerekli desteğin sağlanması, ihracatçılar ile yurt dışında faaliyet gösteren müteahhitler ve yatırımcılara uluslararası piyasalarda rekabet gücü ve güvence kazandırılması, yurt dışında yapılacak yatırımlar ile ihracat maksadına yönelik yatırım malları üretim ve satışının desteklenerek teşvik edilmesidir.

Banka, 25/03/1987 tarihli ve 3332 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak 28/01/2013 tarihli ve 2013/4286 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet göstermekte olup Sayıştay denetimine tabidir.

Önemli Gelişmeler

Eximbank 2020 yılsonu itibarıyla 3 Bölge Müdürlüğü, 20 Şube ve 11 İrtibat Bürosu ile 32 farklı noktada faaliyetlerine devam etmektedir.

2020 yılı, pandeminin etkisi ile dünya ticaretinin daraldığı ve belirsizliklerin yaşandığı bir yıl olmuştur. Türk Eximbank, pandeminin olumsuz etkilerini azaltmak için aldığı tedbirlerin yardımıyla, 2020 yılında 28,5 milyar ABD doları nakdi kredi ve 17,1 milyar ABD doları sigorta olmak üzere toplam 45,6 milyar ABD doları ihracat desteği sağlayarak, toplam destek hacmini bir önceki yıla göre %4 oranında artırmıştır. Bu artış ile Eximbank'ın ihracatı destekleme oranı %24,3'ten %26,9'a çıkmıştır.

Güçlü sermaye yapısının yanında, Banka uluslararası kredi derecelendirme kurumları tarafından bankacılık sektörünün 1 puan üzerinde derecelendirilmiştir. 2020 yılında uluslararası piyasalardan gerçekleştirilen yaklaşık 2,8 milyar ABD doları tutarında uygun maliyetli kaynak ile ihracatçılar desteklenmeye devam edilmiştir.

Mali Durum

Banka'nın 2020 yılında ödenmiş sermayesi 7,2 milyar TL'den 9,3 milyar TL seviyesine yükseltilmiştir.

Eximbank'ın 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla bilanço büyüklüğü 204,7 milyar TL düzeyindedir. Aktifinin %87,4'ü olan krediler 179 milyar TL'dir. Krediler bir önceki yılsonuna göre %25 artış göstermiştir. Banka'nın, tahsili gecikmiş alacakların toplam kredilere oranı %0,3 ile sektör ortalamasının altındadır.

Eximbank'ın 204,7 milyar TL olan toplam pasiflerinin %6'sı (11,4 milyar TL) özkaynaklardan, %92'si (189,9 milyar TL) yabancı kaynaklardan, %2'si (3,4 milyar TL) ise karşılıklar ve diğer pasiflerden oluşmaktadır.

11,4 milyar TL tutarındaki özkaynakların %81'i (9,8 milyar TL) ödenmiş sermayeye, %6'sı (632,1 milyon TL) kâr yedekleri ve diğere, %13'ü (1,5 milyar TL) net dönem kârına aittir.

Banka'nın net kârı, 31/12/2020 tarihi itibarıyla 1,5 milyar TL'dir. Bu dönemde Banka'nın aktif kârlılığı %0,8, özkaynak kârlılığı %16,4 ve sermaye yeterliliği rasyosu %20 olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	139.429	162.883	204.724	25,7
Toplam Krediler	129.731	143.360	179.035	24,9
Özkaynaklar	7.654	9.080	11.413	25,7
Net Kâr	842	1.432	1.511	5,6
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	93,0	88,0	87,4	
Takipteki Krediler / Krediler (Brüt)	0,3	0,4	0,3	
Kalkınma ve Yatırım Banklarındaki Aktif Payı	54,2	53,9	52,8	
Kalkınma ve Yatırım Banklarındaki Kredi Payı	67,1	67,9	68,1	
Bankacılık Sistemindeki Aktif Payı	3,6	3,6	3,4	
Bankacılık Sistemindeki Kredi Payı	5,4	5,4	5,0	
Sermaye Yeterlilik Oranı	18,7	19,1	20,0	

Kaynak: Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.

7.7. İller Bankası A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Ertan YETİM (YK Başkanı)
İlker EREN (Üye – YK Başkan V.)
Yusuf BÜYÜK (Üye – Genel Müdür)
Mücahit DEMİRTAŞ (Üye)
Hasan SUVER (Üye)
Rahmi METİN (Üye)
Av. Hakan AKKAŞ (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: 0²⁹
Nominal Sermaye: 30 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 19,3 milyar TL

İlgili Bakanlık

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.ilbank.gov.tr>

İller Bankası 11/06/1933 tarihli ve 2301 sayılı Kanun’la “Belediyeler Bankası” olarak kurulmuş, 13/06/1945 tarihli ve 4759 sayılı “İller Bankası Kanunu” ile hem bankanın adı hem de görev, yetki ve sorumlulukları değiştirilerek yeni bir hukuki statü oluşturulmuştur. 26/01/2011 tarihli ve 6107 sayılı “İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun” ile anonim şirket statüsü kazanmıştır.

Banka, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, mevduat toplama yetkisi bulunmayan bir kalkınma ve yatırım bankası statüsündedir. Banka’nın amacı;

- İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile münhasıran bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak,
- Bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek,
- Danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak ve
- Her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmek

olarak belirlenmiştir.

Banka Sayıştay denetimine tabidir.

²⁹ İller Bankasının ortakları belediyeler ve il özel idareleridir.

Önemli Gelişmeler

Banka, 2020 yılı içerisinde; yerel yönetimlere 6,5 milyar TL kaynak aktarmıştır. Bu miktarın, 4,7 milyar TL'sini özkaynaklardan kredi olarak kullandırmış, kalan kısmını ise fon, hibe ve dış kaynaklardan karşılamıştır. Banka yatırım programının dışında, yerel yönetimlerce talep edilen işlere kredi tahsis edilmek sureti ile ortak idarelerin kanalizasyon, içme suyu, harita, imar, yenilenebilir enerji, kamulaştırma, raylı ulaşım sistemi, yol yapımı, kavşak düzenlemesi, alt-üst geçit ve kentsel dönüşüm projelerini gerçekleştirmeleri sağlanmaktadır.

İller Bankası; Dünya Bankası, Fransız Kalkınma Ajansı, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı, Avrupa Yatırım Bankası ve İslam Kalkınma Bankası başta olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar ile geliştirdiği işbirlikleri kapsamında sağladığı uzun vadeli ve düşük faizli dış kaynakları yerel yönetimlerin yatırım ihtiyaçlarına yönlendirmeye devam etmektedir.

Mali Durum

Bankanın aktif büyüklüğü 46,9 milyar TL'ye yükselerek önceki yıla göre yaklaşık %29,9 oranında artış göstermiştir. Aktif büyüklük içerisindeki en büyük kalemi krediler oluşturmaktadır. 2020 yılında kredi portföyü %4,1 oranında artışla yaklaşık 29,6 milyar TL'ye yükselmiştir.

Bankanın pasif yapısının büyük kısmını özkaynaklar oluşturmaktadır. 2019 yılsonu itibarıyla 21 milyar TL olan özkaynak miktarı, 2020 yılsonu itibarıyla 24,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Nominal sermayesi 30 milyar TL olan Banka'nın 2019 yılsonu itibarıyla 16,8 milyar TL olan ödenmiş sermayesi 2020 yılı sonunda 19,3 milyar TL'ye yükselmiştir. Banka'nın net kârı 2020 yılında %16,3 artarak 2,1 milyar TL'ye ulaşmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	32.221	36.088	46.879	29,9
Toplam Krediler	28.289	28.414	29.588	4,1
Özkaynaklar	18.580	20.955	24.132	15,2
Net Kâr	1.662	1.782	2.073	16,3
Rasyolar (%)				
Krediler / Aktifler	87,8	78,7	63,1	
Sektördeki Aktif Payı	0,9	0,9	0,5	
Sektördeki Kredi Payı	1,2	1,0	0,8	
Faiz Gelirleri İçinde Kredilerin Payı	93	92,3	81,1	
Faiz Dışı Gelir / Faiz Dışı Gider	70	19,7	23,1	
Aktif Kârlılığı	5,2	4,9	4,4	
Özkaynak Kârlılığı	9,0	8,5	8,6	
Net Faiz Marjı	6,2	8,1	7,0	
Sermaye Yeterlilik Oranı	46,1	46,0	45,5	

Kaynak: İller Bankası

7.8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.

Banka Meclisi Üyeleri

Naci AĞBAL (Başkan)
Prof. Dr. Nurullah GENÇ (Üye)
Ömer DUMAN (Üye)
Derya YÜCEL (Üye)
Prof. Dr. Başak TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ (Üye)
Mehmet AKTAŞ (Üye)
Prof. Dr. Elif HAYKIR HOBİKOĞLU (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %55,12
Nominal Sermaye: 25 bin TL
Ödenmiş Sermaye: 25 bin TL

İlgili Bakanlık

HMB³⁰

İnternet Adresi

<http://www.tcmb.gov.tr>

TCMB, 30/06/1930 tarihinde anonim şirket statüsünde kurulmuş ve 03/10/1931 tarihinde Ankara'da faaliyetlerine başlamıştır.

TCMB'nin sermayesi 25.000 Türk lirası olup hisseleri (A), (B), (C) ve (D) sınıflarına ayrılmıştır. (A) sınıfı hisse senetleri, TCMB sermayesinin yüzde 51'inden aşağı düşmemek koşuluyla Hazine'ye aittir. (B) sınıfı hisse senetleri, Türkiye'de faaliyette bulunan millî bankalara, (C) sınıfı hisse senetleri, millî bankalar dışında kalan diğer bankalarla imtiyazlı şirketlere, (D) sınıfı hisse senetleri ise Türk ticaret müesseselerine ve Türk vatandaşlığını haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir. 2020 yılı sonu itibarıyla, toplam hisseler içinde; (A) sınıfı hisselerin payı %55,12, (B) sınıfı hisselerin payı %23,25, (C) sınıfı hisselerin payı %2,51 ve (D) sınıfı hisselerin payı ise %19,12'dir.

Türkiye'de TBMM'ye ait olan para basma yetkisi TBMM tarafından süresiz olarak TCMB'ye devredilmiştir. Bu doğrultuda, ülkemizde banknot basma ve ihraç imtiyazı tek elden TCMB'ye aittir.

25/04/2001 tarihinde 1211 sayılı TCMB Kanunu'nda yapılan değişiklik ile TCMB'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamak olarak belirlenmiştir. TCMB'ye, bu amaca yönelik para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan belirleme yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede TCMB araç bağımsızlığına sahiptir. Diğer yandan TCMB, finansal sistemde istikrarı sağlayıcı, para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almaktadır. Bununla birlikte TCMB, fiyat istikrarını sağlama amacı ile çalışmamak kaydıyla hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını desteklemekle görevlendirilmiştir.

2020 yılı sonu itibarıyla, yurt içinde 17 Genel Müdürlüğü ve çeşitli illerde faaliyet gösteren 21 Şubesi; T.C. Dışişleri Bakanlığı yurt dışı teşkilatının Frankfurt, Londra, New York, Washington, Pekin, Tokyo, Doha ve Kuala Lumpur'daki temsilcilikleri bünyesinde ekonomi müşavirlikleri ve ataşelikleri bulunan TCMB, toplam 3.499 personeli ile dünyadaki ve ülkemizdeki gelişmeleri yakından izleyerek sürekli yenilenen dinamik bir

³⁰ 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2018/1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile HMB ilgili Bakanlık olarak belirlenmiştir.

yapı içinde politikalarını uygulamakta ve 1211 sayılı TCMB Kanunu ile kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında iktisadi faaliyet, salgının dış ticaret, turizm ve iç talep üzerindeki etkilerine bağlı olarak Mart ayı ortalarından itibaren zayıflamaya başlamıştır. Ekonomideki yavaşlama Nisan ayında belirginleşmiş ve sektörler geneline yayılmıştır. Başta ana ticaret ortağımız olan Avrupa bölgesi olmak üzere küresel iktisadi faaliyetteki sert daralmayla birlikte ihracat imkânları önemli ölçüde zayıflamış, yurt dışı seyahat kısıtlamaları sonrası turizm faaliyetleri durma noktasına gelmiştir. Mayıs ayına kadar sıkı bir şekilde uygulanan ekonomik kapanma ve sokağa çıkma yasakları gibi hareket kısıtlamaları, salgından en çok etkilenen hizmetler sektöründe daha belirgin olmak üzere iktisadi faaliyet ve istihdamı olumsuz etkilemiştir.

Mayıs ayının ortalarından itibaren salgına bağlı kısıtlamaların kademeli olarak hafifletilmesiyle destekleyici politikaların yurt içi talep ve iktisadi faaliyet üzerindeki etkisi belirginleşmiştir. Finansal koşullardaki belirgin gevşeme ve güçlü kredi ivmesiyle, ertelenmiş yurt içi talep hızlı bir şekilde devreye girmiş ve ihracatın da desteğiyle ekonomide güçlü bir toparlanma sağlanmıştır. Böylece, yılın ikinci çeyreğinde yüzde 11 oranında gerileyen GSYİH üçüncü çeyrekte %15,9 oranında güçlü bir artış kaydetmiş ve salgın öncesi seviyesini aşmıştır. Son çeyrekte ise iktisadi faaliyetteki artış ivme kaybetmekle birlikte sürmüştür. Bu görünüm altında, 2020 yılı büyümesi %1,8 olmuştur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER	2018	2019	2020	%Değişim 2020-2019
Finansal Büyüklükler (milyon TL)				
Toplam Aktifler	721.500	786.013	1.243.995	58,3
Altın Mevcudu	105.904	160.904	319.703	98,7
Menkul Kıymetler	13.704	19.407	89.500	361,2
Açık Piyasa İşlemleri - Alacaklar	34.940	11.527	99.344	761,8
Açık Piyasa İşlemleri - Borçlar	0	475	11	-97,7
Mevduat	412.279	488.705	853.888	74,7
Net Faiz Geliri	17.833	18.969	38.521	103,1
Net Kâr	56.280	44.733	34.498	-22,9

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

BÖLÜM 8: DİĞER KAMU İŞLETMELERİ VE FONLAR

Birinci bölümde de ifade edildiği üzere, kamu işletmeleri, kamusal kaynakları kullanarak ekonomik alanda faaliyet gösteren merkezi veya mahalli idarelere ait işletmeleri ifade etmektedir. Dolayısıyla, merkezi veya mahalli idarelerin hâkim ortak oldukları şirketler ile yaptıkları işler ticari nitelik taşıyan, ancak şirket şeklinde örgütlenmemiş kuruluşlar kamu işletmesi olarak adlandırılabilir.

KİT'ler, özelleştirme programındaki kuruluşlar ve kamu sermayeli bankalar dışında kalan ve ülkemizde faaliyet gösteren, uluslararası tanımlamalar çerçevesinde kamu işletmesi olarak değerlendirilebilecek diğer kurum ve kuruluşlara yönelik bilgilere bu bölümde yer verilmiştir.

Bu bölümün temel amacı;

- ◆ 5018 sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu” dışında kalan, ancak mevzuatımızda KİT olarak tanımlanmadığı için kamu sektörü içinde de raporlanmayan işletmeleri genel olarak tanıtmak,
- ◆ Başta AB Rekabet Politikası faslı olmak üzere, AB müzakere sürecine yönelik referans niteliğinde bilgi sağlamak,
- ◆ Kamu idareleri ile bu kurum ve kuruluşlar arasındaki mali ilişkilere dikkat çekmek ve
- ◆ Tüm kamu işletmelerine yönelik bir farkındalık yaratmaktır.

Bu bölümde yer verilen işletmelere ilişkin daha ayrıntılı verilere söz konusu işletmelerin internet sitelerinden ve faaliyet raporlarından ulaşılabilmektedir.

8.1. Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Enver İSKURT (YK Başkanı)

Zafer SÖNMEZ (YK Başkan V.)

Ömer Fatih SAYAN (Üye)

Hakan GÜLTEN (Üye)

Onur Alkın KALKAVAN (Üye)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 5 milyar TL

Ödenmiş Sermaye: 2,1 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.ptt.gov.tr>

1840 yılından bu yana faaliyette bulunan ve zaman içinde hukuki statüsünde çeşitli değişiklikler meydana gelen PTT, 01/05/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK kapsamından çıkarılmış ve mevcut statüsünü kazanmıştır. 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile 11/12/2018 tarihli ve 463 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı uyarınca PTT hisseleri TVF'ye devredilmiştir.

6475 sayılı Kanun'a göre PTT; yurt içinde ve yurt dışında her türlü taşımacılık hizmetlerini de içerecek şekilde posta, koli, kargo ve lojistik hizmetleri, pul basımı ve satımı, denetlemeye ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na tabi olmaksızın, anılan Kanun kapsamında belirtilen faaliyet konuları ile ilgili olarak bankalarla yapacağı sözleşmeler doğrultusunda bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti, ödeme hizmeti sunma, adres bilgi kayıt sistemi ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcılığı, elektronik ortam dâhil her türlü tebligat ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetler, 20/6/1984 tarihli ve 3028 sayılı Yabancı Resmî Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesinin Tasdikinin Uygun Olduğu Hakkında Kanun'la uygun bulunan Sözleşme uyarınca yetkili birimler tarafından onay şerhi (apostille) verilmiş belgelerin, kişisel verilerin korunması kaydıyla, elektronik ortamda ilgililere ulaştırılması için aracılık işlemleri ile esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetleri yürütmektedir.

PTT, evrensel posta hizmeti yükümlüsü olarak belirlenmiş olup 6475 sayılı Kanun uyarınca aşağıda yer alan hizmetler evrensel posta hizmet yükümlüsünün tekelinde bulunmaktadır:

a) Temel ücret göz önünde bulundurularak Kurumun önerisi ve Bakanlığın teklifi ile Cumhurbaşkanı tarafından ağırlığı veya ücreti belirlenen yurt içi ve yurt dışı haberleşme gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi.

b) 04/01/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun elektronik tebliğe ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 7201 sayılı Kanun ve diğer kanunlar kapsamındaki elektronik ortam dâhil her türlü tebligatın kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi.

c) Barışta Türk Silahlı Kuvvetlerinin posta hizmetleri.

ç) Postada alınacak ücretleri gösteren posta pulları, kişisel pul, anma pulları, posta kartları ve ilk gün zarflarının bastırılıp satışa çıkarılması.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında 331,4 milyon adet yurt içi, 14,3 milyon adet yurtdışı olmak üzere toplam 345,7 milyon adet posta gönderisi kabul edilmiştir. Yurt içi ve yurtdışı kargo gönderiler toplamında 2020 yılında 2019 yılına göre %14,9 artış ile 150,7 milyon adet kabul yapılmıştır.

PTT tarafından bucak, belde, köy ile büyükşehir statüsünde olan illerde, ilçe belediye sınırları içinde kalan ve yerleşim özellikleri bakımından kaymakamlığın bulunduğu yer ile bütünlük arz etmeyen mahallerin idari sınırlarındaki yerleşim birimlerinde yaşayan vatandaşlara 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 13. maddesi gereğince; posta hizmetlerinin etkin, verimli, kaliteli süratli bir şekilde ve karşılanabilir bir ücretle ülkenin her yerinde sunulması amacıyla 37.726 yerleşim birimine haftada 1-6 seferli olmak üzere kabul ve dağıtım hizmeti yapılmaktadır.

2020 yılında toplam 3,1 milyon adet 20 farklı konuda anma pulu, 25 milyon adet 1 konuda resmi posta pulu, 29 milyon adet 2 farklı konuda sürekli posta pulu tedavüle sunulmuştur. Bu kapsamda 22 farklı konuda ilkgün zarfı satışa sunulmuş, 22 farklı konuda ilkgün damgası hazırlanarak uygun olan PTT iş yerlerinde kullanılmıştır.

01 Ocak 2019 tarihi itibarıyla devreye alınan Ulusal Elektronik Tebligat Hizmeti ve E-Apostil Sistemi 2020 yılında da hizmet vermeye devam etmiştir.

29 Nisan 2017 tarihinde yayımlanan 690 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 68'inci, 69'uncu, 70'inci ve 71'inci maddelerinde; 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkındaki Kanun'da yapılan değişikliklerle PTT, mevcutta ödeme hizmet sağlayıcı olmasına ilave olarak e-Para kuruluşu olarak tanımlanmış olup bu çerçevede gerekli altyapı çalışmalarına başlanmıştır.

2020 yılında 75 adet yeni iş yeri (3 adet merkez, 41 adet şube, 31 adet acentelik) açılmış, 661 adet montaj, demontaj ve yer değişikliği içeren PttMatik işlemi yapılmış ve 75 adet Kargomat kurulumu gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 6 adet merkez ve 16 adet şube olmak üzere 22 iş yerinin de tadilatı tamamlanmıştır.

Pazarlama faaliyetleri için başmüdürlüklerde görevli pazarlama ekibinde yer alan personel sayısı 337 adettir. Saha aktiviteleri, görevli personel aktivitelerinin yanı sıra yazılı ve görsel medya uygulamaları ve kampanyalar ile desteklenmektedir. 2020 yılında 8.510 adet müşteri görüşmesi gerçekleştirilerek 12.584 adet müşteri kazanımı sağlanmıştır.

Mali Durum

2020 yılında PTT'nin brüt satış gelirleri bir önceki yıla göre %20,8 artarak yaklaşık 5,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılına göre satışların maliyetinde %15,7 ve faaliyet giderlerinde %16,6 artış meydana gelmiştir. Kuruluşun dönem zararı 741 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	4.131	4.356	5.262	20,8
Satışların Maliyeti	2.742	3.638	4.210	15,7
Faaliyet Giderleri	1.419	1.760	2.052	16,6
Faaliyet Kâr Zararı	-32	-1.044	-1.005	-3,7
Finansman Giderleri	0	0	0	...
Dönem Kâr Zararı	215	-1.218	-741	-39,2
Bilanço				
Dönen Varlıklar	3.300	1.466	3.063	108,9
Duran Varlıklar	2.717	3.859	3.515	-8,9
Aktif Toplamı	6.017	5.324	6.578	23,6
KV Yabancı Kaynaklar	3.231	3.763	5.765	53,2
UV Yabancı Kaynaklar	58	47	39	-17,0
Özkaynaklar	2.728	1.515	774	-48,9
Rasyolar				
Cari Oran	1,02	0,39	0,53	36,2
Asit Test Oranı	0,95	0,35	0,52	47,9
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı	26.176	26.672	25.303	-5,1
Toplam İstihdam Gideri	1.929	2.373	2.575	8,5

Kaynak: PTT A.Ş.

8.2. Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Kemal YÜKSEK (Başkan)
Cenk ŞEN (Başkan V.– Genel Müdür)
Dr. Şuayip BİRİNCİ (Üye)
İbrahim EREN (Üye)
Dr. Ali Taha KOÇ (Üye)
Prof. Dr. İbrahim KALIN (Üye)
İbrahim KOLCU (Üye)
Dr. Yunus Emre AYÖZEN (Üye)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 2,5 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 2,5 milyar TL

İlgili Bakanlık

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.turksat.com.tr>

Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından yürütülen uydu haberleşme hizmetlerinin yeni bir şirket altında yürütülmesi amacıyla, 406 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 5189 sayılı Kanun ile kurulan TÜRKSAT, 22/07/2004 tarihinde faaliyete geçmiştir. 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK ile TÜRKSAT'ın sermayesinde bulunan Hazineye ait hisselerin tamamının TVF'ye aktarılmasına karar verilmiştir. Söz konusu değişiklik 10/04/2017 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

TÜRKSAT, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu uyarınca ulusal egemenlik kapsamındaki uydu yörünge pozisyonlarının hakları, yönetimi ve işletme yetkisine sahip olmak ve bununla ilgili yükümlülükleri yerine getirmek, adına kayıtlı ve diğer operatörlere ait uyduları işletmeye vermek ya da verilmesini sağlamak, bu uyduları işletmek, ulusal ve yabancı operatörlere ait uydular üzerinden haberleşme ve iletim altyapısını kurmak, bilgi ve iletişim teknolojileri alanında her türlü faaliyette bulunmak, işletmek ve ticari faaliyette bulunmak üzere kurulmuştur. Uydular üzerinden sağladığı doğrudan TV yayınları, kırsal alan telefon haberleşmesi, acil durum haberleşmesi ve kurumsal ağ hizmetlerinin yanı sıra TÜRKSAT, kablo TV ve genişbant internet hizmeti sunmaktadır. Ayrıca, e-Devlet kapısının kurulması ile işletilmesi görevlerini de yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

TÜRKSAT 5A ve 5B uyduları için 09/11/2017 tarihi itibarıyla AIRBUS Defence&Space firması ile sözleşme imzalanmıştır. TÜRKSAT 5A uydusu, 2 Ekim 2020 tarihinde yerde teslim alınmış olup nakli ise Florida'daki Cape Canaveral Uzay Kuvvetleri İstasyonu'na 13 Aralık'ta gerçekleşmiştir. TÜRKSAT 5B uydusunun ise, üretim çalışmaları tamamlanmış ve uydu seviyesi test faaliyetlerine başlanmış olup 2021 yılı ikinci yarısında uzaya gönderilmesi hedeflenmektedir. Sözleşmesi 15/12/2014 tarihinde imzalanan TÜRKSAT 6A Yerli Haberleşme Uydu Projesinde Isıl Yapısal Yeterlilik Modeli (IYYM) testleri ve Kritik Tasarım Gözden Geçirme

(CDR-2) fazı tamamlanmıştır. 2020 yılı sonu itibarıyla mühendislik modeli üretimleri ve test çalışmaları devam eden TÜRKSAT 6A uydusunun, 2022 yılında uzaya gönderilmesi hedeflenmektedir.

2020 yılı sonu itibarıyla 2008 yılında faaliyete geçen e-Devlet Kapısı'ndan 722 kuruma ait 5.450 adet elektronik hizmet, 52 milyonun üzerinde aktif kullanıcının kullanımına sunulmuştur. Bu rakamlar 2019 yılı sonu istatistikleriyle karşılaştırıldığında e-Devlet Kapısı kullanıcı sayısı %16, e-Devlet Kapısı'ndan sunulan hizmet sayısı %5, e-Devlet Kapısı'na entegre edilen kurum sayısı %13 artış göstermiştir. 2020 yılı içinde e-Devlet uygulamasına ait iyileştirme çalışmaları neticesinde e-Devlet kullanımında hızlı bir artış gözlenmiştir.

2020 yılı itibarıyla TÜRKSAT uyduları üzerinden 431 TV Kanalı yayın yapmakta olup tüm lokasyonlarda yaklaşık %69 doluluk oranı bulunmaktadır.

Mali Durum

TÜRKSAT'ın 2020 yılında faaliyet kârı bir önceki yıla göre %65 oranında artarak 600 milyon TL'den 992 milyon TL'ye çıkmıştır. Faaliyet kârındaki söz konusu yüksek artışın sebebi, uydu faaliyetlerinden elde edilen gelirlerde 2019 yılına göre %55, bilişim faaliyetlerinden elde edilen gelirlerde ise yaklaşık %43 oranında artış olmasıdır. 2020 yılı dönem kârı ise bir önceki yıla göre yaklaşık %64 oranında artarak 1 milyar TL olmuştur.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	1.691	1.773	2.495	40,7
Satışların Maliyeti	1.123	1.113	1.553	39,5
Faaliyet Giderleri	350	265	221	-16,6
Faaliyet Kâr Zararı	437	600	992	65,3
Finansman Giderleri	43	33	35	6,1
Dönem Kâr Zararı	542	620	1.017	64,0
Bilanço				
Dönen Varlıklar	745	1.293	1.575	21,8
Duran Varlıklar	3.562	4.548	6.278	38,0
Aktif Toplamı	4.306	5.840	7.853	34,5
KV Yabancı Kaynaklar	634	657	956	45,5
UV Yabancı Kaynaklar	549	1.599	2.478	55,0
Özkaynaklar	3.123	3.584	4.419	23,3
Rasyolar				
Cari Oran	1,18	1,97	1,65	-16,2
Asit Test Oranı	1,11	1,90	1,57	-17,4
Özsermaye Getiri Oranı %	0,13	0,13	0,18	38,5
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	1.043	1.024	1.012	-1,2

Kaynak: Türksat ve HMB

8.3. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

Yönetim Kurulu Üyeleri

İbrahim EREN (YK Başkanı ve Genel Müdür)
Erkan DURDU (Üye – YK Başkan V.)
Osman URGUN (Üye)
Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK (Üye)
Davut KAYACI (Üye)
Av. Mustafa AKIŞ (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye payı: %100
Nominal Sermaye: 182 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 182 milyon TL

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

İnternet Adresi

<http://www.trt.net.tr>

1982 Anayasası'nın 133. maddesinin 3. fıkrası uyarınca Türkiye'nin kamu tüzel kişiliğini haiz ve kamusal nitelikteki tek yayın kuruluşu olan TRT, kamu adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirmek amacıyla 1964 yılında kurulmuştur.

TRT Türkiye ve dünyadaki takipçilerine 18 televizyon kanalı, 16 radyo kanalı, 4 basılı dergi ve dijital mecralar üzerinden yayıncılık faaliyetleri ile ulaşmaktadır.

Önemli Gelişmeler

2020 yılında Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitime geçme kararının hemen ardından TRT EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul ve TRT EBA Lise olmak üzere 3 yeni televizyon kanalı hizmete sunulmuştur.

Mali Durum

Kamusal katkı gelirlerinin yanında ilan ve reklam gelirleri, haber ve program satış gelirleri ile marka ve lisans ürün gelirleri TRT'nin gelirlerini oluşturmaktadır.

2020 yılında 2,6 milyar TL bandrol geliri, 1,2 milyar TL enerji payı geliri, 283 milyon TL ilan ve reklam geliri elde edilmiştir. Toplam brüt satışı 4,2 milyar TL, satışların maliyeti 2 milyar TL, faaliyet giderleri ise 1,3 milyar TL olarak gerçekleşmiş olup Kurum 2020 yılını 497 milyon TL kâr ile kapatmıştır.

4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluş ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Sermaye, kârın dağıtımı ve yedek akçe" başlıklı 546'ncı maddesi uyarınca TRT dönem kârını dağıtmayıp bünyesinde bırakmaktadır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	2.687,0	3.170,0	4.197,5	32,4
Satışların Maliyeti	1.640,0	1.787,8	1.954,0	9,2
Faaliyet Giderleri	1.123,6	884,2	1.309,0	48,0
Faaliyet Kâr Zararı	-92,1	483,5	908,1	87,8
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Kâr Zararı	10,6	386,1	496,5	28,6
Bilanço				
Dönen Varlıklar	882,0	1.155,7	2.206,9	90,9
Duran Varlıklar	2.353,1	2.434,3	2.717,9	11,6
Aktif Toplamı	3.235,3	3.590,0	4.924,9	37,2
KV Yabancı Kaynaklar	134,0	134,8	494,1	266,5
UV Yabancı Kaynaklar	62,7	69,3	586,8	746,7
Özkaynaklar	3.038,4	3.385,9	3.843,9	13,5
Rasyolar				
Cari Oran	6,6	8,6	4,5	-47,7
Asit Test Oranı	6,4	8,4	4,4	-47,6
Özsermaye Getiri Oranı %	0,3	11,4	12,9	13,2
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	5.303,0	6.868,0	7.810,0	13,7
Toplam İstihdam Gideri	1.102,4	808,6	1.129,5	39,7

Kaynak: TRT Genel Müdürlüğü

8.4. Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü

Yönetim

Yener YILDIRIM (Müdür)

Halis TÜRKOĞLU (Müdür Yardımcısı)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 500 TL

Ödenmiş Sermaye: 500 TL

İlgili Bakanlık

Tarım ve Orman Bakanlığı

İnternet Adresi

<http://www.aoc.gov.tr>

1925 yılında, ıslah için son derece elverişsiz olarak görülen bir arazide Mustafa Kemal ATATÜRK'ün kişisel mülkü olarak Ankara ve çevresini yeşillendirmek, modern tarım ve işletmecilik tekniklerini uygulayarak çevre çiftçilerine önderlik ve öğreticilik yapmak amaçları ile kurulan AOÇ, 1937 yılında Atatürk tarafından Hazineye bağışlanmıştır.

Hazineye intikalini müteakip çeşitli kurum ve kuruluşların bünyesinde faaliyet gösteren AOÇ, 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Kanun kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığının bağlı kuruluşu olarak yapılandırılmıştır³¹.

AOÇ Müdürlüğü, hâlihazırda tarla, bağ ve bahçe ziraatı, sığırcılık başta olmak üzere hayvancılık, süt, süt ürünleri, bal, meyve suyu vb. ürünlerin üretim ve pazarlaması gibi alanlarda faaliyet göstermektedir.

Kuruluş, 233 sayılı KHK'nin "İstisnalar" başlıklı 58. maddesi ile anılan KHK hükümlerinden muaf olup ilgili mevzuat uyarınca Sayıştay ve TBMM'nin denetimine tabidir.

Mali Durum

2020 yılında Kuruluşun faaliyet kârı %69,2 oranında artarak 6,6 milyon TL, dönem kârı ise %37,6 oranında artarak 54,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

³¹ AOÇ Müdürlüğü'nün teşkilatına ilişkin hususlar 15/07/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	77,4	99,9	103,4	3,5
Satışların Maliyeti	62,4	81,6	80,6	-1,2
Faaliyet Giderleri	5,6	7,1	6,9	-2,8
Faaliyet Kâr Zararı	4,3	3,9	6,6	69,2
Finansman Giderleri	0,0	0,0	0,0	
Dönem Kâr Zararı	30,8	39,9	54,9	37,6
Bilanço				
Dönen Varlıklar	141,2	172,7	214,6	24,3
Duran Varlıklar	25,2	26,1	25,7	-1,5
Aktif Toplamı	166,4	198,8	240,3	20,9
KV Yabancı Kaynaklar	19,5	20,5	18,8	-8,3
UV Yabancı Kaynaklar	4,6	5,0	5,5	10,0
Özkaynaklar	142,3	173,3	216,1	24,7
Rasyolar				
Cari Oran	7,2	8,4	11,4	35,7
Asit Test Oranı	6,5	7,5	10,4	38,7
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Ort.)	436	424	407	-4,0
Toplam İstihdam Gideri	33,2	39,9	40,9	2,5

Kaynak: AOÇ

8.5. Türk Hava Yolları A.O.

Yönetim Kurulu Üyeleri

M. İlker AYCI (YK Başkanı)
Prof. Dr. Mecit EŞ (YK Başkan V.)
Bilal EKŞİ (Genel Müdür ve Üye)
Salim Arda ERMUT (Üye)
M. Muzaffer AKPINAR (Üye)
Orhan BİRDAL (Üye)
Mithat Görkem AKSOY (Üye)
Dr. Fatmanur ALTUN (Üye)
Melih Şükrü ECERTAŞ (Üye)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı (A Grubu): %49,12
ÖİB Sermaye Payı (C Grubu): %0,01
Nominal Sermaye: 1,4 milyar TL
Ödenmiş Sermaye: 1,4 milyar TL

İlgili İdare

TVF'nin Bağlı Olduğu İdare (Cumhurbaşkanlığı)

İnternet Adresi

<https://www.turkishairlines.com>

1933 yılında "Hava Yolları Devlet İşletmesi" adıyla kurulan THY, 1935 yılında Bayındırlık Bakanlığına; 1938 yılında ise "Devlet Hava Yolları Umum Müdürlüğü"ne dönüştürülerek Ulaştırma Bakanlığına bağlanmıştır. 1955 yılında Türk Hava Yolları adını alan Kuruluş, 1983 yılında "Devlet Havacılık ve Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü"nü'nün bağlı ortaklığı haline getirilmiş ve 1984 yılında yürürlüğe giren 233 sayılı KHK ile KİK statüsüne kavuşmuştur. 1994 yılında özelleştirme kapsam ve programına alınan Kuruluşun, ÖYK'nın 03/02/2017 tarihli ve 2017/2 sayılı kararı ile TVF'ye devrine karar verilmiştir. %50,88'i halka arz edilmiş olan THY hisselerinin %49,12'si TVF'ye; bir adet C grubu hisse ise ÖİB'ye aittir.³² Ana faaliyet konusu yurt içi ve yurt dışında yolcu ve kargo hava taşımacılığı yapmak olan THY'nin 6 adet bağlı ortaklığı, 12 adet de müşterek yönetime tabi ortaklığı bulunmaktadır.

Önemli Gelişmeler

127 ülke, 319 şehir ve 324 noktaya ulaşan uçuş ağı ile dünyanın en fazla ülkesine uçan hava yolu şirketi olan THY, 2020 yılsonu itibarıyla 25'i kargo olmak üzere 363 uçağa sahip filosuyla, yolcu taşıyan hava yolları arasında filo büyüklüğü bakımından dünyanın en büyük 9. hava yolu şirketi haline gelmiştir.

2019 yılında 74,3 milyon olan toplam yolcu sayısı, 2020 yılında yaşanan pandeminin etkisiyle %62,4 azalışla 28 milyon olarak gerçekleşmiştir. Yolcu sayısı iç hatlarda %54,6, dış hatlarda %67,8 oranında azalmıştır.

Yıl genelinde 1,5 milyon ton kargo taşıyan Turkish Cargo, pandeminin getirdiği zorluklara rağmen 2011 yılında %1 olan küresel pazar payını 2020 yılında %4,7'ye çıkarmış ve dünya genelinde 6. sıraya yükselmiştir. Yolcu operasyonunda yaşanan kaybın bir kısmı yüksek kargo katkısı ile telafi edilmiştir.

³² THY'de kamu payı %50'nin altında olup yönetim kurulunun çoğunluğunun kamu temsilcisi olması nedeniyle uluslararası kamu işletmesi tanımı kapsamında Raporda yer verilmektedir.

Mali Durum

2020 yılında yaşanan Covid-19 salgını sebebiyle THY'nin toplam satış gelirleri bir önceki yıla kıyasla %38,2 oranında azalış göstererek 46,5 milyar TL'ye düşmüştür. Buna bağlı olarak 2020 yılında 6,1 milyar TL dönem zararı gerçekleşmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	62.853	75.118	46.448	-38,6
Satışların Maliyeti	49.284	62.039	43.765	-29,5
Faaliyet Kâr Zararı	6.192	5.042	-1382	---
Dönem Kâr Zararı (Vergi Öncesi)	5.234	5.056	-6.101	---
Bilanço				
Dönen Varlıklar	23.706	28.339	30.659	8,2
Duran Varlıklar	85.370	118.532	156.743	32,2
Aktif Toplamı	109.076	146.871	187.402	27,6
KV Yabancı Kaynaklar	27.273	35.417	47.379	33,8
UV Yabancı Kaynaklar	50.519	70.659	100.512	42,2
Özkaynaklar	31.284	40.795	39.511	-3,1
Rasyolar				
Cari Oran	0,8	0,8	0,65	-18,8
Asit Test Oranı	0,8	0,75	0,66	-12,0
Özsermaye Getiri Oranı %	0,1	0,1	-0,14	---
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	26.739	29.491	28.668	-27,9

Kaynak: THY

8.6. Anadolu Ajansı

Yönetim Kurulu Üyeleri

Şenol KAZANCI (YK Başkanı – Genel Müdür)

M. Salih DEMİRKAN (YK Başkan V.)

Ali Türker PİRTİNİ (Üye)

Dr. Şaban KIZILDAĞ (Üye)

Bahadır SARAÇGİL (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %47,75

Nominal Sermaye: 1 milyon TL

Ödenmiş Sermaye: 1 milyon TL

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

İnternet Adresi

<http://www.aa.com.tr>

06/04/1920 tarihinde Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kurulan Anadolu Ajansı, 1925 yılında yapısal değişikliğe uğramış ve anonim şirket statüsüne kavuşmuştur. Zaman içerisindeki devirlerle Kuruluştaki kamu payı %47,75 oranında tesis edilmiştir.

57 sayılı Anadolu Ajansının Malları ve Personeli Hakkında Kanun'a eklenen madde hükmü çerçevesinde, Anadolu Ajansının tüzel kişiliğinde bulunan %50,065'lik sermaye payı üzerinde HMB'nin intifa hakkı bulunmakta olup Anadolu Ajansının toplam %97,8'lik sermayesi HMB tarafından temsil edilmektedir.

Önemli Gelişmeler

24/07/2018 tarihli ve 30488 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 14 sayılı İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı ile ilişkilendirilmiştir.

Ajans'ın kuruluşunun 100. yılı olması sebebiyle, birlikte çalıştığı 12 Cumhurbaşkanına ilişkin özel fotoğraflardan oluşan "Atatürk'ten Erdoğan'a Cumhurbaşkanlarımız" isimli albüm, "100 Yıllık Türkiye", ve "Türkiye'de ve Dünyada 100 Yıl" isimli özel kitaplar hazırlanmıştır. 2020 yılında günde ortalama 2.341 haber, 2.832 fotoğraf, 303 görüntü ve 8 grafik olmak üzere toplam 5.484 içerik yayımlanmıştır. 2020 yılı toplam haber içeriği sayısı 2 milyonun üzerinde gerçekleşmiştir. Ayrıca dünyada aynı anda 42 noktadan canlı yayın yapabilen AA tarafından 2020 yılında günde ortalama 23 canlı yayın içeriği üretilmiştir. Anadolu Ajansı tarafından 2020 yılında Türkçe dışında hizmet sunulan 13 dilde (İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca, Arnavutça, Boşnakça-Hırvatça-Sırpça (BHS), Kurmanci, Kürtçe, Soranice, Farsça, Makedonca, Endonezca ve İspanyolca) üretilen içerik sayısı 336.884'tür.

Mali Durum

2020 yılında Kuruluşun hasılatı bir önceki yıla göre yaklaşık %24,2 oranında, satışların maliyeti ise yaklaşık %18,4 oranında azalmıştır. Ayrıca, faaliyet karı ve dönem net karı da bir önceki yıla göre düşmüştür.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	% Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Hasılat	410,7	437,7	332,4	-24,2
Satışların Maliyeti	563,3	643,4	525,0	-18,4
Brüt Kâr Zarar	-152,6	-205,7	-192,6	-6,36
Faaliyet Gelirleri	311,7	342,0	323,1	-5,53
Faaliyet Giderleri	148,4	104,2	116,3	11,5
Faaliyet Kâr Zararı	10,7	32,0	14,3	-55,3
Dönem Kâr Zararı (Vergi Öncesi)	13,9	36,6	14,9	-59,2
Bilanço				
Dönen Varlıklar	86,2	103,8	88,6	-14,6
Duran Varlıklar	108,4	88,2	113,0	-28,1
Aktif Toplamı	194,6	192,0	201,6	5,0
KV Yabancı Kaynaklar	112,9	85,7	76,4	-10,8
UV Yabancı Kaynaklar	67,1	65,4	77,1	17,8
Özkaynaklar	14,5	40,9	48,1	17,6
Diğer Veriler				
Toplam Haber Sayısı (günlük ort.)	1.609	2.000	2.341	17,1
İletilen Fotoğraf Sayısı (günlük ort.)	2.059	2.300	2.832	23,1

Kaynak: Anadolu Ajansı TMS/TFRS kapsamında hazırlanan finansal tablolar ve bağımsız denetim raporları

8.7. Borsa İstanbul A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Erişah ARICAN (YK Başkanı)
Zafer SÖNMEZ (YK Başkan Vekili)
Mehmet Hakan ATILLA (Genel Müdür)
Yunus ARINCI (Üye)
Metin KIRATLI (Üye)
Prof. Dr. Fahrettin ALTUN (Üye)
Prof. Dr. Cem DEMİROĞLU (Üye)
Gülsevin ÇİPLİ (Üye)
Tevfik ERASLAN (Üye)

Sermaye Yapısı

TVF Sermaye Payı: %80,6
Qh Oil Investments: %10
Borsa İstanbul A.Ş.: %2,3
Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB): %1,3
Diğer: %5,8
Nominal Sermaye: 423,2 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 423,2 milyon TL

İnternet Adresi

<http://borsaistanbul.com/>

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 30/12/2012 tarihinde İMKB ile İAB tüzel kişilikleri başkaca bir işleme gerek kalmadan son bulmuş ve ticaret siciline resen tescil edilerek Borsa İstanbul A.Ş. kurulmuştur. Söz konusu yapılanma ile İMKB ile İAB bünyesinde bulunan piyasalar, Borsa İstanbul çatısı altına geçmiştir. Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası ise 21/12/2012 tarihinde işleme başlamış olup 05/08/2013 tarihi itibarıyla İzmir'de kurulu Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasının tüzel kişiliği son bulmuştur. Bu şekilde üç borsanın piyasaları Borsa İstanbul çatısı altında birleşmiştir.

Borsa İstanbul, esas sözleşmesinin 03/04/2013 tarihinde ticaret siciline tescil edilmesiyle faaliyet izni almıştır. 2020 yılı sonu itibarıyla Borsa İstanbul sermayesinin %80,6'lık payı, TVF'ye aittir.

Önemli Gelişmeler

Borsa İstanbul'da 2020 yılı Ocak ayından itibaren yurtdışı piyasalarla zaman uyumunu artırmak amacıyla türev piyasalarda akşam seansı uygulamasına geçilmiştir. Bu sayede Eylül ayı itibarıyla endeks, dolar/ons altın ve gümüş vadeli işlem sözleşmeleri 19:00-23:00 saatleri arasında da işlem görebilir hale gelmiş ve Amerika ve Avrupa'daki yatırımcıların türev piyasalarımıza daha uzun süreyle erişebilmesi sağlanmıştır. Ayrıca türev piyasasında şirketlerin ve yatırımcıların kur riskini yönetmeleri amacıyla esnek vadeli döviz türev ürünleri işleme açılmıştır.

BIST Pay Endekslerinden Sıfır Atılması Projesi kapsamında 27 Temmuz tarihinden itibaren TL olarak hesaplanan tüm fiyat ve getiri endeksleri iki sıfır atılmış olarak hesaplanmaya ve yayımlanmaya başlanmıştır. Kamuyla paylaşılan geçmiş veriler de bu çerçevede güncellenmiştir. Bununla birlikte BIST 100 Ağırlık Sınırlamalı 25 ve BIST 30 Ağırlık Sınırlamalı 25 endeksleri hesaplanmaya ve yayımlanmaya başlanmıştır.

Pay piyasasında derinliği artırma amacıyla işlem görme esaslarında, pazarlar arası geçiş kriterlerinde ve kota alma şartlarında değişiklikler yapılmıştır. Yatırımcılara kolaylık sağlamak adına pay piyasasının alt pazarları

yeniden yapılandırılmıştır. Yatırımcı menfaatlerinin korunmasını sağlamak amacıyla aşırı fiyat dalgalanmalarını önleyen Endekse Bağlı Devre Kesici Uygulaması Ağustos ayında devreye alınmıştır.

2020 Kasım ayında Katar Yatırım Otoritesi'nin %100 iştiraki QH Oil Investments, Borsa İstanbul paylarının %10'unu devralarak pay sahipleri arasına katılmıştır.

Swap işlemlerinin kapsamının genişletilmesi amacıyla Kasım 2020'de Kıymetli Madenler Swap Piyasası devreye alınmıştır. Borsa İstanbul Kıymetli Maden Swap Pazarı işlemleri kapsamında tahsissiz olarak takas ve saklama hizmeti verilmeye başlanmıştır.

Öte yandan, Borsa İstanbul piyasalarında gerçekleşen toplam işlem hacmi 2020 yılında 31,3 trilyon TL olmuştur. Toplam işlem hacminin %68,7'sini oluşturan ve işlem hacmi bakımından dünyada 10. sırada yer alan Borçlanma Araçları Piyasasında 2019'a göre %33 artışla toplam 21,5 trilyon TL işlem gerçekleşmiş olup günlük ortalama işlem hacmi 85,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Pay el değiştirme hızı bakımından dünyada 1. sırada yer alan Pay Piyasasında 2019'a göre %210 artışla toplam 6,6 trilyon TL işlem hacmi gerçekleşmiş olup günlük ortalama işlem hacmi 26,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sermaye piyasalarına olan ilgi 2020 yılında artmış, bakiyeli pay senedi yatırımcı sayısı 800 bin yeni yatırımcı ile 2 milyona ulaşmıştır. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında 2019'a kıyasla %98 artışla toplam 2,9 trilyon TL işlem hacmi gerçekleşmiş olup günlük ortalama işlem hacmi 11,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası işlem hacminde ise 2019 yılına göre %308 artış yaşanmış ve toplam 303 milyar TL işlem gerçekleşmiştir.

415 şirketin işlem gördüğü, piyasa değerinin 1,8 trilyon TL olduğu Borsa İstanbul, 8 adet yeni şirketin kota alınmasıyla 1,1 milyar TL halka arz gerçekleşmiştir. Ayrıca borçlanma aracı ihraçları yoluyla ekonomiye toplam 199,2 milyar TL kaynak sağlanmasına aracı olmuştur.

BIST 100 endeksi 2020 yılını 1.476,72 seviyesinden tamamlayarak 2019 yılsonuna kıyasla %29 artış kaydetmiştir.

Mali Durum

Borsa İstanbul'un 2019 yılında 18,4 milyar TL olan aktif büyüklüğü, 2020 yılında %51,9 artışla 27,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2019 yılında 3,5 milyar TL olarak gerçekleşen özkaynak büyüklüğü, 2020 yılı sonunda 4,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2020'de brüt satış gelirleri %24,4 oranında artarak 2,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2020 yılı vergi öncesi kâr rakamı 1,8 milyar TL olup öz sermaye getiri oranı %36'dır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2018	2019	2020	%Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu				
Brüt Satışlar	1.539	1.991	2.477	24,4
Satışların Maliyeti	162	197	80	-59,4
Faaliyet Kâr Zararı	1.184	1.195	1.678	40,4
Dönem Kâr Zararı (Vergi Öncesi)	1.359	1.294	1.825	41,0
Bilanço				
Dönen Varlıklar	12.376	17.478	26.666	52,6
Duran Varlıklar	909	895	1.241	38,7
Aktif Toplamı	13.286	18.374	27.907	51,9
KV Yabancı Kaynaklar	10.355	14.692	23.179	57,8
UV Yabancı Kaynaklar	265	221	157	-29,0
Özkaynaklar	2.666	3.460	4.571	32,1
Rasyolar				
Cari Oran	1,2	1,2	1,2	
Asit Test Oranı	1,2	1,2	1,2	
Nakit Oranı	1,2	1,2	1,1	
Özsermaye Getiri Oranı (%)	55	33	36	
İstihdam				
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	1.036	1.096	1.097	0,1

Kaynak: Borsa İstanbul A.Ş. konsolide TFRS finansal veriler.

8.8. Askeri Fabrika ve Tersane İşletme A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Muhsin DERE (YK Başkanı)
Şinasi TOĞROL (Üye)
Hüseyin DUMAN (Üye)
Mustafa KAYA (Üye)
Remzi ALBASAN (Üye)
İlker Murat AR (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 57,7 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 57,7 milyon TL

İlgili Bakanlık

Milli Savunma Bakanlığı

İnternet Adresi

<https://www.asfat.com.tr/>

ASFAT A.Ş. Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde, 12 Ocak 2018 tarihinde 1325 sayılı Kanun'un ek 12. maddesi ile kurulmuş olup sermayesinin tamamı kamuya aittir.

ASFAT, 27 askerî fabrika ve 3 askerî tersanenin nitelikli ve alanında uzman işgücü ile askeri fabrikalar ve tersanelerin imkân, kabiliyet ve kapasitelerini iyileştirerek operasyonel mükemmelliği geliştirmeyi amaçlamaktadır.

ASFAT, uluslararası tecrübeye sahip personel yapısı ve etkin organizasyonunun sağladığı dinamizmle savunma endüstrisinde yer alan şirketlerin ihracata yönelik olası sorunlarını çözme yönünde de Türk savunma endüstrisinin gelişimine ve ihracatına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Kamu-özel sektör iş birliğinin sağlayacağı sinerji ile ömür devri yönetimini esas alarak, tasarım, üretim, eğitim, bakım-idame süreçlerinde, bir çözüm ortağı yaklaşımıyla tüm dost ve müttefik ülkelere yenilikçi çözümler sunmaktadır.

Sermayesinin tamamı HMB'ye ait olan ASFAT'ın HMB'nin pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkileri Milli Savunma Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

Mali Durum

Kuruluşun 2020 faaliyet döneminde brüt satış gelirleri 429,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Kuruluşun 2020 yılı dönem kârı ise 13,1 milyon TL'ye ulaşmıştır.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2019	2020	%Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu			
Brüt Satışlar	27,0	429,4	1.490
Satışların Maliyeti	26,2	389,1	1.385
Faaliyet Kâr Zararı	-20,1	11,0	---
Dönem Kâr Zararı (Vergi Öncesi)	-0,11	13,1	---
Bilanço			
Dönen Varlıklar	977,9	2.960,2	203
Duran Varlıklar	10,8	80,0	641
Aktif Toplamı	988,7	3.040,1	207
KV Yabancı Kaynaklar	115,5	349,5	203
UV Yabancı Kaynaklar	815,2	2.622,7	222
Özkaynaklar	58,0	67,9	17
Rasyolar			
Cari Oran	8,5	8,5	0,1
Asit Test Oranı	7,5	3,4	-54
Nakit Oranı	5,1	2,4	-53
Özsermaye Getiri Oranı (%)	0,0	0,2	---
İstihdam			
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	554	550	-0,7

Kaynak: ASFAT A.Ş.

8.9. Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Salih Kenan ŞAHİN (YK Başkanı)
Mehmet Ali KILIÇKAYA (YK Başkan Vekili)
Ahmet TEKİN (Üye)
Mustafa TAŞDEMİR (Üye)
Emine ALP MEŞE (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 10 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 10 milyon TL

İlgili Bakanlık

Sağlık Bakanlığı

İnternet Adresi

<https://www.ushas.com.tr/>

USHAŞ, uluslararası sağlık hizmetleri alanında Türkiye’de sunulan hizmetlerin tanıtımını yapmak, kamu ve özel sektörün sağlık turizmine yönelik faaliyetlerini desteklemek ve koordine etmek, uluslararası sağlık hizmetlerine ilişkin politika ve stratejiler ile hizmet sunum standartları ve akreditasyon kriterleri konusunda Bakanlığa önerilerde bulunmak üzere Sağlık Bakanlığı’nın ilgili kuruluşu olarak 663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur.

USHAŞ’ın sermayesinin tamamı HMB’ye ait olup HMB’nin mülkiyet hakkı ile kâr payı hakkına halel gelmemek ve pay sahipliğinden kaynaklanan bütün mali haklar HMB’de kalmak kaydıyla, USHAŞ’taki pay sahipliğine bağlı oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkiler Sağlık Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca, USHAŞ’ın işletme bütçesinin onay sürecinde, Bakanlığımızın uygun görüşü alınmaktadır.

Önemli Gelişmeler

Kuruluş, COVID-19 pandemisi sürecinde kişisel koruyucu ekipmanların piyasada yetkili alıcısı ve dağıtıcısı görevini üstlenmiştir. Bu doğrultuda, hem kamu hem özel hastaneler toplamda; 375.800.278 adet 3 katlı cerrahi maske, 15.876.308 adet FFP2/N95 maske, 6.504.801 adet koruyucu tulum, 2.084.044 adet koruyucu gözlük, 861.157 adet önlük ve 104.613.047 adet muayene eldiveninin teslimat ve dağıtımını gerçekleştirmiştir.

SARS-CoV2'nin moleküler testi için geliştirilen iki farklı tanı kitinin ve Biyovent marka orta seviye yoğun bakım tipi mekanik ventilatörün üretim ve ticarileştirme hakları kuruluşa devredilmiştir. Bu kapsamda, USHAŞ tarafından Türkiye’de yaklaşık 5 milyon COVID-19 tanı kiti ve 4.000 adet ventilatör teslim edilmiş; yurtdışında ise 20’den fazla ülkeye yaklaşık 5 milyon tanı kiti ve 5.000 adet ventilatör ihraç edilmiştir. Kuruluş gerçekleştirilen ticari faaliyetlerin yanı sıra sağlık turizmine yönelik çalışmalarını da sürdürmektedir.

Mali Durum

Kuruluş 2020 yılı dönem sonu itibarıyla 2,2 milyar TL brüt satış geliri elde etmiştir. Brüt kârı 499,9 milyon TL, faaliyet kârı ise 398,9 milyon TL'dir. Kuruluşun vergi öncesi dönem karı ise 395,1 milyon TL'dir. Elde edilen dönem net kârının stok ve yatırım harcamalarında kullanılmak üzere işletme sermayesinde tutulmasına karar verilmiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2019	2020	%Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu			
Brüt Satışlar	2,3	2.206,2	94.113
Satışların Maliyeti	1,7	1.580,5	91.530
Faaliyet Kâr Zararı	-2,4	398,9	---
Dönem Kâr Zararı (Vergi Öncesi)	-1,7	395,1	---
Bilanço			
Dönen Varlıklar	9,8	465,7	4.628
Duran Varlıklar	0,1	23,7	22.811
Aktif Toplamı	9,9	489,4	4.817
KV Yabancı Kaynaklar	1,6	173,1	10.405
UV Yabancı Kaynaklar	0,0	0,0	0,0
Özkaynaklar	8,3	316,3	3.711
Rasyolar			
Cari Oran	6,0	2,7	-55
Asit Test Oranı	5,9	2,3	-61
Nakit Oranı	5,1	1,3	-75
Özsermaye Getiri Oranı (%)	-0,2	1,0	---
İstihdam			
Toplam Personel Sayısı (Dönem Sonu)	20	69	245

Kaynak: USHAŞ

8.10. Türk Reasürans A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Cem DEMİROĞLU (YK Başkanı)
Dr. Ahmet GENÇ (YK Başkan V.)
Zekiye Selva EREN (Genel Müdür)
Prof. Dr. Mustafa ÖZDER ERDİK (Üye)
Av. Dr. Ahmet KARAYAZGAN (Üye)

Sermaye Yapısı

Hazine Sermaye Payı: %100
Nominal Sermaye: 600 milyon TL
Ödenmiş Sermaye: 375 milyon TL

İnternet Adresi

<https://www.turkreasurans.com.tr/>

Türkiye ve yabancı ülkelerde, sigorta grupları içindeki her türlü dal ve brana giren sigorta ve tekafül işlemlerinin yapılması, bu sigortalara ilgili bölüsmeli ve/veya bölüşmesiz her türlü reasürans, retrosesyon, retekafül ve alternatif risk transfer işlemlerinin yapılması, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca uygun görülecek havuz faaliyetlerinin yönetilmesi ile risk paylaşım ve transferlerine iştirak edilmesi amacıyla HMB tarafından 5684 sayılı Kanun uyarınca 18/01/2019 tarihinde kurulmasına karar verilen Türk Reasürans Anonim Şirketi, 06/09/2019 tarihi itibarıyla tescil edilerek faaliyetlerine başlamıştır.

Şirket faaliyetlerini, 14/06/2007 tarih ve 26552 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve bu kanuna dayanılarak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yayımlanan diğer yönetmelik ve düzenlemeler çerçevesinde yürütmektedir.

Önemli Gelişmeler

Şirket, 2020 yılında ORYM olarak görevlendirilmiş olup Devlet Destekli Kredi Alacak Sigortasının yeniden tasarlanıp etkin ve piyasa ihtiyaçlarına cevap veren bir yapıya kavuşturulmasında kilit rol oynamıştır. Şirket aynı dönemde, Maden Çalışanları Zorunlu Ferdi Kaza Sigortasına ilişkin ORYM iş ve işlemleri ile Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Kurum Katkısına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ kapsamında prim ve hasar paylaşımına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek üzere de görevlendirilmiştir. Ağustos 2020 itibarıyla DASK’ın Teknik İşleticisi olarak görevlendirilen Türk Reasürans A.Ş., deprem riskinin yönetimi, transferi ve modellemesinin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine katkı sağlamak amacıyla gereken tüm desteği sağlamaya başlamıştır.

Mali Durum

Şirket'in, 2020 yılsonu itibarıyla aktif büyüklüğü 975,3 milyon TL'ye, özsermaye büyüklüğü 459,8 milyon TL'ye ulaşmıştır. Şirket'in toplam aktiflerinin %41'ini nakit değerler; %42'sini esas faaliyetlerden alacaklar, geriye kalan bölümünü ise diğer varlıklar oluşturmaktadır.

Şirket'in pasif toplamının %49'unu sigortacılık teknik karşılıkları, %38'ini ödenmiş sermaye, geriye kalan yükümlülüklerini ise diğer çeşitli borçlar, ödenecek vergi ve benzeri borçlar ile faaliyet kiralamalarından kaynaklanan yükümlülükler oluşturmaktadır.

Şirket, 2020 yılında 650,8 milyon TL teknik gelir, 66,3 milyon TL yatırım geliri ile 7,5 milyon TL diğer faaliyetlerden ve olağandışı faaliyetlerden elde ettiği gelire karşılık, 551,4 milyon TL teknik gider ile 68,1 milyon TL yatırım giderine katlanmış ve ilgili dönemi 82,2 milyon TL net kâr ile kapatmıştır.

Şirket ilk faaliyet yılında 13 ana branşta olmak üzere toplamda 1,03 milyar TL brüt prim üretimi gerçekleştirerek, kuruluş amaçlarına uygun olarak 1 milyar TL tutarındaki primin yurt içinde kalmasını sağlamıştır.

Şirket, 2020 yılında, 18'i sigorta şirketi olmak üzere 21 müşterisinin 37 farklı tretesinde yer almıştır. Tarım Sigortaları Havuzu'na büyük oranda kapasite sağlamış olan Türk Reasürans A.Ş., Eximbank'ın ihracat kredilerine ilişkin kredi alacak sigortalarına da reasürans desteği vermiştir.

SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER (milyon TL)	2019	2020	%Değişim 2020-2019
Gelir Tablosu			
Brüt Yazılan Primler	-	1.031,9	-
Brüt Ödenen Tazminatlar	-	248,1	-
Genel Teknik Bölüm Dengesi	-2,8	99,4	-
Dönem Kâr Zararı (Vergi Öncesi)	3,9	105,1	2.525,0
Bilanço			
Cari Varlıklar	150,8	955,3	532,5
Cari Olmayan Varlıklar	5,9	19,9	233,3
Aktif Toplamı	156,7	975,3	521,0
KV Yükümlülükler	1,6	501,8	25.000,0
UV Yükümlülükler	2,0	13,5	593,5
Sigortacılık Teknik Karşılıkları	-	486,0	-
Özkaynaklar	153,1	459,8	200,7
Rasyolar			
Cari Oran	75,5	1,9	-97,5
Nakit Oranı	94,5	0,8	-99,2
Özsermaye Getiri Oranı (%)	2	18	800,0
İstihdam			
Yıl İçinde Çalışan Personelin Ortalama Sayısı	19	78	310,5

Kaynak: Türk Reasürans A.Ş.

8.11. Mahalli İdare İşletmeleri

Mahalli idareler, 5018 sayılı Kanun'un 3. maddesinde, yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediyeler, il özel idareleri ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler olarak tanımlanmıştır.

5302 sayılı "İl Özel İdareleri Kanunu"nun 52. ve 53. maddelerinde; idarelerin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilecekleri ve özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içi işletme kurarak yapabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, 5393 sayılı "Belediye Kanunu"nun 70. maddesinde belediyelerin kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilecekleri belirtilmiştir.

5216 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu"nun 26. maddesinde de, "Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 08/09/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir." hükmü bulunmaktadır.

Mahalli idarelerin iştirak ettikleri veya kurdukları şirketler,³³ yönetim kontrolü kamu idarelerinin uhdesinde olduğundan uluslararası uygulamalarda kamu işletmesi olarak tasnif edilmektedirler.

---

³³ Bu işletmeler kamuoyunda zaman zaman "Belediye İktisadi Teşebbüsleri" (BİT) olarak da adlandırılmaktadırlar. Ancak, il özel idarelerinin kurdukları şirketler de mevcut olduğundan, raporda "Mahalli İdare İşletmeleri" ifadesi benimsenmiştir.

8.12. Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Recep Tayyip ERDOĞAN (YK Başkanı)

Dr. Berat ALBAYRAK (YK Başkan V.)

Salim Arda ERMUT (Üye)

Hüseyin AYDIN (Üye)

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU (Üye)

Prof. Dr. Erişah ARICAN (Üye)

Fuat TOSYALI (Üye)

Zafer SÖNMEZ (Üye)

Sermaye Yapısı

ÖİB Sermaye Payı: %100

Nominal Sermaye: 50 milyon TL

Ödenmiş Sermaye: 50 milyon TL

İlgili İdare

Cumhurbaşkanlığı

İnternet Adresi

<https://www.tvf.com.tr/>

TVF, 19/08/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile kurulmuş olup Cumhurbaşkanlığına bağlı, özel hukuk hükümlerine tabi bir Anonim Şirket yapısındadır. Şirketin yapısına ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar, söz konusu Kanun'un yanında 2016/9429 sayılı BKK ile şirket esas sözleşmesi ve iç tüzüğünde belirlenmiştir.

TVF'nin 4 stratejik amacı bulunmaktadır. Bunlar, portföyünde bulunan varlıkların değerini arttırabilmek, yurt içindeki stratejik yatırımlara sermaye sağlamak, ülkemizin yurt dışı stratejisini ve rekabetçi şirketlerini destekleyen yatırımlar yapmak ve finansal piyasalarda iyileşme ve derinleşmeyi desteklemektir.

2020 yıl sonu itibarıyla TVF portföyünde yer alan kuruluşlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 15: TVF'ye Aktarılan Kamu Sermayeli İşletmeler

Kuruluş Adı	Devre İlişkin Karar	Devredilen Pay (%)
Kamu İktisadi Teşebbüsleri		
Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK ⁽¹⁾	100
Türkiye Petrolleri A.O.	2017/9756 sayılı BKK	100
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	2017/9756 sayılı BKK	100
Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	2017/9756 sayılı BKK	100
Özelleştirme Portföyü		
Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş.	2017/3 sayılı ÖYK Kararı	49
TCDD İzmir Limanı	2017/5 sayılı ÖYK Kararı	100
Kamu Sermayeli Bankalar		
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK	100
T. Halk Bankası A.Ş.	2017/1 sayılı ÖYK Kararı	75,29 ⁽²⁾
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Yeni Yatırım	35,99 ⁽³⁾
Diğer Kamu İşletmeleri		
Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK	100
Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK	100
Türk Hava Yolları A.O.	2017/2 sayılı ÖYK Kararı	49,12 ⁽⁴⁾
Borsa İstanbul A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK	80,60 ⁽⁵⁾
Milli Piyango Lisansı	680 sayılı KHK	- ⁽⁶⁾
At Yarışları Lisansı	680 sayılı KHK	-
Türk Telekom A.Ş.	2017/9756 sayılı BKK	6,68 ⁽⁷⁾

Kaynak: HMB

(1) 24/01/2017 tarihli ve 2017/9756 sayılı BKK 05/02/2017 tarihli ve 29970 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

(2) Kuruluş sermayesinde ÖİB'nin payı %51,11 olup söz konusu payın tamamı devredilmiştir. Ayrıca 2020 yılında sermaye artırımını ile pay sahipliği oranı %75,29 olmuştur.

(3) 2020 yılında yapılan sermaye aktarımı ile TVF'nin pay sahipliği oranı %35,99 olmuştur.

(4) Kuruluş sermayesinde ÖİB'nin payı %49,12 olup söz konusu payın tamamı devredilmiştir.

(5) Kuruluş sermayesinde HMB payı %73,6 olup söz konusu payın tamamı devredilmiştir. 31/12/2019 tarihi itibarıyla TVF, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının (EBRD) %10'luk hisselerini de satın alarak Borsa İstanbul A.Ş.'deki payını %90,6'ya çıkarmıştır. 2020 yılında %10'luk hisse satışı yapılmış olup, pay sahiplik oranı %80,60 olmuştur.

(6) Nakit oynatılan Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek olan benzer şans oyunlarına ilişkin lisans 49 yıl süreyle TVF'ye devredilmiştir.

(7) Kuruluş sermayesinde HMB'ye ait %6,68'lik pay TVF'ye devredilmiştir. Böylece HMB payı %25 olmuştur.

Fona devredilen işletmelere ilişkin ayrıntılı bilgi ve verilere Raporun ilgili bölümlerinden ayrıca ulaşılabilmektedir.

8.13. Diğer Kamu İşletmeleri

Yeni bir kamu şirketinin kurulması ilgili Kamu İdaresinin teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu Kararları (Cumhurbaşkanlığı sisteminden önce), Cumhurbaşkanı Kararları veya Kanunlar ile yapılmaktadır. Mevcut durumda, şirket kurulduktan ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne tescil edildikten sonra HMB'ye bildirimde bulunulması konusunda herhangi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bundan dolayı Bakanlığımız tarafından diğer kamu şirketleri listesinin sürekli olarak güncellenmesi ve yeni kurulan şirketlerin takibinin yapılması zorlaşmaktadır.

Diğer yandan, TÜİK tarafından her Haziran ve Aralık aylarında "Kamu Sektörü Sınıflaması" güncelleme çalışmaları yapılmakta ve güncellenen liste Temmuz ve Ocak aylarında TÜİK Sınıflama Sunucusunda yayımlanmaktadır.³⁴

Bu bölümde ise, TÜİK listesi ile uyumlu olacak şekilde doğrudan Kamu İdarelerinin pay sahibi olduğu şirketlere yer verilmiş olup dolaylı olarak Kamunun pay sahibi olduğu şirketlere ise yer verilmemiştir.

8.13.1. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü

31/12/2020 itibarıyla Yönetim Kurulu Başkanlığını ve Genel Müdürlüğünü Bekir Yunus UÇAR'ın yürüttüğü Milli Piyango İdaresi HMB'ye bağlı, özel bütçeli, 320 sayılı KHK ile düzenlenen ve saklı tutulan hükümler dışında özel hukuk hükümlerine tabi ve her türlü tasarrufa ehil, tüzel kişiliği haiz bir kamu kuruluşudur.

06/01/2017 tarihli ve 680 sayılı KHK ile karşılığı nakit olmak üzere oynatılan Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek olan benzer şans oyunlarına ilişkin lisans 49 yıl süreyle TVF'ye verilmiştir.

İdare, her türlü şans oyunu düzenleme ve denetleme ile bu konuda Türkiye'yi temsil edip, ortaklıklara girip işbirliği yapma yetkisine sahiptir. İdarenin hasılat, gelir ve kârlarından Tanıtma Fonuna, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna, Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu'na ve Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na çeşitli oranlarda aktarım gerçekleştirilmektedir.

Kuruluşun internet adresi <http://www.mpi.gov.tr>'dir.

8.13.2. Spor Toto Teşkilat Başkanlığı

Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bağlı kuruluşudur.

Kuruluş hazırlıkları 1949 yılına uzanan Spor Toto Teşkilatı, 1959 yılında çıkarılan kanunla resmen kurulmuştur. 26/03/1960 tarihinde ilk kupon kabulünü gerçekleştiren Spor Toto Teşkilatı, bir yandan yasa dışı bahsi önlerken, diğer yandan spor ekonomisini destekleme fonksiyonlarını gerçekleştirmektedir.

Kuruluşun internet adresi <http://www.sportoto.gov.tr>'dir.

³⁴ Söz konusu listede KİT'ler, KİT'lere Bağlı Ortaklıklar, Özelleştirme İdaresi Kapsamındaki Şirketler ve Diğer Kamu Şirketleri de yer almaktadır. Kamu Sektörü Sınıflamasının güncel haline https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/DosyaListeleAction.do?turlid=1&tanimlayan_id=1189&adi=Kamu%20Sekt%C3%B6r%C3%BC%20S%C4%B1n%C4%B1flamas%C4%B1.%202020/1 linkinden ulaşılabilir.

8.13.3. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı

2020 yılı sonu itibarıyla başkanlığını Ömer BULUT'un yürüttüğü TOKİ 09/07/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bağlı kuruluşu haline getirilmiştir.

TOKİ'nin başlıca faaliyet alanları, yurt içi ve yurt dışında doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla proje geliştirmek, konut, altyapı ve sosyal donatı uygulamaları yapmak veya yaptırmak, ferdi ve toplu konut kredisi vermek, doğal afet meydana gelen bölgelerde gerek görüldüğü takdirde konut ve sosyal donatıları altyapıları ile birlikte inşa etmek, teşvik etmek ve desteklemektir.

Kuruluşun internet adresi <http://www.toki.gov.tr>'dir.

8.13.4. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının Şirketleri

Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakıflarının birleştirilmesi ile kurulan TSKGV ticari işletmeler kurma, ticari işletmelere ortak olma ve bu işletmeler nezdinde Vakıf temsilcilerini seçme faaliyetinde bulunmaktadır.

Mevzuatta yer alan hükümler çerçevesinde müteveli heyeti başkanı Cumhurbaşkanı olan vakıf, her biri savunma sanayimizde önemli alanlarda faaliyet gösteren 6 bağlı ortaklığı ile 8 iştiraki olmak üzere toplam 14 şirkette doğrudan pay sahibidir.

Vakfın bağlı ortaklıkları Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş., Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş., Hava Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş., İşbir Elektrik Sanayi A.Ş. ve Aspilsan Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.'dir. Vakfın iştirakleri ise Tusaş Motor Sanayi A.Ş., Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş., Netaş Telekomünikasyon A.Ş., Mercedes-Benz Türk A.Ş., Mercedes-Benz Otomotiv A.Ş., Havaalanı İşletme ve Havacılık Endüstrileri A.Ş., Turktıpsan Sağlık Turizm Eğitim Tic. A.Ş. ve Trtest Test ve Değerlendirme A.Ş.'dir.

Vakfın internet adresi <http://www.tskgv.org.tr>'dir.

8.13.5. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesindeki Bankalar

Birleşik Fon Bankası: Hisselerinin tamamı TMSF'ye ait olan Banka'nın ana faaliyet konusu bünyesine devredilen varlık ve yükümlülüklerin tasfiyesidir. Bu amaçla Banka, likidasyonun artırılmasına yönelik faaliyetlerini 2020 yılı içerisinde de sürdürmüştür. Banka'nın bağımsız denetimden geçmiş 31/12/2020 tarihli bilançosuna göre toplam aktifleri 3,38 milyar TL, likit değerleri 700,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Banka'nın aynı tarih itibarıyla öz kaynak tutarı 607,8 milyon TL, dönem kârı ise 31,8 milyon TL düzeyindedir.

Adabank: 1984 yılında kurulmuş, 1985 yılında bankacılık faaliyetlerine başlamıştır. 04/08/2008 tarihinden itibaren, temettü hariç ortaklık haklarıyla yönetimi ve denetimi TMSF tarafından devralınmıştır. 25/04/2017 tarihinde gerçekleştirilen ihale ile Banka'nın %94,4439625 oranında hissesi TMSF tarafından satın alınmıştır.

Sermayesinin %94,4'ü TMSF'ye ait olan Banka, her çeşit ticari ve sanayi kredi plasmanı, tevdiat kabulü, kambiyo hizmetleri, her nevi esham, tahvilat, sigorta aracılık hizmetleri ile her nevi bankacılık faaliyetleri yapmaya yetkili bulunmaktadır. Ayrıca Banka, Sermaye Piyasası Kurulu Alım Satım Aracılığı Yetki Belgesi'ne,

Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası Kesin Alım-Satım Pazarı, Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı ve Uluslararası Tahvil Pazarı ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu'nda işlem yapma yetkisine sahip olup Sermaye Piyasası Kurulu'nun konu ile ilgili düzenlemelerine tabidir. Banka, ortaklık hakları TMSF'nin kontrolü altında olduğundan, aktif bankacılık faaliyetleri yapmamaktadır.

Banka'nın 31/12/2020 tarihi itibarıyla, aktif büyüklüğü 59,4 milyon TL, mevduat toplamı 191.000 TL, öz kaynakları 56,7 milyon TL, dönem zararı 226.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Sermaye yeterlilik rasyosu ise %176,5 olarak hesaplanmıştır. 31/12/2020 tarihli istihdam edilen toplam personel sayısı 25 kişidir.

Türk Ticaret Bankası, Türkbank: Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni BDDK tarafından kaldırılan Türkbank'ın tasfiyesine 2003 yılında başlanmıştır. Çözümlemeye yönelik faaliyetler kapsamında hukuki yönden ihtilafli olunan konular ile birlikte Banka'nın zarar üretiminin ortadan kalkmasıyla Banka'nın tasfiyesinin kaldırılmasına karar verilmiştir. 2013 yılında unvanı "Türk Ticaret Bankası A.Ş." olarak tescil ve ilan edilen Banka, ilgili mevzuat kapsamında anonim şirket olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Hisselerinin %98,5'i TMSF'ye ait olan Banka'nın 31/12/2020 tarihi itibarıyla toplam aktifleri 213,3 milyon TL, özkaynakları 210,9 milyon TL olup likit değerleri ise 195,7 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 31/12/2020 itibarıyla zararı 6,2 milyon TL düzeyindedir.

Banka ile ilgili olarak; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 10. maddesi gereğince BDDK'ya bankacılık faaliyet izni verilmesi hususunda 18/12/2019 tarihinde başvurulmuş olup neticesi beklenmektedir.

Kuruluşun internet adresi <https://www.tmsf.org.tr/>'dir.

8.13.6. Nükleer Teknik Destek A.Ş.

NDK, 2 Temmuz 2018 tarihli ve 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile kurulmuştur. NDK, Türkiye'de nükleer tesisler ve radyoaktif atık tesisleri, radyasyon tesisleri ve radyasyon uygulamalarına ilişkin (nükleer güvenlik, radyasyon güvenliği, emniyet ve nükleer güvence kapsamında) düzenleme yapma, yetkilendirme, değerlendirme ve denetleme yapmak ile yaptırım uygulama görevlerini haizdir.

NÜTED A.Ş. ise aynı KHK'nin 13. maddesi ile NDK'nın kendisine verilen görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı her türlü teknik destek, analiz, danışmanlık, denetim, eğitim ve sertifikalandırma gibi hizmetleri yapmak üzere 21/05/2019 tarihinde tescil edilerek kurulmuştur. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi olan şirketin paylarının en az yüzde elli birinin NDK'ya ait olacağı hüküm altına alınmıştır. Halihazırda şirketin sermayesinin tamamı NDK'ya aittir.

Kuruluşun kendi internet adresi bulunmamaktadır. NDK'nın internet adresi ise <https://ndk.org.tr/>'dir.

8.13.7. Uluslararası Uygunluk Değerlendirme Servisi A.Ş.

7 Nisan 2014 tarihli ve 2014/6729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi ICAS'ın kurulmasına izin verilmiştir. Yurt içi ve yurt dışında uygunluk değerlendirme sektöründe faaliyet göstermek üzere

23/12/2014 tarihinde tescil edilerek kurulan şirket belgelendirme, deney, laboratuvar, test, metroloji ve kalibrasyon, gözetim, muayene, eğitim, teknik müşavirlik ve raporlama hizmeti sunmaktadır.

Uluslararası Uygunluk Değerlendirme pazarında güven esaslı hizmet veren, dünya çapında önde gelen kuruluşlardan biri olmak amacıyla kurulan ICAS, halihazırda yabancı ortaklı 3 şirketi ile beraber toplam 4 iştirak ile yurt içi ve yurt dışında faaliyetlerini sürdürmektedir.

ICAS tarafından gerçekleştirilen faaliyetler şunlardır:

- Yurtdışı Yapılanma Çalışmaları
- Yerel ve Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri
- Akreditasyon ve Yetki Çalışmaları
- Muayene ve Gözetim Faaliyetleri
- Sistem Belgelendirme
- Eğitimler

Kuruluşun internet adresi <http://www.udder.org.tr/> dir.

BÖLÜM 9: KAMU İŞLETMELERİNDE KURUMSAL YÖNETİM

Dünya Bankası Kurumsal Yönetim El Kitabı'nda kurumsal yönetim kavramı; bir şirketin, uzun vadede ortaklarına ekonomik değer yaratmasına olanak sağlayan, etkin idare ve kontrolüne yönelik gerçekleştirilen her türlü kanun, yönetmelik, kod ve uygulamalar bütünü olarak tanımlanmaktadır. OECD ise yayımladığı Kurumsal Yönetim İlkeleri ile bu tanıma; şirket yönetimi, yönetim kurulu, hissedarlar ve diğer paydaşlar ile olan ilişkiler bütününe dahil ederek genişletmektedir.

OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri

Kurumsal yönetim yaklaşımı, 1999 yılında OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin yayımlanması ile birlikte birçok ülke tarafından referans olarak kabul edilmiştir. Kurumsal yönetimin evrensel kabul ve geçerliliği olan ana ilkeleri adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluktan oluşmaktadır. İlkeler 2004 yılında yeniden gözden geçirilmiş olmakla birlikte, 2008 yılında yaşanan küresel kriz sonucunda kurumsal yönetim anlayışının tüm paydaşları kapsayacak bir kurum kültürü haline getirilerek içselleştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu dönemde finansal piyasalarda ortaya çıkan önemli değişiklikler nedeniyle ve kurumsal yönetim ilkelerinin birçok ülkede uygulanması sonucunda kazanılan tecrübeler ışığında söz konusu ilkeler OECD başkanlığında yeniden gözden geçirilmeye tabi tutulmuş olup yapılan çalışmalar neticesinde hazırlanan doküman 2015 yılında ülkemizin ev sahipliğinde gerçekleşen G20 zirvesinde kabul edilmiştir.³⁵

OECD Kamu İşletmeleri İçin Kurumsal Yönetim Rehberi

OECD üyesi olan ve olmayan birçok gelişmekte olan ülkenin gayri safi yurt içi hasılasının önemli bir kısmını kamu işletmelerinin üretimi oluşturmaktadır. Bu ülkelerin çoğunda kamu işletmeleri genellikle enerji, ulaşım ve telekomünikasyon gibi kamu hizmetleri ve altyapı alanlarında faaliyet göstermektedir. Bu nedenle, nüfusun önemli bir bölümü ve ekonominin geneli açısından kamu işletmelerinin faaliyetleri çok büyük bir etki alanına sahiptir. Dolayısıyla, ekonomik büyümeye ve verimlilik artışına katkı sağlayabilmeleri için kamu işletmelerinin etkin bir şekilde yönetilmeleri gerektiği açıktır. OECD ülkelerinin bu alandaki tecrübeleri de, iyi kurumsal yönetim uygulamalarının işletmelerin değerini ve verimliliğini artırdığını göstermektedir.

Yıllar içerisinde kamu pay sahipliğinin amaçları ülkeler ve sektörler arasında farklılaşmış ve genel olarak sosyal, ekonomik ve stratejik olmak üzere çeşitli başlıklar altında toplanmıştır. Devletin pay sahipliği fonksiyonlarını etkin bir şekilde yerine getirerek, bu işletmelerin OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri dahil olmak üzere özel sektöre yönelik araçlardan faydalanarak en iyi yönetim uygulamalarını gerçekleştirmelerine olanak sağlayacak ortamı yaratması bir gereklilik olmuştur. Özellikle son on yıl içinde küreselleşmenin piyasalara etkisi, teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ve tekel piyasalarının

³⁵ Söz konusu dokümanın İngilizce ve Türkçe versiyonlarına aşağıda yer alan adreslerden ulaşılabilir. http://www.oecd-ilibrary.org/governance/g20-oecd-principles-of-corporate-governance-2015_9789264236882-en
http://www.oecd-ilibrary.org/governance/g20-oecd-principles-of-corporate-governance_9789264257443-tr

deregülasyonu gibi çeşitli nedenler, kamu işletmelerinin yeniden yapılandırılmasını veya tekel piyasaların yeniden düzenlemeye tabi tutulmalarını gerekli kılmıştır. OECD, bütün bu gelişmeler çerçevesinde üye olan ve olmayan önemli sayıda ülkenin tecrübelerine ilişkin verileri derlemek suretiyle, 2005 yılında Kamu İşletmeleri için Kurumsal Yönetim Rehberini oluşturmuştur. Söz konusu Rehber, OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri ile uyumlu olup bunları tamamlamak üzere hazırlanmış ilk somut çalışmadır.

Kamu İşletmeleri için Kurumsal Yönetim Rehberi ile kamu işletmelerinin profesyonel bir şekilde yönetilmesine ve en iyi kurumsal yönetim uygulamalarının hayata geçirilmesine yönelik olarak hükümetlere tavsiyelerde bulunmaktadır. Birçok ülke tarafından referans olarak kabul edilen Rehber’de özetle, kamu işletmeleri için etkin bir hukuki ve düzenleyici çerçevenin sağlanması, bu işletmelerin kurumsal yönetiminde devletin rolü ve sahiplik politikasının nasıl uygulanacağı, yönetim kurullarının profesyonelleştirilmesi, yöneticilerin hesap verme sorumluluğunun sağlanması ve şeffaflığın artırılması konularının önemi vurgulanmaktadır.

Rehber’in yayımlandığı yıl olan 2005 yılından bu yana kurumsal yönetim alanında dünyada kaydedilen ilerlemeler ışığında OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri ile eş zamanlı olarak Kamu İşletmeleri için Kurumsal Yönetim Rehberi’nin de revize edilmesi gereği ortaya çıkmıştır. OECD Kamu İşletmeleri için Kurumsal Yönetim Rehberi’nin revize edilmesi uluslararası arenada karşılıklı tecrübe paylaşımı çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmaların başında gelmiştir. 2013 yılından itibaren OECD öncülüğünde birçok ülkenin ve uluslararası kuruluşun katılımı ile söz konusu Rehber’in güncellenmesine yönelik çalışmalar yapılmış olup bu çalışmalar kapsamında Paris’te ve İstanbul’da gerçekleştirilen çeşitli toplantılara aktif olarak katılım sağlanmıştır.

Söz konusu çalışmalar neticesinde revize edilen Rehber 2015 yılında yayımlanmıştır. 2016 yılında HMB ile Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği’nin katkıları ile söz konusu Rehber’in Türkçe çevirisi hazırlanmış olup Rehber’e ilişkin olarak kamu kurumları ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla “Kamu Sermayeli İşletmelerde İyi Yönetişim” konulu Konferans düzenlenmiştir. Söz konusu Konferans’ta, Rehber’de yer alan konular çerçevesinde ülkemizde faaliyet göstermekte olan kamu sermayeli işletmelerin yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri ile özel sektör üst düzey yöneticilerinin konuya ilişkin tecrübeleri paylaşılmıştır.³⁶

KİT’lerde Kurumsal Yönetim İlkeleri Alanında Kaydedilen İlerlemeler

KİT’lerde kârlılık ve verimliliğin artırılması için, uluslararası alanda kabul görmüş kurumsal yönetim ilkeleri ile diğer ülke uygulamalarının dikkate alınması ve bu ilkelerin ülkemiz koşullarına uyarlanarak ihtiyaç duyulan düzenlemelerin gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda; ülkemiz KİT’lerinde yetkilendirmeyi, hesap verebilirliği, şeffaflığı, karar alma süreçlerinde etkinliği ve performansa dayalı yönetimi esas alan kurumsal yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine ve stratejik yönetim anlayışının yaygınlaştırılmasına yönelik önemli çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

³⁶ Söz konusu dokümanın İngilizce ve Türkçe versiyonlarına aşağıda yer alan adreslerden ulaşılabilir.

<http://www.oecd.org/corporate/guidelines-corporate-governance-soes.htm>

http://argudenacademy.org/docs/content/ArgudenAkademi_KamuSermayeliIsletmelerdeKurumsalYonetisim_18042016_WEB.pdf.

Kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde yenilenen 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile KİT'lerin ve bağlı ortaklıklarının uluslararası standartlara uygun bağımsız denetime tabi olmaları zorunlu hale getirilmiştir. 19/12/2012 tarihli ve 2012/4213 sayılı "Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı" hükümleri uyarınca, KİT'ler 2015 yılının başından itibaren bağımsız denetime tabi olmuşlardır.

2014 - 2020 döneminde yayımlanan Genel Yatırım ve Finansman Programı Hakkında Kararlar ile şeffaf bir yönetim ve denetim sisteminin oluşturulmasını teminen, KİT'lerin ve bağlı ortaklıklarının iç kontrol sistemlerini kurmaları hükme bağlanmıştır. Söz konusu Kararlar ile kuruluşların uluslararası standartlara uygun iç kontrol sistemini oluşturmaları beklenmekte olup KİT'lerin kurumsal yönetim ilkelerini dikkate alarak halka açık şirketlerde olduğu gibi iç kontrol sistemlerini standart bir yapıya kavuşturmaları amaçlanmaktadır. Geline aşamada KİT'ler, iç kontrol sisteminin oluşturulmasına yönelik gerekli çalışmaları yapmakta olup söz konusu süreç ile ilgili hazırladıkları raporları belirli aralıklarla HMB'ye iletmektedirler.

Kamu sermayeli şirketlerde kurumsal yönetimin güçlendirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmekte olup bu kapsamda Dünya Bankası ile ortak çalışmalar yürütülmektedir. Kurumsal yönetim alanında farkındalığın artırılması ve diğer ülke uygulamalarının gözden geçirilmesine yönelik eğitimler, seminerler, konferanslar takip ve organize edilmektedir. Bu çerçevede, 2014 yılında "Kamu Sermayeli İşletmelerde Kurumsal Yönetim Uygulamaları" konulu uluslararası konferans ile kamu sermayeli işletmelerin yöneticileri ve paydaşlarının kurumsal yönetim konusunda farkındalığının artırılması amaçlanmıştır. 8-9/05/2015 tarihlerinde Dünya Bankası ve Türk Kamu İşletmeleri Birliğiyle yapılan ortak çalışma sonucunda "Yöneticiler Açısından İç Kontrol Sistemleri ve Bağımsız Denetim" konulu bir çalıştay organize edilmiştir. Bu çalıştayda, özel sektör ve kamudan alanında uzman kişilerin sunumlarıyla KİT üst yöneticilerinin söz konusu alanlarda farkındalığının artırılması amaçlanmıştır. 2015 yılı Aralık ayında Dünya Bankasının katkılarıyla PwC (PricewaterhouseCoopers) tarafından HMB ile SBB personeline 5 gün süren bağımsız denetim ve iç kontrol konuları hakkında eğitim verilmiştir. Argüden Yönetişim Akademisi ve Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği işbirliği, HMB ile Türk Kamu İşletmeleri Birliğinin katkılarıyla "Kamu Sermayeli İşletmelerde İyi Yönetişim Konferansı", Boğaziçi Üniversitesinde özel sektör ve KİT yönetimlerinin önde gelen isimleriyle 07/04/2016 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Konferansta, kamu sermayeli işletmelerin kurumsal yönetim ilkelerine uygun yönetilmesinin yaşam kalitesi, sürdürülebilir başarı ve ülke ekonomisi için önemi vurgulanmış, işletmelerin iyi yönetim yaklaşım ve uygulamaları değerlendirilmiş olup kamu sermayeli işletmelerin kurumsal yönetim ilkelerine uygun bir çerçevede faaliyet göstermesinin kritik bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir. 2019 yılı Haziran ayında ise HMB'nin katkılarıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından kamu işletmelerinin muhasebe-finans birimlerinde çalışan personeline 3 gün süren Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve bağımsız denetim konularını içeren bir eğitim verilmiştir.

Her yıl şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde yayımlanan Kamu İşletmeleri Raporu, yabancı okurların da bilgisine sunulabilmek amacıyla İngilizce olarak da hazırlanmış olup 2019 yılında ilk kez Bakanlık internet sayfasında yer almıştır. Söz konusu Rapor Uluslararası Kuruluşların görüşlerine de sunulmuş olup gelen önerilerle Raporun zenginleştirilmesine katkı sağlanmıştır.

Kurumsal yönetim ilkelerinin kamu işletmelerinde uygulanması ancak katılımcı bir anlayış ile gerçekleştirilebilecektir. KİT'lerin uluslararası kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu bir çerçevede faaliyet göstermelerinin sağlanması konusunda, ülkemiz KİT sisteminin kendine özgü dinamikleri ile diğer ülke uygulamaları dikkate alınarak gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve etkin bir şekilde uygulanmasına ilişkin olarak Bakanlığımızca katkı sağlanmaya devam edilecektir.

BÖLÜM 10: EKLER³⁷

EK 1: KİT'LER VE BAĞLI ORTAKLIKLARI İSTİHDAM BİLGİLERİ

Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları

Tablo II: Personel Profili

EK 2: KİT'LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ MALİ TABLOLARI

Tablo I: Özet Gelir Tablosu

Tablo II: Özet Bilanço

Tablo III: Mali Rasyolar

EK 3: KİT'LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ İSTİHDAM BİLGİLERİ

Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları

Tablo II: Personel Profili

EK 4: KİT'LER, BAĞLI ORTAKLIKLARI VE ÖİB PORTFÖYÜ DİĞER SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER

EK 5: VERGİ DIŞI GELİRLER

EK 6: BAĞLI ORTAKLIK VE İŞTİRAKLER

EK 7: 2020 YILINDA İSO 500'DE YER ALAN KAMU İŞLETMELERİ

EK 8: KULLANILAN MALİ RASYOLARA İLİŞKİN BİLGİLER

---

³⁷ Ek 1, 2 ve 3'te yer alan tablolarda, 233 sayılı KHK'ya tabi olarak faaliyet gösteren 19 KİT'e ve 1 bağlı ortaklığa ilişkin toplulaştırılmış veriler yer almakta olup; Ek 4, 5 ve 6'da yer alan tablolarda bu Kuruluşlara ilave olarak ÖİB portföyünde yer alan Kuruluşların verileri de toplulaştırılmış olarak yer almaktadır.

Ek 1: KİT'ler ve Bağlı Ortaklıkları İstihdam Bilgileri

Tablo I: Personel Giderleri ve Sayıları³⁸

PERSONEL SAYILARI (Ortalama Kişi)	2016	2017	2018	2019	2020
Memur + Sözleşmeli	48.100	47.045	46.794	47.311	47.105
İşçi	57.471	54.262	53.863	53.228	52.131
Toplam Personel Sayısı	105.571	101.306	100.657	100.539	99.235

İSTİHDAM GİDERLERİ (milyon TL)

Memur + Sözleşmeli	3.349,1	3.674,5	4.331,9	5.300,1	5.979,6
İşçi	5.188,1	5.654,6	6.193,6	7.477,3	9.027,9
Toplam İstihdam Gideri	85.37,2	9.329,1	10.525,5	12.777,3	15.007,5

PERSONEL GİDERİ (TL/Ay)

Memur + Sözleşmeli	5.802,3	6.508,9	7.714,5	9.392,0	10.578,6
İşçi	7.522,8	8.684,1	9.582,3	11.706,4	14.431,5
Toplam İstihdam Gideri	6.738,9	7.674,0	8.714,0	10.617,3	12.602,6

İSTİHDAM GİDERLERİ / (Satış + Faaliyet) (%)

Memur + Sözleşmeli	4,4	3,7	3,4	3,5	3,9
İşçi	6,8	5,7	4,8	4,9	5,9
Toplam İstihdam Gideri	11,1	9,4	8,1	8,4	9,9

Kaynak: HMB

³⁸ Tablo ilgili yılda 233 sayılı KHK'ye tabi olarak faaliyet gösteren teşebbüslerin verilerini içermektedir. Dolayısıyla şu anda 233 sayılı KHK'ye tabi olan teşebbüslerin (Örneğin: TEMSAN, TEDAŞ) ÖİB portföyünde oldukları yıllardaki verilerini kapsamamaktadır. Tüm istihdam verilerine, <http://www.hmb.gov.tr> adresinde yer alan istatistiklerden ulaşılabilir. Tablodaki tutarlar brüttür.

Tablo II: Personel Profili³⁹ (31/12/2020 İtibarıyla)

Hizmet Süresi		
	Sayı	Yüzde
0-5 Yıllık	15.288	16,3
5-10 Yıllık	18.840	20,1
10-15 Yıllık	15.069	16,1
15-20 Yıllık	8.746	9,3
20-25 Yıllık	15.418	16,4
25 ve Üzeri	20.377	21,7
GENEL TOPLAM	93.738	100

Yaş Grupları		
	Sayı	Yüzde
0-20	804	0,9
20-30	11.668	12,4
30-40	28.897	30,8
40-50	30.551	32,6
50-60	17.580	18,8
60 ve Üzeri	4.238	4,5
GENEL TOPLAM	93.738	100

Eğitim Durumu		
	Sayı	Yüzde
Okur - Yazar	36	0,0
İlköğretim	9.152	9,8
Lise	11.760	12,5
Meslek Lisesi	19.934	21,3
Yüksekokul	16.139	17,2
Lisans	32.358	34,5
Yüksek Lisans	4.200	4,5
Doktora	159	0,2
GENEL TOPLAM	93.738	100

³⁹ Ek 1 Tablo 2'de yer alan toplam personel sayısı 2020 yıl sonu itibarıyla kişi sayısını göstermekte olup geçici işçileri kapsamamaktadır. Ek 1 Tablo 1'de ise geçici işçiler dahil 2020 yılı ortalama kişi sayısı esas alınmıştır.

Cinsiyet		
	Sayı	Yüzde
Erkek	83.831	88,3
Kadın	9.907	10,4
GENEL TOPLAM	93.738	100

Yabancı Dil Bilgisi		
	Sayı	Yüzde
Tek Yabancı Dil Bilen	5.359	5,7
İki veya Daha Fazla Yabancı Dil Bilen	61	0,1
Yabancı Dil Bilmeyen	88.318	94,2
GENEL TOPLAM	93.738	100

Kurum Dışı Çalışan		
Çalıştığı Kurum	Sayı	Yüzde
TBMM	20	5,2
Cumhurbaşkanlığı	27	7,1
Bakanlıklar	213	55,8
Mahalli İdareler	16	4,2
Diğer Kamu	91	23,8
GENEL TOPLAM	382	100

Yasal Nedenlerle İstihdam		
Statüsü	Sayı	Yüzde
SHÇEK	811	18,9
Gazi - Şehit Yakını	679	15,8
Engelli	1.953	45,4
Eski Hükümlü	768	17,9
Diğer	89	2,1
GENEL TOPLAM	4.300	100

Ek 2: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü Mali Tabloları

Tablo I: Özet Gelir Tablosu (Toplulaştırılmış)

ÖZET GELİR TABLOSU (milyon TL)	2016	2017	2018	2019	2020
Brüt Satışlar	94.574	107.266	129.155	156.716	165.154
Yurt İçi	84.800	97.039	115.897	141.394	150.305
Yurt Dışı	5.538	6.849	10.443	11.663	10.893
Görev Zararları	3.339	1.637	1.442	1.679	2.275
Satış İndirimleri	1.510	1.497	2.115	2.436	1.616
Satışların Maliyeti	74.532	97.644	125.778	144.488	145.306
Faaliyet Giderleri	4.971	5.768	7.315	11.430	11.799
Faaliyet Kâr-Zararı	13.561	2.357	-6.053	-1.638	6.433
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar	12.333	11.260	28.425	23.807	26.241
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	7.742	9.069	18.063	15.142	17.654
Karşılık Gideri	266	2.262	1.291	958	1.242
Finansman Giderleri	1.005	1.549	3.910	5.321	7.606
Faiz Giderleri	530	820	1.823	3.362	2.421
Kur Farkları	248	424	2.079	1.942	5.172
Olağandışı Gelir ve Kârlar	5.564	7.620	9.256	1.848	2.278
Olağandışı Gider ve Zararlar	5.237	3.162	4.572	3.597	7.268
Dönem Kâr-Zararı	17.472	7.457	5.084	-43	2.424
Dönem Net Kâr-Zararı	13.554	5.060	1.527	-2.641	-147

Kaynak: HMB

Tablo II: Özet Bilanço (Toplulaştırılmış)

ÖZET BİLANÇO (milyon TL)	2016	2017	2018	2019	2020
AKTİF TOPLAMI	179.988	202.857	243.619	282.925	317.856
Dönen Varlıklar	74.379	76.881	91.003	109.254	121.335
Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler	13.772	11.758	7.761	11.587	20.088
Ticari ve Diğer Alacaklar	38.426	41.223	52.648	54.798	52.387
Stoklar	15.824	16.739	19.295	27.931	30.566
Duran Varlıklar	105.609	125.976	152.616	173.671	196.521
Ticari ve Diğer Alacaklar	17.945	20.090	30.265	32.075	38.700
Mali Duran Varlıklar	6.982	13.056	13.629	18.605	17.018
Maddi Duran Varlıklar	74.588	85.063	99.290	112.018	129.338
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	36.534	40.296	60.127	77.090	85.475
Mali Borçlar	6.369	6.693	11.331	20.208	20.242
Ticari ve Diğer Borçlar	21.380	27.198	40.051	48.406	55.022
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	2.351	1.543	1.531	2.238	1.996
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	23.060	24.603	34.058	42.385	54.281
Mali Borçlar	12.372	15.241	22.237	26.007	36.806
Ticari ve Diğer Borçlar	2.612	1.093	4.427	7.774	8.440
Özkaynaklar	120.395	137.958	149.434	163.449	178.101
Nominal Sermaye	143.611	162.691	173.044	197.546	248.773
Ödenmiş Sermaye	122.157	135.913	149.759	170.685	196.795

Kaynak: HMB

Tablo III: Mali Rasyolar

MALİ RASYOLAR	2016	2017	2018	2019	2020
LİKİDİTE RASYOLARI					
Cari Oran	2,04	1,91	1,51	1,42	1,42
Asit Test Oranı	1,60	1,49	1,19	1,05	1,06
Nakit Oranı (Disponibilite Oranı)	0,24	0,18	0,11	0,11	0,22
DEVİR HIZI RASYOLARI					
Stok Dönüş Hızı	4,88	6,00	6,98	6,12	4,97
Alacakların Tahsil Süresi (Gün)	87	82	104	83	77
Nakit Çevirme Süresi (gün)	102	88	81	86	88
KALDIRAÇ RASYOLARI					
Finansal Kaldıraç	0,33	0,32	0,39	0,42	0,44
UV Borçlar / Özkaynaklar	0,19	0,18	0,23	0,26	0,30
Özkaynaklar / Aktifler	0,67	0,68	0,61	0,58	0,56
Faizleri Karşılama Oranı	18,38	5,81	2,30	0,99	1,32
KÂRLILIK RASYOLARI (%)					
Aktif Getiri Oranı	8,71	3,29	2,08	0,61	1,98
Özsermaye Kârlılık Oranı	12,34	3,92	1,06	-1,69	-0,09
Brüt Satış Kârı Oranı	0,20	0,08	0,01	0,06	0,11
Faaliyet Kârı / Net Satışlar	0,15	0,02	-0,05	-0,01	0,04
Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar	0,19	0,07	0,04	0,00	0,01
Dönem Net Kârı / Net Satışlar	0,15	0,05	0,01	-0,02	0,00
AKTİF KULLANIM ORANLARI					
Net Satışlar / Hazır Kıymetler	10,65	14,56	19,61	19,06	8,81
Net Satışlar / Alacaklar	4,12	4,40	3,45	4,33	4,65
Net Satışlar / Aktifler	0,52	0,52	0,52	0,55	0,51

Kaynak: HMB

Ek 3: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü İstihdam Bilgileri

Tablo I: Personel Gideri ve Sayıları⁴⁰

PERSONEL SAYILARI (Ortalama Kişi)	2016	2017	2018	2019	2020
Memur + Sözleşmeli	49.986	48.794	48.362	48.397	48.094
İşçi	65.020	61.191	60.201	57.915	57.019
Toplam Personel Sayısı	115.006	109.984	108.563	106.312	105.112

İSTİHDAM GİDERLERİ (milyon TL)

Memur + Sözleşmeli	3.491,8	3.824,1	4.491,0	5.470,3	6.116,1
İşçi	5.967,1	6.461,5	7.194,0	8.318,9	9.896,5
Toplam İstihdam Gideri	9.458,9	10.285,6	11.685,0	13.789,2	16.012,6

PERSONEL GİDERİ (TL/Ay)

Memur + Sözleşmeli	5.821,3	6.531,1	7.738,6	9.419,2	10.597,5
İşçi	7.647,7	8.799,8	9.958,2	11.970,0	14.463,8
Toplam İstihdam Gideri	6.853,9	7.793,3	8.969,5	10.808,8	12.694,8

İSTİHDAM GİDERLERİ / (Satış + Faaliyet) (%)

Memur + Sözleşmeli	4,6	3,8	3,5	3,6	4,0
İşçi	7,9	6,5	5,6	5,5	6,5
Toplam İstihdam Gideri	12,6	10,3	9,0	9,1	10,5

Kaynak: HMB

⁴⁰ Tüm istihdam verilerine, <http://www.hmb.gov.tr> adresinde yer alan istatistiklerden ulaşılabilmektedir. Tablodaki tutarlar brüttür.

Tablo II: Personel Profili⁴¹ (31/12/2020 İtibarıyla)

Hizmet Süresi		
	Sayı	Yüzde
0-5 Yıllık	16.917	16,9
5-10 Yıllık	19.621	19,6
10-15 Yıllık	15.931	15,9
15-20 Yıllık	9.797	9,8
20-25 Yıllık	16.565	16,5
25 ve Üzeri	21.476	21,4
GENEL TOPLAM	100.307	100

Yaş Grupları		
	Sayı	Yüzde
0-20	981	1,0
20-30	12.950	12,9
30-40	29.339	29,2
40-50	32.769	32,7
50-60	19.643	19,6
60 ve Üzeri	4.625	4,6
GENEL TOPLAM	100.307	100

Eğitim Durumu		
	Sayı	Yüzde
Okur - Yazar	42	0,0
İlköğretim	10.432	10,4
Lise	13.040	13,0
Meslek Lisesi	22.142	22,1
Yüksekokul	16.792	16,7
Lisans	33.378	33,3
Yüksek Lisans	4.313	4,3
Doktora	168	0,2
GENEL TOPLAM	100.307	100

⁴¹ Ek 3 Tablo II'de yer alan toplam personel sayısı 2020 yıl sonu itibarıyla kişi sayısını göstermekte olup geçici işçileri kapsamamaktadır. Ek 3 Tablo I'de ise geçici işçiler dahil 2020 yılı ortalama kişi sayısı esas alınmıştır.

Cinsiyet		
	Sayı	Yüzde
Erkek	89.842	89,6
Kadın	10.465	10,4
GENEL TOPLAM	100.307	100

Yabancı Dil Bilgisi		
	Sayı	Yüzde
Tek Yabancı Dil Bilen	5.378	5,4
İki veya Daha Fazla Yabancı Dil Bilen	61	0,1
Yabancı Dil Bilmeyen	94.868	94,6
GENEL TOPLAM	100.307	100

Kurum Dışı Çalışan		
Çalıştığı Kurum	Sayı	Yüzde
TBMM	22	5,1
Cumhurbaşkanlığı	29	6,7
Bakanlıklar	218	50,3
Mahalli İdareler	19	4,4
Diğer Kamu	130	30,0
GENEL TOPLAM	433	100

Yasal Nedenlerle İstihdam		
Statüsü	Sayı	Yüzde
SHÇEK	897	18,8
Gazi - Şehit Yakını	695	14,6
Engelli	2.192	45,9
Eski Hükümlü	901	18,9
Diğer	89	1,9
GENEL TOPLAM	4.774	100

Ek 4: KİT'ler, Bağlı Ortaklıkları ve ÖİB Portföyü Diğer Seçilmiş Göstergeler

Göstergeler/Büyükükler					
KATMA DEĞER (milyon TL)	2016	2017	2018	2019	2020
Dönem Kâr/Zararı	17.472,1	7.457,1	5.083,5	-42,7	2.424,2
Faiz Gideri	530,3	849,5	1.949,6	3.715,5	2.697,9
Karşılık Gid.+ Kur Farkları	514,2	2.826,4	3.369,6	2.900,3	6.414,5
Cari Yıl Amortisman Gideri	5.586,8	5.253,2	5.683,9	6.820,3	6.784,7
İstihdam Giderleri	9.458,9	10.285,6	11.685,0	13.789,2	15.012,6
Toplam	33.562,3	26.671,8	27.771,7	27.214,7	33.333,9
DİĞER GÖSTERGELER (milyon TL)					
Yatırım Harcaması	8.738,4	13.535,9	19.496,3	20.375,4	23.814,7
Faiz Dışı Fazla	8.027,4	547,0	-3.162,4	-8.097,1	737,1
Bütçeye Katkı (Vergi Harici)	2.671,4	3.068,2	4.570,7	4.051,7	2.904,0
Bütçeden Transferler (**)	10.272,1	11.684,5	14.866,6	18.904,5	18.010,5
KATMA DEĞER HESABI (GSYİH'ye Oran - %)					
Dönem Kâr/Zararı	0,665	0,238	0,135	-0,001	0,048
Faiz Gideri	0,020	0,027	0,052	0,086	0,053
Karşılıklar (Karşılık Gid. + Kur Farkları)	0,020	0,090	0,090	0,067	0,127
Cari Yıl Amortisman Gideri	0,213	0,168	0,151	0,158	0,134
İstihdam Giderleri	0,360	0,328	0,311	0,322	0,297
Toplam	1,278	0,851	0,739	0,627	0,660
DİĞER GÖSTERGELER (GSYİH'ye Oran - %)					
Yatırım Harcaması	0,333	0,432	0,519	0,472	0,472
Faiz Dışı Fazla	0,306	0,017	-0,084	-0,187	0,000
Bütçeye Katkı (Vergi Harici)	0,102	0,098	0,122	0,094	0,058
Bütçeden Transferler (*)	0,391	0,373	0,396	0,438	0,357

Kaynak: HMB

(*) Sermaye/Görevlendirme bedeli

Ek 5: Vergi Dışı Gelirler

GELİRLER	2019	2020	% Değişim 2020-2019
(Cari Fiyatlar - milyon TL)			
TEMETTÜ GELİRLERİ (KİT'ler + Türk Telekom + Diğer İştirakler)	2.637,41	2.007,3	-23,9
DHİMİ	1.219,1	0,0	-100,0
DMO	0,0	0,0	0,0
ETİ MADEN	1.051,9	1.300,0	23,6
KEGM	366,4	579,4	58,1
TÜRK TELEKOM	0,0	127,9	100,0
Diğer İştirakler	0,014	0,0	-100,0
KİT'LERDEN ELDE EDİLEN HASILAT PAYI GELİRLERİ	1.414,2	1.024,6	-27,6
DHİMİ (%14)	578,4	661,3	14,3
DMO (%10'a kadar)	140,0	0,0	-100,0
KEGM (%10)	180,9	220,0	21,6
TPAO (%10)	515,0	143,3	-72,2
KAMU SERMAYELİ BANKALARDAN ELDE EDİLEN TEMETTÜ GELİRLERİ	78.288,3	44.459,5	-43,2
TCMB (Bakiye Kâr Dahil)	78.288,3	44.459,5	-43,2
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	82.339,4	47.512,8	-42,3

Kaynak: HMB

Ek 6: Bağlı Ortaklıklar ve İştirakler

İştirak Tablosu

	KURULUŞ	KAMU PAYI %	İLGİLİ KURULUŞ	STATÜ	KURULUŞ PAYI %
I	233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER				
A	İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ				
	İMALAT				
1	MKEK (Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu)	100			
			1. Mercedes- Benz Türk A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,96
			2. Kırıkkale Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetimi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	17
			3. Roketsan - Roket Sanayii ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15,17
			4. Mercedes- Benz Otomotiv Ticaret ve Hizmetler A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,96
2	DMO (Devlet Malzeme Ofisi)	100			
3	TEMSAN (Türkiye Elektromekanik Sanayii A.Ş.)	100			
	MADENCİLİK				
4	TTK (Türkiye Taşkömürü Kurumu)	100			
			1. Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			2. Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			3. Üzülmaz Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			4. Armutçuk Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100
			5. Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi	MÜESSESE	100

I 233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER					
5	TKİ (Türkiye Kömür İşletmeleri)	100			
			1. Kömür İşletmeleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	48
			2. Yeni Anadolu Madencilik ve Teknolojileri Sanayi Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	16
6	ETİ MADEN (Eti Maden İşletmeleri)	100			
			1. Eti Soda A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	26
			2. T. Metek Metal A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	20
			3. T.T. Krom A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5
			4. TRBOR Bor Teknolojileri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33
			5. Etimine SA	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	75
			6. AB. Etipoducts O.Y.	YURT DIŞI İŞTİRAK	50
ELEKTRİK					
7	EÜAŞ (Elektrik Üretim A.Ş.)	100			
			1. Aktaş Elektrik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			2. NUR-TEK Elektrik Üretim A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	30
			3. SOYTEK Elektrik Santrali Tesis İşletme ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			4. TGT Elektrik Santrali Tesis İşletme ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,03158
			5. SOMA Organize Sanayi Bölgesi	YURT İÇİ İŞTİRAK	20
			6. EUAS International ICC	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
8	TEİAŞ (Türkiye Elektrik İletim A.Ş.)	100			
			1. SEE CAO.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10
			2. ELTEM-TEK Elektrik Tesisleri ve Müh. Hiz. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	47
			3. EPIAŞ-Enerji Piyasaları İşletme A. Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	30

I 233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER				
9	TEDAŞ (Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.)	100		
PETROL – DOĞALGAZ				
10	BOTAŞ (Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.)	100		
			1. TürkAkım Gaz Taşıma A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK 50
			2. Turusgaz Taahhüt Pazarlama ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK 35
			3. Botaş International Ltd. Şirketi (BIL)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK 100
			4. Turkish Petroleum International Company Ltd. (TPIC)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK 100
			5. TANAP Doğal Gaz İletim A. Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK 30
11	TPAO (Türkiye Petroli Anonim Ortaklığı)	100		
			1. TPOC (Turkish Petroleum Overseas Company)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK 100
			2. TPBTC (Turkish Petroleum Bakü Tiflis Ceyhan Ltd.)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK 100
			3. TPSCP (Turkish Petroleum SCP Ltd.)	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK 100
TARIM				
10	TMO (Toprak Mahsulleri Ofisi)	100		
			1. TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk San. ve Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK 50
			2. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK 15
11	ÇAYKUR (Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü)	100		
			1. Çay - San Doğu Karadeniz Çay Entegre Sanayi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK 47,89

I 233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER					
12	TİGEM (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü)	100			
			1. Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	80
			2. Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	25
			3. Bala - Can Tarım Hayvancılık İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	20
13	ESK (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü)	100			
ULAŞTIRMA					
14	TCDD (T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi)	100			
			1. TCDD Taşımacılık A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. İZBAN İzmir Banliyö T.A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			3. TCDD Teknik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			4. EUROTREM Demiryolu Araçları Sanayii ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			5. VADEMSAŞ Vostalpine Kardemir Demiryolu Sistemleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			6. SİTAŞ Sivas Travers İmalat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
15	TÜRASAŞ	100			
B KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI					
ULAŞTIRMA					
1	DHMİ (Devlet Hava Meydanları İşletmesi)	100			
2	KEGM (Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü)	100			
			1. Kıbrıs Türk Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma Ltd. Şti.	YURT İÇİ İŞTİRAK	48,9

II ÖİB PORTFÖYÜNDEKİ KURULUŞLAR					
1	Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü	100			
			1. Kıbrıs Türk Tütün Endüstrisi Ltd. Şti.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	51
			2. Güney Sanayi Tic. İŞl. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,20
			3. ŞİHSAN Şihbarak Halı İplik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	45
			4. YİFAŞ Yeşilyurt Tekstil San. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	4
			5 TÜMAŞ Türk Müh. Müş. Müt. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	49
			6. BEYTAŞ Beydağı Kireç San. Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	12
			7. Türk-Suudi Yatırım Holding A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15
			8. YERTEKS Tekstil San. Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10
			9. METAŞ İzmir Metalurji Fab. T.A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,9
			10.SUTİ Sümer Tekstil A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	40
			11. Security Papers Ltd. (Pakistan)	YURT DIŞI İŞTİRAK	10
2	TDİ (Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş.)	100			
			1. Kıbrıs Türk Denizcilik Ltd. Şti.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	51
3	ADÜAŞ (Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.)	100			
4	TŞFAŞ (Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.)	100			
5	Doğusan Boru Sanayi ve Ticaret A.Ş.	56,09			
			1. Doğu Halk Holding A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	40,08

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR					
1	T. Halk Bankası A.Ş.	75,29			
			1. Halk Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,96
			2. Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	71,96
			3. Halk Finansal Kiralama A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,99
			4. Halk Varlık Kiralama A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			5. Halk Faktoring A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	97,50
			6. Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33,33
			7. KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	31,47
			8. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,28
			9. Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	18,18
			10. KGF Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
			11. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,00
			12. Mesbaş Mersin Serbest Bölge İşleticisi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,37
			13. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,11
			14. Alanya Liman İşletmeleri Denizcilik Tur. Tic. ve San. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,50
			15. Borsa İstanbul A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,004
			16. Platform Ortak Kartlı Sistemler A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	20,00
			17. Türkiye Ürün ihtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	3,00
			18. Halk Banka A.D., Skopje	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,40
			19. Halk Bank A.D., Beograd	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			20. Demir-Halk Bank (Nederland) N.V	YURT DIŞI İŞTİRAK	30,00
			21. Macaristan Halk Bankası (Sberbank Magyarország Zrt.)	YURT DIŞI İŞTİRAK	1,07
			22. VISA INC.	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,018
			23. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,34
			24. Levent Telekomünikasyon Yatırım Yönetimi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	3,66
			25. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR					
2	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	100,00			
			1. Ziraat Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,60
			2. Ziraat Portföy Yönetimi A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	74,90
			3. Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			4. Ziraat Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			5. Ziraat Teknoloji A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			6. Onko İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	85,00
			7. Ziraat Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			8. Ziraat Bank International AG	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			9. Ziraat Bank BH d.d.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			10. Ziraat Bank (Moscow) JSC	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,91
			11. Kazakistan Ziraat Internatioanal Bank	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,58
			12. Ziraat Bank Azerbaycan ASC	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	99,98
			13. Ziraat Bank Montenegro AD	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			14. JSC Ziraat Bank Georgia	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			15. Ziraat Bank Uzbekistan JSC	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			16. Arap Türk Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	15,43
			17. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,81
			18. Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,09
			19. Platform Ortak Kartlı Sistemler A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	20,00
			20. Turkmen Turkish Joint Stock Commercial Bank	YURT DIŞI İŞTİRAK	50,00
			21. T.C. Merkez Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	19,22
			22. T. Vakıflar Bankası T.A.O.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,0066
			23. AXA Sigorta A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	7,31

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR					
			24. Milli Reasürans T.A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,49
			25. Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
			26. Borsa İstanbul A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,0035
			27. Türk Ticaret Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,0004
			28. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	3,00
			29. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			30. Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33,34
			31. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,34
			32. Koçsel İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	85,00
			33. Keskinöğlü Tavukçuluk A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	32,40
			34. Rinerji Rize Elektrik Üretim A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	51,00
			35. Azer Türk Bank ASC (AZN)	YURT DIŞI İŞTİRAK	12,37
			36. Irak Mevduat Sigorta Fon Şirketi (IQD)	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,79
			37. Borica – Bankservice AD (BGN)	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,0001
			38. VISA INC	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,00
3	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	73,44			
			1. Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd. Lefkoşa	YURT DIŞI İŞTİRAK	15,00
			2. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,38
			3. Roketsan Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,93
			4. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	4,75
			5. KKB Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,09
			6. Güçbirliği Holding A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,07
			7. İzmir Enternasyonel Otelcilik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5,00
			8. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	4,37

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR					
			9. Kredi Garanti Fonu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
			10. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	3,00
			11. Tasfiye Halinde World Vakıf UBB Ltd. Lefkoşa	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	83,00
			12. Vakıf Faktoring A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	78,39
			13. Vakıf Finansal Kiralama A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	58,71
			14. Vakıf Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,25
			15. Vakıfbank International A.G.	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			16. Vakıf Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	17,37
			17. Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	45,71
			18. Vakıf Enerji ve Madencilik A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	65,50
			19. Taksim Otelcilik A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	51,00
			20. Vakıf Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	86,97
			21. Vakıf Gayrimenkul Değerleme A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	97,14
			22.Platform Ortak Kartlı Sistemler A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	20,00
			23. Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri A.Ş.	YURTIÇİ İŞTİRAK	33,33
			24. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			25. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,33
			26. Keskinoglu Tavukçuluk A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	39,30
4	T. Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	99,08			
			1. Maksan A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	31,14
			2. Tasfiye Halinde Türk Suudi Holding A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	24,69
			3. Tasfiye Halinde Kalkınma Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			4. Arıcak Turizm ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	99,71
			5.Takasbank İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	0,36

III KAMU SERMAYELİ BANKALAR					
			6. TII-IVCI İstanbul Venture Capital Initiative	YURT DIŞI İŞTİRAK (Alt Fon)	6,25
			7. Kalkınma Yatırım Varlık Kiralama A.Ő.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			8. Birleşik İpotek Finansmanı A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	8,33
			9. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
			10. Kalkınma Girişim Sermayesi Portföy Yönetimi A.Ő.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
5	Türkiye Emlak ve Katılım Bankası A.Ő.	99,99			
			1. Emlak Katılım Varlık Kiralama A.Ő.	YURTIÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			2. Emlak Varlık Kiralama A.Ő.	YURTIÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100,00
			3. Kredi Garanti Fonu A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
6	Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ő.	100,00			
			1. Garanti Faktoring A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	9,78
			2. Kredi Garanti Fonu A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	1,49
			3. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	2,86
IV DİŐER KURULUŞLAR					
1	PTT (T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı)	100			
			1. Kule Verici Tesisleri İŐletim ve Teknolojileri A.Ő.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. PTT Anadolu Lojistik A.Ő.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. PTT Bilgi Teknolojileri (BT) A.Ő.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. PTT Para Lojistik ve Özel Güvenlik Hizmetleri (PAL) A.Ő.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			5. PTTEm Teknoloji ve Elektronik Hizmetleri A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	40
			6. Sofra Kurumsal ve Ödüllendirme Hizmetleri A.Ő.	YURT İÇİ İŞTİRAK	33,33

IV DİĞER KURULUŞLAR					
2	TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.	100			
			1. Eurasiasat	YURT DIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. ICO - International Communication Organization	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,47
			3. Eutelsat Communications S.A.- Hizmet Konsorsiyumu	YURT DIŞI İŞTİRAK	0,4
			4. TCDD Teknik A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	40
3	TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu)	100			
			1. Anten Teknik Hizmetler ve Verici Tesis İşletme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10
			2. TİAK Televizyon İzleme Araştırmaları A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	10,5
4	AOÇ (Atatürk Orman Çiftliği)	100			
5	AA (Anadolu Ajansı)	47,75			
6	Türk Telekomünikas yon A.Ş.	31,68			
			1. TT Mobil İletişim Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			2. TNET A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			3. Argela Yazılım ve Bilişim Teknolojileri San. ve Tic. A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			4. Innova Bilişim Çözümleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			5. Assist Rehberlik ve Müşteri Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			6. Sebit Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			7. TT Ventures Proje Geliştirme A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			8. TT International ve Bağlı Ortaklıkları	YURTDIŞI BAĞLI ORTAKLIK	100
			9. TT Destek Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			10. TTES Elektrik Tedarik Satış A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			11. Cetel Telekom İletişim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	6,84

IV DİĞER KURULUŞLAR					
7	Borsa İstanbul A.Ş.	80,6			
			1.İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	64,15
			2. Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK)	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	71,73
			3. Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	34,27
			4. Enerji Piyasaları İşletme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	30,83
			5. Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	19,98
			6. Tasfiye Halinde Finans Teknopark A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	51,00
			7. Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	21,79
			8. JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	18,50
			9 Birleşik İpotek Finansmanı A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	5,00
			10. Kırgız Menkul Kıymetler Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	16,33
			11. Karadağ Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	24,43
			12.Bakü Sermaye Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	4,76
			13. Saraybosna Menkul Kıymetler Borsası	YURT DIŞI İŞTİRAK	16,69
8	USHAŞ A.Ş.	100			
			1. SADES	YURT İÇİ İŞTİRAK	100
9	Türk Reasürans A.Ş.	100			
10	Türk Hava Yolları A.Ş.	49,12			
			THY Teknik A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			THY Uçuş Eğitim ve Havalimanı İşletme A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			THY Havaalanı Gayrimenkul Yatırım ve İşletme A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			THY Uluslararası Yatırım ve Taşımacılık A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			Cornea Havacılık Sistemleri San. Ve Tic. A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	80
			THY Teknoloji ve Bilişim A.Ş.	YURT İÇİ BAĞLI ORTAKLIK	100
			Güneş Ekspres Havacılık A.Ş. (Sun Express)	YURT İÇİ İŞTİRAK	50

IV DİĞER KURULUŞLAR					
			THY DO&CO İkrım Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			P&W T.T. Uçak Bakım Merkezi Ltd. Şti.	YURT İÇİ İŞTİRAK	49
			TGS Yer Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			Goodrich THY Teknik Servis Merkezi Ltd. Şti	YURT İÇİ İŞTİRAK	40
			Uçak Koltuk Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			TCI Kabin İçi Sistemleri San. Ve Tic. A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	50
			Vergi İade Aracılık A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	30
			Air Albania	YURT DIŞI İŞTİRAK	49
			We World Express Ltd.	YURT DIŞI İŞTİRAK	45
			TFS Akaryakıt Hizmetleri A.Ş.	YURT İÇİ İŞTİRAK	25
11	ASFAT A.Ş.	100			

Ek 7: 2020 Yılında ISO 500'de Yer Alan Kamu İşletmeleri

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU İÇİNDE YER ALAN KİT'LER

Sıralama		Firma veya Müessese Adı	Üretimden Net Satışlar (2020 - milyon TL)
2020	2019		
21	19	EÜAŞ - Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	9.097
42	36	ETİ MADEN - Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	4.798
44	37	TPAO - Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	4.546
53	59	TŞFAŞ - Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	4.049
66	48	TKİ - Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	3.429
74	78	ÇAYKUR - Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	3.159
90	90	MKEK - Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu	2.660
100	130	ESK - Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	2.368

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası (<http://www.iso500.org.tr/500-buyuk-sanayi-kurulusu/2020/>)

Ek 8: Kullanılan Mali Rasyolara İlişkin Bilgiler

Likidite Rasyoları

a. Cari Oran	Dönen Varlıklar / K.V. Yabancı Kaynaklar
b. Asit-Test Oran	(Dönen Varlık. - Stoklar) / K.V. Yabancı Kaynaklar
c. Nakit Oranı (Disponibilite Oranı)	Hazır Değerler (Kasa + Banka + Serb. Menk. Değer.) / K.V. Yabancı Kaynaklar

Devir Hızı Rasyoları

a. Stok Devir Hızı	Satılan Mal ve Hizmet Maliyeti / Ortalama Stok
b. Alacakların Tahsil Süresi	Alacaklar / Net Satışlar
c. Stok Devir Süresi	Stoklar / Satılan Mal ve Hizmet Maliyeti
ç. Borç Ödeme Süresi	Borçlar / Satılan Mal ve Hizmet Maliyeti
d. Nakit Çevirme Süresi	(b + c - ç) * 365

Kaldıraç Rasyoları

a. Finansal Kaldıraç Oranı	Yabancı Kaynaklar / Aktif Toplamı
b. Özkaynakların Aktif Toplamına Oranı	Özkaynaklar / Aktif Toplamı
c. U.V. Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar	U.V. Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar
d. Faizleri Karşılama Oranı	(Vergi Öncesi Kâr + Faiz Giderleri) / Faiz Giderleri

Kârlılık Rasyoları

a. Aktif Kârlılık Oranı	Vergi Sonrası Net Kâr + Finansman Giderleri * (1- Kurumlar Vergisi Oranı) / Net Aktif Toplamı
b. Özsermaye Kârlılık Oranı	Vergi Sonrası Net Kâr / Özkaynaklar Toplamı
c. Brüt Satış Kârı Oranı	Brüt Satış Kârı / Net Satışlar
ç. Faaliyet Kârı / Net Satışlar	Faaliyet Kârı / Net Satışlar
d. Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar	Vergi Öncesi Kâr / Net Satışlar
e. Dönem Net Kârı / Net Satışlar	Dönem Net Kârı / Net Satışlar

Aktif Kullanım Rasyoları

a. Net Satışlar / Hazır Kıymetler	Net Satışlar / Hazır Kıymetler
b. Net Satışlar / Alacaklar	Net Satışlar / Ticari Alacaklar
c. Net Satışlar / Aktifler	Net Satışlar / Aktif Toplamı